

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1949 — MAJ 1950

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS EJNAR MUNKSGAARD
1950

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1949—JUNI 1950

Oversigt.

Oversigt over selskabets virksomhed juni 1948—maj 1949. Med 2
portrætter. Résumé en français. 1949 kr. ø. 8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND XXXII:

3. LITTMANN, ENNO: Mohammed im Volksepos. Ein neuarabisches
Heiligenlied aufgezeichnet, herausgegeben und übersetzt. 1950 8.00

BIND XXXIII:

2. FRIIS, AAGE: Kong Oscar II's Forhold til Danmark, det nord-
slesvigske Spørgsmaal og danske Venner. 1950 1.50

Filosofiske Meddelelser.

BIND II:

5. RÆDER, HANS: Platoniske Stadier. 1950 2.00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND III:

4. ELLING, CHRISTIAN: Function and Form of the Roman Bel-
vedere. 1950 11.00

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1949 — MAJ 1950

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS EJNAR MUNKSGAARD
1950

Redaktionen sluttet den 31. maj 1950.
Færdig fra trykkeriet den 17. november 1950.

Printed in Denmark.
Bianco Lunos Bogtrykkeri.

INDHOLDSFORTEGNELSE

I

Fortegnelse over selskabets medlemmer juni 1950	1— 18
Selskabets tillidshverv	19— 25
Beretning om møderne	26— 54
Mindeord:	
MARTIN KNUDSEN: af J. C. Jacobsen og Niels Bohr	55— 65
S. ORLA-JENSEN: af Henrik Dam	67— 75
AAGE FRIIS: af C. O. Bøggild-Andersen	77— 88
JOHANNES HJELMSLEV: af Jakob Nielsen	89—103
Uddrag af regnskab for 1949	104— 07
Budget for 1950	108— 10
Prisopgave: bedømmelse af besvarelse af opgave for 1948 for Classens legat	111— 13
Beretninger og betænkninger:	
I. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie. Beretning om virk- sommenheden i 1949	114— 21
II. »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabs- mand.« Beretning for 1949	122— 23
III. »Emil Herborgs legat.« Beretning for 1949	123— 24
IV. »Niels Bohr legatet.« Uddrag af regnskab for 1949	124
V. »Mag. art. Marcus Lorezens legat.« Beretning for 1949 —50 og regnskab for 1949	125— 26
VI. Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum. Beretning for 1949	126
VII. Kommissionen for den nye Ducange. Beretning for 1949	127
VIII. Kommissionen for Monumenta Musicae Byzantinae. Be- retning for årene 1948—50	128— 29
IX. Union Académique Internationale. Beretning om mødet i Bruxelles 1949	130— 31
X. Selskabets sekretariat. Beretning for 1949	132— 35
Selskabets bytteforbindelser juni 1950	136— 56
Fortegnelse over publikationer udgivet af selskabet fra juli 1949 til juni 1950	157— 59
Résumé en français	160— 66
Sag- og navnefortegnelse	167— 75

II

Carlsbergfondet. Beretning for 1948—49	1— 88
--	-------

HENVISNINGER

Selskabets vedtægter og forretningsorden	Overs. 1937—38, side	97—129.
Selskabets bytteforbindelser	Overs. 1949—50, side	136—156.
Selskabets publikationer 1742—1930	Overs. 1929—30, side	175—365.
» » 1930—1935	Overs. 1935—36, side	291—308.
» » 1936—1940	Overs. 1940—41, side	235—250.
» » 1941—1945	Overs. 1945—46, side	123—139.
Legat- og dotationsbestemmelser	Overs. 1939—40, side	121—153.
Fundats for »Niels Bohr legatet«	Overs. 1945—46, side	39—40.
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat«	Overs. 1946—47, side	41—43.
Statutter for Conseil International des Unions Scientifiques	Overs. 1946—47, side	89—93.
Statutter for Union Académique Interna- tionale	Overs. 1919—20, side	41—48.

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

JUNI 1950

PROTEKTOR:
HANS MAJESTÆT KONGEN

Præsident: Professor, dr. jur., phil., scient. & techn. NIELS BOHR.

Formand for den hist.-filos. klasse: Professor, dr. theol. & phil.
JOHS. PEDERSEN.

Formand for den naturv.-mat. klasse: Professor, dr. phil. ØJVIND
WINGE.

Sekretær: Professor, dr. phil. JAKOB NIELSEN.

Redaktør: Professor, dr. phil. & litt. L. L. HAMMERICH.

Kasserer: Professor, dr. phil. MATHIAS THOMSEN.

INDENLANDSKE MEDLEMMER.

Efter anciennitet i selskabet.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

PEDERSEN, HOLGER, (f. $\frac{7}{4}$ 67), dr. phil., fh. professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. — Selskabets præsident 1934—38. — Gersonsvej 69, Hellerup. ($\frac{7}{4}$ 05.)

POULSEN, POUL FREDERIK SIGFRED, (f. $\frac{7}{3}$ 76), dr. phil., fh. direktør for Ny Carlsberg glyptotek, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Ahlmanns allé 15, Hellerup. ($\frac{9}{4}$ 20.)

ANDERSEN, VILHELM RASMUS ANDREAS, (f. $\frac{16}{10}$ 64), dr. phil., fh. professor i nordisk litteratur ved Københavns universitet, Stk. af Dbg., Dbmd. Fredensborg. ($\frac{6}{4}$ 23.)

- THALBITZER, CARL WILLIAM, (f. $\frac{5}{2}$ 73), fh. professor extraord. i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur ved Københavns universitet. Vejrøgade 10, Kbh. Ø. ($\frac{6}{4}$ 23.)
- PEDERSEN, JOHANNES PEDER EJLER, (f. $\frac{7}{11}$ 83), dr. theol. & phil., professor i semitisk-østerlandsk filologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. — Formand for den historisk-filosofiske klasse. — Dantes plads 35, Kbh. V. ($\frac{11}{4}$ 24.)
- JOHANSEN, KNUD FRIIS, (f. $\frac{1}{11}$ 87), dr. phil., professor i arkæologi ved Københavns universitet. R. af Dbg., Dbmd. Egernevej 27, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 28.)
- RÆDER, HANS HENNING, (f. $\frac{11}{10}$ 69), dr. phil., fh. bibliotekar ved Københavns universitets filologisk-historiske laboratorium, R. af Dbg., Dbmd. Dalgas boulevard 29, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 28.)
- TUXEN, POUL, (f. $\frac{8}{12}$ 80), dr. phil., professor i indisk-østerlandsk filologi ved Københavns universitet. Ny vestergade 21, Kbh. V. ($\frac{13}{4}$ 28.)
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHANNES, (f. $\frac{2}{12}$ 81), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Rungstedvej 9, Rungsted kyst. ($\frac{5}{4}$ 29.)
- NØRLUND, POUL, (f. $\frac{4}{11}$ 88), dr. phil., direktør for nationalmuseet, Kmd. af Dbg.². Ny vestergade 11, Kbh. K. ($\frac{11}{4}$ 30.)
- HATT, AAGE GUDMUND, (f. $\frac{31}{10}$ 84), dr. phil., fh. professor extraord. i kulturgeografi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Bendzvej 1 A, Kbh. F. ($\frac{1}{4}$ 32.)
- ARUP, ERIK IPSEN, (f. $\frac{22}{11}$ 76), dr. phil., fh. professor Rostgardianus i nordisk historie og nordiske antikviteter ved Københavns universitet. Amager fælledvej 26, Kbh. S. ($\frac{12}{4}$ 35.)
- DYGGVE, EJNAR AKSEL PETERSEN, (f. $\frac{17}{10}$ 87), dr. phil., arkitekt, R. af Dbg. Østerled 26, Kbh. Ø. ($\frac{3}{4}$ 36.)
- HAMMERICH, LOUIS LEONOR, (f. $\frac{31}{7}$ 92), dr. phil. & litt., Professor i germansk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. — Selskabets redaktør. — Studentergården, Tagensvej 15, Kbh. N. ($\frac{3}{4}$ 36.)

- BRØNDSTED, JOHANNES BALTHASAR, (f. $\frac{5}{10}$ 90), dr. phil., professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Sølvgade 30, Kbh. K. ($\frac{14}{4}$ 39.)
- FABRICIUS, KNUD FREDERIK KROG, (f. $\frac{13}{8}$ 75), dr. phil., fh. professor i historie ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Østerbrogade 120, Kbh. Ø. ($\frac{4}{4}$ 41.)
- HØEG, CARSTEN, (f. $\frac{15}{11}$ 96), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Frederiksberg bredegade 13, Kbh. F. ($\frac{4}{4}$ 41.)
- NIELSEN, AXEL EDUARD HJORTH, (f. $\frac{30}{12}$ 80), dr. polit., professor i statsvidenskab ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Wilh. Smidts vej 7, Gentofte. ($\frac{10}{4}$ 42.)
- RUBOW, PAUL VIKTOR, (f. $\frac{9}{1}$ 96), dr. phil., professor i alm. litteraturvidenskab ved Københavns universitet, R. af Dbg. Store kannikestræde 11, Kbh. K. ($\frac{10}{4}$ 42.)
- GRØNBECH, KAAARE, (f. $\frac{28}{9}$ 1901), dr. phil., professor extraord. i centralasiatiske sprog med særligt hensyn til tyrkisk ved Københavns universitet. Brogårdsvej 6, Gentofte. ($\frac{2}{4}$ 43.)
- JEPPESEN, KNUD CHRISTIAN, (f. $\frac{15}{8}$ 92), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Århus universitet, R. af Dbg. Tordenskjoldsgade 57, Århus. ($\frac{2}{4}$ 43.)
- STENDER-PETERSEN, ADOLF, (f. $\frac{21}{7}$ 93), dr. phil., professor i slaviske sprog og litteraturer ved Århus universitet, R. af Dbg. »Tunet«, Skolevangen, Risskov. ($\frac{2}{4}$ 43.)
- BLINKENBERG, ANDREAS PETER DAMSGAARD, (f. $\frac{13}{2}$ 93), dr. phil. & litt., professor i romansk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg., Strandvænget, Risskov. ($\frac{14}{4}$ 44.)
- BARR, KAJ, (f. $\frac{26}{6}$ 96), professor extraord. i iransk filologi ved Københavns universitet. Ordrup jagtvej 30, Charlottenlund. ($\frac{20}{4}$ 45.)
- HJELMSLEV, LOUIS TROLLE, (f. $\frac{3}{10}$ 99), dr. phil., professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns universitet. Ordruphøjvej 40, Charlottenlund. ($\frac{12}{4}$ 46.)

- RAVN, OTTO EMIL, (f. $^{30}/_{11}$ 81), dr. phil., professor i assyriologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Fortunvej 18, Charlottenlund. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- BRANDT, FRITHIOF, (f. $^{23}/_{5}$ 92), dr. phil., professor i filosofi ved Københavns universitet. Ryvej 15, Holte. ($^{2}/_{4}$ 48.)
- BØGGILD-ANDERSEN, CARL OLAF, (f. $^{20}/_{6}$ 98), dr. phil., professor i historie ved Århus universitet. Knud Rasmussens vej 5, Århus. ($^{2}/_{4}$ 48.)
- ELLING, CHRISTIAN THORVALD, (f. $^{14}/_{11}$ 1901), dr. phil., professor i kunsthistorie ved Københavns universitet, R. af Dbg. Kristianiagade 22, Kbh. Ø. ($^{2}/_{4}$ 48.)
- MATTHIESSEN, HUGO ALBERT, (f. $^{19}/_{12}$ 81), mag. art., fh. inspektør ved nationalmuseet. R. af Dbg., Dbmd. Sønderborggade 3, Kbh. Ø. ($^{2}/_{4}$ 48.)
- BLATT, FRANZ, (f. $^{31}/_{8}$ 1903), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg. Kathrinebjergvej 7, Århus. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- RUBIN, EDGAR JOHN, (f. $^{6}/_{9}$ 86), dr. phil., professor i eksperimentel psykologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Fredskovvej 9, Holte. ($^{22}/_{4}$ 49.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

(fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.)

- MADSEN, THORVALD JOHANNES MARIUS, (f. $^{18}/_{2}$ 70), dr. jur. & med., fh. direktør for statens seruminstitut, Stk. af Dbg., Dbmd. Skjoldsgade 8, Kbh. Ø. ($^{15}/_{4}$ 10 — biol.)
- BOCK, JOHANNES CARL, (f. $^{2}/_{10}$ 67), dr. med., fh. professor i farmakologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. F. M. 1. Østbanegade 21, Kbh. Ø. ($^{17}/_{4}$ 14 — biol.)
- BJERRUM, NIELS JANNIKSEN, (f. $^{11}/_{3}$ 79), dr. phil., fh. professor i kemi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Bjerregårdsvej 1, Valby. ($^{28}/_{4}$ 16 — fys.)

- NØRLUND, NIELS ERIK, (f. $\frac{26}{10}$ 85), dr. phil., sc. & ing., professor i matematik ved Københavns universitet, direktør for geodætisk institut, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd., — Selskabets præsident 1927—33. — Malmøgade 6, Kbh. Ø. ($\frac{28}{4}$ 16 — fys.)
- BOHR, NIELS HENRIK DAVID, (f. $\frac{7}{10}$ 85), excellence, dr. jur., phil., sc. & techn., professor i teoretisk fysik ved Københavns universitet, R. af E., Kmd. af Dbg.¹, Dbmd., F. M. 1. m. Kr. — Selskabets nuværende præsident. — Æresboligen, Gamle Carlsberg, Valby. ($\frac{27}{4}$ 17 — fys.)
- BOHR, HARALD AUGUST, (f. $\frac{22}{4}$ 87), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. Regensen, Kbh. K. ($\frac{3}{5}$ 18 — fys.)
- WESENBERG-LUND, CARL JØRGEN, (f. $\frac{22}{12}$ 67), dr. phil., fh. professor extraord. i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Københavnsvej 17, Hillerød. ($\frac{3}{5}$ 18 — biol.)
- BØGGILD, OVE BALTHASAR, (f. $\frac{16}{5}$ 72), fh. professor i mineralogi og geologi ved Københavns universitet. Odensegade 15, Kbh. Ø. ($\frac{25}{4}$ 19 — fys.)
- HERTZSPRUNG, EJNAR, (f. $\frac{8}{10}$ 73), dr. phil., math. & phys., fh. professor i astronomi ved universitetet i Leiden, fh. direktør ved observatoriet smsteds. Villavej 6, Tølløse. ($\frac{25}{4}$ 19 — fys.)
- MORTENSEN, OLE THEODOR JENSEN, (f. $\frac{22}{2}$ 68), dr. phil., fh. inspektor ved Københavns universitets zoologiske museum. Nordre fasanvej 82, Kbh. F. ($\frac{9}{4}$ 20 — biol.)
- NIELSEN, JAKOB, (f. $\frac{15}{10}$ 90), dr. phil., professor i rationel mekanik ved Danmarks tekniske højskole. — Selskabets sekretær. — Lundehave, Nordre strandvej 26, Helsingør. ($\frac{9}{4}$ 26 — fys.)
- SAND, KNUD AAGE BUCHTRUP, (f. $\frac{9}{2}$ 87), dr. med., professor i retsmedicin ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Kildeskøvsvej 81, Gentofte. ($\frac{8}{4}$ 27 — biol.)
- WINGE, ØJVIND, (f. $\frac{19}{5}$ 86), dr. phil., professor ved Carlsberglaboratoriet og direktør for dets fysiologiske afdeling, R. af Dbg., Dbmd. — Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse. — Gamle Carlsbergvej 10, Valby. ($\frac{8}{4}$ 27 — biol.)

- JENSEN, ADOLF SEVERIN, (f. $23/5$ 66), dr. phil., fh. professor i zoologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Juliane Maries vej 22, Kbh. Ø. ($5/4$ 29 — biol.)
- JENSEN, PETER BOYSEN, (f. $18/1$ 83), dr. phil., fh. professor i plante-fysiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Rådmandsgade 49, Kbh. N. ($5/4$ 29 — biol.)
- JESSEN, KNUD, (f. $29/11$ 84), dr. phil., professor i botanik ved Københavns universitet, direktør for botanisk have, Kmd. af Dbg.², Dbmd. Gothersgade 140, Kbh. K. ($5/4$ 29 — biol.)
- RAVN, JESPER PETER JOHANSEN, (f. $30/11$ 66), fh. docent i palæontologi ved Københavns universitet, fh. inspektør ved mineralogisk museum. Rolighedsvej 20, Kbh. V. ($10/4$ 31 — biol.)
- CHRISTIANSEN, JENS ANTON, (f. $6/9$ 88), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 9, Charlottenlund. ($6/4$ 34 — fys.)
- LINDERSTRØM-LANG, KAJ ULRIK, (f. $29/11$ 96), dr. phil., professor ved Carlsberglaboratoriet og direktør for dets kemiske afdeling. R. af Dbg. Gamle Carlsbergvej 10, Valby. ($12/4$ 35 — fys.)
- KRISTENSEN, MARTIN KRISTIAN, (f. $6/5$ 88), dr. med., afdelingsforstander ved statens seruminstitut, R. af Dbg. Svinget 12, Kbh. S. ($3/4$ 36 — biol.)
- LANGSETH, ALEX WILLY, (f. $7/2$ 95), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Østervoldgade 5, Kbh. K. ($3/4$ 36 — fys.)
- LUNDSGAARD, EINAR, (f. $12/2$ 99), dr. med., professor i fysiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Dbmd. Juliane Maries vej 26, Kbh. Ø. ($8/4$ 38 — biol.)
- JESSEN, BØRGE CHRISTIAN, (f. $19/6$ 1907), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. Maltegårdsvej 11, Gentofte. ($14/4$ 39 — fys.)
- STRÖMGREN, BENGT GEORG DANIEL, (f. $21/1$ 1908), dr. phil., professor i astronomi ved Københavns universitet, bestyrer af astronomisk observatorium. Østervoldgade 3, Kbh. K. ($14/4$ 39 — fys.)

- THOMSEN, NIELS MATHIAS PETER, (f. $\frac{9}{10}$ 96), dr. phil., professor i zoologi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, R. af Dbg., Dbmd. — Selskabets kasserer. — Sankt Kjelds gade 14, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- ØRSKOV, JEPPE, (f. $\frac{2}{3}$ 92), dr. med., direktør for statens serum-institut, R. af Dbg., Dbmd. Statens seruminstitut, Kbh. S. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- CHRISTENSEN, ERIK HOHWÜ, (f. $\frac{25}{9}$ 1904), dr. phil., professor i kropsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved kungl. gymnastiska centralinstitutet i Stockholm. Gamla kyrkvägen 24, Danderyd. ($\frac{12}{4}$ 40 — biol.)
- JACOBSEN, JACOB CHRISTIAN GEORG, (f. $\frac{13}{1}$ 95), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet. Fuglegårdsvej 30, Gentofte. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- MØLLER, CHRISTIAN, (f. $\frac{22}{12}$ 1904), dr. phil., professor extraord. i matematisk fysik ved Københavns universitet. Ordrup jagtvej 101, Charlottenlund. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- FISCHER, ALBERT, (f. $\frac{23}{7}$ 91), dr. med., leder af Carlsbergfondets biologiske institut, R. af Dbg., Dbmd. Tagensvej 16, Kbh. N. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)
- HOLTER, HEINZ, (f. $\frac{5}{6}$ 1904), dr. phil., forstander for Carlsberg-laboratoriets cytokemiske underafdeling. Rahbeks allé 24, Kbh. V. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- NIELSEN, NIELS, (f. $\frac{3}{10}$ 93), dr. phil., professor i geografi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Strandboulevard 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- REHBERG, POUL KRISTIAN BRANDT, (f. $\frac{29}{3}$ 95), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Københavns universitet. Juliane Maries vej 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)
- BUCHTHAL, FRITZ, (f. $\frac{19}{8}$ 1907), dr. med., direktør for neurofysiologisk institut ved Københavns universitet. Høje Skodsborgvej 14, Skodsborg. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- FENCHEL, MORITZ WERNER, (f. $\frac{3}{5}$ 1905), dr. phil., docent i matematik ved Danmarks tekniske højskole, Sønderengen 110, Søborg. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)

- JENSEN, KAI ADOLF, (f. $16/7$ 94), dr. med., professor i almindelig patologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Juliane Maries vej 22, Kbh. Ø. ($12/4$ 46 — biol.)
- BJERRUM, JANNIK, (f. $5/4$ 1909), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet. Breidablik allé 7, Kbh. S. ($2/4$ 48 — fys.)
- DAM, CARL PETER HENRIK, (f. $21/2$ 95), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Danmarks tekniske højskole. Jagtvej 229, Kbh. Ø. ($2/4$ 48 — biol.)
- DEGERBØL, MAGNUS ANTON, (f. $8/7$ 95), dr. phil., bestyrer af Københavns universitets zoologiske museums 1. afdeling. Fuglevadsvej 4, Lyngby. ($2/4$ 48 — biol.)
- JENSEN, KAI ARNE, (f. $27/3$ 1908), dr. phil., professor extraord. i kemi ved Københavns universitet. Landsdommervej 1, Kbh. NV. ($2/4$ 48 — fys.)
- JØRGENSEN, CARL ADOLF, (f. $3/10$ 99), dr. phil., professor i arvelighedslære ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, R. af Dbg. I. H. Mundts vej 4, Lyngby. ($2/4$ 48 — biol.)
- KALCKAR, HERMAN MORITZ, (f. $26/3$ 1908), dr. med., direktør for Københavns universitets institut for enzymfysiologi, Juliane Maries vej 28, Kbh. Ø. ($2/4$ 48 — biol.)
- ROSENKRANTZ, ALFRED JOHANNES, (f. $11/11$ 98), professor i geologi ved Danmarks tekniske højskole, R. af Dbg. Amagerbrogade 66, Kbh. S. ($2/4$ 48 — fys.)
- HANSEN, HANS MARIUS, (f. $7/9$ 86), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet. Kmd. af Dbg.², Dbmd. Juliane Maries vej 30, Kbh. Ø. ($14/4$ 50 — fys.)

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i selskabet.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

- NILSSON, NILS MARTIN PERSSON, (f. 1874), dr. phil., fh. professor i klassisk fornkunskap och antikens historia ved universitetet i Lund. Kmd. af Dbg.² ($28/4$ 16.)

- OESEN, MAGNUS BERNHARD, (f. 1878), dr. phil., fh. professor i oldnorsk og islandsk sprog og litteratur ved universitetet i Oslo. ($^{28}/_4$ 16.)
- MEINECKE, FRIEDRICH, (f. 1862), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Berlin. ($^{15}/_4$ 21.)
- KOHT, HALVDAN, (f. 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo. ($^7/_4$ 22.)
- GARDINER, ALAN HENDERSON, (f. 1879), dr., ægyptolog. London. ($^{11}/_4$ 24.)
- JAEGER, WERNER WILHELM, (f. 1888), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{11}/_4$ 24.)
- LÖFSTEDT, HAIMON EINAR HARALD, (f. 1880), dr. phil., fh. professor i romersk veltalenhed og poesi ved universitetet i Lund (Stockholm). ($^3/_4$ 25.)
- SMITH, HELMER, (f. 1882), dr. phil., fh. professor i sanskrit og sammenlignende indoeuropæisk sprogforskning ved universitetet i Uppsala. ($^8/_4$ 27.)
- MARSTRANDER, CARL JOHAN SVERDRUP, (f. 1883), dr., professor i keltiske sprog ved universitetet i Oslo. ($^{13}/_4$ 28.)
- BRUNSCHVIG, LÉON, (f. 1869), fh. professor i filosofi ved Sorbonne i Paris. ($^{13}/_4$ 28.)
- MOBERG, CARL AXEL, (f. 1872), dr. phil., fh. professor i semitisk filologi ved universitetet i Lund. R. af Dbg. ($^5/_4$ 29.)
- WALBERG, FRANS GUSTAF EMANUEL, (f. 1873), fh. professor i romansk sprog og litteratur ved universitetet i Lund. ($^5/_4$ 29.)
- ZETTERSTÉEN, KARL VILHELM, (f. 1866), dr. phil., fh. professor i semitisk filologi ved universitetet i Uppsala. ($^5/_4$ 29.)
- EITREM, SAMSON, (f. 1872), fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{10}/_4$ 31.)
- DOPSCH, ALFONS, (f. 1868), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Wien. ($^{10}/_4$ 31.)
- LIESTÖL, KNUT, (f. 1881), dr. phil., professor i norsk folkemindevidenskab ved universitetet i Oslo. ($^1/_4$ 32.)
- HROZNÝ, BEDŘICH, (f. 1879), dr. phil., professor i kileskrift og gammel-orientalsk historie ved universitetet i Prag. ($^1/_4$ 32.)

- HECKSCHER, ELI FILIP, (f. 1879), dr. phil., fh. professor i økonomisk historie ved Stockholms handelshögskola. Kmd. af Dbg.² (²¹/₄ 33.)
- VENDRYES, JOSEPH-JEAN-BAPTISTE, (f. 1875), dr. phil., fh. professor i alm. sprogvidenskab ved Sorbonne i Paris. (²¹/₄ 33.)
- SHETELIG, HAAKON, (f. 1877), dr. phil., fh. professor, bestyrer af Bergens museums arkæologiske afdeling, Bergen. (⁶/₄ 34.)
- KARLGRÉN, KLAS BERNHARD JOHANNES, (f. 1889), dr. phil., professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur, direktør for Östasiatiska samlingarne, Stockholm. (³/₄ 36.)
- BRØGGER, ANTON WILHELM, (f. 1884), dr. phil., professor i arkæologi ved universitetet i Oslo. R. af Dbg. (²/₄ 37.)
- MASSIGNON, LOUIS, (f. 1883), dr., professor i islamisk sociologi ved Collège de France, Paris. (²/₄ 37.)
- EKWALL, BROR OSCAR EILERT, (f. 1877), dr. phil., fh. professor i engelsk sprog ved universitetet i Lund. (⁸/₄ 38.)
- SEIP, DIDRIK ARUP, (f. 1884), dr. phil., professor i nordisk sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. (⁸/₄ 38.)
- FRINGS, THEODOR, (f. 1886), dr. phil., professor i tysk sprog og litteratur ved universitetet i Leipzig. (⁸/₄ 38.)
- GÖTZE, ALBRECHT, (f. 1897), dr. phil., professor i assyriologi og babylonsk litteratur ved Yale University, New Haven, Conn. (⁸/₄ 38.)
- LITTMANN, RICHARD LUDWIG ENNO, (f. 1875), dr. theol. & phil., fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Tübingen. (⁸/₄ 38.)
- NORDAL, SIGURÐUR, (f. 1886), dr. phil., professor i islandsk filologi og kulturhistorie ved universitetet i Reykjavik, Kmd. af Dbg.² (¹²/₄ 40.)
- NYBERG, HENRIK SAMUEL, (f. 1889), dr. phil., professor i semitiske sprog ved universitetet i Uppsala. (¹²/₄ 40.)
- VON SYDOW, CARL WILHELM, (f. 1878), dr. phil., fh. professor i nordisk og sammenlignende folkeminddeforskning ved universitetet i Lund. (¹²/₄ 40.)

- WEIBULL, LAURITZ ULRIK ABSALON, (f. 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Lund. (¹²/₄ 40.)
- BOËTHIUS, AXEL, (f. 1889), dr. phil., professor i klassisk arkæologi (fornkunskap och antikens historia) ved Göteborgs högskola. (¹²/₄ 46.)
- L'ORANGE, HANS PETER, (f. 1903), dr. phil., professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo. (¹²/₄ 46.)
- MORGENSTIERNE, GEORG VALENTIN VON MUNTHE AV, (f. 1892), dr. phil., professor i indisk filologi ved universitetet i Oslo. (¹²/₄ 46.)
- RAMSTEDT, GUSTAF JOHN, (f. 1873), dr. phil., fh. professor i altaisk sprogforskning ved universitetet i Helsingfors. (¹²/₄ 46.)
- ANGLÈS, HIGINI, (f. 1888), dr., direktør for Instituto Español de Musicologia i Barcelona. (¹²/₄ 46.)
- BAILEY, HAROLD WALTER, (f. 1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England. (¹²/₄ 46.)
- BEAZLEY, JOHN DAVIDSON, (f. 1885), dr., professor i klassisk arkæologi og kunst ved universitetet i Oxford. (¹²/₄ 46.)
- BENVENISTE, ÉMILE, (f. 1902), professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Collège de France i Paris. (¹²/₄ 46.)
- GRÉGOIRE, HENRI-CLÉMENT-GUSTAVE, (f. 1881), dr., professor i græsk ved universitetet i Bruxelles. (¹²/₄ 46.)
- MAROUZEAU, JULES, (f. 1878), dr., fh. professor i latinsk sprog ved Sorbonne i Paris. (¹²/₄ 46.)
- TILLYARD, HENRY JULIUS WESTENHALL, (f. 1881), dr., professor i græsk ved University College i Cardiff. (¹²/₄ 46.)
- UHLENBECK, CHRISTIANUS CORNELIUS, (f. 1866), dr., fh. professor i sanskrit og indoeuropæisk sprogvidenskab ved universitetet i Leiden. (¹²/₄ 46.)
- WELLESZ, EGON JOSEPH, (f. 1888), dr., lekturer i musikhistorie ved universitetet i Oxford. (¹²/₄ 46.)
- AHNLUND, NILS, (f. 1889), dr. phil., professor i historie ved Stockholms högskola. (¹¹/₄ 47.)

- HOLMBERG, AXEL OLOF (OLLE), (f. 1893), dr. phil., professor i litteraturhistorie og poetik ved universitetet i Lund. (¹¹/₄ 47.)
- SOMMERFELT, ALF AXELSSØN, (f. 1892), dr. phil., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. (¹¹/₄ 47.)
- ALBRIGHT, WILLIAM FOXWELL, (f. 1891), dr. phil., professor i semitiske sprog ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (¹¹/₄ 47.)
- KURYŁOWICZ, JERZY, (f. 1895), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Kraków. (¹¹/₄ 47.)
- LATTE, KURT, (f. 1891), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Göttingen. (²/₄ 48.)
- HESSELMAN, BENGT IVAR, (f. 1875), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved universitetet i Uppsala. (²²/₄ 49.)
- SAHLGREN, GUSTAF FREDRIK JÖRAN, (f. 1884), dr. phil., professor i stednavneforskning ved universitetet i Uppsala. (²²/₄ 49.)
- WESSÉN, ELIAS GUSTAF ADOLF, (f. 1889), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Stockholms högskola. (²²/₄ 49.)
- ALFÖLDI, ANDRÁS, (f. 1895), dr. phil., professor i gl. historie ved universitetet i Bern. (²²/₄ 49.)
- JAKOBSON, ROMAN OSIPOVIČ, (f. 1896), dr. phil., professor i slavisk sprog og litteratur ved Harvard University, Cambridge, Mass. (²²/₄ 49.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

(fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.)

- BERTRAND, GABRIEL-ÉMILE, (f. 1867), dr., fh. professor i biologisk kemi ved Sorbonne og direktør for det biologiske laboratorium ved Institut Pasteur i Paris. (⁷/₄ 11 — fys.)
- HADAMARD, JACQUES-SALOMON, (f. 1865), dr. phil., fh. professor i rationel og kosmisk mekanik ved Collège de France i Paris. (¹¹/₄ 13 — fys.)
- SHERRINGTON, SIR CHARLES SCOTT, (f. 1858), dr., fh. professor i fysiologi ved universitetet i Oxford. (¹⁷/₄ 14 — biol.)

- BORDET, JULES-JEAN-BAPTISTE-VINCENT, (f. 1870), dr. phil., direktør for Institut Pasteur i Bruxelles. ($^9/4$ 20 — biol.)
- EINSTEIN, ALBERT, (f. 1879), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Princeton, N. J. ($^9/4$ 20 — fys.)
- HEVESY, GEORGE DE, (f. 1885), dr. phil., professor i fysisk kemi, fh. Freiburg i Br. (København). ($^3/4$ 25 — fys.)
- KRAMERS, HENDRIK ANTHONY, (f. 1894), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Leiden. ($^3/4$ 25 — fys.)
- BOREL, FÉLIX-ÉDOUARD-JUSTIN-ÉMILE, (f. 1871), dr., fh. professor i fysisk matematik ved Sorbonne i Paris. ($^9/4$ 26 — fys.)
- DALE, Sir HENRY HALLETT, (f. 1875), dr., fh. direktør for National Institute for Medical Research, London. ($^9/4$ 26 — biol.)
- DEBYE, PETER, (f. 1884), professor i fysik ved Cornell University, Ithaca, N. Y. ($^9/4$ 26 — fys.)
- CUÉNOT, LUCIEN-CLAUDE-JULES-MARIE, (f. 1866), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i Nancy. ($^8/4$ 27 — biol.)
- WARBURG, OTTO HEINRICH, (f. 1883), dr., professor, medlem af Kaiser Wilhelm Institut für Biologie, Berlin-Dahlem. ($^8/4$ 27 — biol.)
- BJERKNES, VILHELM FRIMAN KOREN, (f. 1862), dr. phil., fh. professor i mekanik og matematisk fysik ved universitetet i Oslo. Kmd. af Dbg.¹ ($^{13}/4$ 28 — fys.)
- WIMAN, ANDERS, (f. 1865), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Uppsala (Lund). ($^{13}/4$ 28 — fys.)
- NEUBERG, CARL, (f. 1877), dr., fh. professor i kemi ved New York University, N. Y. ($^5/4$ 29 — biol.)
- v. FRISCH, KARL Ritter, (f. 1886), dr., professor i zoologi ved universitetet i München. ($^{10}/4$ 31 — biol.)
- SIEGBAHN, KARL MANNE GEORG, (f. 1886), dr., professor, forstander for kungl. vetenskapsakademiens forskningsinstitut for experimentel fysik, Stockholm. ($^{21}/4$ 33 — fys.)
- THUNBERG, TORSTEN LUDVIG, (f. 1873), fh. professor i fysiologi ved universitetet i Lund. ($^{21}/4$ 33 — biol.)

- STENSIÖ, ERIK HELGE OSVALD, (f. 1891), dr. phil., professor, Naturhistoriska riksmuseum, Stockholm. R. af Dbg. ($\frac{6}{4}$ 34 — biol.)
- FRANCK, JAMES, (f. 1882), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Chicago, Ill. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- NEUGEBAUER, OTTO EDUARD HERMANN, (f. 1899), dr. phil., professor i matematik ved Brown University, Providence, R. I. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- EKMAN, SVEN PETRUS, (f. 1876), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- VON EULER-CHELPIN, HANS KARL AUGUST SIMON, (f. 1873), dr. phil., fh. professor i almindelig og organisk kemi ved Stockholms högskola. ($\frac{12}{4}$ 35 — fys.)
- LILJESTRAND, GÖRAN, (f. 1886), dr. med., professor i farmakologi ved Karolinska institutet i Stockholm. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- MOHR, OTTO LOUS, (f. 1886), dr. med., professor i medicin ved universitetet i Oslo. ($\frac{12}{4}$ 35 — biol.)
- BLAKESLEE, ALBERT FRANCIS, (f. 1874), dr. phil., fh. professor i botanik, Director, Smith College Genetics Experiment Station, Northampton, Mass. ($\frac{3}{4}$ 36 — biol.)
- STERN, OTTO, (f. 1888), professor i fysik, Pittsburgh, Penn. ($\frac{3}{4}$ 36 — fys.)
- GRAN, HAAKEN HASBERG, (f. 1870), dr. phil., fh. professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- GOLDSCHMIDT, RICHARD, (f. 1878), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Berkeley, Cal. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- ROUS, FRANCIS PEYTON, (f. 1879), dr., Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- THIENEMANN, AUGUST, (f. 1882), dr. phil., professor i hydrobiologi ved universitetet i Kiel. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- LAURITSEN, CHARLES CHRISTIAN, (f. 1892), dr. phil., professor i fysik ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)
- BONSDORFF, TOIVO ILMARI, (f. 1879), dr. phil., fh. professor, direktør for geodætisk institut i Helsingfors. Kmd. af Dbg.² ($\frac{12}{4}$ 40 — fys.)

- AHLMANN, HANS JAKOB KONRAD WILHELMSSON, (f. 1889), dr. phil., professor i geografi ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- HAMMARSTEN, EINAR, (f. 1889), dr. phil., professor i kemi og farmaci ved Karolinska medico-kirurgiska institutet i Stockholm. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HANSTRÖM, BERTIL, (f. 1891), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Lund. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- KLEIN, OSKAR BENJAMIN, (f. 1894), dr. phil., professor i mekanik ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- LINDBLAD, BERTIL, (f. 1895), dr. phil., direktør for Stockholms observatorium. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- NORDHAGEN, ROLF, (f. 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- VON POST, ERNST JACOB LENNART, (f. 1884), dr. phil., professor i geologi ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- RIESZ, MARCEL, (f. 1886), professor i matematik ved universitetet i Lund. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- DE BROGLIE, LOUIS-VICTOR-PIERRE-RAYMOND, Prince, (f. 1892), dr., professor i teoretisk fysik ved Sorbonne i Paris. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- CHADWICK, Sir JAMES, (f. 1891), dr., fh. professor i fysik, Master of Gonville and Caius College, Cambridge, England. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- DRINKER, CECIL K., (f. 1887), dr., professor i fysiologi ved Harvard University, School of Public Health, Boston, Mass. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- FLEMING, Sir ALEXANDER, (f. 1881), dr., professor i bakteriologi ved universitetet i London. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- FLOREY, Sir HOWARD WALTER, (f. 1898), dr., professor i patologi ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HILL, ARCHIBALD VIVIAN, (f. 1886), dr., professor i fysiologi ved universitetet i London. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- JOLIOT, JEAN-FRÉDÉRIC, (f. 1900), dr., professor i kerne-kemi ved Collège de France i Paris. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)

- JONES, SIR HAROLD SPENCER, (f. 1890), dr. phil., Astronomer Royal, direktør for observatoriet i Greenwich. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- KAPITZA, PJOTR, (f. 1894), dr., professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- MEITNER, LISE, (f. 1878), dr. phil., fh. professor ved kungl. svenska vetenskapsakademiens forskningsinstitut for fysik i Stockholm. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- RICHARDS, ALFRED NEWTON, (f. 1876), dr., professor i farmakologi ved universitetet i Philadelphia, Penn. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- STRUVE, OTTO, (f. 1897), dr. phil., professor i astrofysik ved universitetet i Berkeley, Cal. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- VEBLEN, OSWALD, (f. 1880), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, School of Mathematics, Princeton, N. J. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- GISLÉN, TORSTEN RICHARD EMANUEL, (f. 1893), professor i zoologi ved universitetet i Lund. ($^{11/4}$ 47 — biol.)
- SVEDBERG, THEODOR, (f. 1884), dr. phil., professor i fysisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- BORN, MAX, (f. 1882), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Edinburgh. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- MARCUS, ERNEST GOTTHELF, (f. 1893), professor i zoologi ved universitetet i São Paulo. ($^{11/4}$ 47 — biol.)
- MELLANBY, SIR EDWARD, (f. 1884), dr., fh. professor, sekretær ved Medical Research Council, London. ($^{11/4}$ 47 — biol.)
- OORT, JAN HENDRIK, (f. 1900), dr. phil., professor, direktør for observatoriet i Leiden. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- SIEGEL, CARL LUDWIG, (f. 1896), professor i matematik ved Institute for Advanced Study, School of Mathematics, Princeton, N. J. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- VINOGRADOV, IVAN MATVEEVICH, (f.), professor, matematiker, Moskva. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- FEDERLEY, HARRY, (f. 1879), dr. phil., fh. professor i genetik ved universitetet i Helsingfors. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- KLING, CARL ALBIN, (f. 1879), dr. med., fh. professor og direktør for statens bakteriologiske laboratorium i Stockholm. ($^{2/4}$ 48 — biol.)

- MELIN, JOHANNES BOTVID ELIAS, (f. 1889), dr. phil., professor i fysiologisk botanik og anatomi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- RUNNSTRÖM, JOHAN AXEL MAURITZ, (f. 1888), dr. phil., professor i eksperimentel zoologi og cellefysiologi ved Stockholms högskola. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- SVERDRUP, HARALD ULRIK, (f. 1888), dr. phil., direktør for Norges polarinstitut i Oslo. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- BÖVING, ADAM GIEDE, (f. 1869), dr. phil., U.S. National Museum, Bureau of Entomology, Washington D.C. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- LITTLEWOOD, JOHN EDENSOR, (f. 1885), dr. phil., professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- MULLER, HERMANN JOSEPH, (f. 1890), dr. phil., professor i zoologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- HOLTEDAHL, OLAF, (f. 1885), dr. phil., professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- SOLBERG, HALVOR SKAPPEL, (f. 1895), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- COURANT, RICHARD, (f. 1888), dr. phil., professor i matematik ved New York University, N. Y. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- LIPMANN, FRITZ ALBERT, (f. 1899), dr. phil. & med., direktør for Biochemical Research Laboratory i Boston, Mass. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- RAMON, GASTON LÉON, (f. 1886), fh. direktør for Institut Pasteurs serumafdeling i Garches, Seine et Oise. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- FISHER, RONALD AYLMER, (f. 1890), professor i genetik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{14}{4}$ 50 — biol.)
- OPPENHEIMER, J. ROBERT, (f. 1904), professor, direktør for Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($\frac{14}{4}$ 50 — fys.)

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Alfabetisk fortegnelse.

Ahlmann.	Fleming.	Lauritsen.	Richards.
Ahnlund.	Florey.	Liestöl.	Riesz.
Albright.	Franck.	Liljestrand.	Rous.
Alföldi.	Frings.	Lindblad.	Runnström.
Anglès.	v. Frisch.	Lipmann.	Sahlgren.
Bailey.	Gardiner.	Littlewood.	Seip.
Beazley.	Gislén.	Littmann.	Sherrington.
Benveniste.	Goldschmidt.	Löfstedt.	Shetelig.
Bertrand.	Gran.	Marcus.	Siegbahn.
Bjerknes.	Grégoire.	Marouzeau.	Siegel.
Blakeslee.	Götze.	Marstrander.	Smith, H.
Boëthius.	Hadamard.	Massignon.	Solberg.
Bonsdorff.	Hammarsten.	Meinecke.	Sommerfeldt.
Bordet.	Hanström.	Meitner.	Stensiö.
Borel.	Heckscher.	Melin.	Stern.
Born.	Hesselman.	Mellanby.	Struve.
de Broglie.	Hevesy.	Moberg.	Svedberg.
Brunschvicg.	Hill.	Mohr.	Sverdrup.
Brøgger.	Holmberg.	Morgenstierne.	v. Sydow.
Böving.	Holtedahl.	Muller.	Thienemann.
Chadwick.	Hrozný.	Neuberg.	Thunberg.
Courant.	Jaeger.	Neugebauer.	Tillyard.
Cuénot.	Jakobson.	Nilsson.	Uhlenbeck.
Dale.	Joliot.	Nordal.	Veblen.
Debye.	Jones.	Nordhagen.	Vendryes.
Dopsch.	Kapitza.	Nyberg.	Vinogradov.
Drinker.	Karlgren.	Olsen, M. B.	Walberg.
Einstein.	Klein.	Oort.	Warburg.
Eitrem.	Kling.	Oppenheimer.	Weibull, L.
Ekman.	Koht.	l'Orange.	Wellesz.
Ekwall.	Kramers.	v. Post.	Wessén.
v. Euler-Chelpin.	Kuryłowicz.	Ramon.	Wiman.
Federley.	Latte.	Ramstedt.	Zetterstéen.
Fisher.			

SELSKABETS TILLIDSHVERV

Juni 1950

Præsident:

NIELS BOHR, valgt 31. marts 1939, genvalgt 1945 og 1949,
valget gælder til april 1954

Klasseformænd:

JOHS. PEDERSEN, for den historisk-filosofiske klasse, valgt
27. marts 1942, genvalgt 1945 og 1948, val-
get gælder til april 1951

ØJVIND WINGE, for den naturvidenskabelig-matematiske
klasse, valgt 15. marts 1946, genvalgt 1949,
valget gælder til april 1952

Sekretær:

JAKOB NIELSEN, valgt 16. november 1945, valget gælder til
april 1951

Redaktør:

L. L. HAMMERICH, valgt 18. april 1941, genvalgt 1946,
valget gælder til april 1951

Kasserer:

MATHIAS THOMSEN, valgt 14. december 1945, valget gælder
til april 1951

Kassekommissionen:

N. E. NØRLUND (formand), valgt 12. april 1935, genvalgt
1939, 1943 og 1947, valget gælder til april 1951

NIELS BJERRUM, valgt 12. april 1935, genvalgt 1937, 1941,
1945 og 1949, valget gælder til april 1953

POUL NØRLUND, valgt 31. oktober 1947, genvalgt 1950,
valget gælder til april 1954

K. FRIIS JOHANSEN, valgt 2. april 1948, valget gælder til
april 1952

Revisorer:

CARSTEN HØEG, valgt 11. april 1947, genvalgt 1949, valget
gælder til april 1951

BØRGE JESSEN, valgt 20. april 1945, genvalgt 1946, 1948 og
1950, valget gælder til april 1952

Revisorsuppleanter:

- KAARE GRØNBECHE, valgt 12. december 1947, genvalgt 1949,
valget gælder til april 1951
BENGT STRØMGREN, valgt 20. april 1945, genvalgt 1946, 1948
og 1950, valget gælder til april 1952
-

Medlemmer af kommissionen

*for registrering af litterære kilder til dansk historie,
valgt af selskabet:*

- HANS RÆDER, valgt 6. marts 1936.
KNUD FABRICIUS valgt 25. november 1949.

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje
bevarede kilder til dansk historie:*

- POUL NØRLUND, valgt 17. oktober 1930.
C. O. BØGGILD-ANDERSEN }
(formand) } valgt 16. april 1948.
HUGO MATTHIESSEN }
-

Komiteen for Union Académique Internationale:

- EJNAR DYGGVE }
L. L. HAMMERICH } valgt 29. marts 1946.
CARSTEN HØEG (formand) }
-

Komiteer for de af selskabet tiltrådte unioner under
Conseil International des Unions Scientifiques.

Union Astronomique Internationale.

- EJNAR HERTZSPRUNG }
N. E. NØRLUND (formand) } valgt 9. maj 1924.
B. STRØMGREN (sekretær) } valgt 17. november 1939.
Observator, mag. sc. JULIE
M. VINTER HANSEN } valgt 9. maj 1947.

Union Internationale de Physique pure et appliquée.

..... (formand)	}	valgt 13. december 1946.
NIELS BOHR		
J. C. JACOBSEN		
C. MØLLER		

Union Géodésique et Géophysique Internationale.

N. E. NØRLUND (formand)	valgt 11. april 1924.	
N. P. JOHANSEN, oberst	valgt 17. april 1925.	
ARNE NOE-NYGAARD, pro- fessor	}	valgt 1. marts 1946.
HELGE PETERSEN, direktør for meteorologisk institut		
EINAR ANDERSEN, stats- geodæt, dr.	}	valgt 31. oktober 1947.
A. E. BRETTING, professor		
A. SCHNEIDER, professor		
NIELS NIELSEN	valgt 2. april 1948.	

Union Internationale des Sciences Biologiques.

ALBERT FISCHER	}	valgt 17. januar 1947.
P. BOYSEN JENSEN		
KNUD JESSEN		
TAGE KEMP, professor, dr.		
P. BRANDT REHBERG (formand)		
KNUD SAND		
R. SPÄRCK, professor		
MATH. THOMSEN		
ØJVIND WINGE		
J. ØRSKOV		

Committee on Science and its Social Relations.

H. E. GLAHN, ingeniør	}	valgt 22. april 1938.
N. THORKIL-JENSEN, prof.		
P. BRANDT REHBERG (for- mand)		
		valgt 23. januar 1948.

Rådgiver for nationalkommissionen for Unesco:

NIELS BOHR, valgt 31. oktober 1947.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«:

HANS RÆDER, valgt 18. oktober 1935.

KURT LATTE, Göttingen, valgt 4. november 1927.

CARSTEN HØEG, valgt 5. februar 1943.

KAJ BARR (formand), valgt 28. februar 1947.

Kommissionen for den nye Ducange:

HANS RÆDER, valgt 2. november 1928.

POUL NØRLUND, valgt 17. november 1933.

FR. BLATT, valgt 17. november 1933.

ERIK ARUP, valgt 1. november 1935.

CARSTEN HØEG (formand), valgt 2. april 1948.

Kommissionen for den ægyptiske ordbog:

JOHS. PEDERSEN, valgt 5. april 1929.

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«:

POUL TUXEN, valgt 3. november 1933.

CARSTEN HØEG, valgt 28. november 1941.

EJNAR DYGGVE, valgt 12. april 1946.

KNUD JEPPESEN, valgt 12. april 1946.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«:

POUL TUXEN (formand), valgt 14. december 1934.

HELMER SMITH, Uppsala, valgt 14. december 1934.

Carlsbergfondets direktion:

JOHS. PEDERSEN (formand), valgt 29. januar 1926, genvalgt
1928, 1938 og 1948, valget gælder til 25.
september 1958

NIELS BJERRUM, valgt 27. februar 1931, genvalgt 1936 og
1946, valget gælder til 25. september 1956

POUL TUXEN, valgt 3. marts 1933, genvalgt 1942, valget
gælder til 25. september 1952

KNUD JESSEN, valgt 5. februar 1937, genvalgt 1944, valget gælder til 25. september	1954
BØRGE JESSEN, valgt 28. april 1950, valget gælder til 25. sep- tember	1960

Medlem af Frederiksborg-museets bestyrelse:

JOHS. PEDERSEN, valgt 12. marts 1926, genvalgt 1928, 1938 og 1948, valget gælder til 25. september ..	1958
--	------

Tilforordnede til Carlsberglaboratoriets bestyrelse:

A. C. ANDERSEN, cand. polyt., forstander for landøkono- misk forsøgslaboratoriums kemiske afde- ling, valgt 6. februar 1925, genvalgt 1930, 1935, 1940, 1945 og 1950, valget gælder til 25. september	1955
NIELS HJELTE CLAUSSEN, dr. techn., fh. direktør ved Carls- berg bryggerierne, valgt 11. februar 1938, genvalgt 1942 og 1947, valget gælder til 25. september	1952

*Medlemmer af Rask-Ørsted-fondets bestyrelse,
valgt af selskabet:*

NIELS BJERRUM, valgt 31. oktober 1919, genvalgt 1923, 1927, 1931, 1935, 1939, 1943 og 1947, valget gælder til 31. oktober	1951
K. FRIIS JOHANSEN, valgt 19. oktober 1945, genvalgt 1947, valget gælder til 31. oktober	1951

*Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk
videnskabsmand« (Lundehave):*

RUD. COLLSTROP, legationsråd, valgt 1925, genvalgt april 1932, 1937, 1943 og 1949, valget gælder til april 1955	
TH. KNUDTZON, højesteretssagfører, valgt 3. november 1939, genvalgt april 1943 og 1949, valget gælder til april	1955
KAARE GRØNBECH, valgt 6. maj 1949, valget gælder til april 1955	
EJNAR DYGGVE (formand), valgt 25. november 1949, valget gælder til april	1955

Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat til unge, danske, mandlige, ubemidlede naturvidenskabsmænd«:

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

O. B. BØGGILD, valgt 19. april 1929, genvalgt 1935, 1942 og 1950.....	1958
AD. S. JENSEN, valgt 1. april 1932, genvalgt 1939 og 1946	1954
KNUD JESSEN, valgt 1. april 1932, genvalgt 1936 og 1943..	1951
N. E. NØRLUND, valgt 2. maj 1941, genvalgt 1948.....	1956
NIELS BOHR (formand), valgt 2. november 1945, genvalgt 1947.....	1955
MATHIAS THOMSEN, valgt 1. marts 1946, genvalgt 1949...	1957
BENGT STRÖMGREN, valgt 11. april 1947.....	1952
J. A. CHRISTIANSEN, valgt 2. april 1948.....	1953

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat«:

J. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, valget gælder til april.....	1953
KNUD JESSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, valget gælder til april.....	1953
JAKOB NIELSEN (formand), valgt 31. oktober 1947, genvalgt 1950, valget gælder til april.....	1953

Administrationsudvalget for »Niels Bohr legatet«:

NIELS BOHR	} valgt 18. januar 1946.
JAKOB NIELSEN	
N. E. NØRLUND	

Den danske bestyrelse for de skandinaviske naturforsker møder:

Valg foretages før hvert naturforsker møde.

NIELS BJERRUM	} valgt 30. marts 1928,
NIELS BOHR	
ØJVIND WINGE (sekretær), valgt 16. november 1928, genvalgt 13. december 1935.	
AD. S. JENSEN	} valgt 13. december 1935.
KNUD JESSEN	
C. WESENBERG-LUND	

*Medlem af bestyrelsen for »Danmarks akvarium«, Charlottenlund,
valgt af selskabet:*

R. SPÄRCK, prof., valgt 16. april 1948, valget gælder til
31. december 1952

*Medlem af bestyrelsen for legatet »Ole Rømer medaillen«,
valgt af selskabet:*

N. E. NØRLUND, valgt 1. december 1944, valget gælder til 1950.

*Medlem af den danske forening »Norden's« nordiske sprognævn,
valgt af selskabet:*

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 26. januar 1945.

Selskabets mødelokaler: Dantes plads 35, København V.
Telf. Byen 8980.

Selskabets sekretariat: Ny vestergade 23², København V.
Telf. Byen 3240, åbent dagl. kl. 14—16.

Fuldmægtig: ASGER LOMHOLT (f. ²/₈ 1901), cand. theol., Nor-
masvej 32, Valby. Telf. Valby 2163. — (¹/₉ 1925).

Medhjælper i sekretariatet: FRU ELLEN ERICHSEN (f. ¹²/₇ 97).
— (¹/₁ 1932).

BERETNING OM MØDERNE 1949—50

207.—208. selskabsår.

I. Mødet den 14. oktober 1949.

Til stede var 40 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Holger Pedersen, J. Hjlemslev, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, P. Nørlund, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Arup, Linderstrøm-Lang, Martin Kristensen, Brøndsted, Strömgren, Math. Thomsen, Høeg, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Blinkenberg, Fischer, Holter, Barr, L. Hjlemslev, Buchthal, Fenchel, O. E. Ravn, Brandt, Elling, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæster efter særlig indbydelse: legationsråd Rud. Collstrop og højesteretssagfører Th. Knudtzon. Endvidere prof. Haupt, Erlangen og prof. L. Rosenfeld, Manchester.

Præsidenten bød medlemmerne og de udenlandske gæster velkommen.

Præsidenten bød legationsråd Rud. Collstrop og højesterets-sagfører Th. Knudtzon velkommen. Han mindede om grosserer A. Collstrops smukke gave til selskabet ved at overdrage det sin ejendom »Lundehave« og en dermed følgende kapital. På grund af pengenes værdiforringelse var legatet imidlertid kommet i en vanskelig økonomisk situation, idet de disponible midler ikke kunne strække til, så Lundehave kunne virke efter det ønskede formål. Legationsråd Rud. Collstrop havde imidlertid pietetsfuldt ønsket at sikre sin faders gave og havde derfor testamentarisk tilsikret Lundehave en kapital af samme størrelse som faderens dotation. Dermed var man bragt ud over alle øjeblikkelige vanskeligheder, og som bekendt var boligen overdraget Jakob Nielsen, som allerede ved flere lejligheder havde repræsenteret ved uden-

landske forskeres og andre kulturpersonligheders besøg. Præsidenten takkede legationsråden for den afgørende hjælp, som selskabet med stor taknemmelighed have taget imod. Desuden rettede han en tak til højesteretssagfører Th. Knudtzon, som med så stor interesse havde bidraget til at bringe denne sag til en lykkelig afslutning.

I sit svar til selskabet udtrykte legationsråd Collstrop sin glæde over, at hans faders gave fortsat kunne tjene sit formål. Det var hans inderligste ønske, at Lundehave måtte blive til gavn for generationer.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet tre indenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. MARTIN HANS CHRISTIAN KNUDSEN, fh. professor i fysik ved Københavns universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 14. maj 1909, selskabets sekretær 1917—45, død den 27. maj 1949, dr. phil. & scient. SIGURD ORLA-JENSEN, fh. professor i bioteknisk kemi ved Danmarks tekniske højskole, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 21. april 1933, død den 24. juni 1949, og dr. phil. AAGE FRIIS, fh. professor Rostgardianus i nordisk historie og nordiske antikviteter ved Københavns universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 9. april 1920, død den 5. oktober 1949. Der ville senere blive talt mindeord om de afdøde.

Præsidenten meddelte, at Aage Friis skulle have talt ved dette møde, og at han få timer før Friis' død havde talt med ham om foredraget.

Endvidere var dr. jur., med., phil. & scient. SCHACK AUGUST STEENBERG KROGH, fh. professor i dyrefysiologi ved Københavns universitet, afgået ved døden den 13. september 1949, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 28. april 1916, udtrådt af selskabet den 14. januar 1949. August Krogh havde før sin død udtalt ønske om, at der ikke holdtes mindetale i selskabet. Præsidenten bad medlemmerne rejse sig og i et øjeblik stillhed mindes den store afdøde forsker.

Endelig havde selskabet mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. phil. GUSTAV KOMPPA, fh. professor i kemi ved Tekniska högskolan i Helsingfors, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 21. april 1933, død den 20. januar 1949.

HARALD BOHR gav en meddelelse: *Om matematikens historie i oldtiden.*

For forståelsen af matematikens udvikling i den græske oldtid har dansk videnskab gennem J. L. HEIBERGS og H. G. ZEUTHENS arbejder ydet en indsats af afgørende betydning. I dette efterår er ZEUTHENS »Forelæsning over matematikkens historie i oldtiden«, oprindelig udgivet i 1893, udkommet i en ny, af OTTO NEUGEBAUER revideret udgave. I den anledning har foredragsholderen ment det naturligt ved en forelæggelse af bogen i selskabet at gøre rede for nogle af de hovedpunkter, hvor ZEUTHENS indsats har været skelsættende.

Tillige omtales kort vor, ikke mindst gennem OTTO NEUGEBAUER, i de sidste årtier vundne nye indsigter i den før-græske, særlig den babylonske, matematik, gennem hvilken der på forskellig måde kastes nyt lys over den græske matematiske videnskab.

»Union Académique Internationale« havde sendt trykt beretning om mødet i Bruxelles den 14.—18. juni 1949, hvori selskabet havde været repræsenteret ved L. L. Hammerich og Carsten Høeg.

»Conseil International des Unions Scientifiques« havde holdt møde i København den 13.—16. september 1949. I mødet, der holdtes i selskabets lokaler, deltog som repræsentanter for selskabet: Niels Bohr, Jakob Nielsen, N. E. Nørlund, P. Brandt Rehberg og Øjvind Winge. Som valgt af Conseil deltog Niels Nielsen og Bengt Strömngren. Generalsekretæren for Conseil havde sendt selskabet en tak for den modtagne gæstfrihed under mødet.

Efter repræsentationsudvalgets beslutning havde J. C. Jacobsen deltaget i et møde i »Joint Commission on Standards, Units and Constants of Radio-activity« (fælles for Union Intern. de Physique og Union de Chimie) i Amsterdam den 8.—9. september 1949.

Selskabet havde fra De Forenede Nationer fået indbydelse til at sende en delegeret til »United Nations Scientific Conference on the Conservation and Utilization of Resources«, som holdtes i Lake Success den 17. august til 6. september 1949. Sagen havde været drøftet med forskellige institutioner, men fra selskabets side havde ingen deltaget, da de behandlede emner ikke i særlig grad var repræsenteret indenfor selskabet.

C. Møller havde repræsenteret selskabet ved en international fysikerkongres i Como den 11.—16. september 1949 i anledning af 150-året for Voltasøjles opdagelse.

Det vedtoges at sende et lykønskningstelegram til Connecticut Academy of Arts and Sciences, New Haven, i anledning af akademiets 150-års jubilæum den 4. november 1949.

Til »The International Congress of Private Law« i Rom i juli 1950 skulle ikke sendes nogen delegeret fra selskabet.

Dr. phil. A. Fr. Bruun og dr. agro C. Syrach Larsen havde hver for sig sendt beretning om deres deltagelse i »The Seventh Pacific Science Congress« i Auckland og Christchurch, New Zealand, den 2.—23. februar 1949.

The Royal Society of New Zealand, Wellington, havde sendt selskabet et gruppefoto af samtlige kongressens deltagere.

J. A. Christiansen havde sendt selskabet kopi af en beretning til undervisningsministeriet angående sin deltagelse i den af Unesco arrangerede konference om Scientific Abstracting i Paris den 20.—25. juni 1949.

Fra undervisningsministeriet var modtaget afskrift af en fra Unesco modtaget skrivelse vedrørende forslag om internationalt samarbejde til fremme af udgivelsen af doktordisputater o. l. over social-videnskabelige emner, der siden 1940 var fremkommet i krigsramte lande, og som af økonomiske eller andre grunde ikke havde kunnet publiceres.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Meteorologisk institut, Helsingfors. — Mat.-fys. Medd.

Poliskie Towarzystwo Zoologiczne, Wrocław. — Biol. Medd. og Skrifter.

Schweizerische Mathematische Gesellschaft, Zürich. — Mat.-fys. Medd.

Institut für Erdmessung, Bamberg. — Mat.-fys. Medd.

Institut mathématique de l'Université, Debrecen (Ungarn). — Mat.-fys. Medd.

Türk. Dil Kurumu (Turkish Linguistic Society), Ankara. — Hist.-filol. og Arkæol.-kunsthist. Medd. og Skrifter.

Türk Tarih Kurumu (Turkish Historical Society), Ankara. — Hist.-filol. og Arkæol.-kunsthist. Medd. og Skrifter.

Hellenic Hydrobiological Institute, Athen. — Biol. Medd. og Skrifter.

Franklin Institute of the State of Pennsylvania, Philadelphia. — Mat.-fys. Medd.

U. S. Atomic Energy Commission, Oak Ridge, Tennessee. — Mat.-fys. Medd.

Royal Society of New South Wales, Sydney. — Mat.-fys. Medd.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse havde meddelt, at den selskabet tilkommende andel i stiftelsens overskud for året 1948 udgjorde 5.105 kr. 13 øre.

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde efter ansøgning bevilget selskabet kr. 10.000 til opretholdelse af dets internationale forbindelser.

Selskabets kommissionær, Ejnar Munksgaards forlag, havde sendt meddelelse om salget af selskabets publikationer i året 1948. Salgsindtægten for selskabet udgjorde 14.082 kr. 57 øre.

I sommerens løb var følgende afhandling optaget i publikationerne:

Mag. scient. Søren Lund: »The Marine Algæ of Denmark. Contributions to their Natural History. Vol. II. Phæophyceæ. IV. Sphacelariaceæ, Cutleriaceæ, and Dictyotaceæ«. Vil blive trykt i Biol. Skrifter bd. VI, nr. 2.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. Anne B. Underhill, Canada: »On Model Atmospheres for the High-Temperature Stars« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 13.

Det af maleren Herman Vedel udførte maleri »Carlsberg-fondets direktion« var for tiden udlånt til en mindeudstilling for Herman Vedel på Charlottenborg.

2. Mødet den 28. oktober 1949.

Til stede var 36 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Holger Pedersen, J. Hjelmlev, N. Bjerrum, Bøggild, Hertzprung, Mortensen, Johs. Pedersen, Ræder, Ad. Jensen, P. Nørlund, J. P. J. Ravn, J. A.

Christiansen, Arup, Hammerich, Martin Kristensen, Strömngren, Ørskov, Fabricius, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Holter, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, Fenchel, O. E. Ravn, Brandt, Bøggild-Andersen, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, Kai Arne Jensen, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæst G. Hevesy.

HANS RÆDER gav en meddelelse: *Platoniske stadier*.

ERWIN ROHDE har i sin *Psyche* fremhævet den gennemgribende forskel mellem Platons ungdomsdialoger, hvori han som discipel af Sokrates hylder en nøgtern, nærmest rationalistisk livsopfattelse, og de dialoger, hvori han gennem Sokrates' mund fremsætter sin egen idealistiske filosofi og sjælelære. Men skellet er vanskeligt at drage, da Platon i begge tilfælde antages at benytte Sokrates som talerør for sine egne anskuelser. Imidlertid har de skotske Platonforskere BURNET og TAYLOR hævdet, at Platon i alle de dialoger, hvor Sokrates er hovedpersonen, indskrænker sig til at referere den virkelige Sokrates' anskuelser og først i de dialoger, hvor andre personer end Sokrates spiller den ledende rolle, fremsætter sin egen filosofi. Heri har de ganske vist ikke ret, men alligevel maa man fastholde, at det skarpeste skel indenfor Platons forfatterskab findes paa det sted, hvor Sokrates som dialogernes hovedperson træder i baggrunden for andre personer.

KAI ARNE JENSEN gav en meddelelse: *Kemisk induceret mutation*.

»Sennepsgas« og nogle få beslægtede forbindelser er kendt for at kunne fremkalde mutationer, der principielt ikke adskiller sig fra de mutationer, der kan fremkaldes ved ultravioletbestråling, idet de er reversible. Denne virkning af »sennepsgas« er blevet anset for udpræget konstitutions-specifik. Ved en systematisk undersøgelse af en række særlig reaktionsdygtige stoffer er der imidlertid blevet fundet en forbindelse af en ganske anden art, nemlig diazomethan (CH_2N_2), som ligeledes virker stærkt mutagent (vist ved tilbagemutation til vildtypen af en mutant af svampen *Neurospora crassa*).

Mekanismen ved kemisk induceret mutation diskuteres.

Arbejdet er udført i samarbejde med professor, dr. MOGENS WESTERGAARD.

Fra højesteretssagfører Th. Knudtzon var efter anmodning fra legationsråd Rud. Collstrop modtaget en ekstrakt-afskrift af det af legationsråden den 16. marts 1949 oprettede testamente. Afskriften indeholdt de til fordel for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« trufne bestemmelser. Legationsråden havde forsynet afskriften med en påtegning, hvori han bekræftede afskriftens rigtighed og forpligtede sig til ikke uden samtykke fra selskabet og legatets bestyrelse at tilbagekalde eller ændre de i ekstrakt-afskriften indeholdte bestemmelser.

J. C. Jacobsen havde sendt beretning om mødet i »Joint Commission on Standards, Units and Constants of Radioactivity« i Amsterdam den 8.—9. september 1949.

C. Møller havde sendt beretning om den internationale fysiker-kongres og Volta-festlighederne i Como den 11.—16. september 1949.

Det vedtoges at sende en lykønskning til selskabets udenlandske medlem, professor A. F. Blakeslee, direktør for Smith College, Genetics Experiment Station, Northampton, Mass., i anledning af hans 75-års fødselsdag den 9. november 1949.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. phil. Erling Følner: »A Theorem on Almost Periodic Functions of Infinitely Many Variables« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 14.

Redaktøren fremlagde som udkommet i sommerens løb:

Oversigt over selskabets virksomhed 1948—49.

Hist.-filol. Medd. bd. XXXI, nr. 6, Gudm. Hatt; XXXII, 1, Aage Kabell; XXXII, 2, O. Neugebauer.

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 8, Børge Jessen; XXV, 9, N. Levinson; XXV, 10, J. Hjeltslev.

Biol. Medd. bd. XXI, nr. 2, P. Boysen Jensen; XXI, 3, P. Boysen Jensen; XXI, 4, E. Bro Larsen; XXI, 5, F. Børgesen; XXI, 6, Ad. Jensen og H. Volsøe.

Arkæol.-kunsthist. Skrifter bd. II, nr. 1, Gudm. Hatt.

Biol. Skrifter bd. VI, nr. 3, S. L. Tuxen; VI, 4, Ove Paulsen.

3. Mødet den 11. november 1949.

Til stede var 33 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, Holger Pedersen, J. Hjeltslev, N. E. Nørlund, Bøggild, Mortensen, Thalbitzer, Winge, Ræder, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Ad. Jensen, K. Jessen, J. P. J. Ravn, Dyggve, Hammerich, Lundsgaard, Math. Thomsen, Fabricius, Høeg, Grønbech, C. Møller, Fischer, Brandt Rehberg, Barr, Fenchel, O. E. Ravn, Elling, J. Bjerrum, Degerbøl, Kai Arne Jensen, Jakob Nielsen, *sekretær*, L. Hjeltslev. — Desuden som gæst intendent A. Sandklef, Varberg.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig GUSTAV OTTO ROSENBERG, fh. professor i botanik ved Stockholms högskola, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 3. april 1925, død den 30. november 1948.

HOLGER PEDERSEN gav en meddelelse: *Indoeuropæiske lyd-forskydninger.*

Det nittende århundredes sprogvidenskab har som sin største fortjeneste den indgående sammenligning mellem alle dengang kendte indoeuropæiske oldspog. Resultatet var for lukkelydenes vedkommende følgende skema som fælles udgangspunkt:

<i>p</i>	<i>t</i>	<i>k'</i>	<i>k</i>	<i>q</i>
<i>ph</i>	<i>th</i>	o. s. v.		
<i>b</i>	<i>d</i>	o. s. v.		
<i>bh</i>	<i>dh</i>	o. s. v.		

Adskillelsen mellem tenues, aspirerede tenues, mediae og aspirerede mediae er dog kun bevaret i indisk; i alle de andre sprogklasser har der fundet forskydninger sted. Interessantest er forskydningerne i germansk og armenisk. Ikke alle lydene i det oprindelige skema var lige hyppige. De aspirerede tenues var sjældne, og ganske særligt sjældent var *b*. Dette søges forklaret.

JOHANNES HJELMSLEV forelagde et arbejde: *Om Archimedes' størrelseslære.*

Trykt på tysk i Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 15.

Efter indstilling fra udvalget for tildeling af »Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat« vedtog selskabet at tildele Th. Mortensen den for regnskabsåret 1. oktober 1948—30. september 1949 modtagne portion af legatet.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie havde valgt C. O. Bøggild-Andersen til formand i stedet for Aage Friis. Der vil ikke på nærværende tidspunkt blive foretaget nogen supplerings af kommissionen.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Faculté des Sciences de l'Université, Ankara, og at sende Mat.-fys. og Biol. Medd. og Biol. Skrifter.

4. Mødet den 25. november 1949.

Til stede var 45 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet* Holger Pedersen, Bock, J. Hjelmlev, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Th. Mortensen, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Ræder, Brøndum-Nielsen, Ad. Jensen, K. Jessen, P. Nørlund, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, Lundsgaard, Brøndsted, Strömngren, Fabricius, J. C. Jacobsen, C. Møller, Fischer, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, L. Hjelmlev, Buchthal, Fenchel, O. E. Ravn, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Dam, Degerbøl, Rosenkrantz, Jakob Nielsen, *sekretær*, Arup, Blatt. — Desuden som gæst prof. Alf Lombard, Lund.

NIELS BJERRUM gav en meddelelse: *Om isens struktur*.

Der gøres rede for, hvorledes man må forestille sig, at brintatomerne i en iskrystal kan være anbragt, og hvorledes de stadig skifter plads.

HUGO MATTHIESSEN gav en meddelelse: *Fredericias jus asyli og dets virkninger*.

Fredericias »*jus asyli*«, som endeligt udformedes i CHRISTIAN V's privilegier af $\frac{11}{3}$ 1682, hørte fra grundlæggeren FREDERIK III's tid med til de begunstigelser, som tilsigtede at fremme tilflytningen til den nye by. Denne ret, hvortil forbillede findes i udlandet, og som også 1692 tildeltes Rendsborg, tilsikrede ind- og udenlandske fallenter og forgældede personer, »så og de, som haver gjort Dødsslag eller anden Misgerning udenfor voris Riger og Lande«, uhindret adgang til på særligt pas at begive sig til Fredericia og opholde sig her fulde 10 år, uantastet af kreditorer og forfølgere, som hverken kunne gøre angreb på deres person eller effekter. Med særligt henblik på perioden 1760—1820 blev der gjort rede for dette $\frac{24}{1}$ 1821 ophævede privilegium og dets virkninger.

J. A. Christiansen aflagde beretning om mødet i Unesco den 20.—25. juni 1949 i Paris vedrørende Science Abstracting. Det anbefaledes at anvende referater i selskabets publikationer.

Til medlem af bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« for tiden indtil april 1955 valgtes Ejnar Dyggve i stedet for afd. Aage Friis.

Til medlem af kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie valgtes Knud Fabricius i stedet for afd. Aage Friis.

Det vedtoges at sende Oversigten, Mat.-fys. og Biol. Medd. og Biol. Skrifter til Danmarks farmaceutiske højskole.

Det vedtoges at udvide bytteforbindelsen med State Lenin Library of USSR, Moskva, og fremtidig at sende to sæt af selskabets samtlige publikationer.

Ligeledes vedtoges det at udvide bytteforbindelsen med Universitæts-Bibliothek, Jena, og at supplere den tidligere udsendelse med Hist.-filol. og Arkæol.-kunsthist. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Technical University of Istanbul. — Mat.-fys. Medd.

Kuppuswami Sastri Research Institute, Mylapore, Madras. — Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Gennem den danske Unesco-nationalkommission havde selskabet modtaget et forslag fra International Geographical Union vedrørende »The International Institute of the Arid Zone«. Forslaget stillede til medlemmernes disposition.

5. Mødet den 9. december 1949.

Til stede var 32 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, Holger Pedersen, J. Hjelmlev, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Th. Mortensen, Thalbitzer, Ræder, Tuxen, Brøndum-Nielsen, K. Jessen, J. P. J. Ravn, Arup, Math. Thomsen, Rubow, Grønbech, J. C. Jacobsen, Niels Nielsen, Buchthal, Fenchel, O. E. Ravn, Brandt, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, Jakob Nielsen, *sekretær*, Ad. Jensen, C. Møller. — Desuden som gæst fru professor Martin Knudsen.

Lederen af mødet, Johs. Pedersen, bød fru professor Martin Knudsen velkommen og gav udtryk for præsidentens dybe beklagelse af, at han ved sygdom var forhindret i at være til stede ved dette møde, hvor der skulde holdes mindetale over Martin Knudsen, som ved sin lange og pligtro virksomhed som sekretær havde gjort sig særlig fortjent af selskabet.

J. C. JACOBSEN talte mindeord om Martin Knudsen. Trykt side 55—61, hvorefter tillige er trykt, side 61—65, nogle mindeord af Niels Bohr, som han havde påtænkt at udtale, men som måtte udelades, da han forhindredes i at deltage i mødet.

JOHS. PEDERSEN forelagde en afhandling af selskabets udenl. medlem R. L. E. Littmann, Tübingen: *Mohammed im Volksepos. Ein neuarabisches Heiligenlied.*

Trykt i Hist.-filol. Medd. bd. XXXII, nr. 3.

JAKOB NIELSEN gav en meddelelse: *Om modulgruppens kongruens-undergrupper.*

I den i litteraturen foreliggende behandling af modulgruppens kongruens-undergrupper, der spiller en betydningsfuld rolle i de elliptiske modulfunktioners teori, indgår der elementer af aritmetisk, gruppeteoretisk, topologisk og metrisk natur. I den afhandling »A Study Concerning the Congruence Subgroups of the Modular Group«, som foredragsholderen forekægger, søges den rolle, som disse elementer hver for sig spiller, tydeliggjort. Af resultaterne nævnes, at der opnås en abstrakt karakterisering af faktorgruppen til kongruens-undergruppen for printalmodul.

Trykt på engelsk i Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 18.

J. BRØNDUM-NIELSEN gav en meddelelse: *Et særtilfælde indenfor dansk adjektivbøjnings udviklingshistorie.*

Der gøres rede for nogle tilfælde, hvor en adjektivform ændres ved forskydning af den syntaktiske konstruktion.

Det af kassekommissionen forelagte budget for året 1950 vedtoges. Trykt side 108—10.

Herunder bevilgedes 1.400 kr. til kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie.

Endvidere en bevilling på 600 kr. for året 1950 til »Concordance et Indices de la Tradition Musulmane«.

Der bevilgedes en forhøjelse af honoraret til medhjælperen i sekretariatet i overensstemmelse med de almindelige regulerings-tillægs forhøjelse pr. 1. april 1949.

Sekretæren gav meddelelse om, at der kunne indsendes forslag til prisopgaver for legaterne inden 1. januar 1950.

Selskabet havde modtaget meddelelse om oprettelsen af »Akademie der Wissenschaften und der Literatur« i Mainz.

Til Physikalisch-Technische Gesellschaft, Würzburg, var sendt en lykønskning i anledning af 100-års jubilæet den 8. december 1949.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Bibliothèque Universitaire, Lille, og at sende selskabets samtlige publikationer.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. scient. O. Kofoed-Hansen, J. Lindhard og O. B. Nielsen: »A New Type of β -Ray Spectrograph« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 16.

6. Mødet den 20. januar 1950.

Til stede var 41 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Holger Pedersen, J. Hjelmlev, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, Bøggild, Hertzsprung, Fred. Poulsen, Mortensen, Johs. Pedersen, Winge, Ræder, Tuxen, P. Nørlund, J. P. J. Ravn, Arup, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, B. Jessen, Math. Thomsen, Grønbech, C. Møller, Blinkenberg, Fischer, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, O. E. Ravn, Bøggild-Andersen, Elling, Matthiessen, Degerbøl, Kai Arne Jensen, C. A. Jørgensen, Blatt, Jakob Nielsen, *sekretær*.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig: dr. phil. & med. NILS HERMAN NILSSON-EHLE, fh. professor i arvelighedslære ved universitetet i Lund, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 15. april 1921, død den 29. december 1949.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN talte mindeord om Aage Friis. Trykt side 77—88.

NIELS NIELSEN gav en meddelelse: *Marskdannelsen på Skallingen*.

På østsiden af halvøen Skallingen foregår i øjeblikket en nydannelse af marsk over en sammenhængende flade på ca. 7 km². Processen er begyndt i tiden omkring sidste århundredskifte, og fra 1931 har man foretaget eksakte målinger af pålejringen af klæg og sand på et stort antal »prøveflader«.

Den årlige klægafsætning er i gennemsnit ca. 3,6 mm. De seneste års målinger har imidlertid vist, at der foregår hidtil ukendte processer i den nydannede klæg, hvorved dennes rumfang formindskes, og overfladens gennemsnitlige årlige højnelse bliver derfor adskilligt mindre end 3,6 mm, hvilket bliver af nogen betydning for prognosen for marskdannelsen og for tolkningen af ældre marskområdets tilblivelse.

Klægaftsætningen er knyttet til en i vegetationsmæssig henseende veldefineret zone af strandengen, og der er en intim sammenhæng mellem fladernes afvandingsforhold, vegetationsforhold og sedimentation. I tiden 1930—49 er der i så henseende indtruffet væsentlige ændringer, og det har bl. a. været muligt at følge plantesuccessionen på nyt land og at udrede visse led af samspillet mellem de fysisk-morfologiske og de biologiske processer og ligevægtstilstande.

Det vedtoges at oprette bytteforbindelse med Österreichische Mathematische Gesellschaft, Wien, og at sende Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med det litauiske videnskaberne akademi i Vilnius (Wilno) og at sende Hist.-filol. og Biol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger i publikationerne:

Professor, dr. phil. Fr. Fabricius-Bjerre: »Über projektive Böschungslinien auf Flächen 2. Ordnung« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 17.

Dr. phil. Erling Følner: »A Proof of the Simpler Pontrjagin Duality Theorems by Help of the Connection between two Infinite-Dimensional Spaces« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 19.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 12, A. Lannung og A. Tovborg Jensen.

Klassemøder:

Den historisk-filosofiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Eventuelt.

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer.
 2. Nedsættelse af et udvalg til bedømmelse af en indsendt besvarelse af prisopgave for Classens legat.
 3. Eventuelt.
-

7. Mødet den 3. februar 1950.

Til stede var 35 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Holger Pedersen, Th. Madsen, Bock, N. Bjerrum, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, B. Jessen, Fabricius, Rubow, J. C. Jacobsen, C. Møller, Barr, L. Hjelmlev, Buchthal, O. E. Ravn, Brandt, Elling, J. Bjerrum, C. A. Jørgensen, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæster selskabets udenl. medlem prof. H. A. Kramers, Leiden, samt dr. John A. Wheeler, Princeton.

Sekretæren meddelte, at Selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig dr. phil. JOHAN HARALD KYLIN, professor i botanik ved universitetet i Lund, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 3. april 1936, død den 16. december 1949.

ØJVIND WINGE gav en meddelelse: *Undersøgelser over ned-arvningen af maltoseforgæringsevne hos gær, til dels ved hjælp af røntgenmutanter.*

Amerikanske forskeres teorier om, at evne til enzymdannelse ned-arves på ikke-mendelsk vis, bestrides, og det vises ved hjælp af indgående krydsningsanalyser, at maltoseforgæringsevnen, således som tidligere fremsat af meddeleren og dr. ROBERTS, nedarves på normal mendelsk måde, men kompliceres af, at tre dominerende maltase-gener er med i spillet.

Ved røntgenbestråling kan maltase-generne bortmuteres, ligesom tilbagemutationer kan ske, såvel spontant som fremkaldt ved røntgenbestråling.

Undersøgelsen er foretaget af meddeleren i samarbejde med dr. CATHERINE ROBERTS.

L. L. HAMMERICH gav en meddelelse: *Der Ackermann aus Böhmen.*

Den smukke og mærkelige dialog mellem døden og en mand, hvis kone den har røvet, er skrevet i begyndelsen af det 15. århundrede af en tysk-bøhmisk forfatter JOHANNES AF TEPL. I anledning af en ny udgave, der skulle begynde at udkomme i år, gøres rede for nogle filologiske vanskeligheder.

Vil blive trykt i Hist.-filol. Medd. bd. XXXII, nr. 4.

W. Thalbitzer gav en beretning om »The XXIXth International Congress of Americanists« i New York den 5.—12. september 1949.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:
Til deltagelse i »The Seventh International Botanical Congress« i Stockholm den 12.—20. juli 1950 delegeredes Øjvind Winge.

Til deltagelse i »The IXth International Congress for Historical Sciences« i Paris den 28. august—3. september 1950 valgtes Poul Nørlund til selskabets repræsentant.

Der skulle ikke sendes nogen repræsentation fra selskabet til »Il 1° Congresso Internazionale di Studi Liguri« den 10.—17. april 1950 i Monaco, Ventimiglia-Bordighera og Genova og heller ikke til »Il 1° Congresso Internazionale di Preistoria e Protostoria Mediterranea« den 18. april—2. maj 1950 i Firenze, Napoli og Roma.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende institutioner:

Det ukrainske akademi, Kiev. — Mat.-fys. Medd.

Department of Physics, Kyoto University, Kyoto. — Mat.-fys. Medd.

Societas Scientiarum Naturalium Croatica, Zagreb. — Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af læge Hans Bohr: »Measurements of the Blood Volume by Means of Blood Corpuscles Labelled with P³²« i Biol. Medd. Trykt i bd. XVIII, nr. 1.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 11, N. O. Lassen.

8. Mødet den 17. februar 1950.

Til stede var 36 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Holger Pedersen, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzprung, Mortensen, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, B. Jessen, Math. Thomsen, Rubow, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Fischer, Barr, Buchthal, O. E. Ravn, Brandt, Matthiessen, J. Bjerrum, Kai Arne Jensen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Fabricius, Degerbøl.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. & techn. JOHANNES TROLLE HJELMSLEV, fh. professor i matematik ved Københavns universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 17. april 1914, klasseformand 1938—46, død den 16. februar 1950.

Lederen af mødet, Øjvind Winge, mindedes Johs. Hjelmslev for hans store betydning for selskabet, for Carlsbergfondets direktion og for dansk videnskab. Medlemmerne sluttede sig hertil ved at rejse sig.

J. A. CHRISTIANSEN gav en meddelelse: *Om reaktionskinetisk bestemmelse af kemiske reaktioners mekanismer.*

Det er et velkendt faktum, at man ved at undersøge en kemisk reaktions kinetik, d. v. s. ved at følge dens fremadskriden med tiden, kan få oplysning om dens mekanisme, d. v. s. om de trin, gennem hvilke den forløber.

Der anføres nogle eksempler på, hvorledes de kinetiske resultater udnyttes til det nævnte formål, og det diskuteres, hvorvidt den fundne mekanisme kan ventes at være den eneste, der er forenelig med den eksperimentelt bestemte kinetik.

O. E. RAVN gav en meddelelse: *Nogle vanskelige passager i babylonsk poetisk litteratur.*

Årtiers filologiske granskning har resulteret i, at store babylonske digtninge som den om verdens tilblivelse og ordening (enuma elish) og epos'et om Gilgamesh nu på visse undtagelser nær er fuldt forståelige.

Det vises i foredraget, at der består mulighed for at overvinde uløste vanskeligheder, og opmærksomheden rettes bl. a. på visse ejendommeligheder ved kileskriften selv og ved den måde, hvorpå nedskrivningen i kileskrift fandt sted.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« havde valgt Ejnar Dyggve til formand.

Kommissionen for den nye »Ducange« havde sendt beretning for året 1949. Trykt side 127.

Kommissionen havde valgt Carsten Høeg til formand i stedet for Hans Ræder, der havde ønsket at fratræde dette hverv.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« havde sendt beretning for året 1949. Trykt side 126.

Kommissionen havde valgt Kaj Barr til formand i stedet for Hans Ræder, der havde ønsket at trække sig tilbage som formand.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med følgende institutioner:

Library of the National Museum, Praha. — Biol. Medd. og Skrifter.

Musée Gréco-Romain, Alexandria. — Arkæol.-kunsthist. Medd. og Skrifter.

Physical Institute, Faculty of Science, Tohoku University, Sendai. — Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. phil. Hans Tornehave: »A Theorem on the Mean Motions of Almost Periodic Functions« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXV, nr. 20.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 7, E. Schatzman.

Biol. Skrifter bd. VII, nr. 1, Gunnar Nygaard.

9. Mødet den 3. marts 1950.

Til stede var 36 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, Holger Pedersen, Bock, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Thalbitzer, Winge, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Langseth, Brøndsted, B. Jessen, Rubow, Grønbech, C. Møller, Fischer, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Brandt, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, Jakob Nielsen, *sekretær*, Kai Arne Jensen.

JOHS. PEDERSEN gav en meddelelse: *Den fönikisk-hittitiske bilingue fra Karatepe i Lilleasien.*

I bjergene ved floden Djayhan har en tyrkisk ekspedition under ledelse af professor BOSSERT i 1946 og flg. år fremdraget en fönikisk indskrift, dels på en omstyrtet statue i ruinerne af en borg, dels på væggene i to af dennes portindgange. I den ene af disse findes den intakt, og den er den længste af de hidtil kendte fönikiske indskrifter. Den er af stor sproglig og historisk interesse, og da den også findes gengivet i hittitisk sprog med hittitisk billedskrift, giver den nøglen til dennes tydning.

A. LANGSETH gav en meddelelse: *Undersøgelser til belysning af molekylernes elektronstruktur.*

Den første undersøgelse, som er udført i samarbejde med mag. scient. CHR. KNAKKEGAARD MØLLER, angår dicyans molekylstruktur. Det vises, at dette molekyles experimentelt bestemte potentialfunktion fuldstændig svarer til den, som kan beregnes på grundlag af molekyl-orbital-teorien. Dette må tages som en støtte for denne sidste betragtningsmådes rigtighed.

I omtalen af et andet arbejde, udført i samarbejde med mag. scient. SVEND BRØDERSEN, angives en almen, eksperimentel metode til bestemmelse af elektronniveauernes beliggenhed på grundlag af målinger af temperatureffekten på stoffernes absorptionsspektre. Det omtales, hvorledes det eksperimentelle materiale, som herved bliver tilgængeligt, kan tjene til en videre udbygning af molekylorbital-teorien og derigennem til en dybere forståelse af valenskræfternes natur.

»Conseil International des Unions Scientifiques« havde sendt aftryk af de nye statutter, vedtaget på generalforsamlingen i København 1949.

Ejnar Dyggve havde sendt beretning om sin deltagelse i »Le XVIe Congrès International d'Histoire de l'Art« i Lisboa den 18.—24. april 1949.

Det vedtoges af principielle grunde at afslå en anmodning fra centralbiblioteket i Roskilde om at få selskabets publikationer.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Biblioteca della Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università, Torino. — Hist.-filol. og Arkæol.-kunsthist. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af bibliotekar, dr. phil. F. Børgesen: »Vaughaniella. A New Genus of the Dictyotaceæ« i Biol. Medd. Trykt i bd. XVIII, nr. 8.

Sekretæren fremlagde i redaktørens fraværelse:

Filos. Medd. bd. II, nr. 5, Hans Ræder.

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 15, J. Hjelmslev.

Biol. Medd. bd. XVIII, nr. 4, O. Hagerup; XVIII, 5, O. Hagerup.

10. Mødet den 17. marts 1950.

Til stede var 33 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Holger Pedersen, Bock, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Arup, Dyggve, Brøndsted, B. Jessen, Math. Thomsen, Ørskov, Fabricius, C. Møller, Fischer, Niels Nielsen, Brandt, Bøggild-Andersen, Degerbøl, Kai Arne Jensen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Hammerich, Lundsgaard, Rosenkrantz.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN dels oplæste, dels refererede det af AAGE FRIIS ved sin død efterladte manuskript til et foredrag *Kong Oscar II's Forhold til Danmark, det nordslesvigske Spørgsmaal og danske Venner*, som han agtede at holde i selskabet den 14. oktober 1949.

AAGE FRIIS belyser på grundlag af bl. a. breve og optegnelser i de danske og svenske kongehuses arkiver OSCAR II's nordiske indstilling og sympati for Danmark både som prins og konge, hans forhold til den politiske skandinavisme 1848—64 og hans billigelse af den danske regerings politik overfor Preussen og Tyskland 1864—79. Den svenske regerings opgivelse af forsvarsalliancen med Danmark 1863 følte af ham som en sviende plet på Sveriges og huset Bernadottes ære. Det kan i enkeltheder påvises, hvorledes han ved enhver given lejlighed søgte at virke i Berlin for at bringe WILHELM I. og BISMARCK til at opfylde de danske ønsker om det danske Nordslesvigs tilbagegivelse. Han tilvejebragte efter sin tronbestigelse 1872 en tilnærmelse mellem Sverige og Tyskland af frygt for den fare, som efter hans opfattelse truede hele Norden fra øst. Men det er ganske grundløst, når han i Danmark mistænkte for ikke at afvise tanken om en deling af det danske rige mellem Sverige og Tyskland.

Trykt i Hist.-filol. Medd. bd. XXXIII, nr. 2.

MAGNUS DEGERBØL gav en meddelelse: *Om postglaciale fund af den europæiske sumpskildpadde (Emys orbicularis L.) i Danmark.*

Der gives en oversigt over de godt 170 fund af subfossile sumpskildpadder, der gennem de sidste 100 år, siden STEENSTRUPS dage, er blevet opbevaret i universitetets zoologiske museum og andre samlinger; særlig ved de store tørvegravninger under sidste verdenskrig kom et betydeligt knoglemateriale af denne art for dagens lys. Ca. 100 af disse fund er blevet geologisk tidsbestemt, især ved hjælp af pollenanalyser foretaget af cand. mag. H. KROG. Under henvisning til artens biologi gøres der rede for dens forekomst i de forskellige postglaciale tidsafsnit, og de naturforhold, der dengang herskede, diskuteres.

Efter forslag fra repræsentationsudvalget vedtoges det at delegere Franz Blatt og Carsten Høeg til mødet i Union Académique Internationale i Bruxelles den 13.—17. juni 1950.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af assistent H. Christiansen: »Contributions to the Cytogenetics of Forest Trees. III. A Tetraploid *Larix Decidua* Miller« i Biol. Medd. Trykt i bd. XVIII, nr. 9.

Klassemøde:

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Behandling af bedømmelse af en indkommet prisbesvarelse for Classens legat.
3. Eventuelt.

II. Mødet den 31. marts 1950.

Til stede var 35 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, Holger Pedersen, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Thalbitzer, Winge, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, Lundsgaard, B. Jessen, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Blinkenberg, Fischer, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Brandt, Elling, J. Bjerrum, Blatt, Jakob Nielsen, *sekretær*, K. Jessen, Kalckar. — Som gæst dr. Tage Astrup, Kbhvn.

C. MØLLER forelagde en afhandling af dr. CLAUDE BLOCH, Paris, om *Ikke-lokale feltteorier*.

ANDREAS BLINKENBERG gav en meddelelse: *Kongruensproblemet i moderne fransk*.

Kongruensforholdene i moderne fransk er ofte fremstillet, sidst og mest detaljeret af POUL HØYBYE (1944). Der savnes dog hidtil en klar terminologi, der muliggør en tilfredsstillende opstilling af forskellige hovedtyper af kongruens.

Der gøres i foredraget rede for et forsøg på at nå til en sådan typologi på basis af en ny definition af begrebet kongruens. I den forelåede definition lægges i højere grad end hidtil vægt på at betragte begrebet *constructio ad sensum* som et væsentligt moment også i den normale realisation af kongruensen. Deraf følger, at såvel sammenfaldet som spændingsforholdet mellem meningskongruens og ledkongruens må bringes til udtryk i definitionen af begrebet.

Vil blive trykt i Hist.-filol. Medd. bd. XXXII, nr. 1.

ALBERT FISCHER gav en meddelelse: *Forskelle i proteinernes struktur hos normale og maligne vævsceller*.

Vor viden om de maligne cancercellers natur indskrænker sig næsten udelukkende til den kendsgerning, at en indpodning med cancervæv på det respektive dyr resulterer i en malign svulst, hvilket ikke er tilfældet efter indpodning med normale væv. Peptider fremstillet af autologe,

normale væv lader sig uden videre incorporere i voksende kulturer af fibroblaster, tilkendegivet ved en vækstforøgelse.

Peptider fremstillet ved enzymatisk nedbrydning af primære, autologe, maligne cancerceller incorporeres betydeligt langsommere i indikatorkulturen som tegn på, at de tilsatte peptider ikke passer til proteinfigurationen som nøglen til en lås, og må derfor først nedbrydes og atter ombygges for at kunne omsættes i stofskiftet, en proces som kræver længere tid.

For første gang, så vidt vides, synes det muligt at få et indblik i visse kemiske forskelle mellem proteinstrukturer i normale og maligne vævs-celler.

Carlsbergfondets direktion forelagde ved formanden beretning for året 1. oktober 1948—30. september 1949. Trykt i afsnit II, side 1—88.

Sekretæren gav meddelelse om den naturvidenskabelig-matematiske klasses forslag til indvalg af nye medlemmer.

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse forelagde bedømmelse af en under mottoet »Begyndt er ikke endt« indsendt besvarelse af den af selskabet for 1948 udsatte prisopgave for Classens legat vedrørende kløverålelsens biologi (jvfr. Oversigt 1947—48, side 132). I henhold til den afgivne bedømmelse indstillede klassen, at den udsatte pris, 4.000 kr. af Classens legat, tildeltes forfatteren. Selskabet sluttede sig dertil. Ved navnesedlens åbning viste forfatteren sig at være forsøgsleder K. J. Frandsen, Øtoftegård pr. Tåstrup. Bedømmelsen er trykt side 111—13.

Selskabet havde modtaget en beretning om mødet i »Union Académique Internationale« den 14.—18. juni 1949 i Bruxelles, i hvilket Carsten Høeg og L. L. Hammerich havde repræsenteret selskabet. Trykt side 130—31.

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae« havde sendt beretning for årene 1948—50. Beretningen er trykt side 128—29.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

- Státní Geologický Ústav Československé Republiky, Praha.
- Biol. Medd. og Skrifter.
- Calcutta Mathematical Society, Calcutta. — Mat.-fys. Medd.

En af P. Boysen Jensen indsendt afhandling »Untersuchungen über Determination und Differenzierung. I. Über den Nachweis der Zellulosenbildner und über das Vorkommen und die Lage derselben in Wurzelhaaren und Trichoblasten« vedtoges optaget uden yderligere forelæggelse. Trykt i Biol. Medd. bd. XVIII, nr. 10.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. XXIV, nr. 20. J. Blaton; XXV, 14, Erling Følner; XXV, 17, Fr. Fabricius-Bjerre; XXV, 18, Jakob Nielsen; XXV, 19, Erling Følner.

12. Mødet den 14. april 1950.

Til stede var 43 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Holger Pedersen, Bock, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Mortensen, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, P. Nørlund, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, Lundsgaard, Math. Thomsen, Høeg, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Brandt Rehberg, Brandt, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Dam, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Kalckar, Rosenkrantz, Rubin, Jakob Nielsen, *sekretær*, L. Hjelmlev, Blatt, Kai Arne Jensen.

H. DAM talte mindeord om S. Orla-Jensen. Trykt side 67—75.

Hovedsagelig på basis af oplysninger fra Orla-Jensens mangeårige medarbejder, civilingeniør fru A. SNOG-KLÆR.

JOHS. PEDERSEN gav en meddelelse: *En islamisk prædikant-type*.

Ved siden af prædikanten ved fredagsgudstjenesten findes der ved moskeerne en prædikant af en friere karakter. Denne institution går tilbage til Islams ældste tid og har rødder i det førislamiske Arabien. Dens historie giver et karakteristisk billede af udviklingen indenfor Islam.

K. LINDERSTRØM-LANG gav en meddelelse: *Fortsatte studier over plakalbumindannelsen*.

De ved plakalbumindannelsen fraspaltede peptider er blevet undersøgt ved kromatografisk analyse. Der gives en beskrivelse af den anvendte metodik og de fundne resultater. I tilknytning hertil blev nogle moderne metoder til protein- og peptidundersøgelser omtalt.

Kassekommissionen forelagde det reviderede regnskab for året 1949. Uddrag deraf er trykt side 104—07.

Efter indstilling fra bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« vedtog selskabet at uddele følgende bevillinger: Til studiet af dansk sprog: cand. mag. Erik Dal 1.500 kr.; mag. scient. Johan Lange 1.200 kr., og til studiet af dansk flora: cand. mag. Mogens Skytte Christiansen 500 kr.; lektor Niels Foged, Odense, 500 kr. og lektor, cand. mag. V. W. Petersson, Hillerød, 1.500 kr.

Der foretoges afstemning over de fra den naturvidenskabelig-matematiske klasse indbragte forslag til optagelse af nye medlemmer. Valgt blev følgende:

Indenlandsk medlem: dr. phil. Hans Marius Hansen, professor i fysik ved Københavns universitet. Som udenlandske medlemmer: dr. scient. Ronald Aylmer Fisher, professor i genetik ved universitetet i Cambridge, Engl., og dr. phil. J. Robert Oppenheimer, professor, direktør for Institute for Advanced Study, Princeton, N. J.

Endvidere foretoges følgende valg:

1. Til medlem af kassekommissionen genvalgtes Poul Nørlund for årene 1950—54.
2. Til revisor for årene 1950—52 genvalgtes Børge Jessen.
3. Til revisorsuppleant for årene 1950—52 genvalgtes Bengt Strömngren.
4. Til medlem af bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« for årene 1950—58 genvalgtes O. B. Bøggild.
5. Til medlemmer af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« for årene 1950—53 genvalgtes Jakob Nielsen, J. Brøndum-Nielsen og Knud Jessen.
6. Som tilfornordnet til Carlsberglaboratoriets bestyrelse for årene 1950—55 genvalgtes laboratorieførstander, cand. polyt. A. C. Andersen.

Der foretoges første behandling af valg af et medlem af Carlsbergfondets direktion for årene 1950—60 i stedet for afd. Johs. Hjelmslev. Under forhandlingerne drøftedes bl. a. spørgsmålet om, hvorvidt valg af en matematiker var foreneligt med Carlsbergfondets fundats.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand«, Lundehave, havde sendt beretning for året 1949. Trykt side 122—23.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« havde sendt beretning og regnskab for 1949. Selskabet gav decharge for regnskabet. Beretning og regnskabsuddrag er trykt side 123—24.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til »The International Congress of Mathematicians« i Cambridge, Mass., den 30. august—6. september 1950 delegeredes Harald Bohr, Werner Fenchel, Børge Jessen og N. E. Nørlund.

Til »La 3e session du Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques« i Zürich den 14.—19. august 1950 skulle ingen delegeret sendes.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med følgende:

Det lettiske videnskabernes akademi, Riga. — Hist.-filol. og Biol. Medd. og Skrifter.

Det estiske videnskabernes akademi, Tallinn. — Hist.-filol. og Biol. Medd. og Skrifter.

Kinki University Library, Osaka. — Mat.-fys. Medd. og Biol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger i publikationerne:

Bibliotekar, dr. phil. F. Børgesen: »Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. II« i Biol. Medd. Trykt i bd. XVIII, nr. 11.

Dr. phil. Claude Bloch, Paris: »Variation Principle and Conservation Equations in Non-Local Field Theory« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. XXVI, nr. 1.

Redaktøren fremlagde:

Biol. Medd. bd. XVIII, nr. 7, P. Boysen Jensen; XVIII, 8, F. Børgesen.

13. Mødet den 28. april 1950.

Til stede var 35 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, Holger Pedersen, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Thalbitzer, Winge, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, J. A. Christiansen, Arup, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Lundsgaard, Math. Thomsen, Grønbech, Blinkenberg, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Hjlemslev, Buchthal, Brandt, Degerbøl, Rosenkrantz, H. M. Hansen, Jakob Nielsen, *sekretær*, N. Bjerrum, Poul Nørlund, J. Bjerrum, Kalckar.

HARALD BOHR forelagde en afhandling: *On the Definition of Almost Periodic Functions*.

Et hovedresultat indenfor læren om de næstenperiodiske funktioner er den dobbelte karakterisering af denne funktionsklasse, nemlig dels ved svingningsegenskaber, dels ved strukturegenskaber. Hvad angår karakteriseringen ved strukturegenskaber, kan denne gives forskelligt artede formuleringer. En interessant ny sådan formulering fremgår som korollar af en almindelig dybtgående undersøgelse over næstenperiodiske funktioner af den russiske matematiker BOGOLIOÛBOFF; en direkte måde at komme til BOGOLIOÛBOFF's karakteriseringsresultat er senere givet af dr. E. FØLNER.

I den foreliggende afhandling tages problemet om sådanne forskellige karakteriseringsmuligheder op til fornyet undersøgelse; ved forelæggelsen af afhandlingen blev problemstillingen kort belyst og de deri anvendte metoder illustreret ved et enkelt eksempel.

LOUIS HJELMSLEV gav en meddelelse: *Semantikens grundproblem*.

Semantikken (den sprogvidenskabelige betydningslære) hviler i sin klassiske form siden ARISTOTELES på den tesis, at læren om de uden for sproget liggende designata er et nødvendigt led i sprogbeskrivelsen. Denne lære lader sig ikke reducere til en blot omverdensbeskrivelse, men angår forholdet mellem mennesket og omverdenen; herefter måtte de søgte designata foreligge enten som begreber (logicistisk semantik), som forestillinger (mentalistisk semantik) eller som menneskelige reaktioner (behavioristisk semantik). Det kan imidlertid vises, at alle disse synspunkter er videnskabeligt utilfredsstillende. Semantikken må i stedet herfor søges fastholdt som en emnelære (topistik), hvis praktiske genstande er syntaktiske kombinationer af et ringe antal konstanter, der søges defineret på basis af simple behavior-situationer.

Til medlem af Carlsbergfondets direktion valgtes ved anden behandling Børge Jessen. Valget gælder for perioden 25. september 1950—60, men med funktionstid fra 1. maj 1950. Førmanden for direktionen fremsatte en udtalelse vedrørende det

principielle spørgsmål om en matematiker som naturkyndigt medlem af Carlsbergfondets direktion.

Udvalget for »Niels Bohr legatet« havde sendt uddrag af regnskabet for året 1949. Trykt side 124.

Bestyrelsen for »Marcus Lorenzens legat« havde sendt beretning for 1949—50 og regnskab for året 1949. Trykt side 125—26.

Efter forslag af repræsentationsudvalget vedtog selskabet følgende:

Til »Det IX. nordiske filologmøde« i Helsingfors og Åbo den 2.—5. august 1950 delegeredes Kaj Barr.

Til et møde i »The Joint Commission on Standards, Units and Constants of Radioactivity« i Paris den 17.—18. juli 1950 delegeredes J. C. Jacobsen.

Selskabet besluttede at tilslutte sig en dansk komité under »The International Wildfowl Research Institute«. Til selskabets repræsentant i komiteen valgtes M. Degerbøl.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz. — Samtlige publikationer.

National Physical Laboratory, Pusa, Indien. — Mat.-fys. Medd., Biol. Medd. og Skrifter.

Undervisningsministeriet havde meddelt, at der for finansåret 1950—51 var bevilget selskabet et statstilskud på kr. 50.000, incl. det hidtil særskilt bevilgede mindre beløb kr. 1.175, til opretholdelse af selskabets udgivervirksomhed.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. XXV, nr. 16, O. Kofoed-Hansen, J. Lindhard og O. R. Nielsen.

Biol. Medd. bd. XVIII, nr. 6, P. Boysen Jensen.

Biol. Skrifter, bd. VII, nr. 2, P. Holst Christensen.

14. Mødet den 12. maj 1950.

Til stede var 37 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Holger Pedersen, Bock, N. Bjerrum, N. E. Nørlund, H. Bohr, Bøggild, Hertzsprung, Mortensen, Johs. Pedersen, Winge, Ræder, Tuxen, Ad. Jensen, K. Jessen, J. P. J. Ravn, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, Brøndsted, B. Jessen, Fabricius, Høeg, Grønbech, J. C. Jacobsen, C. Møller, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, Brandt, Elling, Matthiessen, H. M. Hansen, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæst selskabets udenl. medlem prof. Axel Boëthius, Göteborg.

Præsidenten udtalte sin glæde over efter den lange fraværelse atter at være til stede i selskabet. Han ønskede at slutte sig til den velkomsthilsen, der allerede på et tidligere møde var bragt det nye indenlandske medlem, professor H. M. Hansen. Selskabet havde nu igen i sin midte en rektor for Københavns universitet, hvem alle så frem til at samarbejde med på mange for de to gamle institutioner fælles opgaver.

Præsidenten ønskede også at give udtryk for sin deltagelse i sorgen over det store tab, selskabet havde lidt ved professor Hjelmsslevs død for nogle måneder siden. Johannes Hjelmsslev, om hvem der i aftenens løb vil blive udtalt mindeord fra en af hans nærmeste fagfællers side, har for selskabets hele virksomhed haft betydning som kun få andre igennem dets lange historie. Ved sin ånds klarhed og sin personligheds styrke viste han os ofte vej under forhandlingerne om vanskelige anliggender, og i kommende år, hvor vi vil savne hans indsigtsfulde råd, vil vi stadig hente inspiration i minderne om det forbillede, Johannes Hjelmsslev har givet os.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet to udenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. MARTIN LAMM, fh. professor i litteraturhistorie ved Stockholms högskola, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 22. april 1949, død den 5. maj 1950, og dr. phil. LEONARD BLOOMFIELD, professor i lingvistik ved Yale University, New Haven, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 11. april 1947.

JAKOB NIELSEN talte mindeord om Johannes Hjelmsslev. Trykt side 89—103.

Professor AXEL BOËTHIUS, Göteborg, gav en meddelelse: *Nya upptäckter i Ostia.*

Kort redogörelse för öfverintendenten ROMANELLI'S och arkitekten I. GISMONDI'S forskningar ang. den senrepublikanska staden. Dess karaktär jämförd med kejsartidsstaden. CALZA'S upptäckt af herremannahusen från 300-talet e. Kr. Afslutande anmärkning om de romerska palatsens och hyreshusens betydelse för medeltidens stad.

Fuldmægtlig ASGER LOMHOLT fremlagde: *Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742—1942. Samlinger til Selskabets Historie, Bind II, København 1950. Udarbejdet af Asger Lomholt, bekostet af Carlsbergfondet.*

Kassekommissionen havde genvalgt N. E. Nørlund til formand for året 1950—51.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie havde sendt beretning for året 1949. Trykt side 114—21.

Selskabets sekretariat havde aflagt beretning om virksomheden i året 1949. Trykt side 132—35.

Efter forslag fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til 250-års jubilæet i Deutsche Akademie der Wissenschaften i Berlin den 10.—14. juli 1950 sender selskabet en hilsen med henvisning til de store tyske videnskabelige traditioner, medens man ikke ser sig i stand til at sende nogen delegation til festlighederne.

Til »Le 1er Congrès de la Fédération Internationale des Associations d'Études Classiques« i Paris den 28. august—3. september 1950 delegeredes Ejnar Dyggve.

Til »The 5th International Congress for Microbiology« i Rio de Janeiro den 17.—24. august 1950 delegeredes Øjvind Winge.

Selskabet vedtog, at der til »Le dictionnaire de la terminologie du droit international« ydedes et tilskud på 1.000 kr. årligt i 3 år under forudsætning af, at der fra svensk side blev givet et tilskud af mindst samme størrelse.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med følgende:
Rice Institute Library, Houston, Texas. — Mat.-fys. Medd.
Egyptian Academy of Sciences, Cairo. — Biol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. phil. Anker Nielsen, Hillerød: »Contributions to the Metamorphosis and Biology of the Genus *Atrichopogon* Kieffer (*Diptera*, *Ceratopogonidae*). With Remarks on the Evolution and Taxonomy of the Genus« i Biol. Skrifter. Vil blive trykt i bd. VI, nr. 6.

Sekretæren meddelte, at selskabet i den forløbne sæson 1949—50 havde holdt 14 møder, hvori 10 medlemmer af den historisk-filosofiske klasse havde givet 15 meddelelser, nemlig: Blinkenberg, Brøndum-Nielsen, Bøggild-Andersen 1 + mindetale, Hammerich, L. Hjlemslev, Hugo Matthiessen, Holger Pedersen, Johs. Pedersen 3, O. E. Ravn og Ræder; samt 15 medlemmer af den naturvidenskabelig-matematiske klasse havde givet 17 meddelelser, nemlig: Niels Bjerrum, Harald Bohr 2, J. A. Christiansen, Dam mindetale, Degerbøl, Fischer, Johs. Hjlemslev, J. C. Jacobsen mindetale, Kai Arne Jensen, Langseth, Linderstrøm-Lang, C. Møller, Jakob Nielsen 1 + mindetale, Niels Nielsen og Winge. Desuden selskabets udenlandske medlem professor Axel Boëthius samt fuldmægtig Asger Lomholt.

NORDISK KUNST- OG LYSTRYK

Martius Kneudsen

MINDEORD

over afdøde medlemmer.

I.

Martin Knudsen.

15. februar 1871—27. maj 1949.

1.

Af J. C. Jacobsen.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 9. december 1949.

Martin Knudsen fødtes i 1871 i Hasmark paa Fyn som søn af boelsmand Jørgen Knudsen. Han blev student fra Odense katedralskole 1890 og i 1896 cand. mag. med fysik som hovedfag. Allerede før sin skoleembedseksamen kom Knudsen med paa Ingolf-ekspeditionen; han kom derved ind i arbejdet indenfor havforskningen, som skulle blive en væsentlig del af hans livsarbejde, og som han fortsatte, saa længe han levede. Baade i henseende til forskning og til administration er der tale om en betydelig indsats, som imidlertid ikke skal gøres til genstand for nærmere omtale her, idet denne del af Knudsens virksomhed vil blive behandlet udførligt af afdelingsmeteorolog Helge Thomsen i den publikation, som udgives af det internationale raad for havforskning (Journal du Conseil).

I 1896 begyndte Knudsen at holde forelæsninger for medicinere, og fra 1899 kom hertil fysiske øvelser for medicinere; dette kursus havde til huse i nogle trange lokaler paa universitetets kemiske laboratorium. Ved udvidelsen af den polytekniske læreanstalt i 1905 blev undervisningen af medicinere overflyttet til læreanstalten, og der blev ansat en assistent; hermed var Knudsens arbejdsforhold blevet saaledes, at han kunne tænke paa en selvstændig videnskabelig virksomhed indenfor fysiken, hvad han i de foregaaende aar næppe havde haft nogen mulighed

for. I disse aar var han optaget af havforskningen, og arbejdet hermed har utvivlsomt givet ham en omfattende teknisk indsigt, saaledes at han, da han omkring 1907 begyndte sit arbejde indenfor den egentlige fysik, kunne træde frem som en fuldt udviklet eksperimentator. I aarene fra 1909 til omkring 1917 udkom i hurtig rækkefølge de arbejder over luftarternes forhold ved lave tryk, som gjorde ham kendt; nogle senere arbejder fra 1925—30 har nærmest karakter af afsluttende bemærkninger til de første, og hele arbejdet blev derfor gennemført paa en i forhold til omfanget meget kort tid. Knudsen var fra 1912 til 1941 professor i fysik ved Københavns universitet.

Knudsens arbejdsmaade var præget af en omfattende teknisk viden og af et klart blik for, hvad der rent praktisk lod sig gennemføre; han støttede sig kun i ringe omfang til medarbejdere, fremstillede f. eks. som oftest sine apparater selv, og han har ikke dannet nogen skole i dette ords sædvanlige betydning. I denne sammenhæng er der dog grund til at nævne hans mangeaarige medarbejder konservator Nielsen, som stod ham nær, og som utvivlsomt har en betydelig andel i Knudsens indsats paa tekniske omraader, ikke mindst i udviklingen af havforskningen.

Den kinetiske teori for luftarterne var udformet til en høj fuldstændighed allerede af Maxwell og hans samtidige omkring 1860, og teoriens resultater, forsaavidt de lod sig prøve med simple midler, havde vist sig at være rigtige; det, der vakte mest opsigt, var vel nok paavisningen af, at varmeledningsevne og indre gnidning i en luftart er uafhængige af trykket. I disse undersøgelser havde man overalt forudsat trykket saa højt, at molekylernes middelvejlængde var lille i sammenligning med afstanden mellem beholderens vægge, saa at sammenstød mellem molekyler og vægge var sjældne i sammenligning med stød mellem molekylerne indbyrdes. Gør man trykket saa lavt, at middelvejlængden bliver stor i sammenligning med apparatdimensionerne, bliver forholdene paa flere punkter anderledes end ved høje tryk, f. eks. afhænger varmeledningsevnen af trykket, men samtidig bliver forholdene i det hele lettere at overse. Fra hele dette omraade forelaa der kun faa og spredte eksperimentelle arbejder, og det var først Knudsen, der tog emnet op til systematisk undersøgelse. Selv om man vel ikke kan sige, at hans undersøgelser bragte noget principielt nyt ind

i spørgsmaalet om luftarternes fysiske forhold, har hans opklaring af forholdene ved lave tryk haft stor betydning for den senere udvikling.

Der foreligger ikke noget bestemt om, hvad der har bragt Knudsen ind paa dette særlige arbejdsomraade; nogen direkte forgænger har han som allerede nævnt ikke haft, og man maa snarest tænke paa forhold af rent praktisk art. Her kan man nævne fremkomsten af Gaedes kviksølvpumpe i 1905, men hvorledes dette end forholder sig, var det en forudsætning for Knudsens arbejde, at man raadede over en Pumpe med rimelig pumpehastighed, og her betød Gaedes Pumpe en stor forbedring i forhold til tidligere konstruktioner.

I sit første større arbejde fra 1909 undersøgte Knudsen luftarters strømning gennem rør ved lave tryk; ved simple betragtninger opstillede han et teoretisk udtryk for den gennemstrømmende luftmængde, som gav nøje overensstemmelse med maalingerne. Denne formel anvendes stadig, naar man vil bestemme strømningsmodstanden i et rør ved lave tryk, og er dermed blevet et hjælpemiddel for tekniken, men betydningen af dette arbejde gik ud over dets specielle omraade, idet det herved var vist, at det var muligt at udføre nøjagtige maalinger ved lave tryk, noget man indtil da i det hele var vejet tilbage fra.

Fra samme tid stammer nogle maalinger af kviksølvets damptryk, som blev udført ved at lade kviksølv damp strømme gennem et rør med kendt modstand og bestemme den gennemstrømmende mængde, og noget senere en bestemmelse af kviksølvets maksimale fordampningshastighed; det blev her vist, at den mængde damp, der forlader en kviksølvdråbe, hvis overflade stadig fornyes, netop er den mængde, der ville strømme gennem et hul med samme areal som dråbens overflade. Betegnelsen maksimal fordampningshastighed hidrører fra, at en kviksølvoverflade, der ikke til stadighed fornyes, hurtigt bliver dækket med et lag af oxyd o. lign., der nedsætter fordampningen.

Hvis to beholdere, der er forbundet med et rør, hvis tværsnit er lille i sammenligning med middelvejlængden, holdes ved forskellige temperaturer, bliver trykket forskelligt i de to beholdere (termisk molekulartryk). Fænomenet havde været kendt igennem lang tid, men Knudsen er vistnok den første, der har undersøgt det kvantitativt.

Et af Knudsens vigtigste arbejder er konstruktionen af det absolute manometer. Hvis to plader, der holdes ved forskellige temperaturer, anbringes over for hinanden i et luftfortyndet rum, vil der virke en kraft imellem dem, oftest en frastødning. Denne saakaldte radiometerkraft blev opdaget af Crookes allerede i 1873. Fænomenet gav anledning til en meget righoldig litteratur, idet man forsøgte dels at maale de virkende kræfter, dels at beregne dem ud fra den kinetiske luftteori. Nogen kvantitativ udredning naaede man dog ikke til, antagelig fordi maalingerne baade af temperaturforskelle og af lufttryk i mange tilfælde var højst usikre. Efterhaanden fæstnede den anskuelse sig dog, at radiometerkræfterne kunne fremkomme baade ved en fladevirkning og en randvirkning; i det sidste tilfælde har man at gøre med en strømning af luften forbi pladerne. Knudsen tog fænomenet op til undersøgelse og viste først ved simple betragtninger, at den kraft, der virker mellem to parallelle plader, hvis afstand er lille i sammenligning med middelvejlængden, er en frastødning, der er proportional med pladernes areal, med trykket og med temperaturforskellen mellem pladerne. Der blev dernæst konstrueret et apparat, hvor baade pladernes temperatur og trykket kunne kontrolleres nøje; den frastødende kraft kunne maales, idet den ene plade var anbragt som arm i en snøvægt; maalingerne gav nøje overensstemmelse med beregningerne. Alt dette gælder ved lave tryk, hvor middelvejlængden er stor i sammenligning med afstanden mellem pladerne, hvilket i praksis vil sige tryk op til nogle hundrededele mm.

Der var hermed konstrueret et apparat, hvormed man kunne maale det samlede tryk af alle tilstedeværende luftarter og dampe, uanset om disse fulgte Mariottes lov eller ikke; med McLeod-manometret, som indtil da havde været omtrent det eneste apparat til maaling af lave tryk, faar man for eksempel ikke nogen maaling af kviksølvets damptryk, og Knudsens absolute manometer er stadig det eneste apparat, hvormed man kan maale det samlede tryk af en luftblanding uden kendskab til blandingens kemiske sammensætning; den eneste indskrænkning heri er, at trykket af brint som oftest bliver maalt noget for lavt paa grund af indflydelsen af akkommodationskoefficienten, men dette kan antagelig afhjælpes ved en passende behandling af pladernes overflader. Der er senere udarbejdet andre metoder

til maaling af lave tryk, for eksempel ionisationsmanometret, som ved lave tryk kan give større følsomhed end det absolute manometer, men her afhænger følsomheden en hel del af luftartens kemiske sammensætning. En mangel ved det absolute manometer er, at dets udslag vanskeligt kan aflæses paa afstand, paa dette punkt er baade varmtraads- og ionisationsmanometret mere bekvemme, idet de let kan indrettes til fjernstyring, og heri maa man se en af aarsagerne til, at det absolute manometer kun i ringe grad er blevet anvendt til rutinemaalinger.

Allerede i et af sine første arbejder nævner Knudsen den »overraskende nøjagtighed«, hvormed man kan maale trykændringer med et varmtraadsmanometer, og han har gennem mange aar anvendt dette instrument, som i den udførelse, han gav det, naaede en høj grad af fuldkommenhed. En udførlig beskrivelse af varmtraadsmanometret med tilbehør blev publiceret i 1927, og her finder man alle de forhold behandlet, som i nutiden kommer frem i den tekniske litteratur. I den udførelse, som Knudsen gav instrumentet, sker en maaling af et tryk ved maaling af en strøm, og ved ikke for lave tryk er nøjagtigheden kun begrænset af den nøjagtighed, hvormed man kan maale en strøm, altsaa af størrelsesordenen 10^{-5} . I de senere aar er varmtraadsmanometret blevet et meget anvendt hjælpemiddel ved vakuumarbejder, som oftest dog i en grovere udførelse end den, Knudsen anvendte.

Kundt og Warburg henledte allerede i 1875 opmærksomheden paa, at naar varme ledes fra et fast legeme til en luftart eller omvendt, maa der findes et temperaturspring ved det faste legemes overflade. Ved den eksperimentelle paavisning af dette forhold fandt Smoluchowski en større værdi for temperaturspringet i brint end i luft og udtalte en formodning om, at brintmolekylerne paa grund af deres ringe masse kun udveksler en del af deres impuls ved sammenstød med en fast væg.

I en række undersøgelser fandt Knudsen, at luftarternes varmeledning ved lave tryk er mindre, end man skulle vente efter den kinetiske luftteori, og at afvigelsen er størst for brint. Til forklaring af disse forhold indførte han begrebet akkommodationskoefficient, som er et maal for, i hvor høj grad et luftmolekyle, der støder mod en fast væg, antager væggens temperatur ved det første stød. Akkommodationskoefficienten kan bestemmes ud

fra varmeledningsevnen, og Knudsen fandt, som man skulle vente, at akkommodationskoefficienten var mindst for brint, og at den for alle luftarter nærmede sig til den maksimale værdi 1, naar man gjorde overfladerne mere ru.

Det er allerede nævnt, at radiometerkraften mellem to plader, der holdes ved forskellige temperaturer, ved lave tryk er en frastødning, som er proportional med trykket. Ved højere tryk bliver forholdene mere komplicerede, idet der optræder en strømning af luften forbi pladerne, og radiometerkraften maa her beskrives som en randvirkning. Med voksende tryk stiger radiometerkraften først til et maksimum og aftager derefter igen for tilsidst at blive nul ved høje tryk.

Disse forhold, som allerede tidligere havde været genstand for et meget stort antal eksperimentelle undersøgelser, har Knudsen behandlet i et arbejde, som blev publiceret i 1930, forøvrigt hans sidste arbejde over luftarternes kinetiske teori. Hvis man bestemmer akkommodationskoefficienten ud fra varmeledningen, benytter man en overførelse af energi, hvortil baade molekylernes translatoriske og deres indre energi bidrager; hvis man betragter radiometerkræfterne, er der tale om overførelse af impuls, hvor kun den translatoriske energi kommer i betragtning. Knudsen fandt nu den samme værdi for akkommodationskoefficienten i de to tilfælde, hvoraf man maa slutte, at akkommodationskoefficienten har samme værdi for den translatoriske og den indre energi. Disse oplysninger vandtes med beundringsværdig snille og en blændende eksperimentalteknik.

Martin Knudsens undersøgelser brød imidlertid ikke alene nye baner for vort kendskab til og forståelse af luftarternes fysiske egenskaber, men fik en betydning langt ud over hans specielle omraade. Hvis man sammenligner eksperimentalfysikens muligheder nu med forholdene for ca. 40 aar siden, bestaar en væsentlig forskel deri, at man nu har effektive pumper, idet nutidens diffusionspumper praktisk talt har naaet den teoretiske grænse for, hvad en pumpe kan yde. Hele den udvikling, der her har fundet sted, begyndende med Gaedes konstruktion af diffusionspumpen i 1916, har som forudsætning, at man var fortrolig med luftarternes forhold ved lave tryk.

De forestillinger om luftarternes natur, som ligger til grund for den kinetiske luftteori, havde været kendt i et halvt aar-

hundrede, da Knudsen udførte sine arbejder. Hans indsats bestaar derfor ikke saa meget i indførelsen af nye principper som i en udformning af allerede kendte love indenfor et omraade, hvor forholdene paa mange maader er simple. Denne vurdering af Knudsens arbejde er kommet smukt til udtryk i den tale, som professor Prytz holdt, da Knudsen i 1916 modtog H. C. Ørsted-medaille:

»Da De i Fysisk Forening gav meddelelse om et af Deres første arbejder paa den kinetiske luftteoris omraade, husker jeg, at jeg fandt anledning til at prise Dem, fordi De havde kunnet finde guld i saa opløjet en ager. De har efter den tid bragt meget frem af det ædle metal.«

2.

Af Niels Bohr.

Det rige videnskabelige livsværk, hvormed Martin Knudsen brød nye baner paa saa forskellige omraader som udviklingen af metoder til at udforske de fysiske forhold i havenes vældige vandmasser og klarlæggelsen af de love, der behersker opførselen af de enkelte usynlige molekyler under deres hastige bevægelse i luftformige stoffer, vakte største anerkendelse og beundring blandt fagfæller verden over og er efter Martin Knudsens død blevet mindet fra mange forskellige sider.

Her i Videnskabernes Selskab, hvor vi netop har lyttet til en beretning — fremført med sagkundskab af hans efterfølger som professor i fysik ved Københavns Universitet — om Martin Knudsens forskningsgerning paa fysikens omraade, mindes vi alle ogsaa hans frugtbare og mangesidige virksomhed i det danske samfunds tjeneste og især i vort selskab, hvor han med vaagent initiativ og utrættelig pligtroskab i næsten 30 aar varetog sekretærens betydningsfulde hverv.

Martin Knudsen, der selv konstruerede og delvis forfærdigede mange af de sindrige apparater, han benyttede ved sine undersøgelser, var paa flere maader i sin forskning mere uafhængig af andres hjælp, end det almindeligvis er tilfældet. Men samtidig gav netop hans aabne blik for enkeltheder og hans store evne til at sammenfatte disse udfra simple og klare synspunkter ham

særlige betingelser for at organisere det samarbejde, der er væsentligt for videnskabens støtte fremgang og uundværligt for løsningen af samfundets mangfoldige opgaver.

En af dem, der tidligt fik øje paa de evner, der boede i Martin Knudsen, og maaske den, der fik den største betydning for hans livsbane, var professor Christian Christiansen, hvis vidtfavnende interesser og dybe indblik saavel i videnskabens væsen som i menneskelivets almindelige kaar var saa stor en inspiration for mange af os, der havde den lykke at komme i nærmere forhold til ham. Martin Knudsen har selv i et interview i anledning af sin 70 aars fødselsdag, hvori han paa sin jævne og samtidig stemningsfulde maade kommer ind paa erindringer fra sin barndom og tidlige ungdom, beskrevet, hvor meget det betød for ham, at han som ung student af Christiansen blev indbudt til at deltage i undersøgelser af de ejendommelige straalefænomener, der ledsager elektriske udladninger i fortyndede luftarter og hvis opdagelse i slutningen af forrige aarhundrede skulle blive indledningen til en helt ny epoke paa fysikens omraade.

Før Martin Knudsen skulle komme til at udføre de berømte undersøgelser, som bidrog saa meget til forstaaelse af luftarternes egenskaber, ledtes han imidlertid ved deltagelsen i Ingolf-ekspeditionen 1895 og 1896 ind i arbejdet paa et andet forskningsomraade, hvor han snart skulle bringes ind i et verdensomspændende samarbejde. Ved behandlingen af de opgaver, som betroedes ham paa ekspeditionen, fandt han lejlighed til at lægge evner til at planlægge og udføre nøjagtige og systematiske undersøgelser for dagen paa en maade, der tiltrak sig stor opmærksomhed, og hans metoder til maaling af vandmassernes temperatur og saltholdighed blev hurtigt taget i brug overalt. Naar Danmark er kommet til at indtage en saa fremtrædende plads i de fysiske undersøgelser af havene, skyldes det, at man i Martin Knudsen fandt ikke alene en fremragende eksperimentator, men tillige en organisator, hvem man trygt kunne betro varetagelsen af store fælles opgaver.

I sit hele virke fandt Martin Knudsen en fast støtte i sin norskfødte hustru, der allerede før giftemaalet var knyttet til hans arbejde ved havundersøgelserne og senere saavel i det gæstfrie hjem som i forbindelse med de mange repræsentationspligter, der kom til at hvile paa dem begge, ved sin varme menneskelige forstaaelse skabte en baggrund, der i saa høj grad

bidrog til at muliggøre den forening mellem intensiv forskergering og omfattende samfundsvirksomhed, der karakteriserede Martin Knudsens liv.

For de opgaver, som frembød sig her hjemme i forbindelse med den højere fysikundervisning, viste Martin Knudsen altid stor interesse, og han virkede især med energi for allerede paa undervisningens tidligste trin at bibringe eleverne kendskab til eksperimentelle metoder. I anerkendelse af det frugtbare initiativ, han her fra første færd udviste, blev han efter Christiansens forslag i en alder af knapt 30 aar valgt til formand for det gamle, af H. C. Ørsted stiftede Selskab for Naturlærens Udbredelse, og den tillid, der ved dette valg i saa ung en alder blev Martin Knudsen til del, viste sig ogsaa at være fuldtud berettiget.

De næsten 40 aar, han ledede Selskabet for Naturlærens Udbredelse, blev en ny blomstringsperiode for dets virksomhed, under hvilken mange nye opgaver blev taget op i overensstemmelse med den aand, der havde besjælet selskabets stifter, og Martin Knudsen fandt ikke mindst mangfoldig lejlighed til at værne om H. C. Ørsteds minde. Saaledes indstiftedes paa hans forslag H. C. Ørsted-medajllen til anerkendelse af og opmuntring for dansk videnskabelig indsats paa de omraader, hvor Ørsted havde virket. I forbindelse med 100-aarsdagen for opdagelsen af elektromagnetismen indrettedes endvidere et H. C. Ørsted-museum til bevarelse af instrumenter, som Ørsted havde anvendt ved sine undersøgelser, tillige med personlige ejendele, som fra hans tid forefandtes inden for Ørsteds familie.

Imidlertid skulle Martin Knudsen komme i forbindelse med stedse større forskerkredse, efterhaanden som hans ry i den videnskabelige verden voksede, især som følge af hans grundlæggende undersøgelser over luftarternes forhold ved lave tryk, hvorved han viste sig at være saa stor en mester i den fysiske eksperimentalkunst. De første beretninger om disse undersøgelser, der nu overalt betragtes som klassiske, fremkom i de Mathematisk-fysiske Meddelelser i 1909, samme aar som Martin Knudsen blev indvalgt i Videnskabernes Selskab, og den store opmærksomhed, som de vakte, gav sig blandt andet udtryk i, at han fik sæde i den første komité til organisationen af de internationale møder i Solvay Instituttet for Fysik, der oprettedes i 1911, og ved hvilket Martin Knudsen i over 20 aar virkede som komiteens sekretær.

Sin virksomme interesse for mellempøkeligt samarbejde paa videnskabens omraade lagde Martin Knudsen ogsaa for dagen som generalsekretær fra 1915 til 1928 for den danske bestyrelse af de skandinaviske naturforsker-møder, der gaar mere end 100 aar tilbage, og i hvilke H. C. Ørsted fra begyndelsen havde taget saa aktiv en del. Ligeledes medvirkede Martin Knudsen ved stiftelsen af Danmarks naturvidenskabelige Samfund, hvis formaal det er saavel at skabe nøjere forbindelse mellem videnskabelige institutioner og tekniske virksomheder her i landet som at styrke baandene med tilsvarende udenlandske kredse. I mere end 25 aar virkede Martin Knudsen som vicepræsident i Danmarks naturvidenskabelige Samfund og paa hans 70-aars fødselsdag i 1941 fandt Samfundet lejlighed til at hylde ham ved en fest, hvorunder den beundring og taknemmelighed, man følte over for ham, kom til orde fra alle sider.

Inden for Videnskabernes Selskab mødtes Martin Knudsen fra første færd med den største tillid, og i stadig stigende grad blev der lagt beslag paa hans kundskaber og arbejdskraft. Efter at have været revisor fra 1911 indvalgte han i 1914 i kassekommissionen, hvor han fra 1916 virkede som formand, indtil han ved H. G. Zeuthens tilbagetræden i 1917 valgtes til dennes efterfølger som Selskabets sekretær. De særlige forudsætninger, som Martin Knudsen medbragte til dette hverv, skulle blive af største betydning for Selskabets virksomhed. Ikke alene lykkedes det ham paa heldigste maade at videreføre de mange forbedringer i Selskabets organisation, som Zeuthen havde indført under sin 39-aarige, saa fortjenstfulde sekretærgerning, men tillige at løse mange nye opgaver, som ikke mindst genopbygningen af det internationale videnskabelige samarbejde efter afslutningen af den første verdenskrig frembød.

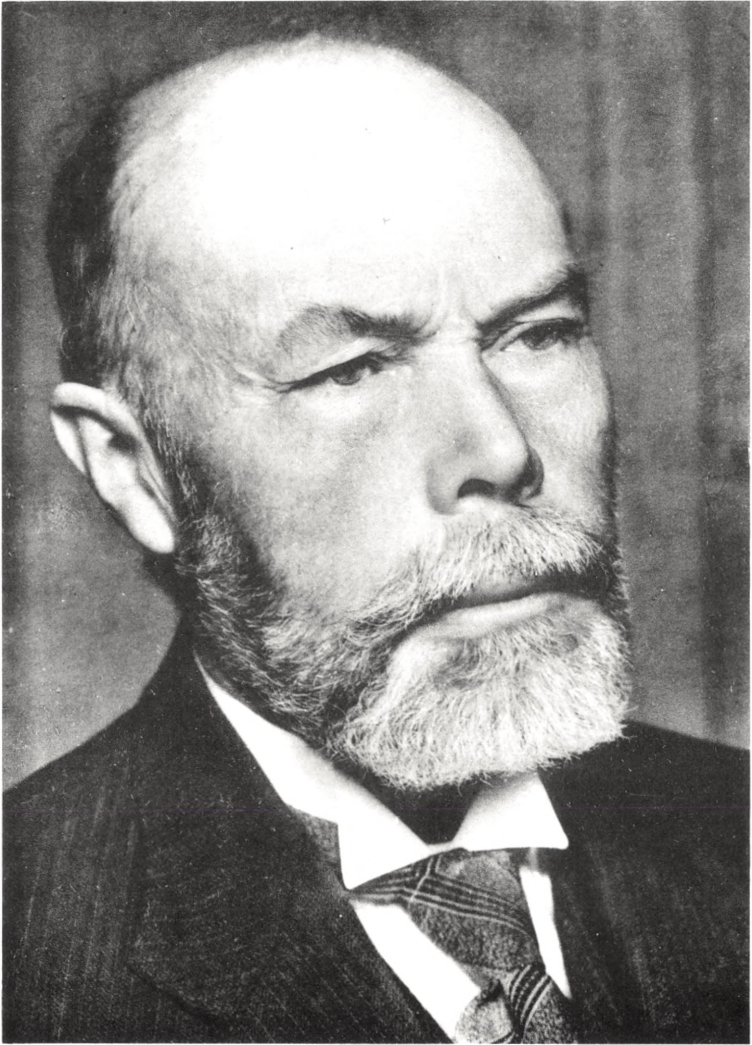
Jeg skal her blot minde om den energi, hvormed Martin Knudsen virkede i det af Selskabet nedsatte udvalg for Danmarks deltagelse i Union Académique Internationale, til hvilket Académie des Inscriptions et Belles-Lettres i Paris tog initiativet i 1919, og i det kort forinden paa initiativ fra Royal Society i London oprettede International Research Council, samt om hans virksomhed inden for flere af de danske nationalkomiteer for de internationale videnskabelige fagunioner. For de talrige andre maader, hvorpaa Martin Knudsen initiativrigt arbejdede for Sel-

skabets opgaver, er der udførligt gjort rede i de Samlinger til Selskabets Historie, der udgaves til 200-aars jubilæet i 1942, og hvis tilblivelse især skyldes det nære samarbejde mellem Martin Knudsen og fuldmægtigen i Selskabets sekretariat, Asger Lomholt, der har tilegnet Samlingernes nyligt udkomne andet bind mindet om Martin Knudsen.

Som personlig erindring vil jeg ogsaa gerne anføre nogle sætninger fra en tale, det tilfaldt mig at holde ved den festaften, hvorved Selskabet i maj 1942 hyldede Martin Knudsen, da han i 25 aar havde virket som dets sekretær:

»For de fleste af os, der er her til stede, er tanken om sekretærposten i Selskabet uadskillelig fra Martin Knudsens person, og jeg selv har ofte maattet tænke paa, at han oprindeligt valgtes til sekretær netop den aften, hvor jeg som nyvalgt medlem for første gang havde lejlighed til at være til stede ved et af Selskabets møder. I alle disse aar har Martin Knudsen fulgt alt, hvad der angik Selskabet med den dybeste interesse for ikke at sige den inderligste kærlighed. Hans sjældne administrative evner — der sammen med hans grundlæggende videnskabelige arbejde var baggrunden for, at sekretærhvervet blev ham betroet — har været Selskabet til største gavn og har medført, at den overordentlige udvikling af Selskabets virksomhed ikke mindst med hensyn til de internationale forbindelser, der i hans sekretærtid har fundet sted, har været saa vel tilrettelagt, at de fleste medlemmer næppe nogensinde har mærket, hvor store byrder der var lagt paa hans skuldre. Alle føler vi taknemmelighed for den naturlige elskværdighed, hvormed han er kommet hver af os i møde, og for den selvforglemmende maade, hvorpaa han i alle sager, hvor forskellige opfattelser er kommet til orde, altid har bestræbt sig for at bidrage til det for Selskabets virksomhed og dets indre sammenhold gavnlige resultat.«

Lige til Martin Knudsen i 1945 paa grund af svigtende helbred ønskede at nedlægge sekretærhvervet, virkede han paa samme utrættelige og pligtro maade for Selskabets mange opgaver, og her i Videnskabernes Selskab, ligesom i langt videre kredse, vil mindet om hans store og frugtbare gerning i videnskabens og samfundets tjeneste altid holdes i ære og bevares med dyb taknemmelighed.

NORDISK KUNST- OG LYSTRYK

L. Orla-Jensen.

II.

S. Orla-Jensen.

28. november 1870—24. juni 1949.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 14. april 1950.

Af **Henrik Dam.**

Sigurd Orla-Jensen blev født den 28. november 1870 i København; forældrene var grosserer Jens Jensen og hustru, f. Walther.

Hans ungdom faldt i en periode, i hvilken mikrobiologien gjorde store fremskridt indenfor medicin og teknik. Da han i 1893 blev cand. polyt. med eksamen i kemi (svarende til kemiingeniør i vore dage), levede Pasteur endnu, og kun 10 aar forud havde Emil Chr. Hansen indført rendyrkning af gær. Dette kom i høj grad til at præge Orla-Jensens senere løbebane. Han blev først ansat som assistent ved Carlsberg Bryggerilaboratorium, hvor han paabegyndte studier over ølgær, men snart efter blev hans interesse for mejeribakteriologien vakt. Han satte sig ind i den teoretiske saavel som den praktiske side af mejeriindustrien gennem studier paa mejerier i Danmark, paa Landbohøjskolen hos professor Segelcke, og i udlandet 1896—99, bl. a. hos Weigmann i Kiel og hos Duclaux paa Pasteurinstituttet i Paris.

De følgende 6—7 aar tilbragte han i Schweiz. 1899—1901 var han assistent ved Det schweiziske Forbunds bakteriologiske laboratorium i Bern hos von Freudenreich og fra 1902 forstander for den schweiziske mejeriforsøgsstation sammesteds. I 1906 vendte han efter kaldelse af direktør G. A. Hagemann tilbage til Danmark som docent i landboteknisk kemi og gæringsfysiologi ved Den polytekniske Lærestanstalt, og næste aar udnævntes han til professor i, hvad der efter Orla-Jensens forslag kaldtes bioteknisk kemi sammesteds. I denne stilling fungerede han faktisk til 1946.

I 1912 udkom 1. udgave af hans lærebog i mælkeribakteriologi, den brugtes i mange aar ved Danmarks tekniske Højskole, ved mejeriskolerne her og i udlandet, den var oversat til engelsk, finsk, hollandsk, russisk og tysk.

Orla-Jensens videnskabelige produktion er overordentlig omfattende og falder især indenfor den bakteriologiske side af mejerividenskaben. Allerede i halvfemserne begyndte han at studere modningsprocesserne i ost. Tidligere havde man antaget, at visse forraadningsbakterier var ansvarlige for ostens modning, idet man ikke regnede med, at mælkesyrebakterierne kunde nedbryde proteinstofferne. I samarbejde med v. Freudenreich i Bern viste Orla-Jensen, at de stavformede bakterier, som fandtes i den saakaldte »naturløbe«, som anvendes til emmenthalerost, var identiske med de mælkesyrebakterier, som findes i emmenthalerost, og at disse bakterier i renkultur kunde spalte parakaseinet under dannelse af de aminosyrer, som giver den specielle søde smag i denne ost. Han viste, at det ikke var selve de levende bakterier, der nedbrød proteinstofferne, men endoenzymer, som ved bakteriernes død frigøres og danner aminosyrerne. Han kom ind paa omfattende studier over enzymerne i ost og viste bl. a., at ogsaa løbeenzymet, kymosin, er virksomt ved modningen. Under sine studier over ostens modning skabte han grundlaget for den bestemmelse af N-fordelingen i ost, som mejerikemikerne anvender nutildags, en analysemetode, som før Orla-Jensens tid var meget mangelfuld. Paa basis af undersøgelser over de flygtige fedtsyrer i ost disputerede han i 1904 for den filosofiske doktorgrad ved Københavns Universitet. Ved studier over huldannelsen i ost uddybede Orla-Jensen problemerne vedrørende ostens modning yderligere og paaviste propionsyrebakteriernes store betydning. Hans samarbejde med v. Freudenreich havde saaledes vist sig at være meget frugtbart. v. Freudenreich, som iøvrigt af uddannelse ikke var bakteriolog, men dr. jur. og havde været sekretær i det schweiziske gesandtskab i Berlin, var ogsaa en af pionererne paa mælkebakteriologiens omraade. Han var begyndt omkring 1890 at studere emmenthalerostens modningsproces og havde, før Orla-Jensen begyndte samarbejdet med ham, isoleret den for denne proces vigtigste bakterie, som han kaldte *bacillus casei* ϵ . I Orla-Jensens nomenklatur kom den til at hedde *thermobacterium helveticum*.

Et andet felt indenfor mejerividenskaben, som havde Orla-Jensens store interesse, er mælkehygiejnen, herunder pasteuriseringsspørgsmaalet. Pasteur selv havde ikke givet sig af med mælkebakteriologi, og den efter ham opkaldte pasteuriseringsproces var af Pasteur indført i forbindelse med vin. Det laa imidlertid nær at overføre Pasteurs erfaringer fra vinen til mælken. For vin og senere øls vedkommende tilsigtede pasteuriseringen navnlig at forøge holdbarheden, men for mælkens vedkommende var der det langt vigtigere problem: at uskadeliggøre patogene bakterier.

Bernhard Bang viste allerede i firserne, at mælken skulde opvarmes til 80°C for at dræbe tuberkelbakterierne, og C. O. Jensen viste 1891, at visse smørfejl kunde undgaas, hvis man pasteuriserede den fløde, der anvendtes til smørfremstillingen. Det blev i 1898 i Danmark obligatorisk, at al skummetmælk og kærnemælk, der tilbageleveres fra samlemejerierne, skal være opvarmet til mindst 80°C . Dette var en vigtig foranstaltning til at forhindre udbredelse af epidemier blandt kalvene. Mærkværdigvis forlangte man ikke, at mælk, der konsumeres af mennesker, ogsaa skulde være pasteuriseret.

Orla-Jensen kom ind paa pasteuriseringsspørgsmaalet allerede under sit ophold i Schweiz; lægerne i Schweiz havde dengang den opfattelse, at konsummælken ikke kunde koges tilstrækkeligt, hvis man vilde være sikker paa at slaa sygdomsbakterierne ihjel. Mange læger mente dog, at mælk til smaabørn burde være fuldstændig steriliseret. Herhjemme anbefalede lægerne raa mælk fra sunde køer, hvilket er det ideale, hvis man vel at mærke kan sikre sig, at mælken udelukkende stammer fra sunde køer, og at det personale, der har haft med mælken at gøre, ikke kan have overført smitstof til den. Orla-Jensen gav sig da til at studere, hvorledes man bedst skal pasteurisere mælken, uden at den forandres i kemisk henseende, og saaledes at de fleste sygdomsbakterier dræbes eller i hvert fald svækkes saa meget, at de er ufarlige. I 1905 kom han til det resultat, at længere tids opvarmning til temperaturer under 70°C var heldigere end kortvarig opvarmning til 80°C eller derover. I 1910 anbefalede amerikanerne Ayers og Johnson $\frac{1}{2}$ times opvarmning til 63° som den skaansomste metode til pasteurisering af mælk. Orla-Jensens arbejder med disse emner overbeviste ham

om, at al konsummælk bør varmebehandles, og denne sag gik han kraftigt ind for i de følgende aar, hvilket bragte ham i diskussion med forskellige læger, bl. a. professor Monrad (ugeskrift for læger, 1919) og stadslæge Chrom (Berlingske Tidende, 1924). Lægernes indvendinger mod pasteurisering af børnemælk var dels, at vitaminerne vilde blive ødelagte, og at det saa vilde være umuligt at skaffe det vigtige therapeuticum, som de ansaa den raa mælk for at være, dels at børnene vilde blive ernæret med mælk, der havde været opvarmet 2 gange, idet man i husholdningen stadig vilde koge den.

En indvending mod langtidspasteuriseringen var endvidere, at man overfor den ved lavere temperatur behandlede mælk ikke kunde anvende Storch's reaktion (paavisning af thermolabile peroxidaser) til at afgøre, om mælken var raa eller pasteuriseret.

Det lykkedes dog Orla-Jensen noget senere, da han studerede flødeafsætningens detaljer, at udforme den saakaldte »cremometriske« pasteuriseringsprøve til dette brug (1929). Den er baseret paa paavisningen af en fedtkugleagglutinerende faktor i mælkeplasmaet, som svækkes betydeligt ved langtidspasteuriseringen. Nu findes der desuden fosfataseprøven.

27. september 1943 kom der lov for, at al mælk undtagen børnemælk skulde pasteuriseres.

Sammen med den svenske bakteriolog Barthel udarbejdede Orla-Jensen *reduktaseprøven* til bedømmelse af mælkens hygiejniske beskaffenhed. Man vidste, at bakterier, saavel som andre levende celler, var i stand til at affarve metylenblaat. Ved en række undersøgelser fandt Orla-Jensen og Barthel omtrentlig omvendt proportionalitet mellem affarvningstiden og bakterieindholdet i mælken, saaledes at man ad denne vej kunde danne sig et skøn over mælkens indhold af bakterier. Denne prøve blev kombineret med den fra gammel tid kendte saakaldte »gærprøve«, der blev anvendt som maal for mængden af luftudviklende bakterier i mælken. Da disse bakterier stammer fra køers fæcalier, afgiver gærprøven et kriterium for, om mælken har været renligt behandlet. Ved den kombinerede gær-reduktaseprøve faar man saaledes et begreb om mælkens bakterieindhold og endvidere en indikation af, om det er uskadelige eller skadelige bakterier, der er i overvægt. Orla-Jensen og Barthel udarbejdede

de nærmere regler for mælkens klassificering efter udfaldet af reduktaseprøven, og herpaa baseredes et system til betaling af mælken. Prøven er indført i mange lande, fra 1931 er den obligatorisk i alle danske mejerier.

I aarene 1909—19 arbejdede Orla-Jensen med undersøgelser over mælkesyrebakteriernes systematik. Resultatet heraf kom i hans hovedværk »The lactic acid bacteria« 1919 i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, naturvidenskabelig og matematisk afdeling. Tidligere var bakterierne fortrinsvis karakteriseret ved morfologiske data og rent overfladiske kulturelle kendetegn. I modsætning hertil opstillede Orla-Jensen et inddelingsprincip overfor mælkesyrebakterier, baseret paa bakteriernes fysiologiske ytringer, — saaledes blev kulhydratforgæringen bestemt kvantitativt saavel med særlig gode som med mindre gode N-kilder. Herved faar man at vide, i hvilken orden de forskellige kulhydrater foretrækkes, hvilket er et meget væsentligt og uforanderligt karaktertræk hos de forskellige arter. Endvidere blev der taget hensyn til den steriske konfiguration af den dannede mælkesyre.

Oversigt over mælkesyrebakterierne efter Orla-Jensens system.

Ægte mælkesyrebakterier.

stavformer

kugleformer

a (homofermentative) producerer foruden mælkesyre kun spor af andre stoffer.

thermobacterium (lactobacillus)
(langstave med høj optimal temperatur) venstre eller inaktiv mælkesyre.

streptococcus
(tilbøjelig til kædedannelse) (optimal temperatur 30° eller derunder) højre mælkesyre.

streptobacterium (lactobacillus)
(tilbøjelig til kædedannelse) (optimal temperatur ca. 30°) højre eller inaktiv mælkesyre.

b (heterofermentative) producerer ved siden af mælkesyre ofte kendelige mængder luftformede og andre biprodukter.

betabacterium (lactobacillus)
inaktiv mælkesyre.

betacoccus (leuconostoc)
venstre mælkesyre.

Til de ægte mælkesyrebakterier regnede Orla-Jensen yderligere den obligate anaerobe *bacterium bifidum*, som dog morfologisk saa stærkt nærmer sig corynebakterier, mykobakterier eller actinomyceter, at man kan kalde den *corynebacterium intestinale*, som foreslaaet af Orla-Jensen i 1943 eller *corynebacterium bifidum*, som foreslaaet af E. Olsen i 1949.

Endvidere regnede Orla-Jensen slægten *microbacterium* til de ægte mælkesyrebakterier, den afviger dog jævnlgt ved at vise overfladevækst, indeholde katalase samt at kunne reducere nitrater.

De forskellige slægter indenfor familien lactobacteriaceae opløste Orla-Jensen i 27 forskellige arter, som han nærmere beskrev. Hvad der knytter alle ægte mælkesyrebakterier sammen til en naturlig familie, er efter Orla-Jensen ikke blot deres særlige evne til at danne mælkesyre, men lige saa meget deres store fordringer til N-næringen, at de er grampositive og mikroaerofile (ikke viser overfladevækst) og endelig, at de i modsætning til de fleste andre bakterier mangler katalase.

I aarene 1934—42 undersøgte de samme bakterier, som var blevet opbevaret og ompodet i Orla-Jensens laboratorium i 25—30 aar, og det viste sig, at de biologiske egenskaber hos bakterierne, som systemet var opbygget paa, var fuldstændig konstante. Samtidig indlemmedes de patogene streptokokker af A- og C-gruppen (B-gruppen var allerede repræsenteret) og pneumokokkerne under mælkesyrebakterierne, idet Orla-Jensen viste, at alle streptokokker er mælkesyrebakterier. Disse resultater blev publiceret i 1943 i et supplementsbind til »The lactic acid bacteria«, i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Biologiske Skrifter.

I 30-erne begyndte Orla-Jensen som en af de første at studere mælkesyrebakteriernes næringsbehov. Som næringssubstrat anvendtes først valle, som indeholder de nødvendige vitaminer, men er en daarlig N-kilde. Derefter foretoges systematiske forsøg med syntetiske aminosyrer. Hertil sattes de vækststoffer (vitaminer af B-gruppen), som Orla-Jensen ved sideløbende forsøg havde vist var nødvendige for bakteriernes vækst. Som grundsubstans til paavisning af vækststoffer anvendtes mælk, der var befriet for disse B-vitaminer ved behandling med aktivt kul. Resultaterne, som forelaa i 1936, viser, at de forskellige arter

mælkesyrebakterier stiller forskellige krav til næringen, saaledes kan f. ex. streptokokkerne nøjes med NH_4 -salte som eneste N-næring, medens thermobakterierne kræver en temmelig kompliceret aminosyrebehandling. Ogsaa med hensyn til vitaminer er thermobakterierne meget krævende. Mange bakterier er saa specifikke i deres krav, at det nu er muligt at bestemme baade aminosyrer og vitaminer ad mikrobiologisk vej. Disse forsøg vanskeliggjordes i høj grad, ved at man dengang kun kendte nogle faa af B-vitaminerne og derfor ikke havde tilstrækkeligt af dem til raadighed i ren tilstand. Fortsættelsen af forsøgene blev opgivet omkring 1940, fordi det under krigen var vanskeligt at skaffe de substanser, som var nødvendige.

Orla-Jensens omfattende undersøgelser over ostens modningsproces gav ham den ide, at det var muligt at fremstille en hurtigt modnende ost med en særpræget sød smag ved at pøde særlig kraftigt med thermobact. helvet. og lade en del af modningen foregaa ved højere temperatur. Resultatet af de foreløbige undersøgelser blev forelagt i Akademiet for de tekniske Videnskaber i slutningen af 30-erne. Ved fremstilling af ost er det vigtigt, at mælken er fri for smørsyrebakterier, som foraarsager pustning i ost. Disse bakterier stammer meget ofte fra den ensilage, køerne er fodret med. Dette bragte Orla-Jensen til at studere de bakteriologiske forhold ved ensileringsprocessen. Resultatet af hans undersøgelser paa dette omraade var, at man ved at bruge en vallekultur af en hurtigt syrnende mælkesyrebakterie kunde bringe pH saa langt ned, at smørsyrebakterierne ikke kunde udvikle sig. Samtidig undgaar man en forraadnelse af foderets æggehvide-stoffer. Endvidere muliggør Orla-Jensens ensileringsmetode anvendelsen af en mængde valle, som ellers gaar til spilde.

Orla-Jensen udførte ogsaa bakteriologiske studier i tilknytning til gerontologien. Paa grund af sit særlige kendskab til mælkesyrebakterier blev han opfordret hertil sidst i 30-erne af det nystiftede »Society for research on ageing«. Forud herfor havde Orla-Jensen været meget interesseret i den af E. Metchnikoff fremsatte paastand om, at aldersforandringerne skulde være foraarsaget af en langvarig toksisk paavirkning af stoffer, der dannes ved tarmfloraens virksomhed. Det synes, som om Orla-Jensen uden videre accepterede Metchnikoff's paastand, selv om

der ikke var tilvejebragt noget bevis for denne paastands rigtighed. Ud fra sin bakteriologiske viden kritiserede han imidlertid Metchnikoff's anvendelse af bakterierne i bulgarsk tykmælk (*thermobacterium bulgaricum* og *thermobacterium jugurt*) til omstemning af tarmfloraen, idet disse bakterier ikke kan vokse i tarmen. Til omstemning af tarmfloraen anbefalede Orla-Jensen en anden bakterie (*thermobacterium intestinale* (*lactobacillus acidophilus*)).

I samarbejde med overlæge Torben Geill og dr. agro. Erik Olsen undersøgte Orla-Jensen tarmfloraen hos et stort antal gamle mennesker og fandt, at den var karakteriseret ved en forøgelse af antallet af forraadningsbakterier og en formindskelse af antallet af mælkesyrebakterier (*bact. bifidum*); endvidere fandtes rigelig bakterievækst i tyndtarmsindholdet.

Disse ejendommeligheder sættes i forbindelse med den omstændighed, at mange ældre mennesker lider af achyli. Til afhjælpning af achyliens indflydelse paa tarmfloraen foresloges mælk forstærket med laktose samt indgift af citronsyre eller betainhydroklorid i tableform.

Arbejdet blev publiceret i Videnskabernes Selskabs Biologiske Skrifter i 1944 under titlen »Senility and intestinal flora« af Orla-Jensen, Erik Olsen og Torben Geill.

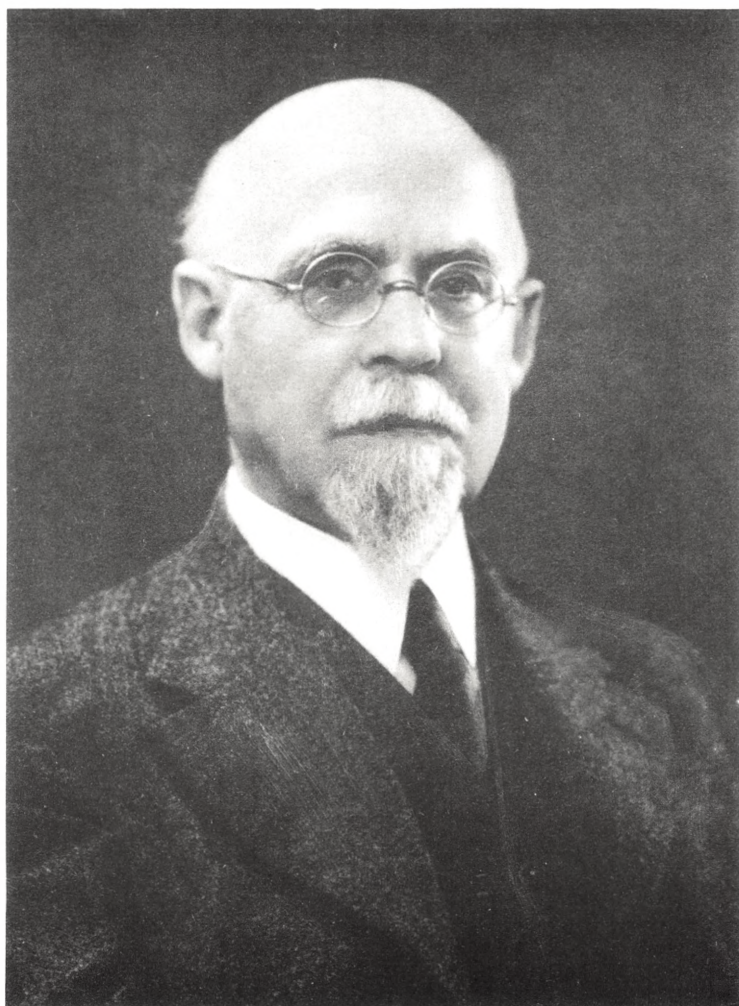
Orla-Jensens virksomhed kom paa mange punkter til at påvirke den praktiske mejeriindustri, men hans store viden og erfaring paa dette omraade blev ikke udnyttet i saa høj grad, som den burde have været, idet man ikke gav ham ledelsen af Statens Forsøgsmejeri, da dette blev oprettet i 1923.

Hans efterlevende hustru, cand. polyt. A. D. Orla-Jensen, var hans mangeaarige medarbejder og medforfatter af talrige af hans publikationer. Fra 1. maj 1913 var hun assistent paa hans laboratorium.

I 1932 modtog Orla-Jensen Emil Chr. Hansen-medailen, han var æres-doktor ved University of Syracuse og ved Rutgers University i New Brunswick og var professeur honoraire de l'institut national des industries de fermentation de Bruxelles. Endvidere var han æresmedlem af Washington Academy of Sciences. I 1931 var han vicepræsident for den internationale mejerikongres i København og 1947 vicepræsident for mikrobiologkongressen i København.

Ved siden af sit store videnskabelige arbejde fandt Orla-Jensen tid til at dyrke andre interesser. I 1926—29 var han saaledes medlem af rigsdagen som uafhængig konservativ, ligesom han af og til skrev artikler i forskellige dagblade.

Orla-Jensen foretog adskillige længere rejser, bl. a. til Syd- og Nordamerika, og det var efter hjemkomsten fra en rejse til Middelhavslandene, at han pludselig døde den 24. juni 1949.

NORDISK KUNST- OG LYSTRYK

Rantzius.

III.

Aage Friis.

16. august 1870—6. oktober 1949.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 20. januar 1950.

Af C. O. Bøggild-Andersen.

6. okt. 1949 afgik et af Selskabets ældste medlemmer, professor Aage Friis, indvalgt 1920, 79 aar gammel ved døden.

Aage Friis var født 16. aug. 1870 paa Halskov ved Korsør som søn af kateket og overlærer, fra 1874 sognepræst i Daugbjerg i Fjends herred, 1880—1901 i Skyum i Thy, Kristian Johan Frederik Friis og Juliane Marie Landkilde. Faderen tilhørte en gammel, oprindelig jysk, borger- og præsteslægt, som kan føres tilbage til 16. aarhundrede, moderen var en fynsk møllerdatter. Som dreng prægedes Aage Friis stærkt af sin levende og virksomme, grundtvigsk- og venstre-orienterede, stærkt pædagogisk og socialt interesserede fader, og det var denne som ledede hans undervisning, til han 14 aar gammel kom i Viborg katedralskole. Stærke indtryk modtog han ogsaa af Nordvestjyllands natur og bondeliv, som altid vedblev at staa hans hjerte nær. Betydning for livet for ham og hans jævnaldrende skolekammerater og venner P. Munch og J. P. Jacobsen fik ogsaa i Viborgtiden den særprægede, livfulde rektor Hans Henrik Lefolii, hvis folkelige og frisindede undervisning bidrog til at fremme selvstændighed og selvtænkning hos eleverne. Om samlivet med den tankeklare og tidligt politisk interesserede P. Munch i drenge- og ungdomsaarene udtalte Friis som gammel, at han var med til at gøre Munch til venstremand, mens Munch fremmede hans udvikling til fritænkter. Mærke af det grundtvigske livssyn, hvori han var voxet op, bar Friis dog til det sidste i sin ærbødighed for og kærlighed til alt hvad der var af aand, ogsaa inden for det religiøse livs- og tankeomraade.

At hans studium maatte blive historien, var han, da han 1890 var blevet student, ikke i tvivl om. Af de tre dengang til Køben-

havns universitet knyttede betydelige historikere fik Kr. Erslev og Edv. Holm størst betydning for ham, selv om han ogsaa værdsatte Johs. Steenstrups indsatser som forsker højt. En historiker, lidt ældre end Friis, L. Moltesen, har en gang spøgende ytret frygt for, hvad Friis kunde være blevet til, hvis han ikke var kommet i Erslevs skole. Der er heri det rigtige, at Friis' livfulde, følelsesbetonede, kunstnerisk begavede aand trængte til og paa afgørende maade paavirkedes af Erslevs metodiske indøvelse i objektiv og nøgtern kildebehandling og historieopfattelse. Han erkendte altid med taknemlig hengivenhed, hvad han skyldte Erslev som lærer, forsker og menneske, og stræbte efter evne at forske og handle i hans aand, i hans senere aar maaske med for stærk tilbagetrængning af noget værdifuldt i hans oprindelige anlæg. Hans interessefelt var imidlertid, i forbindelse med hans levende optagethed af samtidens politiske, aandelige og sociale liv og problemer, det 18. og 19. aarhundredes historie, og her blev Edv. Holm, der betog ham ved sin lyse og harmoniske, af stræben efter en billig og retfærdig menneskevurdering prægede personlighed, hans lærer og vejleder. Betydning for hans udvikling fik ogsaa den fine og lærde forsker J. A. Fridericia, til hvem han knyttedes ved sin ansættelse i universitetsbiblioteket som medhjælper og assistent 1891—1900. Naar Friis, der side om side med P. Munch i Studenterforeningen og Studentersamfundet tog ivrig del i studenterlivet og drøftelsen af tidens spørgsmaal, tidligt sluttede sig til den radikale, liberalt-demokratiske intelligens, har utvivlsomt baade Fridericias og Erslevs paavirkning deres andel deri. Men ogsaa Georg Brandes' skrifter og forelæsninger fik betydning for den unge historikers livs- og kultursyn, som siden for hans forfatterskab. Samtidig styrkedes, bl. a. gennem fagfæller som M. Mackeprang, H. V. Clausen og Johan Ottosen, hans interesse for det nordslesvigske spørgsmaal, hvorom han sammen med Munch o. a. skrev i danske blade. Ved dette arbejde fik han forbindelse med rigsarkivar A. D. Jørgensen — til hvem hans indstilling var en blanding af beundring og kritik — og til H. P. Hanssen, i hvem han vandt en ven for livet, og til hvis nationalpolitiske syn han helt sluttede sig. En dybere og retfærdigere forstaaelse af forholdet mellem dansk og tysk gennem tiderne blev tidligt en livsopgave for ham.

Efter magisterkonferensen 1896 (med Danmarks historie

1766—1830 som speciale) gik Friis strax i lag med arkivstudier til en fremstilling af Nordens politiske historie i de bevægede aar 1810—14. En frugt heraf blev den velskrevne og indholdsrige afhandling om »Frederik den Sjette og det svenske Tronfølgervalg 1810« (Hist. Tidsskrift, 7. rk., I, 1898) og en samling aktstykker til Kielerfredens forhistorie (Danske magazin, 5. rk., IV, 1898). Det skyldtes vistnok tilskyndelse fra Edv. Holm, som netop nu var naaet frem til 1766 i sit store værk om Danmark-Norges Historie 1720—1814, at Friis lagde studierne over Napoleonstiden til side for i stedet at kaste sig over A. P. Bernstorffs udenrigspolitik. Han førtes derved, maaske bl. a. under indtryk af L. Bobé's udgave af papirer fra den Reventlowske familiekreds, hvis 1. bind udkom 1895, ind paa tanken om at efterspore Bernstorff d. y.s privatpapirer, en tanke, som han udførte med beundringsværdig energi, sporsans og forhandlingsevne og med store resultater. Det lykkedes ham ved imødekommenhed fra medlemmer af familien Bernstorff og andre tyske adelsslægter 1897—1901 paa en række tyske slotte og herregaarde at faa fremdraget og deponeret i København (først paa Universitetsbiblioteket, siden i Rigsarkivet) henved 100.000 breve og aktstykker fra perioden 1732—1835 — et meget betydningsfuldt nyt materiale til oplysning om baade Johan Hartvig Ernst og Andreas Peter Bernstorff og den sidstnævntes sønner og om hele den kreds, der sluttede sig til dem.

Friis' plan var, da dette vældige unyttede kildestof var stillet til hans raadighed, at skildre A. P. Bernstorffs liv- og statsmandsgerning og i forbindelse hermed de sider af farbroderens historie, hvor de ældre fremstillinger, bl. a. P. Vedels og Holms, ikke naaede til bunds. Som en forstudie og »en Prøve paa det indsamlede Stof«, suppleret med materiale fra Rigsarkivet og fremmede statsarkiver, udarbejdede han til at begynde med bogen »Andreas Peter Bernstorff og Ove Høegh Guldberg. Bidrag til den guldbergske Tids Historie (1772—1780)«, som han i dec. 1899 forsvarede for doktorgraden.

I afgørende henseender er dette arbejde, hvis maal var at undersøge magt- og modsætningsforholdene inden for den ledende regeringskreds, i lighed med debutafhandlingen om det svenske tronfølgervalg 1810, karakteristisk for arten af Friis' begavelse og hovedinteresse som historiker. Mens de andre mest betydelige

Erslev lever fra 1880'erne og 90'erne fortrinsvis samlede sig om forfatnings-, forvaltnings-, social-, finans-, handels- og nationalitetshistoriske emner, i regelen med længdesnit gennem en længere periode, og for nogles vedkommende ved siden heraf drev kildekritiske detailundersøgelser efter mesterens forbillede, saa er Friis' hovedfelt fra første færd de statspolitiske personligheder og deres brydninger og samspil i indre- og ydrepolitiken og det tidsprægede og tidsbegrænsede milieu. Selv om hans arbejder rummer belysning af ideer og ogsaa undersøgelser til industri-, handels- og landbrugshistorie, blev han dog aldrig i egentlig forstand hverken idé- eller erhvervs- og samfundshistoriker, saa højt han end — dog med bestemt afvisning af al materialistisk historieopfattelse — vurderede betydningen af arbejder paa disse omraader. Oversigtsværker i lærebogs- eller anden form indlod han sig heller ikke paa at skrive. Hvad der altid stærkest greb og fastholdt ham — i hans historieforskning og historieskrivning, som i livet — var enkeltpersonlighederne i hele deres individuelle ejendommelighed og i deres forhold til andre personer og til deres tid. Den store tyske idéhistoriker Friedrich Meinecke, til hvem Friis var knyttet i nært venskab, har sat som motto for sin bog »Die Entstehung des Historismus« Goethes ord til Lavater 1780: «Hab ich dir das Wort Individuum est ineffabile, woraus ich eine Welt ableite, schon geschrieben«. Et andet Goethecitat fra bogen (fra 1826) lyder: »Wie sehr wir uns auch mit Geschichte von Jugend an beschäftigten, so finden wir doch zuletzt, dass das Einzelne, Besondere, Individuelle uns über Menschen und Begebenheiten den besten Aufschluss geben«. Disse ord kunde Friis, ikke uden sammenhæng med de kunstneriske anlæg i sit sind, have gjort til sine.

Belysende i denne forbindelse er nogle ord i et brev, han i 1905 skrev til Bjørnstjerne Bjørnson. Han peger her paa, at dansk historieforskning siden 1864 har »arbejdet uførtrodt paa at bortrydde de nationale Fordomme og den nationale Selvovervurdering, der bunder i en snæver og urigtig Opfattelse af vor historiske Udvikling«, og at dette ikke mindst gjaldt Danmarks historiske forhold til Tyskland. »Jeg for min Del har til min historiske Forfattergerning valgt at udrede Forholdet mellem Dansk og Tysk — statsligt og folkeligt, socialt og aandeligt — i Tiden fra 1750 til saa langt op i det 19. Aarhundrede, som

mine Evner og Kræfter strækker til ... Vi lever endnu i meget paa gamle stivnede Formler, og i Læ af dem trives megen Uforstand og nationalt Snæversyn. Der maa fremfor alt *Menneskeliv ind i Formlerne*, først da forstaas de Theorier og Idealer, der førte de beslægtede, men vidt forskellige Folk sammen i fælles Arbejde og siden drev dem fra hinanden i bittert Fjendskab. *Derfor vil jeg gøre Mennesker til Midtpunkt for min Skildring . . .*«

Hvad Friis evnede paa sit særlige domæne, træder frem allerede i disputatsen, om hvilken Edv. Holm i en højst anerkendende anmeldelse skrev: »man har indtryk af, at Forfatteren ligesom selv er med i Forholdet imellem den Række Personligheder, der havde at gjøre med hverandre, og man faar et klart Billede af dem med deres forskellige Synsmaader, Interesser og Liden-skaber«. Vi møder ogsaa her en meget levende fortællestil, der, selv om A. D. Jørgensen, Troels-Lund og maaske ikke mindst Georg Brandes i visse henseender synes at have afgivet forbilleder, dog i sit grundpræg er forfatterens egen.

Friis' mesterværk i menneske- og milieuskildring og inden for denne genre trods sin torsoagtige karakter et hovedværk i dansk historieskrivning er hans »Bernstorfferne og Danmark«, hvis 1. bind kom 1903, 2. bind (der førte skildringen frem til 1766), først 16 aar senere, i 1919. Det maal, som han satte sig med dette arbejde, er angivet i undertitlen: »Bidrag til den danske Stats politiske og kulturelle Udviklingshistorie 1750—1835«. Han naaede ikke det store maal, ikke engang halvvejs. Det er desuden med tvivlsom ret, at han i forordet til 1. bind hævder, at slægten Bernstorffs historie »i denne Periode rummer alle Hovedpunkter af Forholdet mellem Dansk og Tysk«, livet i de bernstorffske kredse alle »de Kulturelementer, der har Betydning for den folkelige Vekselvirkning«. Kritik kan ogsaa rettes mod enkeltheder i det fremsatte syn paa forholdet mellem dansk og tysk og dette forholds historiske forudsætninger, og i vurderingen af den ældre Bernstorffs ydrepolitik og skildringen af hans virke for udviklingen af dansk handel og industri. Af og til kan man ogsaa tvivle om, at Friis er naaet helt til bunds i en personlig relation, som f. ex. den mellem J. H. E. Bernstorff og Frederik V.s almægtige yndling A. G. Moltke under den ydrepolitiske krise 1762. Herom havde han 1918—20 en metodisk højst lærerig holmgang med Erik Arup (afhandlingen »Bernstorff

og Moltke under Krisen 1762. En kritisk Undersøgelse«, Hist. Tidsskr., 9. rk., I; Arups svar: »Kritiske studier i nyere dansk Historie. Intermezzo. Bernstorff og Moltke«, sst. 9. rk., II). Men sjældent er nogen regerings- og statsmandskreds i Danmark og hele dens atmosfære eller noget nordtysk adelsmilieu levedejort for eftertiden med paa en gang en saa overlegen beherskelse af kildestoffet, en saa fremragende evne til karakteristik og vurdering ud fra selve tidens forudsætninger, en saa inderlig medleven og en saa livfuld fremstillingskunst som i »Bernstorfferne og Danmark«. Edv. Holms bind om samme tid — der i høj grad var en støtte for Friis' fremstilling af den ældre Bernstorffs ministergering 1750—66 — er et saare fortjenstfuldt værk og tiltalende ved sin enkle, klare stil. Men hvor virker det unuanceret og blegt i tegning og farve ved siden af den yngre historikers bog. »Bernstorffernes« 1. bind — om slægten og J. H. E. Bernstorffs lære- og gesandtaar og A. P. Bernstorffs barndom og første ungdom — var et af de meget faa rent historiske arbejder, Georg Brandes fandt en anmeldelse værd, med høj anerkendelse af forfatterens skildring af det parisiske selskabsliv i 1740'erne, i Ludvig XV.s og madame de Pompadours tid — der i øvrigt laa Friis' aandform og indstilling mindre nær end det protestantisk-patriarkalske liv paa de bernstorffske herresæder.

Det blev, tør man sige, tragedien i Friis' forsker- og forfatterliv, at han aldrig fik samlet sig om at føre sit hovedværk til ende efter planen, samtidig med at ogsaa den betydningsfulde og monumentale udgave af »Bernstorffske Papirer« (I—III, 1904—13) standsede paa halvvejen. Af hans større afhandlinger efter aarhundredskiftet falder kun to, den førnævnte om Bernstorff og Moltke og den om »Holstens Indlemmelse i Danmark i Aaret 1806« (Hist. Tidsskr., 7. rk., V, 1905), der belyser forsøget paa at skabe en danskpræget helstat, inden for den bernstorffske sammenhæng. Det spillede maaske sin rolle, at Holm i de sidste 5 digre bind af sit værk, omfattende tiden 1766—1814 og publiceret 1902—12, fra hans 70. til hans 80. aar, gjorde sin skildring stedse bredere og herved i betydeligt omfang udnyttede det bernstorffske materiale, hvorved nyhedens glans i nogen grad toges af dette. Men hovedaarsagen var dog vel ved siden af sygdom, som bidrog til at forsinke udgivelsen af 2. bind, Friis' mangesidige interesser og trang og vilje til at tage en række andre store opgaver op.

Han virkede som redaktør eller tilsynsførende ved flere store samleværker: »Verdenskulturen« i dens forskellige udgaver paa dansk og svensk, »Det nittende Aarhundrede«, »Det danske Folks Historie«, »Schultz Danmarkshistorie« og »Dansk biografisk Leksikon«. 1909 udgav han bogen »Bismarck. Ungdomstiden 1815—1848«, inspireret baade af hans stærke interesse for forholdet mellem Danmark og Tyskland og af en vis tilfredsstillelse ved i en tid, hvor, som det hedder i indledningen, »Individet forsvinder bag de store sociale Grundkræfter«, at fremdrage »et mægtigt Eksempel paa den enkeltes selvstændige Værdi, paa det store Menneskes Indgriben i Historien«. Bogen, der næppe er upaavirket af Brandes' bøger om Disraëli og Lassalle, giver et nyt vidnesbyrd om forfatterens evne til at trænge ind i sjæleliv og milieu, men fik aldrig nogen fortsættelse i en skildring af Bismarcks statsmandsgerning. En stor del af Friis' arbejdskraft tog fra 1901 til 1913 ogsaa hans virksomhed som mellemmand mellem de skiftende danske udenrigsministre og de danske Sønderjydere fører H. P. Hanssen, fra 1907 som udenrigsministeriets raadgiver i sager vedrørende Nordslesvig og fra 1910 tillige som ministeriets pressekonsulent. En slags efterspil til denne virksomhed var hans rejse til Berlin i nov. 1918 for at udvirke den ny tyske regerings skriftlige anerkendelse af Nordslesvigernes nationale selvbestemmelsesret.

Hertil kom saa 1913—35 hans gerning som professor ved Københavns Universitet, hvor han som Fridericias efterfølger, fra 1917 som professor Rostgardianus, varetog undervisningen i de to sidste aarhundreders historie, samtidig med at han med stor interesse og energi tog del i universitetets almindelige anliggender, 1923—24 som dekan for det filosofiske fakultet, 1923—26 som formand for fakultetets examensudvalg, 1932—33 som universitetets rektor. Som lærer var han klar og kunde i forelæsninger, øvelser og anden studievejledning inden for de omraader, han stod nær og fuldt beherskede, være i høj grad fængslende og inspirerende; i hans sidste universitetsaar, da han led under svigtende helbred og visse modsætningsforhold inden for den danske historikerverden, sporedes der en tilbagegang i undervisningens friskhed og veloplagthed. For ikke faa elever fik han meget stor betydning baade som lærer og forsker og i kraft af sin trang og evne til at vejlede og opmuntre ogsaa i rent menneske-

lige forhold. Men der var ogsaa dem, overfor hvem hans vurdering paa grund af stærk modsætning i aandspræg og i opfattelse af historieforskningens maal og veje i visse henseender kunde svigte, trods hans altid stærke personlige ansvarsfølelse og vilje til uhildet bedømmelse. Mod uddelingen af de midler til understøttelse af videnskabeligt arbejde, paa hvis anvendelse han som direktør i den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse (fra 1915) og medlem af bestyrelsen for Zeuthens Mindelegat (fra 1939, fra 1942 som formand) øvede afgørende indflydelse, kan der dog næppe fremføres nogen begrundet kritik.

Gennem hele det halve aarhundrede, over hvilket Friis' historikergerning spænder, nedlagde han, alene eller sammen med forskellige medarbejdere, et meget stort arbejde i fremdragelsen og udgivelsen af kilder, fortrinsvis — ved siden af de Bernstorffske Papirer — til det 19. aarhundredes danske politiske historie. At opregne dem alle vilde her føre for vidt. Nævnes bør dog det meget vigtige kildeskrift »Andreas Frederik Kriegers Dagbøger« i 9 bind (1920—43), udgaverne af breve og andet til belysning af Johanne Luise Heiberg, hvis personlighed meget stærkt fængslede Friis i hans senere aar, og de 8 store bind danske og udenlandske breve og aktstykker til oplysning om det nordslesvigske spørgsmaals historie 1864—79 (»Det nordslesvigske Spørgsmaal 1864—1879«, I—V; »Europa, Danmark og Nordslesvig 1864—1879« (sammen med Povl Bagge), I—III, 1921—49). Udgivelsen af det danske materiale i denne samling var overdraget Friis af udenrigsministeriet. Samtidig med udgivelsen skrev han det store værk »Den danske Regering og Nordslesvigs Genforening med Danmark«, hvoraf han 1921—40 fik udgivet 3 bind, der førte fremstillingen frem til 1877. Af et 4. afsluttende bind, der skulde standse med en redegørelse for omstændighederne omkring ophævelsen af den berømte artikel 5 i 1878—79, havde han ved sin død afsluttet omtrent halvdelen. En forstudie til dette bind udgav han allerede 1927 (i »Festskrift til Kristian Erslev«): »Ministeriet Estrup og Ophævelsen af Pragfredens Artikel V«. En omfattende forstudie til bind 3: »Danmark ved Krigsudbrudet Juli-August 1870« kom som universitetsfestskrift 1923. Værket om Nordslesvig-politiken 1864—79, Friis' i omfang største, staar ved siden af »Bernstofferne og Danmark« som hans anden hovedindsats i dansk historieskrivning. Det ligner »Bern-

storfferne« ved den omfattende, i dette tilfælde praktisk talt udtømmende stofindsamling, hvorpaa det er bygget, men det naar ikke det ældre arbejde i fremstillingskunst — hvad der muligvis til dels hænger sammen med, at Friis under udarbejdelsen gjorde udstrakt brug af diktat — og lider flere steder under for stor bredde. Trods manglerne rager det dog meget højt op blandt de ikke særligt mange bidrag til dansk ydrepolitisk historie ved underbygningens soliditet, den som helhed klare, overbevisende og velformede fremstilling og de rammende karakteristiker af statsmænd og diplomater, frem for alle P. Vedel, grev C. E. Frijs og »spidsmusen« Jules Hansen, og som stadig baggrundsfigur Bismarck, forfatterens gamle sujet i en ny fase. Friis' sjældne evner inden for portræt- og portrætgruppegenren bevarede til det sidste, hvorom ogsaa flere mindre arbejder bærer vidne.

Blandt Friis' afhandlinger uden forbindelse med Nordslesvigværket er der siden Bernstorffstudiernes henlæggelse især grund til at nævne tre, alle i »Historisk Tidsskrift«. »»Under Junigrundloven« og dens Forfatter« (1918) giver en fin og indtrængende vurdering af Niels Neergaards banebrydende værk om dansk politisk historie 1848—66. I »C. N. David, Christian IX og Sir Augustus Paget i November 1863« (1929) vendte Friis sig, med inddragelse af alt tilgængeligt dansk og udenlandsk kildestof, kritisk mod metode og resultater i Erik Arups geniale studie »David og Hall. Krisen i Danmarks historie 1863« (Scandia 1928), hvorpaa Arup svarede med »Danmarks krise 1863« (sst. 1930). Diskussionen mellem de to betydelige historikere var af overordentlig stor metodisk og erkendelsesteoretisk interesse. Hvor er ikke de tre afhandlinger blevet læst og drøftet af aargang efter aargang af unge danske historikere, og hvad har de ikke lært af dem! Nu, 20 aar efter, kan det vistnok siges, at begge forskere, hver ud fra sine særlige evner og forudsætninger, gav vigtige bidrag til forstaaelse af 1863-krisen, men at der stadig paa punkter er plads for ny synspunkter og problemløsninger. I »Skandinavismens Kulmination. Ministeriet Halls Planer om en nordisk Union forud for Udstedelsen af Martskundgørelsen 1863« (1935) genoptager Friis traade baade fra ungdomsafhandlingen om det svenske tronfølgervalg 1810 og fra striden om krisen i 1863. Skandinavismens problem optog ham i hans sidste aar stærkt, og der foreligger fuldt udarbejdet fra hans haand et foredrag

om Oscar II.s forhold til Danmark, som det var hans agt at holde i Videnskabernes Selskab 14. okt. 1949, en uge efter at hans udslidte hjerte ophørte at slaa. Det vil nu blive trykt i Selskabets Meddelelser.

Et udslag af Friis' altid stærke interesse for og evne til at organisere indsamling af utrykt materiale til dansk historie var det, at han i 1922 gav stødet til, at Videnskabernes Selskab nedsatte en »Kommission til Undersøgelse af de i dansk Privateje bevarede Kilder til dansk Historie«. Den har i de forløbne 27 aar under hans utrættelige ledelse udført et meget stort og meget betydningsfuldt eftersporings-, ordnings- og registreringsarbejde. 1942 og 1948 deltog han som arkivkommissionens formand henholdsvis i forberedelsen af og den definitive oprettelse af Erhvervsarkivet i Aarhus. Da han i efteraaret 1925 til sine Nordslesvig-arbejder foretog arkivundersøgelser i Moskva, fattede han planen om en mere omfattende og systematisk udforskning af de russiske statsarkiver, som hidtil kun i ret ringe omfang var udnyttet af nordisk historisk videnskab. Han fik i dette øjemed 1928 oprettet en fælles-nordisk kommission, som takket være stor imødekommenhed fra Sovjetmyndighedernes side indtil 1931 kunde lade mikrofotografere en lang række aktserier til oplysning om det politiske forhold mellem Rusland og de nordiske riger fra c. 1750 til 1885.

Af Den danske historiske Forenings bestyrelse var Friis et virksomt medlem 1907—19, som dens formand 1928—39. Han tog ogsaa 1927—39 del i ledelsen af det paa P. Munchs initiativ stiftede Institut for Historie og Samfundsøkonomi. 1935—45 var han forstander for Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie, hvori han indvalgtes 1905.

Fra sin ungdom var Friis en varm ven af nordisk samarbejde paa kulturelle og andre omraader. Han medvirkede ved oprettelsen af foreningen Norden og var medlem af dens danske forretningsudvalg 1918—43; i denne stilling tog han interesseret del i arbejdet for en revision af de nordiske landes lærebøger i historie. I de nordiske historikermøder, som fra 1923 fandt sted med regelmæssige mellemrum, var han fra dansk side sjælen. Hans virke for kulturelt samarbejde begrænsedes imidlertid ikke til Norden. I kraft af sin trang til at fremme mellemfolkelig forståelse og forsoning, sin med aarene stadig udvidede kontakt

med historikere i mange lande, sin videnskabelige anseelse ogsaa uden for Danmark, der grundlagdes med den tyske oversættelse af »Bernstorfferne«s 1. bind i 1905, sin evne til forhandling og organisation og sin levende personlighed blev han fra dansk hold den førende skikkelse i de bestræbelser, som efter 1. verdenskrig udfoldedes for at genknytte forbindelsen mellem de forskellige landes historikere og give samarbejdet en fastere organisation. 1925—39 var han medlem af »Den internationale Kommission for intellektuelt Samarbejde«. Han deltog 1926 i Genève i den endelige stiftelse af »Comité international des sciences historiques« og var formand for dens publikationsudvalg 1928—39, for den danske komité 1926—39. Han blev en fremtrædende skikkelse paa tidens internationale historikermøder og hædredes ved medlemskab af en række nordiske og fremmede almenvidenskabelige og historiske selskaber. Paa hans 70-aarsdag tilegnede en kreds af elever, fagfæller og venner ham et festskrift og en adresse.

Paa det internationale felt indskrænkede Friis' virksomhed sig ikke blot til udbygning af det videnskabelige samarbejde. Ud fra sin humanitære indstilling og sin medfødte trang til at hjælpe mennesker i nød gav han 1933 stødet til nedsættelse af »Den danske Komité for landflygtige Aandsarbejdere« og virkede fra 1934 som formand for »De samvirkende danske Emigranthjælpekomiteer«. Da under den tyske besættelse af Danmark forfølgelseserne ogsaa udstræktes til vort land, var han uden hensyn til sin personlige sikkerhed rede til at hjælpe, hvor han kunde.

Individum ineffabile est. Ikke mindst, naar talen er om en i aand og gerning saa mangesidig personlighed som Aage Friis, er det uhyre svært i korthed at give et sammenfattende udtryk for denne. Hans af et stærkt og levende temperament og en vaagen intelligens betingede intense medleven i baade den fortid, hvormed han syslede, og det liv, der omgav ham, skabte en frugtbar vevsvirkning mellem hans virke paa de to felter. Hans stærke optagethed af samtidens spørgsmaal og de praktiske opgaver, som mødte ham, kom dog samtidig til at røve tid og kraft fra den stille og ubrudte fordybelse i de historiske studier. Hans historikergerning viser træk af splittethed, trods det meget, han her, skønt ofte hemmet af sygdom, udrettede.

Baade som forsker og som aandspersonlighed har han dog

sat sig stærke og varige spor. Og som helhedsbillede staar efter ham mindet om en skikkelse af meget betydeligt format, mærket af aand og af vilje. Han kunde i kampen for, hvad han ansaa for ret og rigtigt, og i den stærke personligheds selvhævdelse tørne sammen med fagfæller og andre. Men med rige evner som forsker og skribent og i ikke mindre grad som organisator, forhandler og initiativtager forbandt han samtidig et sind, som op i den høje alderdom holdt sig mærkeligt ungt, en dyb pietetsfølelse over for de ideer og personligheder, som i liv og forskning havde beriget ham — uanset forskelle af politisk og religiøs art, en aldrig kuet vilje til at stride for sine idealer, en oprigtig stræben efter omfattende og retfærdig forstaaelse og vurdering og, dybest i sindet, en varm medfølelse og trang til at hjælpe, hvor han fandt hjælp paakrævet. Baade i ydre og indre henseende er det et meget rigt liv, som har fundet sin afslutning ved Aage Friis' død.

NORDISK KUNST- OG LYSTRYK

Hjelmstedt

IV.

Johannes Hjelmslev.

7. april 1873—16. februar 1950.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 12. maj 1950.

Af **Jakob Nielsen.**

Johannes Trolle Hjelmslev blev født den 7. april 1873 i Hørning ved Århus som søn af sadelmager Niels Peter Petersen og hustru Marie Kirstine Trolle. Han tog realeksamen fra Skanderborg realskole i 1888 og studentereksamen fra Århus Katedralskole i 1890, hvorefter han studerede matematik ved Københavns Universitet. Her blev H. G. Zeuthen i særlig grad hans lærer, desuden T. N. Thiele og Julius Petersen. Allerede i 1894 tog han magisterkonferens med matematik som hovedfag og virkede derefter dels som manuduktør, dels i ti år som lærer ved Borgerdydskolen i Helgolandsgade. Efter at han i 1897 havde taget doktorgraden, blev han i 1903 docent og i 1905 professor i deskriptivgeometri ved Polyteknisk Læreanstalt. Herfra gik han i 1917 over til Københavns Universitet, hvor han så forblev som professor i matematik indtil sin afgang i 1942. — Dette er i korte træk den ydre ramme om et liv, der dels frembyder et billede af rig, skabende udfoldelse inden for det fagområde, Hjelmslev havde valgt, dels vil få varige virkninger gennem den indsats, han ydede for at forbedre arbejdsmulighederne på alle videnskabers område i vort land.

I Hjelmslevs unge år var H. G. Zeuthen den personlighed, der stærkest prægede matematikens stilling i Danmark. I anledning af 100-års dagen for Zeuthens fødsel holdt Hjelmslev i 1939 et foredrag ved mindefesten i Matematisk Forening (84)¹, hvor han begynder med ved siden af Zeuthen at karakterisere dennes

¹ Tal i parentes henviser til numrene i den efterfølgende fortegnelse over J. Hjelmslevs matematiske publikationer.

to jævnaldrende, Julius Petersen og T. N. Thiele, for derefter at give et åndfuldt billede af sin højt beundrede lærer. Der er to sider af Zeuthens livsværk, som vil blive stående til sene tider: dels hans arbejder over matematikens historie, hvor især hans samarbejde med den klassiske filologi i J. L. Heibergs skikkelse er et blivende forbillede for senere tiders forskning i videnskabens historie, dels hans geometriske arbejder, der danner udgangspunktet for hans elevs undersøgelser, specielt for C. Juel. Hvis man søger at bestemme de forgængere, der har været mest retningsgivende for Hjelmsslevs matematiske livsgerning, må det fra dansk side blive Zeuthen og Juel og fra udlandets side G. v. Staudt, hvis hovedværk »Geometrie der Lage« (1847) gennem C. Juel kom til fuld virkning her i landet, og David Hilbert, hvis skelsættende bog »Grundlagen der Geometrie« udkom omkring århundredskiftet. Det kan også nævnes, at Hjelmsslevs undersøgelser over lineære transformationer (jvf. 28), der i 1907 indbragte deres forfatter Videnskabernes Selskabs guldmedaille, har deres udgangspunkt i T. N. Thieles begrebsdannelser og er foranlediget ved en prisopgave her i Selskabet, der skyldes Thieles initiativ. Ligeledes må det antages, at Julius Petersens lære om geometriske konstruktioner, der er nedfældet i hans kendte bog »Metoder og Teorier«, har haft blivende betydning for Hjelmsslev. Men Zeuthens indflydelse er uden sammenligning den betydeligste. Udlandets matematik kom kun til at virke på Hjelmsslev gennem dets litteratur, idet han ikke fik lejlighed til at foretage studierejser.

Når man til de hermed antydede emner: de geometriske arbejder, den historiske interesse og grundlagsforskningen, endnu føjer spørgsmålet om matematikens stilling til erfaringsverdenen, der kom til at beskæftige Hjelmsslev stærkt, har man de hovedlinier, der går gennem hele hans forfatterskab fra 1895 til 1950. Naturligvis kan man ikke holde disse hovedlinier adskilt, hvis man vil gøre rede for Hjelmsslevs udvikling og livsværk og derved vil gå mere i enkeltheder, end det kan ske i en kort mindetale. Disse forskellige interesser griber til stadighed ind over hinanden, uddyber hinanden gensidigt og indgår til sidst i en syntese i en række afhandlinger under fællestitlen »Einleitung in die allgemeine Kongruenzlehre« i Selskabets Matematisk-fysiske Meddelelser strækkende sig over de sidste 20 år (62). – Der kan i aften kun blive tale om at fremdrage nogle karakteristiske træk.

De første arbejder af den unge magister i slutningen af halvfemserne, heriblandt hans første fremtræden i vort Selskabs publikationer (6), er præget af den geometriske skole, han var fremgået af. Blandt andet behandles allerede her den trilineære figur bestående af tre rette linier i rummet og de tre fælles normaler til linierne to og to. Denne svarer til en trekant i den projektive plan eller på kuglen ved en korrespondance, hvor både punkt og linie i planen svarer til linie i rummet således, at både skæringspunktet mellem to linier og forbindelseslinien mellem to punkter svarer til fællesnormalen mellem de tilsvarende linier i rummet. Derved kan man overføre sætninger fra den plane eller sfæriske geometri, specielt differentialformler, til rummets liniegeometri. Overføringsprinciper af denne art er netop noget af det, der indvindes ved at bestemme det endelige system af forudsætninger, et bestemt matematisk område kan reduceres til, og dette og andre overføringsprinciper går da også hyppigt igen i de senere arbejder (4, 13, 97).

I 1897 disputerede Hjelslev med en afhandling med titlen »Grundprinciper for den infinitesimale Descriptivgeometri med Anvendelser paa Læren om variable Figurer«, der indeholder spiren til hans senere differentialgeometriske arbejder med fremstillingen ved repræsentanter (her kaldt »Fluxioner«) som det gennemgående hjælpemiddel. En derpå grundet geometrisk konstruktion virker som oftest mere elegant end analytisk regning, til hvilken man ellers sædvanlig henfører infinitesimalgeometriske spørgsmål, men de to fremgangsmåder lader sig naturligvis parallelisere. Her i disputatsen hviler fremstillingen endnu ikke på et helt afklaret grænsebegreb, men det sikre grundlag, som analysen blev stillet på i sidste halvdel af det nittende århundrede, måtte naturligvis medføre en tilsvarende sikring af infinitesimalgeometriens fundament. I Hjelslevs store lærebog i geometri (47), der lå til grund for den højere geometriundervisning i Danmark i en menneskealder, er disse metoder fra disputatsen indordnet under et klart grænsebegreb og systematiseret. Senere følger en betydningsfuld udvidelse af disse metoder, der gør dem uafhængige af metrikken, idet grænseforhold erstattes med dobbeltforhold, hvorved fremstillingen bliver projektiv-invariant, således at man får en infinitesimalgeometri i det projektive rum (83).

Andre af de tidlige geometriske arbejder kan ses som en videreførelse af ideer af C. Juel, der havde undersøgt kurvers og fladers geometri uafhængigt af deres analytiske karakter. Hjelmlev indordner nu sine objekter under mængdelærens klare begreber ved f. eks. at definere en plan, konveks bue som en perfekt, sammenhængende punktmængde i planen, der ikke har mere end to punkter fælles med nogen ret linie. Til grund for bestemmelsen af tangenter, oskulationsplaner o. s. v. lægger han begrebet »monoton følge« af punkter, halvlinier o. s. v., som behandles systematisk i en afhandling i Oversigten fra 1914 (35), samme år som han blev medlem af Videnskabernes Selskab. I analysen har man ofte ladet sig lede af geometriske billeder, men disse forsvinder til sidst ud af både problemstillinger og bevismetoder. Det var nu Hjelmlevs agt at føre undersøgelser over kurver og flader tilbage til rent geometriske metoder, også i infinitesimalgeometrien, og derved samtidig at udvide deres område, idet dette omfatter mere end hvad man behersker ved differentiable funktioner (27, 98). Også i sine undersøgelser over ikke-euklidisk geometri, der begynder med året 1900, og til hvilke han ofte vender tilbage, viser han den samme stræben at erstatte analytiske betragtninger med en syntetisk begrundelse, specielt for så vidt angår geometriens imaginære elementer (14); det samme kan siges om de kinematiske undersøgelser (55).

Det var dog næppe disse rent geometriske arbejder, hvis oprindelse og grundtendens jeg har søgt at skitsere, der fra først af slog Hjelmlevs navn fast uden for landets grænser, hvortil også må bemærkes, at hans oprindelige navn, Johannes Petersen, gav anledning til forvekslinger: Man kan konstatere, at nogle arbejder af J. Petersen i den udenlandske litteratur er opført under Julius Petersens forfatterskab. Men efter fremkomsten af hans arbejde »Neue Begründung der ebenen Geometrie« i *Mathematische Annalen* i 1907 var der ikke mere nogen tvivl. Også her hjemme er hans indsats i spørgsmålet om geometriens grundlag vel nok det, de fleste tænker på, når hans navn nævnes. Det springer også i øjnene, når man blot lader blikket glide hen over fortegnelsen af hans publikationer, i hvor mange titler ordet »grundlag« forekommer. I 1899 var Hilberts »Grundlagen der Geometrie« udkommet, der gav en stringent opbygning af geometrien ud fra et veldefineret system af forudsætninger, der

falder i fem grupper: Aksiomer for forbindelsen mellem punkter, linier og planer, ordningsaksiomer, kongruensaksiomer, parallelaksiomet samt kontinuitetsaksiomer, deriblandt Eudoxos' aksiom. Hilberts bog, i hvilken også aksiomernes sammenspil og gensidige uafhængighed blev klarlagt, fik en helt afgørende virkning på hele grundlagsforskningen og fremkaldte mange nye undersøgelser. Hjelmsslevs resultat i den nævnte afhandling er nu, at han giver en begrundelse for den almene *plane* geometri, den euklidiske og ikke-euklidiske under eet, ved forudsætninger, der kan formuleres i en endelig del af planen, altså ikke indeholder noget aksiom om rette liniers skæring eller ikke-skæring og ikke tager rummet til hjælp, og uden kontinuitetsbetragtninger. Samtidig gøres der kun meget ringe brug af anordningsforudsætninger, og i hans senere arbejder (26, jvf. 62, I) lykkes det at eliminere disse helt. I bogen »Vorlesungen über neuere Geometrie« af M. Pasch og M. Dehn, to forfattere, hvis navne er uløseligt knyttet til grundlagsforskningen, skriver Dehn: »Mit dem Hjelmsslevschen Resultat haben wir den höchsten Punkt bezeichnet, den die moderne Mathematik über Euklid hinausgehend in der Begründung der Elementargeometrie erreicht hat: in der Ebene, mit Voraussetzungen nur über einen beschränkten Teil der Ebene, ohne Stetigkeit ist die analytische Geometrie zu begründen«. Samtidig viser Hjelmsslevs arbejde allerede på dette tidspunkt hans mesterskab i at håndtere de hjælpemidler, der senere stadig går igen i hans arbejder over geometriens grundlag: *spejlingen* som den grundlæggende transformation i planen og *halvdrejningen* (der betyder noget andet end en halv omdrejning) og dennes rolle over for »uegentlige« punkter og linier, hvilke begreber allerede var indført af M. Pasch. — I festskriftet til Zeuthens 70-års fødselsdag udvides betragtningen til rum med et vilkårligt antal dimensioner.

Hjelmsslev har, som allerede nævnt, skrevet en lang række afhandlinger om grundlagsspørgsmål, og enkelte af disse skal endnu berøres. Forinden må jeg dog nævne et andet punkt i hans matematiske indstilling, et synspunkt, hvis betydning han aldrig blev træt af at fremhæve: Den teoretiske geometris forhold til den fysiske verden. I hans trykte arbejder fremtræder dette problem første gang i 1913 og indtager derefter i et par årtier en dominerende stilling. Som sine forgængere i problemstillingen

nævner han M. Pasch, F. Klein og H. Poincaré (33). Man kan vel antage, at hans virksomhed som professor i deskriptivgeometri ved Polyteknisk Læreanstalt med nær tilknytning til tegneundervisningen har ført ham ind på disse tanker, men måske ligger der også deri en reaktion mod den udvikling af grundlagsforskningen, der havde løst den fra enhver forbindelse med virkeligheden og gjort den til et rent logisk anliggende. Ægypternes praktiske geometri blev til grækernes formalt-deduktive system, så man senere måtte opfinde den særlige betegnelse »geodæsi« for det, der oprindeligt var »geometri«. Grækernes grundbegreber ligger den direkte erfaring fjernt, men det er dog først op imod vor tid, nærmere bestemt omkring århundredskiftet, at den teoretiske geometri blev totalt løst fra erfaringsverdenen; først på dette tidspunkt har man magtet det. Det er besnærende, fordi den formale matematiks begreber er simplere at operere med end virkelighedens tilnærmelser, og det er derfor økonomisk at arbejde med dem. At man ikke er stødt på nogen modsigelse mod virkeligheden, forklares ved, at den beregnende og analytiske geometri kan udledes af den virkelige verdens geometri uden de idealiserende forudsætninger. Man står da over for det uafviselige problem at finde almindelige regler, der atter slår bro mellem den formale analyse og anvendelserne. Hjelmslev har givet mange slående eksempler på denne kløft, og så langt vil formentlig alle kunne være enige med ham.

Men Hjelmslev gik videre, idet han førte problemet over i pædagogikens verden. Man skal ikke begynde med abstraktioner, men ende med dem. Definitionerne på de matematiske objekter skal fra begyndelsen svare til de selvkontrollerende fremgangsmåder ved deres fysiske fremstilling. Det er en pædagogisk forsyndelse at forlange beviser for sætninger, der i sig selv er mere indlysende end de forudsætninger, ud fra hvilke man skal bevise dem. At trekantens vinkelsum er lig to rette, kan man godtgøre ved erfaring, men Euklids skæringspostulat, som ligger til grund for beviset, er principielt ukontrolabelt. Først på et mere fremskredent stadium indordnes erfaringsgeometrien i de forskellige analytiske rum, der kan være tale om, og som alle er i stand til at fortolke det begrænsede erfaringsfelt. — Hjelmslev drog selv konsekvensen af sit syn på disse ting ved at skrive et fuldstændigt lærebogssystem, som naturligtvis betyder en overordentlig be-

rigelse af vor elementære lærebogslitteratur. Men han var selv klar over, at netop om det pædagogiske sigte, han inddrog i sagen, måtte meningene være delt blandt hans fagfæller. Han selv fik lejlighed til at prøve metoden i praksis i de ti år fra 1916 til 1926, hvor han underviste i matematik på Statens Lærerhøjskole, og man kan vel formode, at når han påtog sig et så byrdefuldt skolearbejde med ti ugentlige undervisningstimer, vejede ønsket om at gøre disse erfaringer stærkt til.

For enhver beundrer af Hjelmsslevs matematiske livsværk er det en tilfredsstillelse at tænke på, at hans mangeårige arbejde med virkelighedens geometri til sidst gik op i en højere enhed med hans undersøgelser over geometriens grundlag, som vi nu vender tilbage til. Det er allerede fremhævet, at et af de karakteristiske træk fra hans afhandling i *Mathematische Annalen* er dette, at han kun benytter aksiomer, der kan formuleres i en begrænset del af planen, hvorved de er mere virkelighedsnære end Euklids forudsætninger, som Hjelmsslev et sted ligefrem betegner som »virkelighedsfjendske«. Som et træk fra virkelighedens geometri, i hvilken to hinanden skærende rette linier i almindelighed må siges at have et lille stykke fælles (jvf. 43), forfølger han konsekvensen af at lade den fordring falde, at to rette linier har entydig skæring, eller anderledes vendt, at to forskellige punkter kun kan have een forbindelseslinie. Han udviklede således – og nu atter på rent logisk-deduktiv basis – en mere almen geometri, der i øvrigt bygges op væsentlig ved de tidligere benyttede grundoperationer, spejlinger og halvdrejninger, hvorved hele bevistekniken gøres meget ensartet. Resultatet fremkom, som allerede nævnt, i en serie på seks afhandlinger i *Matematisk-fysiske Meddelelser* under fællestitlen »Einleitung in die allgemeine Kongruenzlehre« i årene fra 1929 til 1949. Det omfatter det gamle arbejde fra *Mathematische Annalen* og danner dermed kronen på hans arbejde med aksiomatikken. Man vidste, at forskellige metriske systemer lod sig indbygge i projektivgeometrien som deres fælles ramme. Nu viste det sig, at man ud fra et bestemt system af kongruensforudsætninger ved at slække på entydighedskravet nåede frem til mere almene former for projektivgeometri, der omfatter den sædvanlige projektivgeometri som et specielt tilfælde. – Det benyttede system af forudsætninger lader sig ikke afvise som »kunstigt«. Dels har det interesse at

vide, at f. eks. et bevis for rektanglets eksistens, der mislykkedes – og måtte mislykkes – for Saccheri og Lambert på det traditionelle grundlag, lader sig føre, når man ved, at entydighedsaksiomet ikke altid er opfyldt. Og frem for alt kan man henvise til, at der findes områder, hvis objekter opfylder de betragtede forudsætninger, og at man derfor er interesseret i at vide, hvilke konsekvenser der følger deraf. (Jvf. eksempler i 62, I.)

Allerede efter fremkomsten af de to første af de nævnte seks meddelelser skrev den unge tyske professor Gerhard Thomsen kort før sin tidlige død en bog »Grundlagen der Elementargeometrie«, der som han selv skriver væsentlig er foranlediget ved disse to afhandlinger. Også i enkeltheder benytter han vidtgående Hjelmslevs værktøj, selv om han i øvrigt forfølger helt andre mål, nemlig at opstille en gruppealgebraisk kalkyle for elementargeometrien.

Hjelmslev betragtede ikke den nævnte serie som afsluttet, men annoncerede i slutningen til den sjette meddelelse forskellige fortsatte undersøgelser, indeholdende bl. a. en definitiv begrundelse af virkelighedsgeometrien.

I sammenhæng med Hjelmslevs arbejder over geometriens grundlag må nævnes hans undersøgelser over geometriske konstruktioner, dels sådanne, der udføres med mere *begrænsede* hjælpemidler end de traditionelle, passer og lineal (63, 82, 91, 101), hvad der har betydelig aksiomatisk interesse, dels sådanne, der benytter sig af *mere* end det ved den traditionelle afgrænsning tilladte. Konstruktioner af den sidstnævnte art betegner han i en i 1913 udgivet bog som »geometriske eksperimenter«. De handler om at tilvejebringe en søgt figur så simpelt og så nøjagtigt som muligt på grundlag af en nøjere matematisk analyse af opgavens art, idet konstruktionen føres tilbage til normer, der står den virkelige udførelse nær. Man vil da i almindelighed gå anderledes frem end i den klassiske konstruktionslære, og samtidig dækker metoden et langt større område af konstruktioner. Der er også her et punkt, hvor den fra Euklids værk stammende tradition næsten helt behersker skoleundervisningen endnu i vore dage. Men i øvrigt er metoden naturligvis ikke uden forbilleder. Man kender fra oldtiden den såkaldte »indskydning« til løsning af opgaver af højere end anden grad, og Hjelmslev udtaler selv, at hans bog på naturlig måde afslutter de af Descartes angivne metoder, der går ud over sædvanlig teoretisk konstruktion.

Efter sin afgang fra Universitetet i 1942 udfoldede Hjelmslev en rent ud forbløffende produktivitet. Alene af de i 1943 udgivne fem publikationer er to af omfattende art: I en bog med titlen »Grundlag for den projektive Geometri« samlede han sine rige erfaringer fra egne projektivgeometriske arbejder og fra grundlagsforskningen i en dybt original fremstilling. Han indleder den med en hyldest til v. Staudt, men slutter sig dog ikke til dennes mening, at man burde begynde geometriundervisningen på et så alment grundlag; her bør vejen gå fra det konkrete til det almene, og en metrisk begrundelse af geometrien ligger den umiddelbare erfaring nærmere end en visuel (projektiv). Den oprindelige plan, at medtage den projektive infinitesimalgeometri i bogen, måtte han opgive, men han gav en uafhængig fremstilling af dens grundlag i en afhandling med titlen »Die Geometrie der schwachen Figuren« i Matematisk-fysiske Meddelelser, i hvilken han udvikler en meget vidt dreven algebra for regning med grænseforhold i projektiv-invariant form.

I hele sit forfatterskab har Hjelmslev ofte sat sin behandling af spørgsmålene i relation til den historiske sammenhæng. Det var en arv fra Zeuthens skole, og grundlagsforskningen opfordrede yderligere dertil. Således har han gentagne gange udredet den rolle, som Eudoxos' aksiom har spillet, og han udviklede selv begyndelsesgrundene til en geometri, hvori det ikke antages gyldigt (53, 92). Han har også påvist, at man kan få et simplere aksiomsystem ved at erstatte Eudoxos' proportionslære med en proportionslære grundet på ligestort rektangelareal (76). Et betydningsfuldt arbejde fra hans hånd fremkom i Matematisk-fysiske Meddelelser i dette år, og man vil erindre hans fremlæggelse af det her i Selskabet: En overbevisende redegørelse for forskellen mellem Archimedes' størrelseslære, således som den særlig får udtryk gennem det såkaldte Archimedes' lemma, og den i Euklids Elementer indeholdte, fra Eudoxos stammende teori (103, jvf. 70 og 72).

I afhandlingerne fra de senere år findes der mange henvisninger til planlagte senere publikationer; muligvis vil nogle af disse kunne realiseres af efterladte papirer. Livet har ikke givet ham stunder til at fuldføre alt. Men man kan også se det sådan, at Hjelmslev havde den lykke at kunne vedblive at fuldføre såvel som at planlægge nyt lige til det sidste. Både i denne direkte og i

dybere betydning svarede han til den maksime, som udtrykkes i Goethes livsvisdom: Nie geschlossen, oft geründet.

Jeg har forsøgt i korte træk at give et billede af matematikeren Hjeltslev. Men vi ved alle, at Johannes Hjeltslevs betydning for det danske samfund ikke er udtømt med hans egen videnskabelige indsats. Hvad han har betydet som lærer ved Polyteknisk Læreanstalt og ved Universitetet, som dets rektor i 1928–29, som medlem af konsistorium og af Rask-Ørsted-fondets bestyrelse og ikke mindst som medlem af Carlsbergfondets direktion i mere end 30 år, skal jeg ikke udtale mig nærmere om, da jeg ikke har førstehåndskendskab til det; men jeg kan henvise til, hvad formanden for Carlsbergfondets direktion fornylig udtalte her i Selskabet. De administrative pligter i de nævnte og i mange andre hverv tog gennem årtier meget af Hjeltslevs tid, til tider så meget, at der ikke levedes ham stunder til videnskabeligt arbejde. Jeg husker, at han, der ellers ikke yndede at klage, en gang for mange år siden sagde: »Jeg får kun tid til at tænke på matematik, når jeg sidder i en sporvogn«. Hertil bidrog, at han gjorde arbejdet selv. Jeg sagde en gang til ham, at han aldrig havde lært den kunst at benytte andres arbejde, og det gav han mig ret i. Som den formens mester han var, konciperede han helst alle skrivelser selv. Han virkede ofte streng, og hans udtalelser havde til tider klang af en absolut og indiskutabel dom, men vi vidste alle, at bagved lå der en redelig vilje til at vise retfærdighed og til at fremme videnskabens tarv i enhver sag, hvis berettigelse han indså. Netop når det drejede sig om at forene et sagligt synspunkt med hensynet til en bestemt person, overraskedes man ofte ved, at han viste en varme, der forlenede hans stærke personlighed med en særegen tiltrækning.

I vort Selskab har han i de 36 år, han var dets medlem, spillet en betydelig rolle og har i tidens løb beklædt hverv som revisor, som medlem af og formand for kassekommissionen og som formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse. Vi har alle hans deltagelse i vore forhandlinger om Selskabets mærkesager i levende erindring, og i arkivet findes mange indlæg skrevet i hans smukke håndskrift. Han veg ikke tilbage for at tale med patos, når han fandt den berettiget. I det fornævnte foredrag på Zeuthens 100-års dag sluttede han i følgende ord med en hyldest til Zeuthens minde »i beundring og taknemlighed for den glans,

hvormed hans navn lyser over lande, for den lære han gav os, for den indsats, han har ydet i de institutioner, han viede sin tjeneste, Universitetet, Danmarks tekniske Højskole, Videnskaberne Selskab, også i denne vor hjemlige Matematiske Forening, i alt og for alle, som stod hans hjerte nær, for det retsind, der var hans karakter, den ridderlighed, der var hans færd, og den ildhu, der var hans gerning«.

Nu hvor Johannes Hjelmslev ikke mere er iblandt os, må det være os efterlevende tilladt at sige, at han selv holdt det mål, som han dengang aftegnede med disse ord om sin beundrede lærer. Også i dette Selskab, som han lige til det sidste omfattede med aldrig svækket interesse, vil vi holde hans minde i ære.

**Fortegnelse over
professor Johannes Hjelmslevs matematiske publikationer.**

NTM = Nyt Tidsskrift for Matematik.

MT = Matematisk Tidsskrift.

Oversigt = Oversigt over det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger.

MFM = Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Matematisk-fysiske Meddelelser.

SN = Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, 7. Række, Naturvidenskabelig og matematisk Afdeling.

Skand. = Beretning om Skandinaviske Matematikerkongresser.

Intermédiaire = Intermédiaire des Mathématiciens.

(Indtil 1904 er forfatternavnet Johannes Petersen.)

1895. 1. Problemet om de i en vindskæv Firkant indskrevne Kugler. NTM 1895 B.
1897. 2. Grundprinciper for den infinitesimale Descriptivgeometri med Anvendelser paa Læren om variable Figurer. Gjellerups Forlag. Kjøbenhavn 1897.
1898. 3. Nogle Sætninger om kongruente Figurer. NTM 1898 B.
4. Den trilineære Figs Geometri. NTM 1898 B.
5. Géométrie des droites dans l'espace. Intermédiaire t.V, 1898.
6. Nouveau principe pour études de géométrie des droites. Oversigt 1898.
1899. 7. En Konstruktion af den vindskæve Hyperboloides Striktionlinie. NTM 1899 B.
1900. 8. Kongruenssætningerne for fuldstændig bestemte sfæriske Trekanter. NTM 1900 B.
9. Sur les polygones dont tous les angles sont droites. Intermédiaire t.VII, 1900.
10. Géométrie de trois droites dans l'espace non-euclidien. Oversigt 1900.
1901. 11. Om Cirkelperiferiens Længde. NTM 1901 A.
12. Om Planens Definition. NTM 1901 B.
13. Sammenhængen mellem Liniegeometrien og den sfæriske Geometri. NTM 1901 B.

14. Bidrag til en syntetisk Fremstilling af den ikke-euklidiske Geometri. I—II NTM 1901 B, III NTM 1902 B.
1903. 15. Hexagramme de Pascal. Intermédiaire t. X 1903.
16. Om konvekse Legemer. NTM 1903 A.
17. Et Bevis for Pascals Sætning. NTM 1903 B.
18. Trigonometrien i den ikke-euklidiske Plan. NTM 1903 B.
1904. 19. Descriptivgeometri. Grundlag for Forelæsninger paa Polyteknisk Læreanstalt. Gjellerups Forlag. København 1904.
1905. 20. Om konvekse Omraader. NTM 1905 B.
1907. 21. Kongruens og Symmetri. NTM 1907 B.
22. Om Grundlaget for Læren om simple Kurver. NTM 1907 B.
23. Neue Begründung der ebenen Geometrie. Mathematische Annalen 64, 1907.
1909. 24. Om Rum af uendelig mange dimensioner. Festskrift til H. G. Zeuthen. København 1909.
25. Sur les principes fondamentaux de la géométrie. 1. Skand., Stockholm 1909.
1911. 26. Nye Undersøgelser over Geometriens Grundlag. 2. Skand., København 1911.
27. Contribution à la géométrie infinitésimale de la courbe réelle. Oversigt 1911.
28. Om Regning med lineære Transformationer. SN VI. 7. 1911.
1912. 29. Differentialgeometri og Differentialregning. NTM 1912 B.
1913. 30. Om Grundlaget for den praktiske Geometri. NTM 1913 A. (Udvidet gengivelse af et på Polyteknisk Læreanstalt holdt foredrag, der også findes publiceret særskilt.)
31. Virkelighedens Geometri. 3. Skand., Oslo 1913.
32. Geometriske Eksperimenter. Gjellerups Forlag. København 1913.
1914. 33. Die Geometrie der Wirklichkeit. Acta Mathematica 40, 1914.
34. Darstellende Geometrie. Teubner, Leipzig 1914.
35. Introduction à la théorie des suites monotones. Oversigt 1914.
36. Grundlag for Fladernes Geometri. SN XII. 1. 1914.
1915. 37. Geometrische Experimente. Teubner, Leipzig 1915.
38. En Konstruktionsopgave af 6. Grad. NTM 1915 A.
39. Om Opgaver til Løsning ved »geometrisk Eksperiment«. NTM 1915 A.
40. Om Indhyllingskurver for Systemer af rette Linier. NTM 1915 B.
1916. 41. Geometriens naturlige Grundlag. NTM 1916 A.
42. Det naturlige Grundlag for Læren om reelle Tal. NTM 1916 A.
43. Om den rette Linies Bestemmelse ved to Punkter. Oversigt 1916.
44. Elementær Geometri I—IV. Gjellerups Forlag. København 1916—23.

1917. 45. De reelle Tals Anvendelse paa Geometri. NTM 1917 A.
1918. 46. En Sætning om Trekantens Røringscirkler. NTM 1918 A.
47. Lærebog i Geometri. Gjellerups Forlag. København 1918.
1919. 48. Stereometriske Konstruktioner. Gjellerups Forlag. København 1919.
49. Trekantens Vinkelsum. MT 1919 A.
50. Det øjeblikkelige Drejningspunkt. MT 1919 B.
1921. 51. Tre Foredrag over Geometriens Grundlag. I. Den rette Vinkel. II. Kongruens. MT 1921 B. III. Tal og Maal. MT 1922 B.
1923. 52. Die natürliche Geometrie. Hamburger mathematische Einzelschriften 1923.
1925. 53. Die nicht-Eudoxische Mathematik. 6. Skand., København 1925.
54. Om Polygoner og Polyedre. MT 1925 B.
55. Über die Grundlagen der kinematischen Geometrie. Acta Mathematica 47, 1925.
1926. 56. Ikke-euklidisk Geometri og Cirkelgeometri. MT 1926 B.
57. Elementær Aritmetik I—III. Gjellerups Forlag. København 1926—31.
58. Den lille Geometri. Gjellerups Forlag. København 1926.
59. Sur les invariants des séries entières. Comptes rendus de l'Ac. d. Sc. Paris, t. 184, 1926.
1928. 60. Om et af den danske Matematiker Georg Mohr udgivet Skrift »Euclides Danicus« udkommet i Amsterdam 1672. MT 1928 B.
1929. 61. Matematikken og dens Betydning. MT 1929 A.
62. Einleitung in die allgemeine Kongruenzlehre.
Erste Mitteilung MFM VIII. 11. 1929.
Zweite — MFM X. 1. 1929.
Dritte — MFM XIX. 12. 1942.
Vierte — MFM XXII. 6. 1945.
Fünfte — MFM XXII. 13. 1945.
Sechste — MFM XXV. 10. 1949.
1930. 63. Die geometrischen Konstruktionen mittels Lineals und Eichmasses. Opuscula mathematica A. Wiman dedicata 1930.
1931. 64. Irrationale Tal. Gjellerups Forlag. København 1931.
65. Beiträge zur Lebensbeschreibung von Georg Mohr (1640—1697). MFM XI. 4. 1931.
1932. 66. Geometrisk Analyse I—III. Gjellerups Forlag. København 1932—33.
1933. 67. Nogle Bemærkninger i Anledning af Forslaget vedrørende Gymnasiets Undervisning i Matematik. MT 1933 A.
1934. 68. Den pythagoreiske Læresætning. MT 1934 A.
69. Nogle Studier over Produktforhold. MT 1934 B.
70. Exhaustionsbeviset hos Euklid. MT 1934 B.
71. Ikke-euklidisk Geometri og Projektivgeometri. MT 1934 B.
72. Exhaustionsbeviser og almindelig Størrelseslære hos Archimedes. MT 1934 B.

73. Die graphische Geometrie. 8. Skand., Stockholm 1934.
1935. 74. Mindeord om C. Juel. Oversigt 1934—35.
75. Virkelighedsgeometriens Betydning. MT 1935 A.
76. Areallærens principielle Betydning i Euklids Geometri. MT 1935 A.
1936. 77. Om Talstrækninger. MT 1936 A.
78. Lighedannedhed som Størrelsesprincip. MT 1936 A.
1937. 79. En Afbildning af den komplekse Plan med euklidisk Metrik. MT 1937 B.
80. Descartes' Løsning af Ligningen af 6. Grad. MT 1937 A.
81. Analyse og Syntese. MT 1937 A.
1938. 82. Konstruktion ved Passer med fast Indstilling, uden Brug af Lineal. MT 1938 A.
83. Infinitesimale Elementer im projektiven Raum. 9. Skand., Helsingfors 1938.
1939. 84. Hieronymus Georg Zeuthen. MT 1939 A.
85. La géométrie sensible. I—II. L'enseignement mathématique. 1939—42.
1941. 86. Om Kurverne i et Nulsystem. Norsk Matematisk Tidsskrift 1941.
1943. 87. Grundlag for den projektive Geometri. Gyldendals Forlag. København 1943.
88. Eksempler paa geometriske Undersøgelser over Integralkurver i Rummet. Festskrift til Professor, Dr. phil. J. F. Steffensen. København 1943.
89. Die Geometrie der schwachen Figuren. MFM XX. 21. 1943.
90. Om Indskydninger. MT 1943 B.
91. Konstruktioner med normeret Lineal. MT 1943 B.
1944. 92. Beiträge zur nicht-Eudoxischen Geometrie, I—II. MFM XXI. 5. 1944.
1945. 93. Den pythagoreiske Læresætning. MT 1945 B.
94. En Forelæsning over ikke-euklidisk Geometri. MT 1945 A.
1946. 95. Euclides ab omni naevo vindicatus. MT 1946 A.
96. Berøringsinvarianter. 10. Skand., København 1946.
1948. 97. Kongruenslærens Fundamentalsætning. MT 1948 A.
98. Bidrag til den descriptive Kurveteori. MT 1948 B.
99. Om en Klasse bikvadratiske Kurver. MT 1948 B.
100. Om Banekurverne for en variabel Trekant. MT 1948 B.
1949. 101. Om Grundlaget for Passerens Geometri. MT 1949 B.
102. Om Geometriens almene Grundlag. 11. Skand., Trondheim 1949.
1950. 103. Über Archimedes' Grössenlehre. MFM XXV. 15. 1950.
104. Antik og moderne Størrelseslære. MT 1950 A.
-

UDDRAG AF REGNSKABET

FOR ÅRET 1949

Indtægt.	kr.	øre	kr.	øre
1. <i>Beholdning fra forrige års regnskab:</i>				
Kassebeholdning	11129	75
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. Rente af obligationer	29192	32		
b. Rente af indskud i bank	41	79		
			29234	11
3. <i>Statstilskud i kalenderåret 1949</i>	41175	00
4. <i>Bidrag ifølge statulmæssig bestemmelse:</i>				
a. til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	00		
fra etatsraad Schou og hustrus legat	100	00		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for				
året 1948 (udbet. juni 1949)	5105	13		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	00		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring				
om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen:				
rente af 120200 kr. Østift. Krdf. oblig.	4342	00		
e. F. J. Ørnborgs legat	2000	00		
			31947	13
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	17977	32
6a. <i>Bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets</i>				
<i>internationale forbindelser</i>	10000	00
6b. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet</i>	20000	00
7. <i>Tilfældige indtægter:</i>				
Udtrukne obligationer	21000	00		
Solgte obligationer	9827	66	30827	66
Samlet indtægt	192290	97

Udgift.	kr.	ore	kr.	ore
<i>1. Selskabets bestyrelse:</i>				
a. Løn til embedsmænd, fuldmægtig og medhjælper m. m.	28584	00		
b. Selskabets møder	6222	31		
c. Rengøring	2679	84		
d. Kontor og oplag	5347	97		
e. Porto	2335	82		
f. Forsikring	1764	05	46933	99
<i>2. Selskabets publikationer:</i>				
a. Oversigten	12037	60		
b. Meddelelserne og Skrifterne:				
α. Af selskabets midler	68118	58		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4000	00	84156	18
<i>3. Anvist af selskabets præsident fra J. P. Suhr & søns legat</i>				
	1500	00
<i>4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:</i>				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag: Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	1400	00	1400	00
<i>5. Selskabets internationale forbindelser:</i>				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger for året 1949	5104	12		
b. Rejsseudgifter til selskabets delegerede ...	5437	70		
c. Concordance et Indices de la Tradition Musulmane	602	00	11143	82
Overføres	145133	99

Udgift.		kr.	øre	kr.	øre
	Overført	145133	99
6.	Pengepræmier og medailler :				
a.	Præmier af legaterne:				
	Af Thotts legat	»	»		
	Af Classens legat	»	»		
	Af Schous legat	»	»		
b.	Medailler og pengepræmier af selskabets kasse	»	»		
c.	F. J. Ørnborgs legat for 1949	2000	00	2000	00
7.	Udgifter til istandsættelser og anskaffelser	793	85
8.	Indkøb af obligationer	6498	99
9.	Tilskud til Lundehave	4800	00
10.	Beholdning ved årets slutning :				
	Kassebeholdning	33064	14
	Samlet udgift	192290	97

Regnskab for bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse:

Beholdning ultimo 1948	kr. 1933,37	Udgifter 1949	kr. 5400,00
Bidrag indgået 1949 . . .	- 5105,13	Beholdning ultimo 1949	- 1638,50
	<u>kr. 7038,50</u>		<u>kr. 7038,50</u>

Regnskab for bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets internationale forbindelser:

Beholdning ultimo 1948	kr. 283,97	Kontingentudgifter til	
Bidrag indgået 1949 . . .	- 10000,00	unioner for 1949	kr. 5104,12
Saldo	- 859,85	Rejseudgifter 1949 til	
		selskabets delegerede	- 5437,70
		Andre udgifter	- 602,00
		Beholdning ultimo 1949	- 0,00
	<u>kr. 11143,82</u>		<u>kr. 11143,82</u>

Opsamlet af legaterne:

	Thotts legat	Classens legat	Schous legat	Ørnborgs legat
Beholdning ultimo 1948	1400 kr.	4200 kr.	2300 kr.	» kr.
Bidrag for 1949	200 -	400 -	100 -	2000 -
Pengepræmier udbetalt 1949	» -	» -	» -	2000 -
Beholdning ultimo 1949	1600 kr.	4600 kr.	2400 kr.	» kr.

Formueopgørelse pr. 31. december 1949.

I. Værdipapirer lydende på selskabets navn (herunder

Thotts legat på 5000 kr.):

8000	kr. danske statsobl. 1894	à 3 ⁰ / ₁₀₀	kursværdi	kr.	5 520,00
17000	- danske statsobl. 1941/66	à 4 ⁰ / ₁₀₀	—	-	16 532,50
77000	- - - 1944/84	à 4 ⁰ / ₁₀₀	—	-	73 727,50
38000	- konv. danske statsobl. 1919	à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	—	-	37 715,00
125700	- Husejer Kreditk. obl. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		—	-	104 959,50
170000	- Østift. Kreditf. obl. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		—	-	146 020,00
199000	- - - - - à 4 ⁰ / ₁₀₀		—	-	189 035,00
48000	- Jydske Land. Krdf. obl. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		—	-	43 365,00
4000	- - - - - à 4 ⁰ / ₁₀₀		—	-	3 740,00
7000	- - - - - à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		—	-	7 000,00
51000	- Kbhvns. Kreditf. obl. à 4 ⁰ / ₁₀₀		—	-	47 940,00
20000	- Ny jyske Købstads Krdf. obl. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀		—	-	16 950,00

Ialt 764700 kr. nominelt, til kursværdi kr. 692 504,50

II. J. P. Suhr & søns legat til erindring om professor,

dr. med. & phil. Julius Thomsen:

93200	kr. Østift. Kreditf. obl. à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	kursværdi	kr.	86 079,00
27000	- - - - - à 4 ⁰ / ₁₀₀	—	-	25 400,00

120200 kr. nominelt, til kursværdi kr. 111 479,00

III. Kassebeholdning..... kr. 33 064,14

I ovenstående formueopgørelse er inkluderet beholdning af bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse kr. 1 638,50, samt opsamlede bidrag til prisopgaver for legaterne kr. 1 600 + kr. 4 600 + kr. 2 400.

Regnskabet er revideret af selskabets revisorer og godkendt af kassekommissionen.

D. 31. marts 1950.

N. E. Nørlund.

Kassekommissionens formand.

BUDGET

FOR ÅRET 1950

	kr.	o.	kr.	o.
Indtægt.				
1. <i>Beholdning:</i>				
a. Kassebeholdning				
b. Guldmedailler				
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. 8000 kr. danske stats oblig. à 3 pct.	240	»		
94000 - do. do. à 4 -	3760	»		
38000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	1710	»		
125700 - Husejer Kreditk. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	4399	50		
172000 - Østifternes Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	6020	»		
196000 - do. do. à 4 -	7840	»		
49000 - Jydske Land. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	1715	»		
4000 - do. do. à 4 -	160	»		
7000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	315	»		
51000 - Københavns Krdf. oblig. à 4 -	2040	»		
20000 - Ny jyske Købst. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ pct.	700	»		
b. Rente af indskud i bankerne	50	50	28950	»
3. <i>Forventet statstilskud</i>	50000	»
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	»		
Etatsraad Schou og hustrus legat	100	»		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for året 1949	5000	»		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	»		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen: rente 3 ¹ / ₂ pct. af 93200 kr. og 4 pct. af 27000 kr. Østif. Krdf. oblig.	4342	»		
e. Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat	2000	»	31842	»
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	10000	»
6. a. Forventet bidrag fra Rask-Ørsted fondet	10000	»
b. Bidrag fra Carlsbergfondet	20000	»
7. <i>Saldo (ikke dækket ved årets indtægt)</i>	742	»
Samlet indtægt	151534	»

	kr.	ø.	kr.	ø.
Udgift.				
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Lønninger m. m.	28864	»		
b. Selskabets møder	3500	»		
c. Rengøring	2500	»		
d. Kontor og oplag	6000	»		
e. Porto	2500	»		
f. Forsikring	270	»	43634	»
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	8000	»		
b. Meddelelserne og Skrifterne m. m.:				
α. Af selskabets midler	73000	»		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4000	»	85000	»
3. Til rådighed for selskabets præsident fra				
<i>J. P. Suhr & søns legal.</i>	1500	»
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag:				
Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie....	1400	»	1400	»
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger	5665	»		
b. Rejser	3735	»		
c. Concordance et Indices de la Tradition Musulmane	600	»	10000	»
Overføres...	141534	»

Udgift.		kr.	o.	kr.	o.
	Overført	141534	»
6. <i>Pengepræmier og medailler:</i>					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts legat	»	»		
	Af Classens legat	4000	»		
	Af Schous legat	»	»		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse					
	c. Ørnborgs legat	2000	»	6000	»
7. <i>Udgifter til istandsættelser og anskaffelser</i>					
8. <i>Indkøb af obligationer</i>					
	Samlet udgift	151534	»

Af disse udgifter er 1 a fast, 1 b—f, 2 a—b samt 5 a og b kalkulatoriske (5 a dog fast i udenlandsk valuta). De øvrige bevillinger kan kun overskrides ifølge særlig bevilling af selskabet.

Det Hielmstjerne-Roseneroneske bidrag.

	kr.	o.
Beholdning 1. januar 1950 ca.	1600	»
Bidraget for 1949 ca.	5000	»
	6600	»
Budgetteret udgift	5400	»
Beholdning ved årets udgang ca.	1200	»

Bidrag fra legaterne til præmier.

	Thotts legat		Classens legat		Schous legat	
	kr.	o.	kr.	o.	kr.	o.
Beholdning 1. januar 1950	1600	»	4600	»	2400	»
Bidraget for 1950	200	»	400	»	100	»
	1800	»	5000	»	2500	»
Budgetteret udgift	»	»	4000	»	»	»
Beholdning ved årets udgang	1800	»	1000	»	2500	»

PRISOPGAVE

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

Bedømmelse af besvarelse

AF OPGAVER FOR 1948 FOR CLASSENS LEGAT

PRIS: KR. 4000

Det under motto »Begyndt er ikke endt« indsendte arbejde: »Studier over kløverålen (*Tylenchus dipsaci* Kühn)« omfatter 71 kvartsider maskinskrevet tekst, hvori er optaget 33 tabeller. Afhandlingen illustreres yderligere af 25 figurer, der ikke indgår i teksten, hovedsagelig fotografier.

Forfatteren inddeler afhandlingen i en indledning og 5 afsnit. Disse er 1: Kløverålens forekomst og svingninger i angrebets styrke. 2: Infektionsforsøg. 3: Forsøg til belysning af kløverålens biologiske specialisering. 4: Bekæmpelse af kløverålen ved resistensforædling og 5: Diskussion og oversigt.

Det er et meget omfattende og øjensynlig omhyggeligt arbejde, forfatteren har udført, og det fremgår af redegørelsen, at dette var påbegyndt allerede i 1944, inden selskabet stillede prisopgaven, hvilket for så vidt ikke kan undre, som kløverålens angreb rummer en alvorlig trusel imod den stærke udnyttelse af græsmark-bælgplanter i dansk landbrug.

Forfatteren har ved sine infektionsforsøg med kimplanter i laboratorium og drivhus fundet frem til en øjensynlig meget tilfredsstillende teknik, så at der igennem disse forsøg er opnået værdifulde oplysninger om de forskellige græsmark-bælgplanters større eller mindre modtagelighed for angreb af kløverål, der stammer fra de forskellige bælgplantearter og fra forskellige egne af landet. At den anvendte teknik effektivt belyser planternes modtagelighed, fremgår bl. a. af, at helt op til over 99% af de kunstigt inficerede planter angribes i visse forsøg (med middelfejl 0,9%).

Fra 1947 til 1949 er der gennemført ialt 11 infektionsforsøg med kløverål isoleret fra rødkløver, hvidkløver og lucerne på følgende arter: rødkløver, hvidkløver, alsike, gul rundbælg, sneglebælg, kællingetand og stenklover. Smittematerialet er taget fra

forskellige egne af landet for at søge fastslået, om der er iagttagelige raceforskelle hos kløverålen i landets forskellige egne.

Egentlige kontrolserier af usmittede planter er ikke benyttet, men visse rød-kløverstammer med henholdsvis stor og ringe angribelighed går stedse igen i forsøgene og fungerer som en slags målesorter. Da resistensen viser sig meget forskellig hos de forskellige arter og stammer, der er undersøgt, føles intet savn af en usmitted kontrolserie. Det kan endog siges, at en sådan ville være uden interesse, da den eo ipso altid måtte vise 100 % sunde planter, med mindre en utilsigtet smitte havde fundet sted.

Forsøgsmaterialet er meget omfattende, og forfatteren har åbenbart haft de bedst mulige ydre forsøgsbetingelser. En statistisk behandling af forsøgsresultaterne er systematisk gennemført, således at ikke blot middelfejlen på middelværdien er udregnet, men også middelfejlen på differenserne imellem de forskellige forsøgsleds middelværdier.

Diagnosen: angrebet, henholdsvis uangrebet har åbenbart ikke voldt nogen vanskelighed. Ved forfatterens omhyggelige studier af sygdomsbilledet hos angrebne planter synes der at være opnået tilstrækkelig sikkerhed for, at syge og sunde planter er rubriceret rigtigt.

Det kan dog bemærkes, at resultaterne af laboratorieforsøg med kimplanter næppe kan løse raceproblemet helt, idet der er grund til at mene, at infektionsmulighederne i sådanne forsøg er betydeligt afvigende fra forholdene i naturen. Markforsøg til supplerung er derfor påkrævede, men det er forståeligt, at forfatteren inden for den givne tidsfrist kun har været i stand til at foretage et enkelt og kun delvis opgjort markforsøg.

Som de væsentligste resultater af forfatterens undersøgelser kan anføres følgende:

1. Ål fra en bestemt værtplante har større tilbøjelighed til at angribe planter af denne art end planter af andre arter, så at man med nogen ret kan tale om biologiske racer af ål. Forfatteren understreger dog, utvivlsomt med rette, at der ikke er tale om skarpt adskilte racer. Alene det naturlige sædskifte i landbruget vil jo medføre, at jorden inficeres med ål fra forskellige bælgplantearter, da ålene kan holde sig i live i jorden gennem adskillige år.

2. De forskellige populationer af hver ålerace, f. eks. af rød-kløverål, synes at have ulige tilbøjelighed til at angribe andre plantearter, f. eks. lucerne.

3. De forskellige stammer af samme planteart, f. eks. rød-kløverstammerne »Mercur« og »Øtofte halvsildig« adskiller sig stærkt med hensyn til åleresistens, og det fremgår f. eks., at »Mercur«, der er stærkt resistent i modsætning til »Øtofte halv-sildig«, da er mere resistent imod alle populationer af rød-kløverål end »Øtofte halvsildig«. Resistensen synes at være ret generel i den forstand, at resistens hos en rød-kløverstamme imod rød-kløverål også betyder resistens imod hvid-kløverål og lucerneål. Der er derfor de bedste udsigter til, at resistente stammer af græsmarksbælgplanter kan fremstilles under plante-forædlingsarbejdet.

Den stillede opgave må siges at være løst på bedste måde, og besvarelsen fremtræder også, hvad formen angår, særdeles smukt. At problemet ikke har kunnet løses til bunds ved nogle få års undersøgelser, kan ikke ændre vor opfattelse af, at den indsendte besvarelse fuldt ud fortjener den udsatte pris.

København den 15. marts 1950.

ØJVIND WINGE
Affatter.

MATH. THOMSEN

I henhold til ovenstående bedømmelse indstillede den naturvidenskabelig-matematiske klasse til selskabet, at afhandlingen belønnedes med den udsatte pris: 4000 kr. af Classens legat. Hertil sluttede selskabet sig i mødet den 31. marts 1950.

Ved navnesedlens åbning viste forfatteren sig at være forsøgsleder K. J. FRANSEN, Øtoftegård pr. Tåstrup.

BERETNINGER OG BETÆNKNINGER

I.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie.

Beretning om virksomheden i 1949.

Den 6. oktober 1949 afgik kommissionens formand professor, dr. phil. AAGE FRIIS, 79 år gammel, ved døden.

Da kommissionen blev nedsat ved et møde i Videnskabernes Selskab 1. december 1922, skyldtes det Aage Friis' initiativ, og han var fra dens oprettelse og til sin død dens formand og sjælen i dens arbejde.

Allerede fra hans historikergernings begyndelse stod det Friis klart, hvor vigtigt det var for studiet af dansk, navnlig nyere dansk historie, at fremdrage ikke blot det kildestof, som gemmes i de offentlige arkiver og biblioteker, men også de mange arkivalske bidrag til oplysning om en række sider af dansk historisk udvikling, der findes i privat eje, oftest ukendt for forskerne og i mange tilfælde under lidet betryggende opbevaringsforhold. Den omfattende undersøgelse og indsamling af papirer vedrørende slægten Bernstorff, som han i sin ungdom foretog på slægtens godser i Nordtyskland i forbindelse med sine studier over »Bernstorfferne og Danmark«, blev det første store udslag af denne side af Friis' virksomhed som historiker. Siden fulgte, som led i hans studier og grundlag for udgiverarbejder og fremstillinger — blandt hvilke den mest omfattende er det store værk om »Den danske Regering og Nordslesvigs Genforening med Danmark«, — en række undersøgelser i offentlige og private arkiver i ind- og udland. Hans sporsans med hensyn til, hvor nyt kildemateriale var at finde, hans utrættelige initiativ og hans evne til at knytte forbindelse med såvel private arkivejere som andre både i og uden for Danmark, kom i høj grad dette arbejde til gode.

På baggrund af disse forudsætninger og ud fra erkendelsen af, at privatarkiver, der rummer betydningsfulde kilder til dansk historie — i første linie arkiverne på danske herregårde, hvor ejerskifter som følge af økonomiske vanskeligheder og lens- og stamhusafløsningen fra 1920'erne blev særlig hyppige,— i stigende grad trues af tilintetgørelse, var det naturligt for Friis, efter at han i 1920 var indvalgt i selskabet, at give stødet til nedsættelse af arkivkommissionen. I denne indvalgte af selskabet foruden ham professor Johs. Steenstrup, rigsarkivar Kr. Erslev og overbibliotekar H. O. Lange. Det var også på Friis' initiativ, at der efter forhandlinger med landets godsejere 13. december 1923 blev nedsat et repræsentativt udvalg af disse og andre og et snævrere arbejdsudvalg, med hvilke kommissionen i påkommende tilfælde kunne forhandle. Også lokalhistoriske foreninger, museumsfolk, arkivarer og andre historisk interesserede mænd og kvinder omkring i landet fik Friis inddraget i arbejdet.

En værdifuld støtte havde Friis som kommissionens formand af dennes andre medlemmer og ikke mindst af dens sekretærer, fra 1923 til 1931 daværende rådstuearkivar, senere rigsarkivar Axel Linvald — fra 1931 til 1948 medlem af kommissionen, — derefter til 1949 cand. phil. fru Rigmor Binder, senere gift Rosendal. Men det var dog frem for alle ham, der lagde rammerne for kommissionens virksomhed og førte de nødvendige forhandlinger med arkivejere og bevilgende myndigheder, samtidig med at han havde overtilsynet med ordnings- og registreringsarbejderne, til hvilke forskellige unge og yngre historikere knyttedes, og personlig foretog en lang række undersøgelser i marken (indledet med kommissionens første arkivundersøgelse på Vilhelmsborg i juni 1923). I hundredvis af større og mindre danske privatarkiver — først og fremmest gods- og gårdarkiver, men også talrige andre, hidrørende fra politikere, embedsmænd, højskolefolk, videnskabsmænd, forfattere og kunstnere, stiftelser og andre institutioner m. m. — er i hans 27-årige formandstid gennem kommissionen blevet ordnet og registreret og i stor udstrækning deponeret i eller som gave overgivet til Rigsarkivet, landsarkiverne og de statslige biblioteker. De fra 1924 udgivne årsberetninger vidner om, hvor stort og betydningsfuldt et arbejde der her er udført.

Efterhånden som undersøgelsen og ordningen af gods- og

andre landbrugsarkiver skred frem, rettede kommissionen, i tilknytning til tidligere overvejelser bl. a. fra Rigsarkivets side, fra 1941 i stigende grad sin opmærksomhed også mod de i handels- og industrivirksomheder bevarede arkiver. Da tanken om oprettelse af et erhvervsarkiv i Århus rejstes, havde Friis i egenskab af kommissionens formand sammen med rigsarkivar Linvald en betydelig andel i nedsættelsen i 1942 af en komité i Århus til fremme af tankens virkeliggørelse og i den definitive oprettelse i 1948 af Erhvervsarkivet som selvejende institution og med hele landet som virkeområde.

I nær sammenhæng med Friis' tidligere undersøgelser i nordtyske arkiver stod hans virksomhed for efter krigsafslutningen i 1945 gennem kommissionen at yde bistand til sikring af, hvad der i slesvigske og holstenske privatarkiver, især på nogle adelige gårde, fandtes af særlig betydning for dansk historie. I dette øjemed foretog han 1946—48 flere rejser til Sydslesvig og Holsten.

Endnu et initiativ fra hans sidste år var arbejdet for at skabe en fastere organisation af samarbejdet med de lokale historiske samfund og museer, bl. a. ved en i april 1947 udsendt skrivelse, som opfordrede til et systematisk indsamlingsarbejde. Et af formålene herved var at få fremdraget og sikret de i privatbesiddelse bevarede landkommunale arkiver.

Når man gennemlæser såvel kommissionens trykte beretninger som de i dens arkiv bevarede journaler, korrespondance-samlinger m. m., undgår man vanskeligt at fyldes af beundring over det vældige arbejde, dens formand, trods sit ofte vaklende helbred, i over et kvart århundrede har udført i dens tjeneste. Stadig brevvekslede eller forhandlede han i telefon- eller direkte samtaler (hvis indhold opnoteredes) med arkivejere eller andre, som kunne yde kommissionens arbejde bistand, og til det sidste foretog han rejser rundt om i landet for ved personlige besøg at få den nødvendige kontakt og foretage undersøgelser. Gennem forhandlingerne og rejserne knyttede han en række personlige forbindelser og venskaber og udvidede sit i forvejen meget omfattende kendskab til danske personligheder og egne. Indlevet som han fra sin ungdom ved studier og rejser var i dansk og nordtysk adelsliv og -kultur siden 18. århundrede, faldt han godt til på de herresæder, han som kommissionens formand gæstede. Men han færdedes lige så naturligt i andre sociale kredse, og

så godt som altid lykkedes det ham at overbevise dem, med hvem han kom i berøring, om, at de gjorde dansk historieforskning og derved vort land en god tjeneste ved at understøtte og fremme arkivkommissionens virksomhed.

Kommissionen har ved sin skabers og mangeårige leders død lidt et tab, som vanskeligt lader sig erstatte.

Efter professor Aage Friis' død overtog professor ved Århus universitet dr. phil. C. O. BØGGILD-ANDERSEN med selskabets godkendelse stillingen som formand for kommissionen.

Formandsskiftet har medført, at kommissionens sæde er flyttet fra København til Århus. Iøvrigt fortsættes arbejdet efter samme retningslinier som hidtil.

Professor Friis' død og flytningen af sekretariatet, der siden 1931 har været underlagt formanden, medførte, at kommissionens mangeårige sekretær, fru RIGMOR ROSENDAL ønskede at fratræde. Fru Rosendal har i næsten tyve år været professor Friis en uvurderlig støtte i arbejdet, hvorunder hun har vundet en betydelig erfaring. Arkivkommissionen er hende tak skyldig for hendes samvittighedsfulde arbejde. Fra 1. januar 1950 har lederen af Erhvervsarkivet, arkivar, mag. art. VAGN DYBDAHL overtaget sekretariatsforretningerne.

Sekretariatet er samtidigt henlagt til Erhvervsarkivet, der er flyttet ind i nye lokaler på Århus universitet. De nye lokalers indretning, der har medført ret store ombygninger, er bekostet af Otto Mønsted-fondet. Denne udvidelse af arkivets virkemuligheder og det, at arkivar Vagn Dybdahl er overgået til at være tjenestemand under Rigsarkivet, har yderligere stabiliseret Erhvervsarkivets stilling, hvorom iøvrigt henvises til årsberetningen for 1948. Arkivkommissionen, der har medvirket ved tidligere afleveringer til Erhvervsarkivet af arkiver af erhvervshistorisk karakter (se beretningerne for 1941, 1942, 1944, 1945, 1946), vil også fremtidig bestræbe sig på, hvor det er muligt, at bistå Erhvervsarkivet i dets arbejde for sikring af arkiver fra private virksomheder og organisationer. Erhvervsarkivet har endelig i 1949 begyndt udsendelsen af et særligt årsskrift »Erhvervshistorisk årbog. Meddelelser fra Erhvervsarkivet« (Rosenkilde og Baggers forlag), der foruden artikler og afhandlinger indeholder

beretning om arkivets virksomhed. Denne årbog bringer således også meddelelser af værdi for den, der søger oplysninger om privatarkivers sikring.

Af udvalgets medlemmer er lensgreve O. D. SCHACK, Schackenburg, afgået ved døden.

Professor Aage Friis havde i 1949 fortsat sit arbejde i samme omfang som i de tidligere år. Hans død forårsagede desværre, at kommissionens arbejde for nogen tid blev hæmmet. Formands- og sekretærskiftet nødvendiggjorde en omfattende gennemgang af kommissionens arkiv for derved at tilvejebringe den nødvendige indsigt i de løbende sager, hvis antal er betydeligt.

Under to besøg på Glücksborg slot i juni 1949 fik formanden gennem velvillig tilladelse af ejeren, hertug Friedrich af Slesvig-Holsten, og prins Friedrich Ferdinand af Slesvig-Holsten, adgang til at bese de her opbevarede arkivalier og at låne og lade afskrive dem af dem, for hvilke han havde brug ved sine studier, bl. a. optegnelser af prinserne Hans, Julius og Wilhelm af Glücksborg.

Greve Leon Moltke-Huitfeldt har elskværdigt tilladt, at kommissionen foretager en gennemgang og registrering af arkivet på Glorup. Denne er påbegyndt, men ikke afsluttet. Arkivet, om hvis eksistens kommissionen meddelte i sin beretning for 1926, er meget omfattende og rummer adskilligt af største værdi for den historiske forskning, deriblandt et betydeligt antal pergamenter fra slutningen af det 14. århundrede og forskellige dokumenter vedrørende Christoffer Valkendorf. Under gennemgangen af arkivet er endvidere fremdraget en omfattende korrespondance hidrørende fra diplomaten Léon Moltke-Hvitfeldt (1829—1896). Korrespondancen, der næsten udelukkende omfatter hans gesandtskabsår i Paris, supplerer de i Rigsarkivet opbevarede papirer fra udenrigsministeriets mangeårige direktør P. Vedel og fra Danmarks gesandt i Berlin før og efter 1864, G. J. Quaade.

Kammerherre Torben Hage, der gennem mange år har vist stor interesse for sikringen af arkivalier vedrørende slægten Hage, (om sådanne se beretningen for 1936) har gennem kommissionen

deponeret godsarkivet fra Oremandsgaard i Landsarkivet for Sjælland. Arkivet går tilbage til 1689, men hovedmængden er fra det 19. århundrede, og er frit tilgængeligt for forskning.

Blandt andre godsarkiver, ved hvis sikring kommissionen har medvirket i 1949, må nævnes arkiverne fra Juelsberg på Fyn og fra den jydsk Bramminge hovedgaard. Hofjægermester Gregers Juel har således overdraget Juelsberg godsarkiv som gave til landsarkivet i Odense, hvor det tidligere var blevet deponeret (beretningen for 1947). Arkivalierne fra Bramminge hovedgaard (se om disse beretningerne for 1942 og 1945) er nu for størstepartens vedkommende deponeret i landsarkivet i Viborg.

Til landsarkivet i Viborg er endvidere ved kommissionens mellemkomst fra Hjørring museum afleveret arkivalier vedrørende de vendsysselske gårde Fuglsig, Køkkedal og Lendum samt en kopibog fra byfogedembedet i Hjørring. I denne som i andre sager vedrørende Vendsyssel har kommissionen haft gavn af fhv. postmester C. Klitgaards altid redebonne bistand.

I tilslutning til tidligere forhandlinger vedrørende Frimurerordenens arkiv har kommissionen forhandlet med repræsentanter — fornemlig generalmajor K. D. Friis — for Den Danske Store Landsloge om en registrering af visse dele af ordenens arkiv. Forhandlingerne er nu tilendebragt med det resultat, at bibliotekar C. Dumreicher i foråret 1950 vil foretage en registrering for kommissionen af de arkivalier, der ikke er egentlige ordenssager.

På foranledning af kommissionen er fru højskoleforstander Margrethe Christiansen, Frederiksborg, begyndt en aflevering til Rigsarkivet af hendes faders, kirke- og undervisningsminister, højskoleforstander Jacob Appels (1866—1931) privatarkiv. De foretagne afleveringer omfatter politisk korrespondance fra Jacob Appels ministerår.

Med flere medlemmer af skuespillerfamilien Poulsen har der været ført forhandlinger om sikringen af de forskellige familiemedlemmers arkiver. Der synes nu udsigt til, at disse forhandlinger kan afsluttes med det resultat, at en omfangsrig korrespondance sikres i Det kgl. Bibliotek. Under disse undersøgelser har det vist sig, at der desværre ikke er bevaret noget egentlig privatarkiv fra redaktør ved Berlingske Tidende, overretssagfører S venn Poulsen (1872—1937).

I fortsættelse af tidligere afleveringer til Rigsarkivet af papirer hidrørende fra forskellige medlemmer af slægten Plessen (se beretningerne for 1940 og 1948) har baron Victor Plessen, Wahlstorf, gennem kommissionen afleveret forskelligt vedrørende slægten fra årene 1725—1865, især testamenter med tilhørende dokumenter og korrespondance.

Det for den politiske historie betydningsfulde privatarkiv fra Skive Folkeblads redaktør Carl Hansen (1870—1940), der tidligere af kommissionen (se beretningerne for 1942 og 1944) var indleveret til registrering i Rigsarkivet, er nu overdraget dette af redaktør Elin Hansen.

Fra fru generaldirektør Karen Margrethe Knutzen er modtaget en samling af afdøde generaldirektør Peter Knutzens (1887—1949) efterladte papirer. Denne samling er nu overdraget Rigsarkivet, hvor den vil være tilgængelig efter særlig tilladelse.

Gennem kommissionen har direktør Eigil H. Brünniche i Det kgl. Bibliotek deponeret papirer vedrørende familierne Brünniche og Hirschsprung. Papirerne, der indtil videre er utilgængelige, indeholder fortrinsvis breve fra sidste halvdel af det 19. århundrede og begyndelsen af det 20. århundrede. Papirerne, der består af over 3000 breve, indeholder bl. a. betydelige antal breve fra etatsråd, overlæge, dr. med. Andreas Schytz Plum Brünniche (1823—1908), fra dr. med. Einar Brünniche (1866—1932), fra kunstsamleren, tobaksfabrikant Heinrich Hirschsprung (1836—1908) og dennes hustru Pauline Hirschsprung, f. Jacobsen (1845—1912), fra forlagsboghandler Einar Aage Hirschsprung (1869—1909) samt fra violinisten, professor og direktør for Det kgl. Musikkonservatorium, Anton Svendsen (1846—1930).

Til Landsarkivet for Sjælland har kommissionen afleveret afdøde højskolelærer Jens Peter Jensens papirer, der er skænket af enkefru Anna Jensen, Høng, og ingeniør Vig Jensen, Lillerød. Papirerne er fortrinsvis større samlinger til Vestsjællands topografi og bondekulturens historie i denne landsdel, hvortil kommer samlinger til sønderjysk personalhistorie. Blandt de vigtigere dele kan nævnes optegnelser vedrørende hovedgården Sæbygaard, Sæby sogn, Løve herred, samt vedrørende lægmandsbevægelsen og den politiske bondebevægelse i Vestsjælland omkring midten af det 19. århundrede.

Gennem kommissionen har højskoleforstander Keld Mølbak, Hindholm, til Rigsarkivet afleveret højskoleforstander, cand. theol. Ludvig Becks (1866—1948) efterladte papirer (breve, optegnelser m. m.). Forstander Mølbak har endvidere — ligeledes gennem kommissionen — til Rigsarkivet afleveret et privatarkiv efterladt af forfatteren Johannes Vedel, »Smeden fra Høve« (1841—1923).

Tidligere (se beretningen for 1936) har kommissionen formidlet en aflevering til Rigsarkivet af papirer efterladt af nationalbankdirektør, etatsråd Rasmus Strøm (1842—1918). Under fortsatte undersøgelser efter sådanne papirer har højesteretssagfører Carl Heise meddelt, at han ejer forskellige arkivalier efterladt af Rasmus Strøm, og at han vil drage omsorg for disses sikring.

En eftersøgning af papirer efterladt af søofficeren og politikerens Carl Edvard van Döckum (1804—1895) har givet til resultat, at alt af betydning er tilintetgjort.

Ligeledes har en undersøgelse klarlagt, at kirkepolitikeren og salmeforskeren biskop Chr. Ludwigs' (1879—1930) privatarkiv er tilintetgjort.

Kommissionen har i 1949 rådet over 7.901,47 kr. Fra Carlsbergfondet er modtaget 2000,00 kr., fra Videnskabernes Selskab 1400,00 kr. og som bevilling på finansloven 4000,00 kr. Renter har udgjort 6,90 kr., og fra 1948 har kommissionen haft en kassebeholdning på 494,57 kr.

Udgifterne har beløbet sig til 7.884,65 kr. Sekretærhonorar 1.200,00 kr. Til afskrivninger, forsendelse af arkivalier, telefon, porto, papir m. m. 802,85 kr. Tilsyn med ordningsarbejder 400,00 kr. Rejser, ordning og registrering 5.482,80 kr. Året sluttede med en kassebeholdning på 15,82 kr.

Århus og København, april 1950.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN.

HUGO MATTHIESSEN.

POUL NØRLUND.

VAGN DYBDAHL.

„Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand.“

Beretning for 1949

afgivet af Ejnar Dyggve, formand i bestyrelsen.

»Lundehave« har fra den 3. juni 1949 været beboet af professor, dr. phil. Jakob Nielsen. Før den nye beboers indflytning har en omfattende istandsættelse af ejendommen fundet sted, og til udbedring af kystsikringen er i årets løb anvendt et betydeligt beløb.

Regnskabsoversigt for 1949.

Indtægt.

Kassebeholdning pr. 1. januar 1949	kr.	24,23
Renter af obligationer	»	14.459,00
Rente på postgirokonto	»	38,40
Udtrækning og salg af obligationer	»	31.588,91
Andre indtægter	»	43,20
	Ialt kr.	<u>46.153,74</u>

Udgift.

Faste udbetalinger: løn og pension til gartner	kr.	6.900,00
Skatter og afgifter til Helsingør kommune	»	2.777,24
Forsikringspræmier	»	1.335,24
Bygninger med inventar og haven	»	21.242,70
Indkøb af obligationer	»	9.808,55
Administration, arkitekttilsyn, revision, depotafgift m. m.	»	1.787,77
Beholdning på postgirokonto	»	2.302,24
	Ialt kr.	<u>46.153,74</u>

Status pr. 31. december 1949.

Aktiver.

Ejendommen vurderet til ejendomsskyld	kr.	125.000,00
Indbo	»	12.109,60
Obligationer, nominelt:		
4 ¹ / ₂ % konv. danske statsoblig. (genforeningslån)	»	290.000,00
4 % Østift. Kreditf. 14. serie	»	6.200,00
3 ¹ / ₂ % Østift. Kreditf. 16. serie	»	10.200,00
4 % Østift. Husm. Kreditf. 6. serie	»	600,00
Beholdning på postgirokonto	»	2.302,24
	Ialt kr.	<u>446.411,84</u>

Passiver.

Ejendom og indbo	kr. 137.109,60
Grundfond	» 300.000,00
Reservefond	» 9.302,24
	<hr/>
	Ialt kr. 446.411,84

Regnskabet er revideret på undervisningsministeriets foranstaltning.

III.

„Emil Herborgs legat.“
Beretning for 1949.

I året 1949 er udbetalt fire legatportioner, hver på 150 kr. månedlig, til:

mag. scient. Poul Helveg Jespersen i 12 måneder	
cand. mag. Erik Gotfred Jørgensen i 12	—
stud. mag. Poul Viktor Kristensen i 9	—
mag. scient. Hakon Nord i 9	—

Regnskabsoversigt for 1949.

Indtægt.		Udgift.	
Kassebeholdning	kr. 7.638,04	Udbetaling af 4 legat-	
Renter af obligationer. -	7.630,00	portioner	kr. 6.300,00
Renter på bankbog	- 33,89	Udbetalt i henhold til	
		fundatsens § 8	- 600,00
		Administration	- 359,95
		Indkøb af obligationer. -	4.578,42
		Kassebeholdning	- 3.463,56
	<hr/>		<hr/>
	kr. 15.301,93		kr. 15.301,93

Formue pr. 31. december 1949.

3 $\frac{1}{2}$ 0/0 obligationer, nom.	kr. 44.000,00
4 0/0 » »	- 31.000,00
4 $\frac{1}{2}$ 0/0 » »	- 110.000,00
Kassebeholdning	- 3.463,56

Januar 1950.

På bestyrelsens vegne

NIELS BOHR.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er eftersat, og regnskabet og beholdningerne er fundet i orden.

København, den 24. marts 1950.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

IV.

„Niels Bohr legatet.“

Uddrag af regnskab for 1949.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1948	kr. 32.753,97
Renter af obligationer og bankkonto	- 13.369,12
	<hr/>
Samlet indtægt ...	kr. 46.123,09

Udgift.

Udbetalinger ved professor Niels Bohr	kr. 12.500,00
Kassebeholdning ult. 1949	- 33.623,09
	<hr/>
Samlet udgift ...	kr. 46.123,09

Formue pr. 31. december 1949.

310.000 kr. kreditforeningsobl. à $3\frac{1}{2}\%$	kursværdi kr. 263.767,50
66.000 » » » à 4%	- 61.285,00
	<hr/>
376.000 kr. nominelt,	til kursværdi kr. 325.052,50
Kassebeholdning ultimo 1949	- 33.623,09
	<hr/>
	kr. 358.675,59

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 24. marts 1950.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

„Mag. art. Marcus Lorenzens legat.“

Beretning for 1949—50.

Legatet blev opløst ledigt i marts 1950. Efter legatbestyrelsens indstilling vedtog selskabet i april 1950 følgende bevillinger af de disponible legatmidler:

Til studiet af dansk sprog:

Cand. mag. Erik Dal	kr. 1.500,00
Mag. scient. Johan Lange	- 1.200,00

Til studiet af dansk flora:

Cand. mag. Mogens Skytte Christiansen	- 500,00
Lektor Niels Foged	- 500,00
Lektor, cand. mag. V. W. Petersson	- 1.500,00
Ialt	<u>kr. 5.200,00</u>

Regnskab for 1949.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1948	kr. 9.331,51
Renter af obligationer, aktier og bankkonto	- 5.745,28
Samlet indtægt	<u>kr. 15.076,79</u>

Udgift.

Udbetalte legater	- 6.000,00
Annoncering	- 18,45
Kassebeholdning ult. 1949	- 9.058,34
Samlet udgift	<u>kr. 15.076,79</u>

Rådighedssum til uddeling.

Overført fra tidligere år	kr. 6.445,12
Renteindtægt 1949	- 5.745,28
÷ 5 % afsat til formueforøgelse	- 287,26
÷ Uddeling i 1949	- 6.000,00
Overført til fordeling i senere år	<u>kr. 5.903,14</u>

Formue pr. 31. december 1949.

14.400	kr. danske statsobl. à $2\frac{1}{2}\%$	kursværdi	kr.	7.164,00
5.000	- kreditforeningsobl. à 5%	—	-	5.162,50
23.200	- » à $4\frac{1}{2}\%$	—	-	23.187,50
20.000	- » à 4%	—	-	18.664,25
4.000	- » à $3\frac{1}{2}\%$	—	-	3.530,00
47.700	- hypotekforeningsobl. à $4\frac{1}{2}\%$	—	-	45.434,25
16.632	- bankhæftelsesobl. à 4%	—	-	14.137,20
10.000	- aktier i Kbhvns. handelsbank.....	—	-	15.500,00
<hr/>				
140.932	kr. nominelt,	til kursværdi	kr.	132.779,70
	Kassebeholdning (incl. rådighedssum til uddeling)...	-	-	9.058,34
<hr/>				
				kr. 141.838,04

April 1950.

På bestyrelsens vegne

JAKOB NIELSEN.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 24. marts 1950.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

VI.

Kommissionen for
Corpus Lexicographorum Graecorum.

Beretning for 1949.

Hesychios.

Udgiver: Prof. dr. Kurt Latte, Göttingen.

I årets løb har man fremstillet forskellige prøvetryk for at få den mest hensigtsmæssige form for udgaven fastslået. Manuskriptet til 1. bind er efter yderligere gennemsyn blevet afsluttet og trykningen kan når som helst tage sin begyndelse.

København og Göttingen, i januar 1950.

K. BARR

CARSTEN HØEG

KURT LATTE

HANS RÆDER

Kommissionen for den nye Ducange.

Beretning for 1949.

Redigeringen af det indsamlede ordbogsstof er påbegyndt.

Følgende medarbejdere har været knyttet til redaktionen: dr. phil. A. Otto, lektor O. Foss, cand. mag. Ernst Ed. Petersen, stud. mag. Jørgen Råsted.

Arbejdet har været fordelt således, at artikler, der forudsætter særlig liturgisk og anden kirkelig viden, har været overdraget dr. phil. A. Otto, der dog på grund af en studierejse i efteråret (håndskrifter af middelalderlige danske grammatikere) kun har kunnet yde arbejdet en begrænset støtte. De øvrige artikler er udarbejdet kontinuerligt. Til dato er følgende artikler udarbejdet: A(B)—ADIUNGO, AEDES, ALTARE med afledninger, ANNI-VERSARIUS med afledninger, APOSTATA, APOSTATIA, APOSTO, APOSTOLUS med afledninger, ARCHIEPISCOPUS med afledninger, AUDITOR, C—CASTITAS, CATHEDRA med afledninger, CHORUS med afledninger, CHRISMA, CLAUSTRUM med afledninger, CLAUSURA, CLERUS med afledninger, COLLECTA med afledninger, COLLEGIUM med afledninger, CONCILIUM, CONSILIUM, D—DAMNO, E—EFFECTUS, PLACITUM, SYNODUS med afledninger.

Som honorar er udbetalt ialt kr. 2.269,10 svarende til ca. 400 arbejdstimer.

Kommissionens regnskab stiller sig iøvrigt således:

Indtægt:	
Overført fra tidligere år	374 kr. 49 øre
Hævet i Carlsbergfondet	3.700 - 00 -
	<hr/> 4.074 kr. 49 øre
Udgift:	
Sendt redaktøren	3.700 kr. 00 øre
Porto	10 - 00 -
Saldo	364 - 49 -
	<hr/> 4.074 kr. 49 øre

København og Århus, i januar 1950.

ERIK ARUP

FRANZ BLATT

CARSTEN HØEG

POUL NØRLUND

HANS RÆDER

VIII.
 Kommissionen for
 Monumenta Musicae Byzantinae.
 Beretning for årene 1948—50.

Som meddelt i kommissionens forrige beretning (fra maj 1948, se *Oversigt* 1947—48, side 144—46) bevilgede Rask-Ørsted fondet i efteråret 1946 20.000 kr. til fortsat støtte af Monumenta. Siden den tid er arbejdet skredet godt frem, og ved et møde i Oxford i januar 1949 mellem de tre udgivere (H. J. W. Tillyard, Egon Wellesz og Carsten Høeg) blev rammerne for de kommende års arbejde fastlagt.

Dr. Zuntz opholdt sig her i landet i tre måneder i sommeren 1948, og den tredje fascikel af *Prophetologium* vil, som resultat af hans arbejde sammen med professor Høeg, foreligge i trykken om kort tid. Også arbejdet på de følgende fascikler er godt fremskredet; der er også udsigt til, at en yngre engelsk filolog vil tage del i arbejdet, således at gennemførelsen af alle tre *lektionar*-udgaver vil kunne fremskyndes. Det femte bind af *Transcripta* (Octoëchus II ved professor Tillyard) udkom i december 1949. Madame R. Palikorova Verdeil, Paris, har opholdt sig i København i nogle uger i 1950 for at arbejde sammen med professor Høeg, dels med en foreløbig gennemgang af nogle håndskrifter med gammel-slavisk kirkemusik, der forefindes i Leningrad og Moskva, og som professor Høeg har fået fotografier af fra Rusland, dels med den endelige tilrettelægning for trykning af hendes disputats fra Sorbonnen om »La Musique Byzantine chez les Slaves, Bulgares et Russes«, der vil udkomme som tredje bind af *Subsidia*.

Iøvrigt forberedes et nyt bind af *Transcripta*, indeholdende transkriptioner af Kanones, på grundlag af Dr. Maria Stöhrs arbejde, og det kan ventes, at Mrs. Silva Lake i løbet af kort tid vil fremsende manuskript til første bind af det ny-testamentlige lektionar.

Fra Union Académique Internationale har kommissionen i april 1949 modtaget et beløb på kr. 5.460,00 som bidrag til trykningsudgifter, og UNESCO har, efter indstilling af Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines, bevilget for 1950 et tilskud på 3000 dollars til udgaven af Kanones.

København og Århus, marts 1950.

EJNAR DYGGVE CARSTEN HØEG KNUD JEPPESEN
POUL TUXEN

Regnskab for Monumenta Musicae Byzantinae fra maj 1946 til
10. marts 1950.

Indtægt.

Overført fra forrige regnskab*)	kr.	1.901,86
Indtægt ved salg af publikationer	»	1.770,33
Renter	»	499,76
Fra Union Académique Internationale	»	5.460,00
Fra Rask-Ørsted fondet	»	19.919,05
i alt.		<u>kr. 29.551,00</u>

Udgift.

Fremstilling af Transcripta V	kr.	17.219,25
Dr. Zuntz' ophold i Danmark	»	3.701,40
Professor Høegs rejse til Oxford	»	200,00
Medhjælp	»	1.174,25
Fotografisk arbejde	»	67,10
Porto	»	0,50
Kassebeholdning	»	7.188,50
i alt.		<u>kr. 29.551,00</u>

*) Se regnskabet i *Oversigt 1942—43*, side 131.

København, d. 10. marts 1950.

CARSTEN HØEG.

Beretning om mødet i Union Académique Internationale i Bruxelles den 14.-18. juni 1949.

Der var mødt delegerede fra tolv lande samt en repræsentant for UNESCO; Videnskabernes Selskabs delegerede var L. L. Hammerich og Carsten Høeg. Som vicepræsident for den kommende treårsperiode blev valgt G. Lugli, Italien.

Der blev afholdt møder i elleve kommissioner, der hver behandlede et af de af unionen ledede arbejder. I kommissionen for *Corpus Vasorum Antiquorum* blev der forelagt en ny fascikel i den belgiske serie og oplyst, at en række fascikler er i trykken i forskellige lande; forskellige forslag om udarbejdelsen af indices blev indgående drøftet; endelig vedtoges det, at den understøttelse, man ventede at opnå fra UNESCO, skulle anvendes til trykning af en fascikel for Frankrig og en for Østrig. I kommissionen for *Dictionnaire du Latin médiéval* meddelte den franske delegerede, Mario Roques, at der nu ved Institut de France er indrettet lokaler, hvor man kan modtage og bearbejde seddelmateriale, som indsendes af de forskellige nationalkomiteer; der kunne iøvrigt berettes om relativt gode udsigter for arbejdet i Østrig, Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Storbritannien, Italien, Norge, Polen, Sverrig og Jugoslavien; tredje del af det italienske *Lexicon Imperfectum* vil snart kunne gå i trykken; den polske repræsentant fremlagde en prøve af det polske leksikon. I kommissionen for *Forma Orbis Romani* meddeltes, at man i Spanien venter snart at kunne udgive tre fascikler, i Frankrig en fascikel, og at der er udkommet en ny fascikel af *Forma Italiae*; også arbejdet med *Corpus des inscriptions grecques et latines* fortsættes på tilfredsstillende måde. I kommissionen for *Corpus Philosophorum Medii Aevi* hørte man med særlig glæde, at adskillige betydningsfulde udgaver snart kan ventes i den amerikanske serie af Averroes' kommentarer til Aristoteles. Angående *Concordance et Indices de la Tradition Musulmane* meddelte den hollandske delegerede, at arbejdet vil trække ud og ikke kan ventes afsluttet før i 1960; man udtalte ønsket om, at man etablerer et samarbejde med islamiske autoriteter og muligvis

også får knyttet een eller flere orientalske lærde til foretagendet; finansielt er dette, hidtil væsentlig fra hollandsk side betalte foretagende, hvortil dog også vort selskab har givet bidrag, blevet støttet ved en subvention på 3400 dollars fra UNESCO. For *Monumenta Musicae Byzantinae* henvises til den i Selskabet af lagte beretning. Den franske delegerede, J. Basdevant, meddelte, at arbejdet med *Dictionnaire de la terminologie du droit international* fortsættes; det vedtoges, at man skulle søge etableret samarbejde med Forenede Nationer.

I en særlig komité drøftedes forholdet mellem U. A. I. og UNESCO. Det vedtoges, at U. A. I. bør henlede de dér repræsenterede akademiers opmærksomhed på, at etableringen af Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines og den derigennem sikrede kontakt med UNESCO til en vis grad må modificere U. A. I.'s arbejde; man fastslog, at U. A. I.'s fornemste opgave stadig må være at lede de foretagender, den har skabt eller støttet; men det er i høj grad ønskeligt, at akademierne har fuld klarhed over, hvilken betydning det vil have, om de kan stille nye forslag til U. A. I.; når sådanne forslag forelægges for U. A. I., vil der dér blive taget bestemmelse om, hvorvidt det foreslåede foretagende bør ledes af U. A. I. og eet eller flere enkelte akademier, eller om det vil være bedre at lade ledelsen overgå til en af de faglige unioner, som er repræsenteret i det ovenfor nævnte internationale råd; man henleder også opmærksomheden på, at enhver anmodning om subvention må fremlægges i detailleret form i overensstemmelse med de formularer, der udarbejdes af sekretariatet; endelig vedtoges det, at der, i betragtning af det forøgede arbejde for U. A. I., bør ansættes en »adjoint au secrétariat«.

I det afsluttende møde blev godkendt beretning og forslag fra alle de nævnte kommissioner. Det blev også ved dette møde fremhævet af adskillige delegerede, at det er meget ønskeligt at gøre alt, hvad der er muligt for at få tilslutning til U. A. I. i de lande, der hidtil ikke har været repræsenteret.

Det næste møde blev fastlagt til den 13.—17. juni 1950.

Marts 1950.

CARSTEN HØEG.

X.

Beretning for 1949 fra selskabets
sekretariat.

Ved fuldmægtig A. LOMHOLT.

Sekretariatet har i det forløbne år forestået tilrettelæggelsen af de holdte 14 møder i selskabet, 9 i 2. halvdel af sæsonen 1948—49 fra 14. januar til 6. maj og 5 i begyndelsen af indeværende sæson fra 14. oktober til 9. december 1949. Der er sørget for indkaldelse til møder ved mødesedler og for trykning og udsendelse af dertil hørende bilag: beretninger om møder, kommissionsberetninger, betænkninger fra udvalg til bedømmelse af indsendte afhandlinger, budget og regnskabsuddrag og lign. Beretning om møderne er indført i forhandlingsprotokollen. Den af beslutningerne i møderne følgende korrespondance er tilrettelagt. Bepisningen efter møderne er varetaget af fru Ellen Erichsen. Fuldmægtigen har taget del i en række udvalgsmøder og har ført protokol derover. Ud over korrespondancen efter møderne har sekretariatet udvekslet et stort antal breve om almindelige emner, men i særdeleshed om publikationsudvekslingen gennem bytteforbindelserne.

Sekretariatet har redigeret »Oversigt over selskabets virksomhed« juni 1948—maj 1949, omfattende 150 sider, heri ikke medregnet Carlsbergfondets beretning på 90 sider. Fortegnelserne deri over inden- og udenlandske medlemmer er revideret og ført à jour, og der er udarbejdet en beretning om møderne, indeholdende de vigtigere sager, der er behandlet. Endvidere indeholder Oversigten bl. a. to mindetaler over afdøde indenlandske medlemmer med portrætter. Oversigten udkom i oktober 1949.

Fuldmægtigen har assisteret redaktøren, professor L. L. Hammerich, ved udgivelsen af selskabets øvrige publikationer. Der er ført forhandlinger vedrørende trykning af manuskripter og fremstilling af clichéer, korrekturer er formidlet mellem forfatter

og trykkeri, og på de fleste afhandling er læst 2. korrektur. Kassekommissionen er til stadighed holdt underrettet om publikationskontoens status.

Endvidere har fuldmægtigen assisteret kassereren, professor Mathias Thomsen, ved ind- og udbetalinger, renskrivning af regnskaber o. l.

Fortegnelserne over restoplagerne af samtlige publikationer, der viser udlevering, salg og oplagsstatus for hver enkelt publikation, er ført op til dato. Udtagningen fra oplaget til kommissionæren har ligesom i 1948 været stor. Salgsindtægten for selskabet har for året 1948 beløbet sig til c. kr. 14.100 mod c. kr. 11.250 for 1947, godt kr. 8.800 for 1946 og tidligere normalt kr. 3—4.000. Til brug for kommissionæren har sekretariatet ladet fremstille dupliserede lister over afhandlingerne i alle serier af »Meddelelser« og de tilsvarende »Skrifter«.

Alle nye clichéer er indført i fortegnelsen derover. En del udlån har fundet sted. Arbejdet med udtagning og registrering af oplag samt ordning af clichéer har påhvilet fru E. Erichsen.

Den af fuldmægtig A. Lomholt udarbejdede fortsættelse af selskabets jubilæumsskrift er i løbet af året i det væsentlige blevet færdig i korrektur, og det nye bind II kan ventes færdigtrykt i foråret 1950.

I årets løb er alle ind- og udgåede skrivelser m. m. ordnet og henlagt i arkivet.

Nogle forfattere af selskabets publikationer har i 1949 anvendt sekretariatets assistance ved udsendelse af frieksemplarer. Der udsendtes c. 500 eksemplarer. Udgift til porto beløb sig til c. kr. 170, til emballage o. l. c. kr. 50, ialt c. kr. 220.

Sekretariatet har, som i 1948, varetaget administrationen af alle sager vedrørende »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« (Lundehave). Fuldmægtigen har ført regnskabet for dette legat såvel som for »Emil Herborgs legat til unge, danske, mandlige, ubemidlede naturvidenskabsmænd«.

Arbejdet med genoptagelsen af de ved krigen afbrudte bytteforbindelser er fortsat i 1949. På de i december 1948 udsendte forespørgsler til samtlige tidligere bytteforbindelser i Tyskland om genoptagelsen af udvekslingen har selskabet i så godt som alle tilfælde fået bekræftende svar. Med enkelte undtagelser foregår udsendelse af selskabets publikationer til Tyskland herefter

normalt, hvorimod modtagelsen af tyske publikationer endnu er meget begrænset. Fra selskabets side er alle udgivne publikationer regelmæssig tilsendt alle tidligere bytteforbindelser i alle lande.

I løbet af året har sekretariatet påbegyndt en systematisk reklamation af mangler i det fra bytteforbindelserne modtagne materiale. I de fleste tilfælde er der derved opnået gode resultater. En betydelig del af bytteforbindelserne har imidlertid endnu intet sendt siden krigens afslutning.

I årets løb har selskabet indgået 27 nye bytteforbindelser med udlandet, to forbindelser er udvidet, og endvidere er sendt publikationer til to nye danske forbindelser. Desuden har selskabet løbende forhandlinger om bytteforbindelse med en række institutioner, som endnu ikke i 1949 har accepteret selskabets tilbud. Ved årets udgang var antallet af modtagere af selskabets publikationer 595 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., deraf 63 indenlandske.

De forskellige publikationsserier er ultimo 1949 udsendt til det følgende antal medlemmer og bytteforbindelser:

	Antal	Over- sigt	Medd. og Skrifter			
			Hist.- filol.	Arkæol.- kunsth.	Mat.- fys.	Biol.
Danske medlemmer . .	76	76	66	67	59	62
» institutioner . .	63	63	40	40	52	49
Udenl. medlemmer . .	135	135	60	57	38	41
» institutioner . .	532	226	228	239	352	373
Ialt . . .	806	500	394	403	501	525

Følgende nyudgivne publikationer er udsendt i løbet af 1949: Oversigt 1948—49; Hist.-filol. Medd. XXXI.6, XXXII.1—2; Mat.-fys. Medd. XXIV.19, XXV.6,8—10; Biol. Medd. XX.14, XXI.1—6; Arkæol.-kunsth. Skrifter II.2; Biol. Skrifter VI.3—4.

Udsendelsen af selskabets publikationer er foretaget af sekretariatet ved fru E. Erichsen. For indenlandske og udenlandske medlemmers og nordiske institutioners vedkommende er udsendelsen foretaget direkte med posten, for alle andre institutioners vedkommende dels direkte med posten, dels gennem »Danmarks institut for international udveksling af videnskabelige publikationer« (I. D. É.). Gennem postvæsenet er i 1949 udsendt 1.563

pakker, vægt 740 kg, porto kr. 867,06 og gennem udvekslingsinstituttet er portofrit sendt 2.733 pakker, vægt 2.128 kg til videreforsendelse.

I bytte for de udsendte publikationer har selskabet fra 393 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., dels forbindelser, dels enkelte andre — de indenlandske dog undtaget — modtaget 875 forskellige tidsskrifter, beretninger, årbøger, dissertationsrækker m. m. i et antal af c. 5.760 bind og hefter, mod c. 4.150 i 1948, c. 5.100 i 1947, c. 4.610 i 1946, c. 500 i 1945 og 5.650 i 1939. Efter registrering i sekretariatet og fremlæggelse i selskabets møder er de indkomne publikationer afgivet til bibliotekerne.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs bytteforbindelser.

Juni 1950.

Siden den sidst trykte fortegnelse over selskabets bytteforbindelser (juni 1938, Oversigt 1937-38, side 253-300) er der deri foretaget adskillige ændringer og tilføjelser. For enkelte landes vedkommende består nogen uvished om tidligere institutioners skæbne, især i Rusland, Tyskland og Japan.

Det vil endnu ikke være muligt, som i tidligere fortegnelser, med tilstrækkelig nøjagtighed at angive, hvilke Skrifter selskabet modtager i bytte fra forbindelserne eller ved deres formidling.

Navnene på selskabets bytteforbindelser er ordnet alfabetisk efter hjemsted indenfor hvert land. Udfør hver forbindelse er anført de publikationer, som selskabet sender, idet følgende forkortelser er anvendt:

- O** = Oversigt over selskabets virksomhed.
- H** = $\left\{ \begin{array}{l} \text{Historisk-filologiske Meddelelser (8vo).} \\ \text{Historisk-filologiske Skrifter (4to).} \\ \text{Filosofiske Meddelelser.} \end{array} \right.$
- A** = $\left\{ \begin{array}{l} \text{Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.} \\ \text{Arkæologisk-kunsthistoriske Skrifter.} \end{array} \right.$
- M** = Matematisk-fysiske Meddelelser.
- B** = $\left\{ \begin{array}{l} \text{Biologiske Meddelelser.} \\ \text{Biologiske Skrifter.} \end{array} \right.$

Et potental ved en af disse forkortelser betegner antallet af eksemplarer, som sendes.

Udsendelsen af selskabets publikationer fordeler sig på modtagerne i de enkelte lande som vist i omstående oversigt.

Land	Antal modt.	O	H	A	M	B
Danmark	63	63	40	40	52	49
Island	3	3	2	2	3	3
Norge	9	9	7	6	7	8
Sverige	20	20	12	13	12	12
Finland	15	15	7	6	8	11
Rusland	18	5	8	6	14	17
Estland	2	1	2	1	1	2
Letland	2	1	2	1	1	2
Litauen	3	2	3	2	2	3
Polen	19	8	9	9	11	11
England	34	10	10	11	25	24
Skotland	9	5	4	4	9	6
Eire	4	4	3	3	4	4
Holland	16	6	8	8	9	10
Belgien	15	5	6	6	7	10
Frankrig	44	15	22	21	26	31
Monaco	1	«	«	«	1	1
Schweiz	10	6	4	3	8	6
Tyskland	74	31	31	31	53	45
Østrig	14	4	4	4	8	7
Czekoslovakiet	10	5	7	5	6	7
Ungarn	6	2	3	3	4	5
Jugoslavien	6	2	2	3	4	3
Bulgarien	1	1	1	1	1	1
Grækenland	5	1	1	3	1	3
Rumænien	3	1	1	1	3	1
Tyrkiet	5	1	2	2	3	2
Italien	34	11	18	21	19	21
Spanien	10	2	6	6	5	3
Portugal	2	1	1	1	2	2
Canada	7	3	4	4	5	7
De Forenede Stater	81	36	32	36	55	61
Mellem-Amerika	5	«	1	1	2	4
Syd-Amerika	17	2	2	3	11	13
Asien (excl. Indonesien og Japan)	14	3	5	5	11	11
Indonesien	3	1	1	1	2	3
Japan	10	2	1	2	10	7
Afrika	11	1	1	5	6	8
Australien, New Zealand	10	2	2	2	9	9
Ialt pr. $\frac{30}{6}$ 1950	615	290	275	282	420	433

**Alfabetisk fortegnelse over landene, som er anført i
det følgende:**

	side		side
Afrika	155	Italien	150
Amerika	151	Japan	155
Argentina	154	Jugoslavien	149
Asien	154	Kina	155
Australien	156	Letland	142
Belgien	144	Libanon	154
Brasilien	154	Litauen	142
Bulgarien	149	Mexico	153
Canada	151	Monaco	146
Colombia	154	New Zealand	156
Czekoslovakiet	148	Norge	140
Danmark	139	Perú	154
Dominikanske republik	153	Polen	142
Eire	144	Portugal	151
England	143	Rumænien	149
Estland	142	Rusland (U.S.S.R.)	141
Finland	141	Schweiz	146
Forenede Stater (U.S.A.) ...	151	Skotland	143
Frankrig	145	Spanien	151
Grækenland	149	Sverige	140
Holland	144	Tyrkiet	150
Indien	155	Tyskland	146
Indonesien	155	Ungarn	149
Island	140	Uruguay	154
Israel	154	Østrig	148

DANMARK.

<i>Askov.</i> Højskolen.	0 H A M B
<i>Esbjerg.</i> Statsskolen.	0 H A M B
<i>Haderslev.</i> Katedralskolen.	0 H A M B
<i>Hillerød.</i> Statsskolen.	0 H A M B
<i>Hjørring.</i> Centralbiblioteket for Hjørring amt.	0 H A M B
<i>Holbæk.</i> Holbæk amts folkebibliotek.	0 H A M B
<i>Horsens.</i> Statsskolen.	0 H A M B
<i>Kolding.</i> Kolding højere almenskole.	0 H A M B
<i>København.</i> Astronomisk observatorium.	0 M
— Botanisk haves bibliotek.	0 B
— Carlsberg laboratorium.	0 M B
— Redaktionen af den danske ordbog.	0 H
— Danmarks farmaceutiske højskole.	0 M B
— Geodætisk institut.	0 M
— Danmarks geologiske undersøgelse.	0 M B
— Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse.	0
— Københavns kommunebiblioteker, hovedbibl.	0
— Det kongelige bibliotek.	0 H A M B
— H. M. Kongens håndbibliotek. (indb.)	0 H A M B
— Kunstakademiet.	0 A
— Danmarks lærerhøjskole.	0 H A M B
— Meteorologisk institut.	0 M
— Metropolitanskolen.	0 H A M B
— Stadsarkivet.	0
— Statens bibliotekstilsyn.	0 H A M B
— Statens gymnastikinstitut.	0 B
— Studenterforeningen.	0 H A M B
— Danmarks tekniske højskole, teknisk bibliotek.	0 M B
— Danmarks tekniske højskole, fysisk samling.	0 M
— Danmarks tekniske højskole, kemisk laboratorium.	0 M B
— Undervisningsministeriet.	0 H A M B
— Universitetsbiblioteket.	0 ² H A M B
— Universitetets arkæologiske laboratorium.	A
— Universitetets filologiske laboratorium.	0 H
— Universitetets institut for teoretisk fysik.	0 M
— Universitetets matematiske institut.	0 M
— Den kgl. veterinær- og landbohøjskoles bibliotek.	0 M B
— Zoologisk museum.	0 B
<i>Maribo.</i> Stiftsbiblioteket.	0 H A M B
<i>Nykøbing F.</i> Katedralskolen.	0 H A M B
<i>Nykøbing M.</i> Nykøbings kommunale gymnasium.	0 H A M B
<i>Næstved.</i> Næstveds kommunale gymnasium.	0 H A M B
— Herlufsholm skole.	0 H A M B
<i>Odense.</i> Katedralskolen.	0 H A M B
<i>Randers.</i> Statsskolen.	0 H A M B
<i>Ribe.</i> Katedralskolen.	0 H A M B

<i>Roskilde</i> . Katedralskolen.	O H A M B
<i>Rønne</i> . Statsskolen.	O H A M B
<i>Silkeborg</i> . Silkeborg og omegns folkebogsamling.	O H A M B
<i>Sorø</i> . Sorø akademis skolebibliotek.	O H A M B
<i>Svendborg</i> . Svendborg by og amts bibliotek.	O H A M B
<i>Sonderborg</i> . Statsskolen.	O H A M B
<i>Tønder</i> . Statsskolen.	O H A M B
<i>Vejle</i> . Biblioteket for Vejle by og amt.	O H A M B
<i>Viborg</i> . Katedralskolen.	O H A M B
<i>Åbenrå</i> . Statsskolen.	O H A M B
<i>Ålborg</i> . Katedralskolen.	O H A M B
<i>Århus</i> . Statsbiblioteket.	O H A M B
— Århus kommunale centralbibliotek.	O H A M B
— Katedralskolen.	O H A M B
— Naturhistorisk museum.	O B
— Universitetets fysiske institut.	O M

<i>Disko (Grønland)</i> . Den danske arktiske station.	O M B
--	-------

ISLAND.

<i>Reykjavik</i> . Landsbókasafn Íslands.	O H A M B
— Vísindafélag Íslendinga.	O M B
— Menntaskólinn.	O H A M B

NORGE.

<i>Bergen</i> . Universitetsbiblioteket.	O H A M B
<i>Oslo</i> . Universitetsbiblioteket.	O H A M B
— Norsk historisk kjeldeskrift-institutt.	O H
— Norges geografiske oppmåling.	O M B
— Det norske videnskaps-akademi.	O H A M B
— Studentersamfundet.	O H A M B
<i>Tromsø</i> . Tromsø museum.	O H A M B
<i>Trondheim</i> . Det kgl. norske videnskabers selskab.	O H A M B
<i>Vollebekk</i> . Norges landbrukshøgskole.	O B

SVERIGE.

<i>Göteborg</i> . Chalmers tekniska högskola.	O M
— Göteborgs botaniska trädgård.	O B
— Kungl. vetenskaps- och vitterhets-samhälle.	O H A M B

<i>Lund.</i> Universitetsbiblioteket.	O H A M B
— Universitetets institution för mekanik och matematisk fysik.	O M
— Kungl. humanistiska vetenskapssamfundet.	O H A
— Akademiska föreningen.	O H A M B
<i>Lysekil.</i> Havsfiskelaboratoriet.	O B
<i>Stockholm.</i> Statens naturvetenskapliga forskningsråd.	O
— Stockholms högskola.	O H A M B
— Kungl. tekniska högskolan.	O M B
— Sveriges geologiska undersökning.	O M B
— Kungl. biblioteket.	O H A
— Nordiska museet.	O H A
— Kungl. svenska vetenskapsakademien.	O H A M B
— Kungl. vitterhets historie och antikvitets akademien.	O H A
— Svenska sällskapet för antropologi och geografi.	O A
<i>Uppsala.</i> Universitetsbiblioteket.	O H A M B
— Kungl. vetenskaps-societeten.	O H A M B
— Studentkåren.	O H A M B

FINLAND.

<i>Helsingfors.</i> Universitetsbiblioteket.	O H A M B
— Geologiska forskningsanstalten.	O M B
— Meteorologisk institut.	O M
— Finska vetenskaps-societeten.	O H A M B
— Academia scientiarum fennica.	O H A M B
— Finsk-ugriska sällskapet.	O H
— Finska fornminnesföreningen.	O A
— Finska forstsamfundet.	O B
— Geografiska sällskapet.	O M B
— Finska entomologiska sällskapet.	O B
— Finska litteratursällskapet.	O H
— Societas zoologica-botanica fennica Vanamo.	O B
— Societas pro fauna et flora fennica.	O B
— Helsingfors svenska studentkår.	O H A M B
<i>Åbo.</i> Åbo akademi.	O H A M B

RUSLAND (U.S.S.R.).

<i>Kiev.</i> Bibliothèque de l'université d'état.	O H A M B
— Académie ukrainienne des sciences.	M
<i>Leningrad.</i> Institut de médecine expérimentale.	B
— Jardin botanique principal de l'U.R.S.S.	B
— Académie des sciences de l'U.R.S.S.	O H ³ A M ⁵ B ³
— Institute of Plant Industry.	B
— Institut national de l'arctique.	B
— Société des naturalistes.	B
— Société entomologique.	B

<i>Lwów</i> . Biblioteka uniwersytetu Jana Kazimierza.	O H A M B
— Société des naturalistes »Kopernik«.	M B
<i>Moskwa</i> . Bibliothèque de l'université nationale.	M B
— Bibliothèque nationale publique Lénine.	O²H²A²M²B²
— Zentralarchiv.	H A
— Institut des pêches maritimes et d'océanographie.	B
— Société des naturalistes.	B
<i>Poulkovo</i> . Observatoire central.	M
<i>Tbilissi (Tiflis)</i> . Mathematical Institute.	M

ESTLAND.

<i>Tallinn</i> . Académie des sciences.	H B
<i>Tartu</i> . Bibliothèque de l'université.	O H A M B

LETLAND.

<i>Riga</i> . Bibliothèque de l'université.	O H A M B
— Académie des sciences.	H B

LITAUEN.

<i>Kaunas</i> . Bibliothèque de l'université.	O H A M B
<i>Vilnius (Wilno)</i> . Bibliothèque de l'université.	O H A M B
— Académie des sciences.	H B

POLEN.

<i>Gdańsk (Danzig)</i> . Technische Hochschule.	A M B
— Instytut Bałtycki.	O H
<i>Kraków</i> . Uniwersytet Jagielloński, Biblioteka.	H A B
— Polska Akademia Umiejętności.	O H A M B
<i>Łódź</i> . Biblioteka Uniwersytecka.	O H A M B
<i>Lublin</i> . Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.	O A M B
<i>Poznań</i> . Biblioteka Uniwersytecka.	O H A M B
— Instytut Zachodnio-słowiański.	H
<i>Warszawa</i> . Astronomical Observatory of the University.	M
— Seminarium Matematyczne, Uniwersytet.	M
— Akademia Nauk Technicznych.	M
— Ukraiński Instytut Naukowy.	H A
— Towarzystwo Naukowe Warszawskie (Societas scientiarum Varsaviensis).	O H A M B
— Kasa im. Mianowskiego.	O
— Polskie Towarzystwo Botaniczne.	B
<i>Wrocław</i> . Société scientifique.	O H A M B
— Verein für Schlesische Insektenkunde.	B
— Seminarium Matematyczne.	M
— Polskie Towarzystwo Zoologiczne.	B

ENGLAND.

<i>Birmingham.</i> University Library.	O H A M B
— Natural History and Philosophical Society.	M B
<i>Cambridge.</i> University Library.	O H A
— Philosophical Society.	M B
<i>Cullercoats.</i> Dove Marine Laboratory.	B
<i>Leeds.</i> Philosophical and Literary Society.	O H A M B
— Yorkshire Geological Society.	M B
<i>Liverpool.</i> Literary and Philosophical Society.	O H A M B
— Biological Society.	B
<i>London.</i> University of London Library.	O H A M B
— (Harrow). Meteorological Office.	M
— (Greenwich). Royal Observatory.	M
— British Museum, General Library.	O H A M B
— British Museum, Natural History.	B
— Science Museum Library.	O A M B
— London Library.	O H A M B
— Patent Office Library.	M
— Royal Society.	O M B
— British Academy.	H A
— Royal Institution of Great Britain.	M B
— Linnean Society.	B
— Royal Astronomical Society.	M
— Institution of Electrical Engineers.	M
— Royal Geographical Society.	M B
— Geological Society.	M B
— London Mathematical Society.	M
— British Medical Journal.	B
— Royal Microscopical Society.	B
— Physical Society.	M
— Zoological Society.	B
<i>Manchester.</i> Manchester Literary and Philosophical Society.	O H A M B
<i>Oxford.</i> Bodleian Library.	H A M B
<i>Plymouth.</i> Marine Biological Association of the United Kingdom.	M B
<i>Teddington.</i> National Physical Laboratory.	M

SKOTLAND.

<i>Aberdeen.</i> University Library.	O H A M B
<i>Edinburgh.</i> University Library.	O H A M B
— Royal Observatory.	M
— Royal Society.	O M B
— Geological Society.	M B
— Mathematical Society.	M
— Royal Physical Society.	M

<i>Glasgow.</i> University Library.	O H A M B
<i>St. Andrews.</i> University Library.	O H A M B

EIRE.

<i>Cork.</i> University College Library.	O H A M B
<i>Dublin.</i> University Library, Trinity College.	O H A M B
— Royal Irish Academy.	O H A M B
— Royal Dublin Society.	O M B

HOLLAND.

<i>Amsterdam.</i> Universiteitsbibliotheek.	O H A M B
— Kon. Akademie van Wetenschappen.	O H A M B
— Nederlandsche Botanische Vereeniging.	B
— Kon. Zoologisch Genootschap »Natura Artis Magistra«.	B
<i>De Bilt.</i> Kon. Nederlandsch Meteorologisch Instituut.	M
<i>Delft.</i> Technische Hoogeschool.	M B
<i>'s-Gravenhage.</i> Koninklijke Bibliotheek.	O H A
<i>Haarlem.</i> Holl. Maatschappij der Wetenschappen.	O H A M B
<i>Helder.</i> Nederlandsche Dierkundige Vereeniging, Zoolo- gisch Station.	B
<i>Leiden.</i> Bibliotheek der Rijks-Universiteit.	O H A M B
— Sterrewacht.	M
— Kon. Nederlandsche Botanische Vereeniging.	B
— Kamerlingh Onnes Laboratorium.	M
— Nederlandsch Archaeologisch-philologisch Instituut voor het Nabije Oosten.	H A
— Redakation des »Museum«.	H A
<i>Utrecht.</i> Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.	O H A M B

BELGIEN.

<i>Bruges.</i> Société d'émulation.	H A
<i>Bruxelles.</i> Bibliothèque royale de Belgique.	O H A M B
— Institut royal des sciences naturelles de Belgique.	B
— Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts.	O H A M B
— Société royale de botanique de Belgique.	B
— Société belge de géologie.	M B
— Société des Bollandistes.	H A
— Académie royale de médecine de Belgique.	B
— Société entomologique.	B

<i>Gand.</i> Kon. Vlaamsche academie voor taal- en letterkunde.	O H A	
— Kon. natuurwetenschappelijk genootschap Dodonæa.		B
<i>Liège.</i> Société royale des sciences.	O	M B
<i>Louvain.</i> Bibliothèque de l'université.	O H A M B	
— Société scientifique de Bruxelles.		M
<i>Uccle.</i> Observatoire royal de Belgique.		M

FRANKRIG.

<i>Aix-en-Provence.</i> Bibliothèque de l'université d'Aix-Marseille.	H A	
<i>Banyuls-sur-Mer.</i> Laboratoire Arago.		B
<i>Bordeaux.</i> Bibliothèque de l'université.	H	
— Société des archives historiques de la Gironde.	H A	
— Société Linnéenne.		B
— Société des sciences physiques et naturelles.		M B
<i>Caen.</i> Académie des arts, sciences et belles-lettres.	O H A M B	
<i>Cherbourg.</i> Société nationale des sciences naturelles et mathématiques.		M B
— Société nationale académique.	H A	
<i>Concarneau.</i> Laboratoire de zoologie et de physiologie maritimes du Collège de France.		B
<i>Dijon.</i> Académie des sciences, arts et belles-lettres.	O H A M B	
<i>Grenoble.</i> Bibliothèque de l'université.	O H A M B	
<i>Lille.</i> Bibliothèque universitaire.	O H A M B	
<i>Lyon.</i> Bibliothèque de l'université.	O H A M B	
— Académie des sciences, belles-lettres et arts.	O H A M B	
— Société Linnéenne.		B
<i>Marseille.</i> Bibliothèque de la faculté des sciences.		M B
— Muséum d'histoire naturelle.		B
<i>Montpellier.</i> Académie des sciences et lettres.	O H A M B	
<i>Nancy.</i> Bibliothèque de l'université.	H A	
— Société des sciences.	O	M B
<i>Orléans.</i> Société archéologique et historique.	H A	
<i>Paris.</i> École polytechnique.		M B
— Muséum national d'histoire naturelle.		M B
— Muséum national d'histoire naturelle, laboratoire de phanérogamie.		B
— Bibliothèque nationale.	O H A M B	
— Bibliothèque Sainte-Geneviève, section finno-scandinave.	O H A M B	
— Institut de France.	O H A M B	
— Maison de la chimie.		M B
— Société botanique de France.		B
— Société géologique de France.		M B

<i>Paris.</i> Société mathématique de France.	M
— Société française de physique.	M
— Société zoologique de France.	B
— Revue de philologie, de littérature et d'histoire anciennes.	H
— Tables annuelles de constantes et données numériques de chimie, physique et de technologie.	M ²
— Commission internationale des industries agricoles.	B
<i>Poitiers.</i> Société des antiquaires de l'ouest.	H A
<i>Rennes.</i> Bibliothèque de l'université.	H A
— Société scientifique de Bretagne.	O M B
<i>Rouen.</i> Académie des sciences, belles-lettres et arts.	O H A M B
<i>Strasbourg.</i> Bibliothèque nationale et universitaire.	O H A M B
<i>Toulouse.</i> Bibliothèque universitaire.	O H A M B
<i>Tours.</i> Société archéologique de Touraine.	A
<hr/>	
<i>Monaco.</i> Musée océanographique.	M B

SCHWEIZ.

<i>Basel.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Naturforschende Gesellschaft.	O M B
— Schweizerische Chemische Gesellschaft.	M
<i>Bern.</i> Schweizerische Naturforschende Gesellschaft.	O M B
<i>Fribourg.</i> Bibliothèque cantonale et universitaire.	O H A M B
<i>Genève.</i> Société de physique et d'histoire naturelle.	O M B
<i>Lausanne.</i> Société Vaudoise des sciences naturelles.	O M B
<i>Neuchâtel.</i> Bibliothèque de l'université.	H
<i>Zürich.</i> Zentralbibliothek.	O H A M B
— Physikalisches Institut der Eidgenössischen-Technischen Hochschule.	M

TYSKLAND.

<i>Bad Kissingen.</i> Deutscher Wetterdienst.	M
<i>Bamberg.</i> Institut für Erdmessung.	M
<i>Berlin.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
— Mathematisches Institut der Universität.	M
— Öffentliche Wissenschaftliche Bibliothek.	O H A M B
— Zoologisches Museum der Universität.	B
— Physikalisch-Technische Reichsanstalt.	M
— Deutsche Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
— Deutsche Physikalische Gesellschaft.	M
— Springer-Verlag (Mathematische Zeitschrift).	M
— Springer-Verlag (Naturwissenschaften).	B
— Redaktion des »Chemischen Zentralblattes«.	M B
— »Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik«.	M
— »Berichte über die wissenschaftliche Biologie«.	B

<i>Bonn.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
<i>Braunschweig.</i> Verein für Naturwissenschaft.	M B
<i>Bremen.</i> Museum für Natur-, Völker- und Handelskunde.	B
— Wittheit zu Bremen.	O H A M B
<i>Clausthal-Zellerfeld.</i> Gmelin-Institut für anorganische Chemie und Grenzgebiete.	M
<i>Dresden.</i> Sächsische Landesbibliothek.	H A
— Naturwissenschaftliche Gesellschaft »Isis«.	O M B
<i>Erlangen.</i> Physikalisch-medizinische Sozietät.	O M B
<i>Frankfurt a/M.</i> Stadt- und Universitätsbibliothek.	H A
— Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft.	O M B
<i>Freiburg i/Br.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Naturforschende Gesellschaft.	O M B
— Mathematisches Institut der Universität.	M
<i>Gießen.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde.	O M B
<i>Greifswald.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Naturwissenschaftlicher Verein für Neu-Vorpommern und Rügen.	O M B
<i>Göttingen.</i> Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
<i>Halle.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
— Kaiserl. Leopold.-Carolin. Deutsche Akademie der Naturforscher.	O M B
— Naturwissenschaftlicher Verein für Sachsen und Thü- ringen.	M B
<i>Hamburg.</i> Staats- und Universitätsbibliothek.	O H A M B
— Mathematisches Seminar.	M
— Zoologisches Staatsinstitut und Zoologisches Museum.	B
— Mathematische Gesellschaft.	M
<i>Hannover.</i> Technische Hochschule.	M
— Niedersächsische Landesbibliothek.	O H A
<i>Heidelberg.</i> Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
<i>Helgoland</i> (p. t. <i>List, Syllt</i>). Biologische Anstalt.	M B
<i>Jena.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Medizinisch-naturwissenschaftliche Gesellschaft.	O M B
<i>Karlsruhe.</i> Technische Hochschule Fridericiana.	M B
— Naturwissenschaftlicher Verein.	B
<i>Kassel.</i> Verein für Naturkunde.	M B
<i>Kiel.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
— Institut für Meereskunde der Universität.	B
— Institut für theoretische Physik (Astronomische Bi- bliothek).	M
— Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte.	O H A
<i>Köln.</i> Universitäts- und Stadtbibliothek.	O H A M B
<i>Leipzig.</i> Sächsische Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
— Deutsche Bücherei des Börsenvereins der Deutschen Buchhändler.	O H A M B

<i>Lindenberg.</i> Preussisches Aeronautisches Observatorium.	M
<i>Lübeck.</i> Naturhistorisches Museum.	M B
<i>Mainz.</i> Stadtbibliothek.	H A
— Akademie der Wissenschaften und der Literatur.	O H A M B
<i>Marburg.</i> Universitätsbibliothek.	O H A
— Gesellschaft zur Beförderung der gesamten Naturwissenschaften.	M B
<i>München.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
— Sternwarte.	M
— Bayerische Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
— Gesellschaft für Morphologie und Physiologie.	B
<i>Münster i/W.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
<i>Nürnberg.</i> Germanisches Nationalmuseum.	H A
<i>Potsdam.</i> Geodätisches Institut.	M
<i>Rostock i/M.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Naturforschende Gesellschaft.	O M B
<i>Stuttgart.</i> Württembergische Landesbibliothek.	H A
<i>Tübingen.</i> Universitätsbibliothek.	O H A M B
<i>Wiesbaden.</i> Nassauischer Verein für Naturkunde.	M B
<i>Würzburg.</i> Physikalisch-medizinische Gesellschaft.	O M B

ØSTRIG.

<i>Graz.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Zoologisches Institut.	B
— Naturwissenschaftlicher Verein.	O M B
<i>Innsbruck.</i> Universitätsbibliothek.	H A
— Naturwissenschaftlich-medizinischer Verein.	O M B
<i>Wien.</i> Zentral-Anstalt für Meteorologie und Geodynamik.	M
— Geologische Bundesanstalt.	M B
— Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen.	M
— Nationalbibliothek.	O H A
— Naturhistorisches Museum.	B
— Akademie der Wissenschaften.	O H A M B
— Österreichische Mathematische Gesellschaft.	M
— Zoologisch-botanische Gesellschaft.	B
— »Monatshefte für Mathematik«.	M

CZEKOSLOVAKIET.

<i>Brno.</i> Bibliothèque de l'université.	O H A M B
<i>Praha.</i> Bibliothèque nationale et universitaire.	O H A M B
— Královská Česká Společnost Nauk (Société royale des sciences et des lettres de Bohême).	O H A M B
— Česká Akademie věd a umění (Académie Tchèque des sciences et des arts).	O H A M B

<i>Praha.</i> Knihovna Národního musea (National Museum Library).		B
— Státní geologický ústav.		B
— Orientální ústav.	H	
— Société de mathématique et physique tchèque.		M
— Redakce Časopisu »Slavia«.	H	
<i>Turčiansky Sv. Martin.</i> Matica Slovenská.	O H A M B	

UNGARN.

<i>Budapest.</i> Bureau central bibliographique des bibliothèques publiques de Hongrie.		H A M B
— Magyar Természettudományi Múzeum (Hungarian Museum of Natural History).		B
— Magyar Tudományos Akadémia (Académie hongroise).	O H A M B	
<i>Debrecen.</i> Institut mathématique de l'université.		M
<i>Szeged.</i> Bibliothèque de l'université.	O H A M B	
<i>Tihany.</i> Magyar Biológiai Kutatóintézet (Hungarian Biological Institute).		B

JUGOSLAVIEN.

<i>Beograd.</i> Srpska kraljevska akademija.	O H A M B	
— Institut mathématique de l'académie.		M
<i>Split.</i> Muséum archéologique.		A
— Institut za oceanografiju i ribarstvo.		B
<i>Zagreb.</i> Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.	O H A M B	
— Hrvatsko prirodoslovno društvo (Soc. scient. natur. croatica).		M

BULGARIEN.

<i>Sofia.</i> Académie Bulgare des sciences.	O H A M B	
--	-----------	--

GRÆKENLAND.

<i>Athen.</i> Académie d'Athènes.	O H A M B	
— Hellenic Hydrobiological Institute.		B
— Sociéte archéologique d'Athènes.		A
— Archäologisches Institut des Deutschen Reiches.		A
— Zoologisches Institut und Museum der Universität.		B

RUMÆNIEN.

<i>București.</i> Academia Română.	O H A M B	
— Societatea Politehnică.		M
<i>Jassy.</i> Seminarul Matematic Universitar.		M

TYRKIET.

<i>Ankara.</i> Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi.	O	M B
— Türk Dil Kurumu (Turkish Linguistic Society).	H A	
— Türk Tarih Kurumu (Turkish Historical Society)	H A	
<i>Istanbul.</i> Université, Faculté des sciences.		M B
— Istanbul Teknik Üniversitesi.		M

ITALIEN.

<i>Bologna.</i> Accademia delle scienze dell'istituto.	O H A M B
<i>Bordighera.</i> Istituto di studi Liguri.	H A
<i>Firenze.</i> Biblioteca nazionale centrale.	O H A M B
— Accademia della crusca per la lingua d'Italia.	H A
<i>Milano.</i> Istituto Lombardo di scienze e lettere.	O H A M B
<i>Napoli.</i> Stazione zoologica.	B
— Società nazionale di scienze, lettere ed arti.	O H A M B
<i>Palermo.</i> Accademia di scienze, lettere e belle arti.	O H A M B
<i>Pavia.</i> Biblioteca universitaria.	O H A M B
<i>Pisa.</i> Biblioteca universitaria.	O H A M B
— Scuola normale superiore.	H
— Società Toscana di scienze naturali.	B
— Società Italiana di fisica.	M
<i>Roma.</i> Pontificio istituto biblico.	H A
— Biblioteca apostolica Vaticana.	H A
— Pontificia academia scientiarum.	O H A M B
— Consiglio nazionale delle ricerche.	M B
— Ufficio geologico.	M B
— Accademia nazionale dei Lincei.	O H A M B
— Società Italiana per il progresso delle scienze.	M B
— Società Italiana delle scienze.	M B
— Istituto archeologico Germanico.	A
— Istituto storico Olandese.	A
— Istituto archeologico Svedese.	A
— American Academy.	H A
<i>Siena.</i> Accademia dei fisiocritici.	M B
<i>Torino.</i> Facoltà di lettere e filosofia dell'università.	H A
— Accademia delle scienze.	O H A M B
— Società Piemontese di archeologia e belle arti.	A
<i>Trieste.</i> Università degli studi.	M
— Museo civico di storia naturale.	B
— Società Adriatica di scienze naturali.	M B
<i>Venezia.</i> Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti.	O H A M B
— Istituto di biologia marina.	B

SPANIEN.

<i>Barcelona.</i> R. academia de ciencias y artes.	O H A M B
— Institut d'estudis Catalans.	O H A M B
<i>Madrid.</i> R. academia Española.	H A
— R. academia de la historia.	H A
— R. academia de ciencias exactas, físicas y naturales.	M B
— R. sociedad Española de física y química.	M
— Seminario de historia primitiva del hombre.	H A
<i>San Fernando.</i> Instituto y observatorio de marina.	M
<i>Valencia.</i> Universidad literaria, Facultad de filosofía y letras.	A
<i>Zaragoza.</i> Institución »Fernando el Católico«.	H

PORTUGAL.

<i>Lisbôa.</i> Biblioteca nacional.	O H A M B
— Sociedade de geographia.	M B

AMERIKA.

CANADA.

<i>Guelph.</i> Ontario Entomological Society.	B
<i>Halifax.</i> Nova Scotian Institute of Science.	M B
<i>Montreal.</i> McGill University Library.	O H A M B
— Institut botanique de l'université.	B
<i>Ottawa.</i> Department of Mines, Geological Survey.	H A M B
<i>Toronto.</i> University Library.	O H A M B
— Royal Canadian Institute.	O H A M B

DE FORENEDE STATER.

<i>Albany, N.Y.</i> New York State Library.	O H A M B
<i>Ann Arbor, Mich.</i> University of Michigan, General Library.	O H A M B
<i>Baltimore, Maryland.</i> Johns Hopkins University Library.	O H A M B
<i>Berkeley, Cal.</i> University of California Library.	O H A M B
<i>Boston, Mass.</i> Public Library.	O H A M B
— Museum of Fine Arts.	A
— American Academy of Arts and Sciences.	O H A M B
<i>Boulder, Col.</i> University of Colorado Library.	O H A M B
<i>Brooklyn, N.Y.</i> Botanic Garden.	B
<i>Buffalo, N.Y.</i> Society of Natural Sciences.	M B
<i>Cambridge, Mass.</i> Museum of Comparative Zoology, Harvard College.	M B
— Astronomical Observatory, Harvard College.	M
— American School of Prehistoric Research (Peabody Museum Library).	A

<i>Chapel Hill, North Car.</i> University of North Carolina Library.		H	M
<i>Chicago, Ill.</i> University of Chicago Libraries.	0	H	A M B
— Chicago Academy of Sciences (John Crerar Library).	0	H	A M B
<i>Cincinnati, Ohio.</i> Lloyd Library.			B
<i>Cleveland, Ohio.</i> Cleveland Museum of Natural History.			B
<i>Columbia, Miss.</i> University of Missouri, General Library.	0	H	A M B
<i>Columbus, Ohio.</i> Chemical Abstracts, American Chemical Society.	0		M B
— Ohio Journal of Science, Ohio State University.			B
<i>Durham, North Car.</i> Duke University Library.			M
<i>Galveston, Texas.</i> Texas University Library, Medical Branch.			B
<i>Granville, Ohio.</i> Denison Scientific Association.			M B
<i>Honolulu, Hawaii.</i> University Library.	0	H	A M B
<i>Houston, Texas.</i> Rice Institute Library.			M
<i>Indianapolis, Ind.</i> Indiana Academy of Science.			B
<i>Iowa, Iowa.</i> University Library.	0	H	A M B
<i>Ithaca, N.Y.</i> Cornell University Library.	0	H	A M B
<i>Lawrence, Kansas.</i> University of Kansas Library.	0	H	A M B
<i>Los Angeles, Cal.</i> University of California Library.	0	H	A M B
— University of Southern California, Allan Hancock Foundation.			B
<i>Madison, Wisc.</i> Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters.	0	H	A M B
<i>Minneapolis, Minn.</i> University of Minnesota Library.	0	H	A M B
<i>Mount Hamilton, Cal.</i> Lick Observatory.			M
<i>Newark, Delaware.</i> University of Delaware Library.	0		M B
<i>New Haven, Conn.</i> Connecticut Academy of Arts and Sciences.	0	H	A M B
<i>New York, N.Y.</i> Columbia University Library.	0	H	A M B
— American Museum of Natural History.	0	A	B
— Metropolitan Museum of Art.		A	
— New York Academy of Sciences.			M B
— American Geographical Society.			M B
— Geological Society of America.	0		M B
— American Mathematical Society.			M
— New York Zoological Society.			B
<i>Notre Dame, Ind.</i> University of Notre Dame Library.			M
<i>Oak Ridge, Tenn.</i> U. S. Atomic Energy Commission.			M
<i>Orono, Maine.</i> Society of Natural History.			B
<i>Philadelphia, Penn.</i> University of Pennsylvania Library.	0	H	A M B
— Franklin Institute.			M
— »Biological Abstracts«, University of Pennsylvania.			B
— Academy of Natural Sciences.			B
— American Philosophical Society for Promoting Useful Knowledge.	0	A	M

<i>Pittsburgh, Penn.</i> University of Pittsburgh Library.	O H A M B
<i>Princeton, New Jersey.</i> Princeton University Library.	O H A M B
— Institute for Advanced Study.	M
<i>Providence, Rhode Island.</i> Brown University Library.	O H A M B
<i>Pullman, Wash.</i> State College of Washington.	M B
<i>Salt Lake City, Utah.</i> University of Utah Library.	B
<i>St. Louis, Miss.</i> Washington University Library.	O H A M B
— Missouri Botanical Garden.	B
<i>St. Paul, Minn.</i> Minnesota Historical Society.	H A
<i>San Diego, Cal.</i> San Diego Society of Natural History.	B
<i>San Francisco, Cal.</i> California Academy of Sciences.	M B
<i>Seattle, Wash.</i> University of Washington Library.	O H A M B
— University of Washington, Oceanographic Laboratories.	B
— »Scandinavian Studies«.	H
<i>Stanford, Cal.</i> Stanford University Libraries.	O H A M B
<i>Tucson, Arizona.</i> University of Arizona Library.	A M B
<i>Urbana, Ill.</i> University of Illinois Library.	O H A M B
<i>Washington, D.C.</i> Smithsonian Institution (Library of Congress).	O H A M B
— Smithsonian Institution, Bureau of American Ethnology.	H A
— Department of Interior, Fish and Wildlife Service.	B
— National Bureau of Standards.	M
— Department of Agriculture.	B
— U. S. Geological Survey.	O M B
— U. S. Naval Observatory.	M
— National Academy of Sciences.	O M B
— American Council of Learned Societies.	O
— Biological Society.	B
<i>Woods Hole, Mass.</i> Marine Biological Laboratory.	M B

MEXICO.

<i>Mexico, D. F.</i> Universidad nacional autonoma, Instituto de geologia.	M B
— Escuela nacional de ciencias biológicas.	B
— Academia nacional de ciencias.	M B
— Instituto de biologia.	B

REPUBLICA DOMINICANA.

<i>Ciudad Trujillo.</i> Universidad de Santo Domingo.	H A
---	------------

ARGENTINA.

<i>Buenos Aires.</i> Museo Argentino de ciencias naturales «Bernardino Rivadavia».	B
— Academia nacional de ciencias exactas, físicas y naturales.	M B
— Asociación bioquímica Argentina.	B
— Sociedad científica Argentina.	M B
<i>Córdoba.</i> Academia nacional de ciencias.	M B
<i>La Plata.</i> Universidad nacional, Facultad de ciencias fisicomatemáticas.	O H A M B
— Instituto del museo, Universidad nacional.	A B
<i>Rosario.</i> Instituto de matemáticas, Universidad nacional del litoral.	M

BRASILIEN.

<i>Río de Janeiro.</i> Faculdade nacional de filosofía.	M
— Observatorio nacional.	M
— Biblioteca nacional.	O H A
— Museu nacional.	M B
— Academia Brasileira de ciencias.	M B

COLOMBIA.

<i>Bogotá.</i> Academia Colombiana de ciencias exactas, físicas y naturales.	M B
--	-----

PERÚ.

<i>Lima.</i> Academia nacional de ciencias exactas, físicas y naturales.	M B
--	-----

URUGUAY.

<i>Montevideo.</i> Museo de historia natural.	B
— Sociedad de biología.	B

ASIEN.**LIBANON.**

<i>Beirut.</i> Université Saint-Joseph, Bibliothèque orientale.	A
---	---

ISRAEL.

<i>Jerusalem.</i> Jewish National and University Library.	O H A M B
---	-----------

INDIEN.

<i>Allahabad.</i> National Academy of Sciences.	M B
<i>Bangalore.</i> Indian Academy of Sciences.	M B
<i>Calcutta.</i> Imperial Library.	H A M B
— Geological Survey of India.	M B
— Indian Association for the Cultivation of Science.	M B
— Mathematical Society.	M
<i>Delhi.</i> National Institute of Sciences of India.	M B
<i>Madras.</i> Kuppuswami Sastri Research Institute.	H
<i>Pusa.</i> National Physical Laboratory.	M B

KINA.

<i>Peiping.</i> National Library of Peiping.	O H A M B
<i>Shanghai.</i> Science Society of China.	B
<i>Taipeh, Taiwan.</i> National Taiwan University.	O H A M B

INDONESIEN.

<i>Buitenzorg.</i> Centrale Natuurwetenschappelijke Bibliotheek.	B
<i>Djakarta (Batavia).</i> Kon. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.	O H A M B
— Kon. Natuurkundige Vereniging.	M B

JAPAN.

<i>Kyoto.</i> Kyoto University, Departm. of Physics.	M
<i>Osaka.</i> Osaka University, Faculty of Science, Library.	M B
— Kinki University Library.	M B
<i>Sapporo.</i> Hokkaido University Library.	M B
<i>Sendai.</i> Tôhoku University Library.	M B
— Physical Institute, Tôhoku University, Faculty of Science.	M
<i>Tôkyo.</i> University Library.	O H A M B
— Scientific Research Institute.	M
— National Research Council of Japan.	A M B
— Academy of Japan.	O M B

AFRIKA.

<i>Alexandria.</i> Musée gréco-romain.	A
— Société royale d'archéologie d'Alexandrie.	A
<i>Alger.</i> Institut de recherches sahariennes, Université.	B
<i>Cape Town.</i> South African Museum.	M B
<i>Johannesburg.</i> South African Association for the Advance- ment of Science.	M B

<i>Kairo.</i> Institut d'Égypte.	O H A M B
— Egyptian Academy of Sciences.	B
<i>Nairobi.</i> Nairobi Scientific and Philosophical Society.	M B
<i>Pretoria.</i> Transvaal Museum.	A M B
— Council for Scientific and Industrial Research.	M B
<i>Tunis.</i> Service des antiquités et arts.	A

AUSTRALIEN, NEW ZEALAND.

<i>Adelaide.</i> University Library.	O H A M B
— Royal Society of South Australia.	M B
<i>Melbourne.</i> Royal Society of Victoria.	M B
— Council for Scientific and Industrial Research.	M B
<i>Sydney.</i> Australian Museum.	M B
— Fisher Library.	O H A M B
— Royal Society of New South Wales.	M
— Linnean Society of New South Wales.	B
<i>Wellington.</i> Royal Society of New Zealand.	M B
— Council of Scientific and Industrial Research.	M B

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1949—JUNI 1950

Oversigt.

kr. ø.

- Oversigt over selskabets virksomhed juni 1948—maj 1949. Med 2
portrætter. Résumé en français. 1949 8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND XXXII:

3. LITTMANN, ENNO: Mohammed im Volksepos. Ein neuarabisches
Heiligenlied aufgezeichnet, herausgegeben und übersetzt. 1950 8.00

BIND XXXIII:

2. FRIIS, AAGE: Kong Oscar II's Forhold til Danmark, det nord-
slesvigske Spørgsmaal og danske Venner. 1950 1.50

Filosofiske Meddelelser.

BIND II:

5. RÆDER, HANS: Platoniske Stadier. 1950 2.00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND III:

4. ELLING, CHRISTIAN: Function and Form of the Roman Bel-
vedere. 1950 11.00

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND XXIV:

	kr. o.
20. BLATON, J.: On a Geometrical Interpretation of Energy and Momentum Conservation in Atomic Collisions and Disintegration Processes. 1950	5.00

BIND XXV:

7. SCHATZMAN, EVRY: Le spectre des naines blanches et leur débit d'énergie. 1950	9.00
11. LASSEN, N. O.: On the Energy Loss by Fission Fragments along their Range. 1949	4.00
12. LANNUNG, AXEL, and JENSEN, AKSEL TOVBORG: Tensimetric and X-Ray Investigations on Magnesium Carbonate Trihydrate and its Dehydration Products. 1949	3.00
13. UNDERHILL, ANNE B.: On Model Atmospheres for the High-Temperature Stars. 1950	5.00
14. FØLNER, ERLING: A Theorem on Almost Periodic Functions of Infinitely Many Variables. 1950	2.00
15. HJELMSLEV, JOHANNES: Über Archimedes' Grössenlehre. 1950	1.50
16. KOFOED-HANSEN, O., LINDHARD, J., and NIELSEN, O. B.: A New Type of β -Ray Spectrograph. 1950	3.00
17. FABRICIUS-BJERRE, FR.: Über projektive Böschungslinien auf Flächen 2. Ordnung. 1950	2.00
18. NIELSEN, JAKOB: A Study Concerning the Congruence Subgroups of the Modular Group. 1950	4.00
19. FØLNER, ERLING: A Proof of the Simpler Pontrjagin Duality Theorems by Help of the Connection between two Infinite-Dimensional Spaces. 1950	2.00
20. TORNEHAVE, HANS: A Theorem on the Mean Motions of Almost Periodic Functions. 1950	2.00

BIND XXVI:

1. BLOCH, CLAUDE: Variation Principle and Conservation Equations in Non-Local Field Theory. 1950	4.00
--	------

Biologiske Meddelelser.

BIND XVIII:

1. BOHR, HANS H.: Measurement of the Blood Volume by Means of Blood Corpuscles Labelled with P^{32} . 1950	2.00
4. HAGERUP, O.: <i>Thrips</i> Pollination in <i>Calluna</i> . 1950	1.50
5. HAGERUP, O.: Rain-Pollination. 1950	1.50

	kr. ø.
6. JENSEN, P. BOYSEN: En Metodik til Undersøgelse af Landbrugsplanternes Vandøkonomi og Stofproduktion. Mit deutscher Zusammenfassung. 1950	3.00
7. JENSEN, P. BOYSEN: Investigations on the Growth and Differentiation of Tobacco Tissue Cultures in Vitro. 1950	1.50
8. BØRGESEN, F.: <i>Vaughaniella</i> . A New Genus of the <i>Dictyotaceae</i> . 1950	1.00
9. CHRISTIANSEN, H.: A Tetraploid <i>Larix Decidua</i> Miller. 1950 ..	1.50
10. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 1. Über den Nachweis der Zellulosenbildner und über das Vorkommen und die Lage derselben in Wurzelhaaren und Trichoblasten. With an English Summary. 1950	1.50
11. BØRGESEN, F.: Some Marine Algæ from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. 1950	5.00

BIND XXI:

4. LARSEN, ELLINOR BRO: Activity and Migration of <i>Plusia gamma</i> L. Studies on the Activity of Insects III. 1949.....	3.00
6. JENSEN, AD. S., and VOLSØE, HELGE: A Revision of the Genus <i>Icelus</i> (<i>Cottidae</i>). With Remarks on the Structure of its Urogenital Papilla. 1949	3.00

Biologiske Skrifter.

BIND VI:

3. TUXEN, S. L.: Über den Lebenszyklus und die postembryonale Entwicklung zweier dänischer Proturangattungen. 1949.....	10.00
4. PAULSEN, OVE: Observations on Dinoflagellates. Edited by Jul. Grøntved. 1949.....	9.00

BIND VII:

1. NYGAARD, GUNNAR: Hydrobiological Studies on some Danish Ponds and Lakes. Part II: The Quotient Hypothesis and some new or little known Phytoplankton Organisms. 1949..	40.00
2. CHRISTENSEN, PAUL J. HOLST: Studien über die postembryonale Entwicklung bei <i>Cochlidion Limacodes</i> Hufn. (Fam. <i>Cochlididae</i> , <i>Lepidoptera</i>). 1950.....	10.00

Særskilt udgivne arbejder:

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742—1942. Samlinger til Selskabets Historie. Bind II. Paa Selskabets Foranledning udarbejdet af ASGER LOMHOLT. Bekostet af Carlsbergfondet. 1950	35.00
---	-------

ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES ET DES LETTRES DE DANEMARK

Résumé.

Au cours de l'année 1949—50 sont décédés: M. AAGE FRIIS, ancien professeur »Rostgardianus« d'histoire des pays du Nord et d'antiquités scandinaves à l'Université de Copenhague, décédé le 5 octobre 1949, M. JOHANNES TROLLE HJELMSLEV, ancien professeur de mathématiques à l'Université de Copenhague, président de la Classe des Sciences de 1938—1946, décédé le 16 février 1950, et M. SCHACK AUGUST STEENBERG KROGH, ancien professeur de physiologie animale à l'Université de Copenhague, décédé le 13 septembre 1949.

L'Académie a perdu six de ses membres étrangers: M. LEONARD BLOOMFIELD, professeur de linguistique à l'Université de Yale, New Haven; M. GUSTAV KOMPPA, ancien professeur de chimie à la Haute École Polytechnique Finlandaise, Helsingfors, décédé le 20 janvier 1949; M. JOHAN HARALD KYLIN, professeur de botanique à l'Université de Lund, décédé le 16 décembre 1949; M. MARTIN LAMM, ancien professeur d'histoire de la littérature à l'Université de Stockholm, décédé le 5 mai 1950; M. NILS HERMAN NILSSON-EHLE, ancien professeur de génétique à l'Université de Lund, décédé le 29 décembre 1949; et M. GUSTAV OTTO ROSENBERG, ancien professeur de botanique à l'Université de Stockholm, décédé le 30 novembre 1948.

Dans sa séance du 14 avril 1950 l'Académie a élu un nouveau membre danois: M. HANS MARIUS HANSEN, professeur de physique à l'Université de Copenhague; et deux nouveaux membres étrangers: M. RONALD AYLNER FISHER, professeur de génétique à l'Université de Cambridge, Angleterre, et M. ROBERT OPPENHEIMER, professeur, directeur de l'Institut des Hautes Études, Princeton.

A la fin de l'année (juin 1950) l'Académie comptait 76 membres danois et 134 membres étrangers, soit 32 membres danois et 56 membres étrangers dans la Classe des Lettres et 44 membres danois et 78 membres étrangers dans la Classe des Sciences.

M. Poul Nørlund a été réélu membre de la Commission des fonds pour les années 1950—54.

M. Børge Jessen a été élu membre du Conseil d'administration de la Fondation Carlsberg pour les années 1950—60.

Pour les membres des comités des unions du Conseil International des Unions Scientifiques, de l'Union Académique Internationale, etc. auxquelles l'Académie a adhéré, voir pp. 20—22.

L'Académie s'est fait représenter aux réunions et manifestations suivantes :

La session de l'« Union Académique Internationale » à Bruxelles du 14—18 juin 1949 par MM. L. L. Hammerich et Carsten Høeg. Voir le compte rendu pp. 130—31.

La session du « Conseil International des Unions Scientifiques » à Copenhague du 13—16 septembre 1949 par MM. Niels Bohr, Jakob Nielsen, N. E. Nørlund, P. Brandt Rehberg et Ø. Winge.

Le Congrès International des Physiciens à Côme du 11—16 septembre 1949 à l'occasion du 150e anniversaire de la découverte de la pile Volta, par M. C. Møller.

Le « IIIe Congrès International de Toponymie et d'Anthroponymie » à Bruxelles du 15—19 juillet 1949 par M. Johs. Brøndum-Nielsen.

Le « XXIXe Congrès International des Américanistes » à New York du 5—12 septembre 1949 par M. W. Thalbitzer.

La session de la « Commission mixte pour les normes, unités et constantes de la radio-activité » à Amsterdam du 8—9 septembre 1949 par M. J. C. Jacobsen.

L'Académie a adressé un message à la Connecticut Academy of Arts and Sciences, New Haven, à l'occasion de son 150e anniversaire le 4 novembre 1949, et à la Physikalisch-medizinische Gesellschaft, Würzburg, à l'occasion de son centenaire le 8 décembre 1949.

L'Académie a voté pour l'année 1950 une subvention de 600 couronnes danoises pour « Concordance et Indices de la Tradition Musulmane ».

La Commission pour la rédaction du »Corpus Lexicographicum Graecorum« a déposé un rapport sur l'année 1949. Voir p. 126.

La Commission du nouveau »Ducange« a déposé un rapport sur l'année 1949. Voir p. 127.

Le Comité de la Fondation Rask-Ørsted a accordé une subvention de 10.000 couronnes pour les relations internationales de l'Académie.

L'Académie a résolu d'entrer en relations d'échanges avec les institutions suivantes, dont certaines, toutefois, n'ont pas encore accepté l'invitation de l'Académie :

Meteorologisk Institut, Helsingfors.

Polskie Towarzystwo Zoologiczne, Wrocław.

Schweizerische Mathematische Gesellschaft, Zürich.

Institut für Erdmessung, Bamberg.

Institut Mathématique de l'Université, Debrecen.

Türk Dil Kurumu, Ankara.

Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Hellenic Hydrobiological Institute, Athènes.

Franklin Institute of the State of Pennsylvania, Philadelphie.

U. S. Atomic Energy Commission, Oak Ridge, Tenn.

Royal Society of New South Wales, Sydney.

Faculté des sciences de l'Université, Ankara.

Danmarks farmaceutiske hojskole, Copenhague.

Université technique, Ankara.

Kuppuswami Sastri Research Institute, Mylapore, Madras.

Bibliothèque Universitaire, Lille.

Österreichische Mathematische Gesellschaft, Vienne.

Académie des sciences et des lettres de Lituanie, Vilnius.

Académie des sciences et des lettres d'Ukraine, Kiev.

Department of Physics, Kyoto University, Kyoto.

Societas Scientiarum Naturalium Croatica, Zagreb.

Bibliothèque du Musée National, Prague.

Musée Gréco-Romain, Alexandrie.

Physical Institute, Faculty of Science, Tohoku University, Sendai.

Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università, Turin.

Státní Geologický Ústav Československé Republiky, Prague.
 Calcutta Mathematical Society, Calcutta.
 Académie des sciences et des lettres de Lettonie, Riga.
 Académie des sciences et des lettres d'Estonie, Tallinn.
 Kinki University Library, Osaka.
 Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mayence.
 National Physical Laboratory, Pusa, New Delhi.
 Rice Institute, Houston, Texas.
 Egyptian Academy of Sciences, Le Caire.

Les échanges ont été élargis avec :

Bibliothèque nationale Lénine, Moscou.
 Universitäts-Bibliothek, Jéna.

Le Conseil d'administration de la Fondation Carlsberg a déposé un rapport sur l'année 1948—49. Voir II pp. 1—88.

La commission pour les recherches sur les sources de l'histoire du Danemark conservées dans les archives et bibliothèques privées a déposé un rapport sur l'année 1949. Voir pp. 114—21.

Le Secrétariat de l'Académie a déposé un rapport sur l'année 1949. Voir pp. 132—35.

L'Académie a reçu une réponse au sujet de biologie mis au concours pour l'année 1948 pour le prix de 4.000 couronnes du legs Classen: » Étude sur la biologie du *tylenchus*«. L'Académie a décerné le prix à l'auteur, M. K. J. Frandsen, chef du service des essais d'Øtoftegaard par Tåstrup. Voir la juridiction pp. 111—13.

L'Académie a tenu 14 séances, au cours desquelles ont été faites les communications suivantes :

- ¹⁴/₁₀ 49. M. Harald Bohr: Sur l'histoire des mathématiques dans l'antiquité.
²⁸/₁₀ 49. M. Hans Ræder présente: Étapes platoniciennes (M*)¹.

¹ L'apposition d'un (M) ou d'un (S) au titre de la communication indique que l'auteur l'a destinée à être publiée dans les *Meddelelser* ou dans les *Skrifter* de l'Académie. Un astérisque (M* ou S*) désigne que la communication a paru dans l'année courante.

- ²⁸/₁₀ 49. M. Kai Arne Jensen: Induction chimique des mutations.
- ¹¹/₁₁ 49. M. Holger Pedersen: Mutations consonantiques indo-européennes.
- M. Johs. Hjelmslev: »Über Archimedes' Grössenlehre« (M*).
- ²⁵/₁₁ 49. M. Niels Bjerrum: Sur la structure de la glace.
- M. Hugo Matthiessen: Le »jus asyli« de Fredericia et ses effets.
- ⁹/₁₂ 49. M. Johs. Pedersen présente: E. Littmann »Mohammed im Volksepos. Ein neuarabisches Heiligenlied« (M*).
- M. Jakob Nielsen présente: »A Study Concerning the Congruence Subgroups of the Modular Group« (M*).
- M. J. Brøndum-Nielsen: Un cas spécial de l'histoire de la déclinaison des adjectifs danois.
- ²⁰/₁ 50. M. Niels Nielsen: Le dépôt d'alluvions marines dans la presqu'île de Skallingen.
- ³/₂ 50. M. Ø. Winge: Recherches sur l'hérédité du pouvoir de fermentation du maltose chez la levure, en partie à l'aide de radio-mutantes.
- M. L. L. Hammerich présente: »Der Ackermann aus Böhmen« (M).
- ¹⁷/₂ 50. M. J. A. Christiansen: Sur la détermination du mécanisme des réactions chimiques par l'étude de leur cinétique.
- M. O. E. Ravn: Quelques passages difficiles de la poésie babylonienne.
- ³/₃ 50. M. Johs. Pedersen: La bilingue hittito-phénicienne de Karatepe en Asie mineure.
- M. A. Langseth: Recherches sur la structure électronique des molécules.
- ¹⁷/₃ 50. M. C. O. Bøggild-Andersen présente: Aage Friis »Kong Oscar II's forhold til Danmark, det nord-slesvigske spørgsmaal og danske venner« (Oscar II, son attitude à l'égard du Danemark, de la question du Slesvig septentrional et de ses amis danois) (M*).
- M. Magnus Degerbøl: Sur les trouvailles postglaciaires de la cistude d'Europe (*Emys orbicularis* L.) au Danemark.

- ³¹/₃ 50. M. C. Møller présente: Claude Bloch »Variation Principle and Conservation Equations in Non-Local Field Theory« (M*).
- M. A. Blinkenberg présente: »Le problème de l'accord en français moderne. Essai d'une typologie« (M).
- M. Albert Fischer: Différences de structure des protéines des cellules tissulaires normales et malignes.
- ¹⁴/₄ 50. M. Johs. Pedersen: Un type de prédicateur islamique.
- M. K. Linderstrøm-Lang: Nouvelles recherches sur la formation de la placalbumine.
- ²⁸/₄ 50. M. Harald Bohr présente: »On the Definition of Almost Periodic Functions« (M).
- M. L. Hjelmslev: Le problème fondamental de la sémantique.
- ¹²/₅ 50. M. Axel Boëthius: Nouvelles découvertes à Ostie.
- M. Asger Lomholt présente: »Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742—1942. Samlinger til Selskabets Historie« (L'Académie Royale des Sciences et des Lettres de Danemark 1742—1942. Documents pour servir à son histoire). Vol. II.

Au cours de l'année ont été prononcés les éloges funèbres de quatre membres danois décédés:

- ⁹/₁₂ 49. Éloge de M. Martin Knudsen par M. J. C. Jacobsen et M. Niels Bohr. Voir le texte pp. 55—65.
- ²⁰/₁ 50. Éloge de M. Aage Friis par M. C. O. Bøggild-Andersen. Voir le texte pp. 77—88.
- ¹⁴/₄ 50. Éloge de M. S. Orla-Jensen par M. Henrik Dam. Voir le texte pp. 67—75.
- ¹²/₅ 50. Éloge de M. Johs. Hjelmslev par M. Jakob Nielsen. Voir le texte pp. 89—103.

L'Académie a décidé la publication des travaux suivants, dont les auteurs ne sont pas membres de l'Académie:

Søren Lund: »The Marine Algæ of Denmark. Contributions to their Natural History. Vol. II. *Phaeophyceæ*. IV. *Sphacelariaceæ*, *Cutleriaceæ*, and *Dictyotaceæ*« (S).

Anne B. Underhill: »On Model Atmospheres for the High-Temperature Stars« (M*).

Erling Følner: »A Theorem on Almost Periodic Functions of Infinitely Many Variables « (M*).

Erling Følner: »A Proof of the Simpler Pontrjagin Duality Theorems by Help of the Connection between two Infinite-Dimensional Spaces « (M*).

O. Kofoed-Hansen, J. Lindhard et O. B. Nielsen: »A New Type of β -Ray Spectrograph« (M*).

Fr. Fabricius-Bjerre: »Über projektive Böschungslinien auf Flächen 2. Ordnung « (M*).

Hans H. Bohr: »Measurement of the Blood Volume by Means of Blood Corpuscles Labelled with P³²« (M*).

Hans Tornehave: »A Theorem on the Mean Motions of Almost Periodic Functions « (M*).

F. Børgesen: »*Vaughaniella*. A New Genus of the *Dictyotaceae* « (M*).

H. Christiansen: »Contributions to the Cytogenetics of Forest Trees. III. A Tetraploid *Larix Decidua* Miller « (M*).

F. Børgesen: »Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. II « (M*).

Claude Bloch: »Variation Principle and Conservation Equations in Non-Local Field Theory « (M*).

Anker Nielsen: »Contributions to the Metamorphosis and Biology of the Genus *Atrichopogon* Kieffer (*Diptera*, *Ceratopogonidae*). With Remarks on the Evolution and Taxonomy of the Genus « (S).

Voir pages 157—59 la liste des publications issues de l'Académie au cours de l'année.

Voir pages 167—75 l'Index analytique.

SAG- OG NAVNEFORTEGNELSE

- AFHANDLINGER AF IKKE-MEDLEMMER antages til offentliggørelse 30, 32, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 49, 54.
- ALEXANDRIA, Musée Gréco-Romain, bytteforb. indgås 42.
- ANDERSEN, A. C., laboratorieforst., cand. polyt., genvælges som tilforordn. til Carlsberglaboratoriets bestyrelse 48.
- ANKARA, Türk Dil Kurumu, bytteforb. indgås 29; Türk Tarih Kurumu, bytteforb. indgås 30; Faculté des Sciences de l'Université, bytteforb. indgås 33.
- ARKIV, SELSKABETS, beretn. fra sekretariatet 133.
- ASTRUP, TAGE, dr., er til stede som gæst 45.
- ATHEN, Hellenic Hydrobiological Institute, bytteforb. indgås 30.
- BAMBERG, Institut für Erdmessung, bytteforb. indgås 29.
- BARR, KAJ, vælges til formand for kommiss. for Corpus Lexicogr. Graec. 41; delegeres til nordisk filologmøde i Helsingfors og Åbo 1950 51.
- BERLIN, Deutsche Akademie der Wissenschaften, 250-års jubilæum 1950, lykønskning sendes, ingen delegation fra selskabet 53.
- BJERRUM, NIELS, giver medd. »Om isens struktur« 34.
- BLAKESLEE, A. F., prof., selsk. udenl. medl., lykønskes til 75-års fødselsdag 1949 32.
- BLATT, FRANZ, delegeres til møde i Union Acad. Intern. i Bruxelles 1950 44.
- BLINKENBERG, ANDREAS, giver medd. »Kongruensproblemet i moderne fransk« 45.
- BLOCH, CLAUDE, dr., Paris, afh. om ikke-lokale feltteorier forelægges af C. Møller 45, opt. 49, udk. 158.
- BLOOMFIELD, L., prof., dr., New Haven, selsk. udenl. medl., død 52.
- BOËTHIUS, AXEL, prof., dr., Göteborg, selsk. udenl. medlem, er til stede i møde, giver medd. »Nya upptäckter i Ostia« 53.
- BOHR, HANS, læge, afh. »Measurements of the Blood Volume by Means of Blood Corpuscles Labelled with P³²«, opt. 40, udk. 158.
- BOHR, HARALD, giver medd. »Om matematikens historie i oldtiden« 28; delegeres til matematikerkongres i Cambridge, Mass. 1950 49; forelægger afh. »On the Definition of Almost Periodic Functions« 50.
- BOHR, NIELS, deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scient. 1949 28; mindeord om Martin Knudsen 35, trykt 61—65. Se også: præsident.

- BOHR LEGATET, NIELS, administrationsudv. 24; uddrag af regnskab for 1949 51, trykt 124.
- BRUUN, A. FR., dr. phil., sender beretning om The Seventh Pacific Science Congress i 1949 29.
- BRØNDUM-NIELSEN, J., giver medd. »Et særtilfælde indenfor dansk adjektivbøjnings udviklingshistorie« 36; genvælges til medl. af bestyr. for mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- BUDGET for 1950, vedtages 36, trykt 108–10.
- BYTTEFORBINDELSER, indgås 29, 30, 33, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 46, 49, 51, 54; udvides 35; afslås 43; beretn. fra sekretariatet 132–35; for-tegnelse over forbindelser 136–56.
- BØGGILD, O. B., genvælges til medl. af bestyr. for Emil Herborgs legat 48.
- BØGGILD-ANDERSEN, C. O., vælges til formand for arkivkomm. 33; taler mindeord om Aage Friis 37, trykt 77–88; fremlægger efterladt afh. af Aage Friis 44.
- BØRGESEN, F., fh. bibliotekar, dr. phil., afh. »Vaughaniella. A New Genus of the Dictyotaceæ« opt. 43, udk. 159; afh. »Some Marine Algae from Mauritius. Additions II« opt. 49, udk. 159.
- CAIRO, Egyptian Academy of Sciences, bytteforb. indgås 54.
- CALCUTTA, Mathematical Society, bytteforb. indgås 46.
- CARLSBERGFONDETS DIREKTION 22–23; formanden forelægger beretn. 1948–49, trykt II. 1–88; 1. beh. af nyvalg af medlem, drøftelse af fundats 48; valg af Børge Jessen 50.
- CARLSBERGLABORATORIETS BESTYRELSE, tilforordnede 23; laboratorieforst. A. C. Andersen genvælges 48.
- CHRISTIANSEN, H., assistent, afh. »A Tetraploid *Larix Decidua* Miller« opt. 44, udk. 159.
- CHRISTIANSEN, J. A., sender kopi af beretn. vedr. konference om Scientific Abstracting i Paris 1949 29; giver mundtlig beretn. derom 34; giver medd. »Om reaktionskinetisk bestemmelse af kemiske reaktioners mekanismer« 41.
- CHRISTIANSEN, M. SKYTTE, cand. mag., får bevill. af mag. art. Marcus Lorentzens legat 48.
- CLASSENS LEGAT, besvarelse af prisopgave for 1948 bedømmes og belønnes med prisen 46.
- COLLSTROP, A., GROSSERER, HJEM FOR EN DANSK VIDENSKABSMAND (Lundehave), bestyrelse 23; E. Dyggve vælges til medlem af bestyrelsen 34; E. Dyggve formand 41; beretn. for 1949 49, trykt 122–23. Se: Collstrop, Rud.
- COLLSTROP, RUD., legationsråd, er til stede som gæst, takkes af præsidenten for testamentarisk gave til Lundehave 26–27; ekstrakt-afskrift af testamente tilstilles selskabet 31.
- COMMISSION ON STANDARDS ETC. OF RADIOACTIVITY, møde i Amsterdam 1949, J. C. Jacobsen delegeres 28; beretn. om møde 32; møde i Paris 1950, J. C. Jacobsen delegeres 51.
- COMMITTEE ON SCIENCE AND ITS SOCIAL RELATIONS, komité 21.
- CONCORDANCE ET INDICES DE LA TRADITION MUSULMANE, bevill. for 1950 36.

- CONGRÈS DE LA FÉDÉRATION INTERN. DES ASSOC. D'ÉTUDES CLASSIQUES, LE 1er, i Paris 1950, E. Dyggve delegeres 53.
- CONGRÈS INTERN. D'HISTOIRE DE L'ART, LE XVIe, i Lissabon 1949, E. Dyggve sender beretn. 43.
- CONGRÈS INTERN. DES SCIENCES PRÉHISTORIQUES ET PROTOHISTORIQUES, LA 3e SESSION DU, i Zürich 1950, ingen delegation sendes 49.
- CONGRESS OF AMERICANISTS, THE XXIX. INTERN., i New York 1949, W. Thalbitzer giver beretn. derom 39.
- CONGRESS, THE SEVENTH INTERN. BOTANICAL, i Stockholm 1950, Ø. Winge delegeres 40.
- CONGRESS FOR HISTORICAL SCIENCES, THE IXth INTERN., i Paris 1950, Poul Nørlund delegeres 40.
- CONGRESS OF MATHEMATICIANS, THE INTERN., i Cambridge, Mass. 1950, H. Bohr, W. Fenchel, Børge Jessen og N. E. Nørlund delegeres 49.
- CONGRESS FOR MICROBIOLOGY, THE 5th INTERN., i Rio de Janeiro 1950, Ø. Winge delegeres 53.
- CONGRESS OF PRIVATE LAW, THE INTERN., i Rom 1950, ingen delegation sendes 29.
- CONGRESSO INTERN. DI PREISTORIA E PROTOSTORIA MEDITERRANEA, IL 1°, i Firenze m. m. 1950, ingen delegation sendes 40.
- CONGRESSO INTERN. DI STUDI LIGURI, IL 1°, i Monaco m. m. 1950, ingen delegation sendes 40.
- CONSEIL INTERN. DES UNIONS SCIENTIFIQUES, komiteer for derunder hørende unioner 20–21; holder møde i København 1949 28; sender nye statutter 43.
- CORPUS LEXICOGRAPHORUM GRAECORUM, kommission 22; beretn. for 1949, valg af ny formand 41; beretn. trykt 126.
- DAL, ERIK, cand. mag., får bevill. af mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- DAM, H., taler mindeord om S. Orla-Jensen 47, trykt 67–75.
- DANMARKS AKVARIUM, medlem af bestyrelsen 25.
- DANMARKS INSTITUT FOR INTERN. UDVEKSLING AF VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (I. D. É.) 134.
- DEBRECEAN, Institut mathématique de l'Université, bytteforb. indgås 29.
- DEGERBØL, MAGNUS, giver medd. »Om postglaciale fund af den europæiske sumpskildpadde i Danmark« 44; medl. af komité under The Intern. Wildfowl Research Institute 51.
- DICTIONNAIRE DE LA TERMINOLOGIE DU DROIT INTERNATIONAL, selsk. vedtager tilskud 53.
- DISPUTATSER o. l. over social-videnskabelige emner fra krigsramte lande, forslag om udgivelse heraf 29.
- DUCANGE, kommission 22; beretn. for 1949, valg af ny formand 41; beretn. trykt 127.
- DYGGVE, E., vælges til medlem af best. for Lundehave 34, formand 41; sender beretn. om kunsthist. kongres i Lissabon 1949 43; delegeres til Le 1er Congrès de la Fédération Intern. des Assoc. d'Études Classiques i Paris 1950 53.
- FABRICIUS, KNUD, vælges til medl. af registreringskomm. 34.

- FABRICIUS-BJERRE, FR., prof., dr. phil., afh. »Über projektive Böschungslinien auf Flächen 2. Ordnung« opt. 38, udk. 158.
- FARMACEUTISKE HØJSKOLE, DANMARKS, får selsk. publ. 35.
- FENCHEL, W., delegeres til matematikerkongres i Cambridge, Mass. 1950 49.
- FILOLOGMØDE, DET IX. NORDISKE, i Helsingfors og Åbo 1950, Kaj Barr delegeres 51.
- FISCHER, ALBERT, giver medd. »Forskelle i proteinernes struktur hos normale og maligne vævsceller« 45.
- FISHER, R. A., prof., dr. sc., Cambridge, Engl., vælges til udenl. medlem 48.
- FOGED, NIELS, lektor, får bevill. af mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- FORFATTEREKSEMPLARER, SELSKABETS UDSENDELSE AF, beretn. fra sekretariatet 133.
- FRANDSEN, K. J., forsøgsleder, Tåstrup, får pris af Classens legat for prisbesvarelse 46.
- FREDERIKSBORG-MUSEETS BESTYRELSE, medlem 23.
- FRIIS, AAGE, afgår ved døden 27; mindeord ved C. O. Bøggild-Andersen 37, trykt 77–88; efterladt msk. »Kong Oscar II's Forhold til Danmark, det nordslesvigske Spørgsmaal og danske Venner« forelægges af C. O. Bøggild-Andersen 44, udk. 157.
- FYSIKERKONGRES i Como 1949, C. Møller delegeres 29; beretn. 32.
- FØLNER, ERLING, dr. phil., afh. »A Theorem on Almost Periodic Functions of Infinitely Many Variables« opt. 32, udk. 158; afh. »A Proof of the Simpler Pontrjagin Duality Theorems by Help of the Connection between two Infinite-Dimensional Spaces« opt. 38, udk. 158.
- GÆSTER, til stede ved selsk. møder 26, 31, 32, 34, 35, 39, 45, 52.
- HAMMERICH, L. L., giver medd. »Der Ackermann aus Böhmen« 39; sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. 1949 46. Se ogsaa: redaktør.
- HANSEN, H. M., prof., dr. phil., vælges til medlem 48.
- HELSINGFORS, Meteorologisk institut, bytteforb. indgås 29.
- HERBORG, EMIL, LEGAT, bestyrelse 24; O. B. Bøggild genvælges til medl. af bestyr. 48; beretn. og regnskab for 1949 49, trykt 123–24.
- HEVESY, G., overværer møde 31.
- HELMSTIERNE-ROSENCRONESKE STIFTELSE, DEN GREVELIGE, sender medd. om tilskud for 1948 30.
- HJELMSLEV, JOHS., forelægger arb. om Archimedes' størrelseslære 33, udk. 158; afgår ved døden 40; mindes af mødets leder 41 og af præsidenten 52; mindeord ved Jakob Nielsen 52, trykt 89–103.
- HJELMSLEV, LOUIS, giver medd. »Semantikens grundproblem« 50.
- HOUSTON, Rice Institute Library, bytteforb. indgås 54.
- HØEG, C., formand for kommiss. for Ducange 41; delegeres til møde i Union Acad. Intern. i Bruxelles 1950 44; sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. 1949 46, trykt 130–31.
- ISTANBUL, Technical University, bytteforb. indgås 35.
- JACOBSEN, J. C., delegeres til møde i Joint Commission on Standards etc. of Radioactivity i Amsterdam 1949 28; sender beretn. om mødet

- 32; taler mindeord om Martin Knudsen 35, trykt 55–61; delegeres til møde i Joint Commission on Standards etc. of Radioactivity i Paris 1950 51.
- JENA, Universitätsbibliothek, bytteforb. udvides 35.
- JENSEN, KAI ARNE, giver medd. »Kemisk induceret mutation« 31.
- JENSEN, P. BOYSEN, afh. »Untersuchungen über Determination und Differenzierung I« opt. 47, udk. 159.
- JESSEN, BØRGE, genvælges til revisor 48; delegeres til matematikerkongres i Cambridge, Mass. 1950 49; vælges til medl. af Carlsbergfondets direktion 50.
- JESSEN, KNUD, genvælges til medl. af bestyr. for mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- JUBILÆUMSSKRIFT, SELSKABETS, bind II fremlægges 53, udk. 159.
- KASSEKOMMISSION, SELSKABETS, 19; forelægger budget for 1950 36, trykt 108–10; forelægger regnskab for 1949 48, trykt 104–07; Poul Nørlund genvælges til medl. 48; N. E. Nørlund genvælges til form. 53.
- KASSERER, SELSKABETS, 19.
- KIEV, det ukrainske akademi, bytteforb. indgås 40.
- KLASSEFORMÆND, SELSKABETS, 19; leder møder 30, 32, 34, 35, 40, 42, 43, 45, 47, 50.
- KLASSER, SELSKABETS, holder møde 38, 45; den naturv.-mat. forelægger bedømmelse af prisbesvarelse 46.
- KNUDSEN, ELLEN, professorinde, overværer møde 35.
- KNUDSEN, MARTIN, afgår ved døden 27; mindeord ved J. C. Jacobsen 35, trykt 55–61, og ved Niels Bohr 35, trykt 61–65.
- KNUDTZON, TH., højesteretssagfører, er til stede som gæst, takkes af prædidenten 27; sender ekstrakt-afskrift af testamente vedr. Lunde have 31.
- KOFOED-HANSEN, O., mag. sc., afh. i samarb. med J. Lindhard og O. B. Nielsen »A New Type of β -Ray Spectrograph« opt. 37, udk. 158.
- KOMPPA, GUSTAV, fh. prof., Helsingfors, selsk. udenl. medl. død 27.
- KRAMERS, H. A., prof., dr., Leiden, er til stede som gæst 39.
- KROGH, AUGUST, afgår ved døden, mindes i selskabet 27.
- KYLIN, J. H., prof., dr., Lund, selsk. udenl. medl., død 39.
- KYOTO, Departm. of Physics, Kyoto University, bytteforb. indgås 40.
- KØBENHAVN, Danmarks farmaceutiske højskole får selsk. publ. 35.
- LAMM, MARTIN, fh. prof., dr., Stockholm, selsk. udenl. medl., død 52.
- LANGE, JOHAN, mag. sc., får bevill. af mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- LANGSETH, A., giver medd. »Undersøgelser til belysning af molekylernes elektronstruktur« 42.
- LARSEN, C. SYRACH, arboretforst., dr. agro., sender beretn. om The Seventh Pacific Science Congress i 1949 29.
- LEGATER. Se: Bohr, Classen, Herborg, Lorenzen og Ørnborg.
- LILLE, Bibliothèque Universitaire, bytteforb. indgås 37.
- LINDERSTRØM-LANG, K., giver medd. »Fortsatte studier over plakalbumindannelsen« 47.

- LINDHARD, J. Se: Kofoed-Hansen, O.
- LITTMANN, R. L. E., prof., dr., Tübingen, selsk. udenl. medl., afh. »Mohammed im Volksepos« forelægges af Johs. Pedersen 36, udk. 157.
- LOMBARD, ALF, prof., Lund, er til stede som gæst 34.
- LOMHOLT, ASGER, fuldmægtig 25; fremlægger »Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab 1742–1942« bind II 53, udk. 159; beretn. fra sekretariatet trykt 132–35.
- LORENZENS LEGAT, MAG. ART. MARCUS, bestyrelse 24; legatet uddeles 48; bestyrelsen genvælges 48; beretn. for 1949–50 og regnskab for 1949 51, trykt 125–26.
- LUND, SØREN, mag. sc., afh. »The Marine Algæ of Denmark. Contributions to their Natural History. Vol. II, Part IV« opt. 30.
- LUNDEHAVE. Se: Collstrop, A. og Collstrop, Rud.
- MADRAS, KUPPUSWAMI SASTRI Research Institute, bytteforb. indgås 35.
- MAINZ, medd. om oprettelse af Akademie der Wissenschaften und der Literatur 36; bytteforb. hermed indgås 51.
- MATTHIESSEN, HUGO, giver medd. »Fredericias jus asyli og dets virkninger« 34.
- MEDLEMMER, SELSKABETS, 1–18; afgår ved døden 27, 33, 37, 39, 40, 52; forslag om valg medd. 46; nye medl. optages 48.
- MINDEORD, Martin Knudsen ved J. C. Jacobsen og Niels Bohr 35, trykt 55–65; Aage Friis ved C. O. Bøggild-Andersen 37, trykt 77–88; S. Orland-Jensen ved H. Dam 47, trykt 67–75; Johs. Hjlemslev ved Jakob Nielsen 52, trykt 89–103.
- MONUMENTA MUSICAE BYZANTINAE, kommission 22; sender beretn. for 1948–50 46, trykt 128–29.
- MORTENSEN, TH., får pastor emer. F. J. Ørnborgs legat 33.
- MOSKVA, State Lenin Library, bytteforb. udvides 35.
- MUNKSGAARD, E., FORLAG, medd. om salg af selsk. publikationer 30.
- MØDER, SELSKABETS, beretn. 26–54.
- MØLLER, C., delegeres til fysikerkongres i Como 1949 29; sender beretn. om kongressen 32; forelægges afh. af dr. Claude Bloch 45.
- NEW HAVEN, Connecticut Academy of Arts and Sciences, lykønskes til 150-års jubilæum 1949 29.
- NIELSEN, ANKER, dr. phil., afh. »Contributions to the Metamorphosis and Biology of the Genus *Altrichopogon* Kieffer« opt. 53.
- NIELSEN, JAKOB, deltager i møde i Cons. Intern. des Unions Scient. 1949 28; giver medd. »Om modul-gruppens kongruens-undergrupper« 36, udk. 158; genvælges til medl. af bestyr. for mag. art. Marcus Lorenzens legat 48; taler mindeord om Johs. Hjlemslev 52, trykt 89–103. Se også: sekretær.
- NIELSEN, NIELS, deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scientifiques 1949 28; giver medd. »Marskdannelsen på Skallingen« 37.
- NIELSEN, O. B. Se: Kofoed-Hansen, O.
- NILSSON-EHLE, N. H., fh. prof., dr., Lund, selsk. udenl. medl., død 37.
- »NORDENS« NORDISKE SPROGNÆVN, medlem 25.
- NØRLUND, N. E., deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scient. 1949

- 28; delegeres til matematikerkongres i Cambridge, Mass. 1950 49; genvælges til form. for kassekomm. 53.
- NØRLUND, POUL, delegeres til historikerkongres i Paris 1950 40; genvælges til medl. af kassekomm. 48.
- OAK RIDGE, TENN., U.S. Atomic Energy Commission, bytteforb. indgås 30.
- OPPENHEIMER, J. ROBERT, prof., dr. phil., vælges til udenl. medlem 48.
- ORLA-JENSEN, S., afgår ved døden 27; mindeord ved H. Dam 47, trykt 67—75.
- OSAKA, Kinki University Library, bytteforb. indgås 49.
- OVERSIGT OVER SELSKABETS VIRKSOMHED 1948—49, udk. 157.
- PACIFIC SCIENCE CONGRESS, THE SEVENTH, i Auckland og Christchurch 1949, dr. A. Fr. Bruun og dr. C. Syrach Larsen sender beretninger 29.
- PÄLI DICTIONARY, A CRITICAL, kommission 22.
- PEDERSEN, HOLGER, giver medd. »Indoeuropæiske lydfor skydninger« 33.
- PEDERSEN, JOHS., leder møde 32, 35, 42, 45, 50; mindes Martin Knudsen 35; forelægger afh. af R. L. E. Littmann 36; giver medd. »Den fönikisk-hittitiske bilingue fra Karatepe i Lilleasien« 42; giver medd. »En islamisk prædikanttype« 47.
- PETERSSON, V. W., lektor, cand. mag., får bevill. af mag. art. Marcus Lorenzens legat 48.
- PHILADELPHIA, Franklin Institute, bytteforb. indgås 30.
- PRAHA, Library of the National Museum, bytteforb. indgås 41; Státní Geologický Ústav, bytteforb. indgås 46.
- PRISBESVARELSER, nedsættelse af udvalg til bedømmelse 38; behandling af bedømmelse 45; bedømmelse forelægges, pris af Classens legat uddeles 46.
- PRISOPGAVER, medd. om indsendelse af forslag 36.
- PRÆSIDENT, SELSKABETS, 19; byder medl. velkommen 26; takker for gave til Lundehave 26—27; mindes Johs. Hjelmlev 52; er fraværende 30, 32, 34, 35, 40, 42, 43, 45, 47, 50. Se også: Bohr, Niels.
- PUBLIKATIONER, SELSKABETS, fremlægges af redaktøren 32, 38, 40, 42, 43, 47, 49, 51; salg i 1948 30; anvendelse af referater anbefales 34.
- PUSA, National Physical Laboratory, bytteforb. indgås 51.
- RASK-ØRSTED FONDETS BESTYRELSE, medlemmer 23; bevilger 10.000 kr. til intern. forb. 30.
- RAVN, O. E., giver medd. »Nogle vanskelige passager i babylonsk poetisk litteratur« 41.
- REDAKTØR, SELSKABETS, 19; fremlægger udkomne publikationer 32, 38, 40, 42, 43, 47, 49, 51. Se også: Hammerich, L. L.
- REGISTRERING AF LITTERÆRE KILDER TIL DANSK HISTORIE, medl. af kommission 20; K. Fabricius vælges til medl. 34.
- REGNSKAB for 1949 forelægges 48, trykt 104—07.
- REHBERG, P. BRANDT, deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scient. 1949 28.
- REVISORER, SELSKABETS, 19; Børge Jessen genvælges 48.
- REVISORSUPPLEANTER, SELSKABETS, 20; B. Strömrgren genvælges 48.
- RIGA, det lettiske vidensk. akademi, bytteforb. indgås 49.

- ROSENBERG, GUSTAV OTTO, fh. prof., Stockholm, selsk. udenl. medl., død 33.
- ROSKILDE, centralbibl., anmodn. om selsk. publ. afslås 43.
- RÆDER, HANS, giver medd. »Platoniske stadier« 31, udk. 157; fratræder som formand for kommiss. for Ducange og for kommiss. for Corpus Lexicogr. Graec. 41.
- RØMER, OLE, MEDAILLE, Medl. af bestyrelsen 25.
- SANDKLEF, A., intendent, Varberg, er til stede som gæst 32.
- SCIENTIFIC ABSTRACTING, konference i Paris 1949 29; mundtlig beretn. derom 34.
- SEKRETARIAT, SELSKABETS, 25; honorar for medhjælper forhøjes 36; beretn. for 1949 53, trykt 132–35.
- SEKRETÆR, SELSKABETS, 19; meddeler dødsfald 27, 33, 37, 39, 40, 52; giver medd. om forslag til prisopgaver for legaterne 36; giver medd. om forslag om valg af nye medl. 46; giver oversigt over sæsonens møder 53. Se også: Nielsen, Jakob.
- SENDAI, Physical Institute, Tohoku University, bytteforb. indgås 42.
- SKANDINAVISKE NATURFORSKERMØDER, den danske bestyrelse 24.
- STATSTILSKUD, medd. herom 51.
- STRÖMGREN, BENGT, deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scient. 1949 28; genvælges til revisorsuppleant 48.
- SYDNEY, Royal Society of New South Wales, bytteforb. indgås 30.
- TALLINN, det estiske vidensk. akademi, bytteforb. indgås 49.
- THALBITZER, W., giver beretn. om amerikanistkongres i New York 1949 39.
- TILLIDSHVERV, SELSKABETS, 19–25.
- TORINO, Bibl. della Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università, bytteforb. indgås 43.
- TORNEHAVE, HANS, dr. phil., afh. »A Theorem on the Mean Motions of Almost Periodic Functions« opt. 42, udk. 158.
- UDVALG, KOMMISSIONER OG KOMITEER 19–25.
- UNDERHILL, ANNE B., dr., Canada, afh. »On Model Atmospheres for the High-Temperature Stars« opt. 30, udk. 158.
- UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE, kommission 20; valg af ny formand 33; får bevill. 36; beretn. for 1949 53, trykt 114–21.
- UNDERVISningsMINISTERIET, meddelelse om statstilskud 51.
- UNESCO, RÅDGIVER FOR NATIONALKOMMISSIONEN FOR, 22.
- UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, komité 20; sender trykt beretn. om møde 1949 28; beretn. fra delegationen 46, trykt 130–31; delegation til møde 1950 44.
- UNION ASTRONOMIQUE INTERN., komité 20.
- UNION GÉODÉSIQUE ET GÉOPHYSIQUE INTERN., komité 21.
- UNION GÉOGRAPHIQUE INTERN., stiller forslag vedr. Intern. Institute of the Arid Zone 35.
- UNION INTERN. DE PHYSIQUE PURE ET APPLIQUÉE, komité 21.
- UNION INTERN. DES SCIENCES BIOLOGIQUES, komité 21.
- U. N. SCIENTIFIC CONFERENCE ON THE CONSERVATION AND UTILIZATION OF RESOURCES, i Lake Success 1949, ingen delegation fra selskabet 28.

- VALG AF EMBEDSMÆND o. l. 48, 50.
- VEDEL, HERMAN, maler, maleriet »Carlsbergfondets direktion« udlånes til mindeudstilling 30.
- VILNJUS (Wilno), det litauiske videnskabernes akademi, bytteforb. indgås 38.
- WHEELER, JOHN A., dr., Princeton, er til stede som gæst 39.
- WIEN, Österr. Mathematische Gesellschaft, bytteforb. indgås 38.
- WILDFOWL RESEARCH INSTITUTE, THE INTERN., selsk. tilsluttes en dansk komité, M. Degerbøl repræs. selsk. 51.
- WINGE, ØJVIND, deltager i møde i Conseil Intern. des Unions Scient. 1949 28; leder møde i selsk. 34, 40, 43, 47; giver medd. »Undersøgelser over nedarvningen af maltoseforgæringsevne hos gær, til dels ved hjælp af røntgenmutanter« 39; delegeres til botanikerkongres i Stockholm 1950 40; mindes Johs. Hjelmlev 41; delegeres til mikrobiolog-kongres i Rio de Janeiro 1950 53.
- WROCLAW, Polskie Towarzystwo Zoologiczne, bytteforb. indgås 29.
- WÜRZBURG, Physikalisch-Technische Gesellschaft lykønskes til 100-års jubilæum 1949 36.
- ZAGREB, Societas Scientiarum Naturalium Croatica, bytteforb. indgås 40.
- ZÜRICH, Schweiz. Mathematische Gesellschaft, bytteforb. indgås 29.
- ÆGYPTISK ORDBOG, kommission 22.
- ØRNBORG, PASTOR EMER. F. J., LEGAT, uddeles 33.

BERETNING

FRA

CARLSBERGFONDET

FOR ÅRET

1. OKTOBER 1948 TIL 30. SEPTEMBER 1949

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1950

*Denne beretning er af Carlsbergfondets direktion indgivet
til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab i henhold
til § XVIII i Fondets statuter.*

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Afdeling A: Carlsberg Laboratoriet.....	5
Afdeling B: Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser	16
Carlsbergfondets biologiske Institut	41
Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.....	44
Afdeling C: Det Nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg	57
Ny Carlsbergfondet.....	67
Regnskab og status for Carlsbergfondet og afdelingerne A, B og C samt Ny Carlsbergfondet.....	78
Almindelige meddelelser.....	87

Afdeling A

Carlsberg Laboratoriet.

Fra Laboratoriets bestyrelse er modtaget følgende beretning:

Den kemiske afdeling.

(Leder: professor, dr. K. LINDERSTRØM-LANG).

I det forløbne år har professor K. LINDERSTRØM-LANG dels alene dels i samarbejde med forskellige medarbejdere været beskæftiget med studier over proteinstoffer og proteolytiske enzymer.

I marts 1949 holdt professor LINDERSTRØM-LANG to foredrag i Oslo og to i Lund om proteinstoffernes struktur.

I tidsrummet 4. maj til 5. juli 1949 var professor LINDERSTRØM-LANG på rejse i De forenede Stater. Han deltog i the Cold Spring Harbor Symposium on Amino Acids and Proteins, hvor han holdt foredrag om den tryptiske nedbrydning af laktoglobulin. Desuden holdt professor LINDERSTRØM-LANG foredrag om forskellige emner i New York, Boston og Cleveland.

Fra den 17. til den 29. august deltog professor LINDERSTRØM-LANG i den første internationale biokemiker-kongres i Cambridge, hvor han talte om betydningen af diffusionsprocesser i mikro-gasanalysen.

Følgende arbejde er givet i trykken:

K. LINDERSTRØM-LANG: Structure and enzymatic break-down of proteins. Cold Spring Harbor Symposia on Quantitative Biology. Vol. XIV (1949).

Dr. phil. C. F. JACOBSEN har været beskæftiget med organisk-kemiske studier af PN-bindingen. Ligeledes har han påbegyndt en undersøgelse sammen med dr. A. ABRAMS over adskillelse af ægalbuminets komponenter ved elektroforese. Derudover har dr. JACOBSEN deltaget i en række forefaldende arbejder i Laboratoriet.

Cand. polyt. G. JOHANSEN har fortsat de i tidligere beretninger nævnte undersøgelser over aminosyrers reaktion med kulhydrater.

Cand. polyt. M. OTTESEN har tildels i samarbejde med cand.

med. EEG-LARSEN, dr. CLAUDE VILLEE og professor LINDERSTRØM-LANG fortsat undersøgelserne over den enzymatiske omdannelse af ægalbumin til plakalbumin. Sammen med dr. A. D. McLAREN har han undersøgt vandadsorptionsisotermerne for disse to proteinstoffer.

Mag. scient. KNUD MAX MØLLER har fra 1. april med støtte af Rockefeller Foundation påbegyndt en undersøgelse af enzymfordelingen i normalt og malignt væv. Undersøgelsen foretages tildels i samarbejde med dr. BENGT SYLVÉN, Karolinska Sjukhuset, Stockholm, dr. HEINZ HOLTER og professor LINDERSTRØM-LANG.

Cand. polyt. A. V. GÜNTEMBERG har som gæst ved afdelingen med støtte af et teknisk-videnskabeligt forskningsstipendium fortsat og afsluttet sin undersøgelse over enzymdannelsen under væksten af *Bacillus subtilis* under forskellige forhold.

Dr. med. JØRGEN THYGESEN har som gæst ved afdelingen fortsat sine undersøgelser over peptidaseindholdet i blodet.

Civilingeniør ARNE JOHANSEN har ligeledes som gæst ved afdelingen bistået dr. THYGESEN ved ovennævnte undersøgelser.

Cand. med. L. KORSGAARD CHRISTENSEN har som gæst ved afdelingen og med delvis støtte fra Rockefeller Foundation fortsat sin undersøgelse over laktoglobulinets denaturering under forskellige forhold. Et arbejde over denne undersøgelse er blevet trykt, se listen over publicerede afhandlinger.

Mag. scient. THOMAS ROSENBERG har som gæst ved afdelingen været beskæftiget med teoretiske og eksperimentelle undersøgelser over metafosfaternes kemi og deres biologiske betydning.

Cand. med. N. EEG-LARSEN, Oslo, har som gæst ved afdelingen dels alene dels i samarbejde med cand. polyt. OTTESEN og professor LINDERSTRØM-LANG udført undersøgelser over plakalbumindannelsens kemi og har tillige været beskæftiget med en kvantitativ udformning af den papirkromatografiske metode. Desuden har cand. med. EEG-LARSEN bistået mag. ROSENBERG ved en eksperimentel undersøgelse af kreatinfosforsyrens forhold i vandig opløsning.

Dr. A. D. McLAREN, Brooklyn, har som gæst ved afdelingen tildels i samarbejde med dr. JACOBSEN og professor LINDERSTRØM-LANG udført undersøgelser over volumenændringen ved dannelse af proteinkomplekser i vandig opløsning. Hans samarbejde med cand. polyt. OTTESEN er omtalt under denne. Et arbejde over

ultravioletabsorptionen af klupein er i trykken i *Acta Chemica Scandinavica*.

Dr. H. R. HOLMAN, Yale University, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse over peptidasevirkningens mekanisme.

Dr. A. ABRAMS, Wisconsin, har som gæst ved afdelingen som omtalt under dr. C. F. JACOBSEN påbegyndt elektroforetiske studier over proteinstoffer.

Dr. C. A. VILLEE, Boston, har som gæst ved afdelingen som nævnt påbegyndt en undersøgelse over plakalbumindannelsen.

Dr. J. LÉONIS, Bruxelles, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en nærmere undersøgelse af reaktionen mellem aminosyre og svovlkulstof under forskellige forhold.

Dr. A. L. LEVY, London, har som gæst ved afdelingen i samarbejde med dr. LÉONIS og professor LINDERSTRØM-LANG påbegyndt en undersøgelse over den trinvis nedbrydning af peptider ved hjælp af reaktionen med svovlkulstof.

Desuden har følgende gæster i årets løb arbejdet ved afdelingen:

Cand. polyt. VAGN MØLLER, København, H. E. HEYMAN, B. A., Cambridge, dr. E. KRUGELIS, Poughkeepsie, New York, og dr. J. KAUZMANN, Princeton.

Følgende afhandlinger er publiceret i regnskabsåret 1948—49:

JOHANSEN, ARNE and JØRGEN E. THYGESEN: Direct dilatometry of peptidase activity of normal human serum and hemolysate. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 26, no. 14. 1948.*

JOHANSEN, GORDON: Lubrication of dilatometers with ground-glass joints. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 26, no. 15. 1948.*

LINDERSTRØM-LANG, K. and M. OTTESEN: Formation of plakalbumin from ovalbumin. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 26, no. 16. 1949.*

FREDERICQ, E. and K. LINDERSTRØM-LANG: Solubility of plakalbumin in ammonium sulphate solutions. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 26, no. 17. 1949.*

JACOBSEN, C. F.: A comparison of different β -lactoglobulin samples. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 26, no. 18. 1949.*

GÜNTEMBERG, A. V. and K. LINDERSTRØM-LANG: Osmotic pressure of plakalbumin and ovalbumin solutions. *Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 27, no. 1. 1949.*

LONGSWORTH, L. G. and C. F. JACOBSEN: An electrophoretic study of the

- binding of salt ions by β -lactoglobulin and bovine serum albumin. JI. Phys. and Coll. Chemistry. Vol. 53. 1949.
- LINDERSTRØM-LANG, K.: Synthesis of proteins. Proceedings of the 6th International Congress of experimental Cytology. 1949.
- EEG-LARSEN, N., K. LINDERSTRØM-LANG and M. OTTESEN: Transformation of ovalbumin into plakalbumin. Arch. Biochem. Bd. 19. 1948.
- KORSGAARD CHRISTENSEN, L.: Trypsin splitting and denaturation of β -lactoglobulin. Nature. Vol. 163. 1949.
- JACOBSEN, C. F. and K. LINDERSTRØM-LANG: Salt linkages in protein. Nature. Vol. 164. 1949.

Den fysiologiske afdeling.

(Leder: professor, dr. Ø. WINGE).

Prof. WINGE har i samarbejde med dr. CATHERINE ROBERTS fortsat analysen af nedarvningen af enzymatiske egenskaber hos gær. En heterozygotisk maltoseforgærende M_1m_1 -type fremstilledes ved krydsning og røntgenbestråledes med det formål at fremstille en recessiv m_1m_1 -type, hvilket lykkedes. Til kontrol krydsedes denne med en M_1M_1 -type, og M_1m_1 forventedes at fremkomme. Dennes afkom analyseredes og gav simpel 2:2 spaltning, idet dog hidtil en enkelt afvigende sporesæk, der gav en 3:1 spaltning, fremkom. En arbejdshypotese til en simpel forklaring på dennes opståen efterprøves og synes at bekræftes. Forsøg på ved bestråling af den ikke-maltoseforgærende m_1m_1 -type at fremkalde en tilbage mutation er hidtil ikke lykkedes. På tilsvarende måde er en M_3m_3 -type fremstillet og bestrålet.

Undersøgelser er foretaget over, hvor mange mutationer af alle slags der i det hele taget fremkommer gennem bestråling.

Undersøgelser over adaptation til galaktoseforgæring er fortsat, ligesom der er fremstillet materiale til fortsat analyse (i forbindelse med cand. mag. V. HARTELIUS) af evnen til at syntetisere biotin.

På »Nordgården« har prof. WINGE og medarbejdere fortsat humle- og bygforsøg. Der høstedes i år lidt under 2000 kg humle af god kvalitet, idet forsommeren var ugunstig. Nye bygkrydsninger udførtes, og den nye Carlsbergbyg, der har særligt gode maltningsegenskaber, kom på markedet i foråret 1949 og blev ret stærkt efterspurgt, da den med hensyn til afkastning hidtil ligger højest af alle sorter i statens forsøg igennem de år, den har været afprøvet.

Den 6. oktober 1948 holdt prof. WINGE foredrag om »Arvelighedsforhold hos gærsvampe« i Biologisk Selskab, og den 25. februar 1949 holdt han to foredrag i Det kgl. danske Videnskabernes Selskab, nemlig dels »Om et gen, der bevirker diploidisering hos gær« og dels om »Undersøgelser over hybriden laks \times ørred«.

Den ordinære assistent, dr. phil. AAGE SKOVSTED, har bistået ved byg- og humleforsøgene. Sammenlignende undersøgelser over spontane mutationer og virkningen af forskellige kemikalier samt af røntgenstråler er blevet fortsat. Endvidere har han foretaget indsamlinger og undersøgelser af lavere danske svampe, især af familien *Thelephoraceae*. En sammenskrivning af de herved indvundne resultater er påbegyndt, idet hver familie sammenlignes med det materiale, der henligger i vore samlinger, samtidig med at der foretages indgående litteraturstudier. Foreløbig er slægten *Tomentella* færdigbearbejdet og viser, at 90 % af de ældre fund er urigtigt bestemte, og over 50 % heraf er henført til forkerte slægter eller familier.

En afhandling om kamfer-mutationer er offentliggjort (se listen over publikationer).

Ekstraordinær assistent, cand. mag. ESSEN DITLEVSEN har fortsat de genetiske undersøgelser over *Saccharomyces fragilis* og *S. italicus*. Endvidere har han deltaget i det almindelige arbejde vedrørende bygforsøgene.

Ekstraordinær assistent, cand. mag. ERIK BILLE HANSEN har foretaget analyser af byg og humle og deltaget i det almindelige arbejde vedrørende bygforsøgene. Han har endvidere fortsat arvelighedsundersøgelserne over gærhybriden *Saccharomyces cerevisiae* (Yeast Foam) \times *S. italicus*.

Ekstraordinær assistent, cand. mag. VAGN HARTELIUS har fortsat undersøgelserne over adenins, methionins og B-vitamins indflydelse på væksten og pigmenteringen dels af forskellige mutanter af Yeast Foam og dels af andre gærsvampe. Nogle biotinkrævende mutanters tilsyneladende adaptation til biotinsyntese blev nærmere undersøgt.

Ved røntgenbestråling af Yeast Foam blev fremstillet en methioninkrævende, relativt hurtigvoksende mutant, som er velegnet til methioninbestemmelse.

Der blev foretaget en række orienterende undersøgelser over

muligheden af at koncentrere mængden af biokemiske gærmutanter ved fjernelse af de ikke muterede gærceller.

Ekstraordinær assistent, Ph. Dr. CATHERINE ROBERTS har samarbejdet med prof. WINGE (se denne). Dr. ROBERTS holdt under et besøg i Amerika efter indbydelse foredrag om Laboratoriets gærundersøgelser ved University of California, Berkeley og Davis, Calif., og ved Yale University, New Haven, Conn. Endvidere deltog hun i og holdt foredrag ved det i Milwaukee, Wisc., afholdte Yeast Symposium.

FRK. AASE HJORT har foretaget undersøgelser over en homozygotisk stamme af *Saccharomyces Ludwigi* og har vedligeholdt Laboratoriets samlinger af gær- og skimmelsvampe.

Dr. G. E. MAGNI, Milano, har indtil december 1948 som gæst fortsat sine undersøgelser over nedaryningen af evnen hos gær til at optage farveindikatorstoffer på forskellig måde og har offentliggjort en afhandling herom i Laboratoriets meddelelser.

Dr. URS LEUPOLD, Zürich, har indtil februar 1949 fortsat sine ved et tidligere ophold ved Laboratoriet påbegyndte undersøgelser over arvelighedsforhold hos *Schizosaccharomyces pombe*, særlig vedrørende hetero- og homothalli, og har fuldført en afhandling herom, der vil fremkomme i Laboratoriets meddelelser.

Dr. R. S. W. THORNE, Birmingham, har i maj—juni måned 1949 som gæst sat sig ind i Laboratoriets mikroteknik og foretaget undersøgelser over hybrididen *Saccharomyces Chevalieri* \times *S. Italicus*.

Yderligere har ingeniør OLE JACOBSEN, København, i februar måned 1949 sat sig ind i Laboratoriets mikroteknik.

Følgende arbejder er offentliggjort i årets løb:

- GILLILAND, R. B.: A yeast hybrid heterozygotic in four fermentation characters. *Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol.* Vol. 24, no. 25. 1949.
- MAGNI, G. E.: A new genetic character in yeast affected by complementary genes. *Smst.* Vol. 24, no. 26. 1949.
- SKOVSTED, A.: Induced camphor mutations in yeast. *Journ. of the Incorporated Brewers' Guild.* Vol. 35. 1949.
- WINGE, Ø.: Inheritance of enzymatic characters in yeasts. *Proc. of the Eight Intern. Congr. of Genetics.* *Hereditas, Suppl.* Vol. 1949.
- WINGE, Ø.: Yeast in modern genetics. *Proc. of the Fourth Intern. Congr. for Microbiol.* 1947. Copenhagen 1949.

WINGE, Ø. and ESSEN DITLEVSEN: A study on artificial hybrids between salmon (*Salmo salar*) and brown trout (*Salmo trutta*). Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol. Vol. 24, no. 23. 1948.

WINGE, Ø. and CATHERINE ROBERTS: A gene for diploidization in yeasts. Smst. Vol. 24, no. 24. 1949.

Cytokemisk underafdeling. (Leder: dr. H. HOLTER).

I fortsættelse af sine tidligere studier over lokaliseringen af proteolytiske enzymer i amøbe-cytoplasma har dr. H. HOLTER sammen med mag. scient. SØREN LØVTRUP undersøgt, hvor hurtigt proteiner og proteolytiske enzymer forbruges under sult. Arbejdet kræver metoder til bestemmelse af amøbers totalprotein, som er under udarbejdelse. Endvidere har dr. HOLTER sammen med NILS ANDRESEN, CICYLY CHAPMAN ANDRESEN og POUL K. JENSEN indledet en undersøgelse af amøbernes fordøjelsesproces, under anvendelse af radioaktivt kulstof (^{14}C). Isotopteknikken viste sig at være anvendelig i cytokemisk målestok, og en første meddelelse om resultaterne er i trykken i »Experimental Cell Research«. Ved dette arbejde har dr. HILDE LEVI fra Universitetets Zoofysiologiske Laboratorium udført radioaktivitetsmålingerne.

Den i sidste beretning nævnte undersøgelse om den analytiske udnyttelse af jod-acid-reaktionen til bestemmelse af organiske svovlforbindelser i den cartesianske dykker er blevet afsluttet, og en afhandling om resultaterne er offentliggjort i samarbejde med SØREN LØVTRUP.

På indbydelse af Universitetet i Uppsala har dr. HOLTER 7., 8. og 9. december 1948 holdt tre forelæsninger om følgende emner: »Cytokemiske mikrometoder«, »Undersøgelser over amøben *Chaos chaos*«, »Enzymatiske problemer i embryonaludviklingen«. Som deltager i 1st International Congress of Biochemistry i Cambridge 19.—25. august 1949 holdt han et foredrag om »Proteolytic enzymes in *Chaos chaos*«.

På foranledning af Carlsbergfondets direktion har dr. HOLTER udarbejdet en oversigtsartikel om de under Carlsbergfondet hørende laboratorier og deres arbejde. Artiklen er bestemt til tidsskriftet »Research«, London.

Ekstraordinær assistent, mag. scient. NILS ANDRESEN har i

samarbejde med dr. H. HOLTER undersøgt indholdet af visse enzymer i *Chaos chaos* og *Pelomyxa palustris* som bidrag til udrædelsen af de to organismers slægtskabsforhold. Desuden har han deltaget i den ovennævnte undersøgelse af optagelse af ^{14}C i *Chaos chaos*. Endvidere er muligheden for at fryse-tørre amøber i vakuum undersøgt, væsentligt med henblik på en isolering af amøbens krystaller til analyse. En undersøgelse af mitoseforekomst hos *Chaos chaos* er påbegyndt. Desuden har han ydet hjælp til afdelingens gæster i histologisk og cytologisk teknik. Et foredrag om genetiske forhold hos ciliater blev holdt på Universitetets Institut for almindelig zoologi. En oversigt over Laboratoriets arbejde med *Chaos chaos* er afleveret til trykning i Svensk faunistisk tidsskrift.

B. sc. CICYL ANDRESEN har som gæst deltaget i det ovennævnte arbejde med indførelse af ^{14}C i amøber. En undersøgelse af beta-strålingens indflydelse på ciliaters cytoplasma og kerner er påbegyndt. Endelig er der foretaget en undersøgelse af reorganisationsspalten i hypotriche ciliaters makronukleus med benyttelse af Feulgen's teknik og lacmoid-farvning.

Mag. scient. SØREN LØVTRUP har afsluttet den i sidste beretning nævnte undersøgelse af kinetikken ved jod-acid-reaktionen, katalyseret af organiske disulfider. Ligeledes afsluttet er et arbejde om dykkervægtens standardisering og konstans, samt et arbejde om bestemmelse af vægtfylden af centrifugerede amøber. Disse arbejder er dels offentliggjort, dels i trykken. — I fortsættelse af det nedenfor nævnte, sammen med dr. GREGG udførte arbejde om substansfordelingen i amfibie-embryoner, er magister LØVTRUP for tiden beskæftiget med en undersøgelse af det kvantitative forhold mellem reduceret vægt og total kvælstof- og kulhydratindhold i amfibieæg.

Gæster: Dr. E. KRUGELIS (New York) har afsluttet en undersøgelse af fosfataseindholdet i æg og embryoner af salamandre og frøer. En afhandling med titlen »Properties and changes of alkaline phosphatase activity during amphibian development« er i trykken. Desuden er hun beskæftiget med en undersøgelse af fosfatase-lokalisationen i amøber.

Dr. JOHN R. GREGG (New York) har i samarbejde med mag. scient. SØREN LØVTRUP bearbejdet spørgsmålet om forskellige stoffers (proteiner, kulhydrater, lipoider, peptidase) relative for-

deling i salamander-embryoner. En afhandling med titlen »Biochemical gradients in the axolotl *gastrula*« er under udarbejdelse.

Stud. mag. POUL K. JENSEN (København) har dels deltaget i de tidligere nævnte isotopundersøgelser, dels har han i samarbejde med dr. HOLTER gennemprøvet mulighederne for en forbedring af de eksisterende mikro-fosfatbestemmelser.

Dr. J. C. WATERLOW (London) har under et kortere ophold på afdelingen udført nogle forsøg, som var nødvendige til afslutningen af et arbejde om anvendelse af den Cartesianske dykker til studium af vævsprøver fra mennesker. Dette arbejde er, skønt for størstedelen udført andetsteds, på hans anmodning blevet antaget til trykning i Compt. rend. Lab. Carlsberg.

Foruden de nævnte har følgende gæster arbejdet ved afdelingen: Dr. J. R. PENNEY (London), dr. A. M. CLARK (Melbourne), dr. T. REYNOLDS (Sidney), dr. D. GLICK (Minneapolis) og dr. N. G. KURNICK (New Orleans).

Følgende afhandlinger er offentliggjort i årets løb:

- H. HOLTER and SØREN LØVTRUP: Proteolytic enzymes in *Chaos chaos*. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 27, no. 2. 1949.
- SØREN LØVTRUP: Observations on the kinetics of the cystine catalysis of the iodine-azide reaction. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 27, no. 3. 1949.
- H. HOLTER and SØREN LØVTRUP: Microdetermination of some sulfur compounds by means of the iodine-azide reaction. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 27, no. 4. 1949.
- H. HOLTER: Problems of enzyme localization and development. Publ. Staz. Zool. Napoli. Vol. 21. 1949.
- H. HOLTER: Cell physiological work with the amoeba *Chaos chaos*. Proc. of the 6th International Congress of Experimental Cytology. Experimental Cell Research. Supplement 1. 1949.
- N. ANDRESEN and H. HOLTER: The genera of amoebae. Science. Vol. 110, no. 2848. 1949.
- H. HOLTER: Aktuelle Probleme der Cytochemie. Österreichische Chemiker-Zeitung. 50. Jahrg. 1949.

Yderligere er to afhandlinger så langt fremskredet i trykken, at det, skønt deres rentrykning ikke kan afsluttes inden $\frac{1}{10}$ 1949, ville være upraktisk at henvise dem til næste års beretning:

- SAMUEL SCHWARTZ: The use of silicone coating on the cartesian diver microgasometer. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. Chim. Vol. 27, no. 5. 1949.

J. C. WATERLOW and A. BORROW: Experimental observations on the cartesian diver technique. *Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim.* Vol. 27, no. 6. 1949.

Beretning fra amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet
dr. phil. CARSTEN OLSEN.

I det forløbne år har dr. OLSEN fortsat sine undersøgelser over planternes ionoptagelse. En afhandling omhandlende koncentrationens betydning for ionoptagelseshastigheden er under udarbejdelse og vil snarest blive offentliggjort. Over samme emne har han holdt et foredrag i »Dansk Botanisk Forening«. Et referat af dette foredrag findes i »Naturhistorisk Tidende« (14. årg. 1950).

Af »Comptes rendus des Travaux du Laboratoire Carlsberg«, Série chimique, udkom i regnskabsåret 1948—49 vol. 26, no. 14—vol. 27, no. 4, ialt 7 ark. Af Série physiologique udkom vol. 24, no. 23—26, ialt 4 ark.

Ekstraordinær assistent ved den fysiologiske afdeling cand. mag. ERIK BILLE HANSEN fratrådte sin stilling 31. marts 1949. I hans sted ansattes fra 1. september 1949 CATHERINE ROBERTS, Ph. D.

Laboratoriets personale består ved slutningen af året 1948—49 af følgende:

For den kemiske afdeling er professor, dr. phil. K. LINDERSTRØM-LANG (ansat 1. august 1919 som ekstraordinær, 1. oktober 1930 som ordinær assistent, i den nuværende stilling 1. april 1938) forstander, dr. phil. C. F. JACOBSEN (ansat 1. oktober 1943 som ekstraordinær assistent, i den nuværende stilling 1. oktober 1944) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. polyt. GORDON JOHANSEN (ansat 1. november 1944) og cand. polyt. M. OTTESEN (ansat 1. oktober 1947).

For den fysiologiske afdeling er professor, dr. phil. ØJVIND WINGE (ansat 1. september 1933) forstander, dr. phil. AAGE SKOVSTED (ansat 1. december 1936) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. mag. ESSEN DITLEVSEN (ansat 1. oktober 1941), cand. mag. VAGN HARTELIUS (ansat 1. maj 1931 som ekstraordinær assistent ved den gæringsfysiologiske underafdeling, overgået 1. juni 1946 til den fysiologiske afdeling) og CATHERINE ROBERTS, Ph.D. (ansat 1. september 1949).

For den cytokemiske underafdeling er dr. phil. HEINZ HOLTER (ansat 1. oktober 1937 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. januar 1943) afdelingsleder. Ekstraordinær assistent er mag. scient. NILS ANDRESEN (ansat 1. oktober 1946).

Ekstraordinær amanuensis ved Laboratoriet er dr. phil. CARSTEN OLSEN (ansat 1. juni 1919 som ekstraordinær, 1. april 1938 som ordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. oktober 1944).

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 81.

Bestyrelsen for Carlsberg Laboratoriet den 25. oktober 1949.

A. C. ANDERSEN.

NIELS BJERRUM.

N. HJELTE CLAUSSEN.

J. HJELMSLEV.

KNUD JESSEN.

Afdeling B

Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser.

I 1948—49 indkom der 368 ansøgninger om et samlet beløb af ca. 2.690.000 kr. Der bevilgedes i alt 2.044.105 kr. 28 øre. Af det beløb, som afdelingen havde bevilget, men endnu ikke udbetalt d. 30. september 1949 (jfr. noten s. 82), var bortfaldet 54.980 kr. 92 øre.

I 1948—49 blev der udbetalt til videnskabelige formål 1.752.702 kr. 27 øre¹. Beløbet fordeler sig således:

1. Stadsarkivar, cand. mag. SVEND AAKJÆR til studier i ældre dansk landbrugs- og bebyggelseshistorie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
2. Samme til dækning af udgifter ved arkivundersøgelser 1.000 kr.
3. Dr. phil. THOMAS OTTO ACHELIS til dækning af udgifter ved arbejdet på en matrikel over slesvigske studenter 1517—1864 1.250 kr.
4. ADELSÅRBOGSFORENINGEN til udarbejdelse og trykning af stamtavler og slægtsbeskrivelser m.v. af danske adelige familier 1.500 kr.
5. Professor, dr. phil. ADAM AFZELIUS til en studierejse til Italien og Sicilien 2.400 kr.
6. Museumsinspektør, cand. mag. ERLING ALBRECHTSEN til indsamling af arkæologisk materiale fra den ældre jernalders gravpladser på Fyn 2.000 kr.
7. Lektor ved Københavns Universitet, mag. art. POUL ANDERSEN og dr. phil. SVEND SMITH til fonetiske apparater og hjælpemidler til forsøg med samme 60 kr. 87 øre. Sjette bidrag af en bevilling på 400 kr.

¹ Det samlede udbetalte beløb har været 1.779.668 kr. 34 øre. Heri er ovenfor fradraget refusioner til samlet beløb af 26.966 kr. 07 øre. Af dette sidste beløb vedrører 3.674 kr. 83 øre bevillinger fra tidligere regnskabsår; resten er i nedenstående fortegnelse ført til indtægt for de pågældende bevillinger.

8. Professor emer., dr. phil. VILH. ANDERSEN til litteraturhistoriske studier 2.000 kr. Fjerde bidrag af en femårig bevilling.
9. Overbibliotekar, dr. phil. JEAN ANKER til udarbejdelse af en videnskabshistorisk studie over Otto Friderich Müller's »Zoologia Danica« 600 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
10. Professor emer., dr. phil. ERIK ARUP til studier i Danmarks historie i 17.—19. århundrede 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
11. Ordinær Assistent ved Carlsbergfondets biologiske Institut, dr. phil. TAGE ASTRUP til en rejse til Cambridge 700 kr.
12. Professor, dr. phil. H. BACH til dækning af udgifter ved studier indenfor middelalderlig europæisk litteratur vedrørende korstogene 739 kr. 01 øre.
13. Samme til en studierejse til England 2.000 kr.
14. Amanuensis ved Københavns Universitets kemiske Laboratorium, dr. phil. BØRGE BAK til medhjælp ved bygning af en mikrobølgespektrograf og ved påtænkte indledende undersøgelser af en række stoffer 33 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
15. Samme og professor, dr. phil. ALEX LANGSETH til anskaffelse af enkeltdele til opbygning af et kortbølgeapparat 6.043 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
16. Professor K. BARR til udgivelse af den store Bundahišn med filologisk kommentar og leksikon samt fortsatte studier over det iranske verbum 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
17. Museumsinspektør, dr. phil. CARL JOHAN BECKER til en studierejse til svenske museer 825 kr.
18. Professor, dr. phil. KAJ BERG til dækning af udgifter ved biologiske studier over ferskvandsorganismer fra rindende vand 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
19. Samme til oprettelse af et annekslaboratorium ved Silkeborg for Københavns Universitets ferskvandsbiologiske Laboratorium 8.110 kr. 40 øre. Første bidrag af en bevilling på 18.000 kr.
20. Professor, dr. phil. F. J. BILLESKOV JANSEN som tilskud til en kommenteret udgave af Ludvig Holbergs Epistler 2.000 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 12.000 kr.

21. Samme til medhjælp ved litteraturhistoriske studier 2.400 kr.
22. Lektor ved Københavns Universitet, dr. med. JENS BING til medhjælp ved histofysiologiske undersøgelser 1.600 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
23. Professor, dr. phil. JANNIK BJERRUM til udarbejdelse af en monografi over komplexdannelse 1.200 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
24. Samme til medhjælp ved kompleksemiske experimentalundersøgelser 300 kr.
25. Direktør for Dansk biologisk Station, dr. phil. H. BLEGVAD til undersøgelse over marine bunddyrs biologi 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
26. Professor, dr. phil. ANDREAS BLINKENBERG til studier over fransk syntaks 2.400 kr.
27. Bibliotekar og lektor, dr. phil. SIGFÚS BLÖNDAL (†) til studier over islandsk filologi og historie 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
28. Kgl. ordenshistoriograf, dr. phil. LOUIS BOBÉ til litteratur- og kulturhistoriske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
29. Professor, dr. phil. HARALD BOHR som årlig lønning efter Statuternes § IX c 5.000 kr.
30. Samme til assistance ved videnskabeligt arbejde 2.400 kr.
31. Professor, dr. phil. & scient. & techn. & jur. NIELS BOHR som årlig lønning efter Statuternes § IX c 12.000 kr.
32. Samme til lønning af medarbejdere og til apparater ved undersøgelser indenfor atomteorien 51.000 kr.
33. Samme til instrumenter til udvidelse af Københavns Universitets Institut for teoretisk Fysik 150.000 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 800.000 kr.
34. Mag.scient. AAGE BOHUS JENSEN til ophold ved den zoologiske station i Napoli 3.300 kr.
35. KOMITÉEN FOR »THE BOTANY OF ICELAND« til trykning og udgivelse af E. Hadač: »The Flora of Reykjanes Peninsula, SW.-Iceland« 2.435 kr.
36. Amanuensis ved Københavns Universitet, lektor, dr. phil. JOHS. BOYE PETERSEN til studium af jord- og ferskvandsalger 1.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
37. Professor emer., dr. phil. P. BOYSEN JENSEN til undersøgel-

- ser over determinerings- og differentieringsproblemer 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
38. Samme til medhjælp ved plantefysiologiske undersøgelser 1.200 kr.
39. Inspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. H. C. BROHOLM til studier over Danmarks kultur i den yngre jernalder, den germanske jernalder og vikingetiden 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
40. Samme og fhv. direktør, cand. jur. GODTFRED SKJERNE til dækning af udgifter ved afslutningen af et arbejde om lurfundene 300 kr. Andet bidrag af en bevilling på 600 kr.
41. Lektor, dr. phil. ELLINOR BRØ LARSEN til dækning af tegneudgifter ved zoologiske arbejder 437 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
42. Professor, dr. phil. H. V. BRØNDSTED til medhjælp ved biologiske studier 2.840 kr. Første bidrag af en bevilling på 7.200 kr.
43. Samme til 1 Hanovia-ultravioletlys-lampe, 1 ultropakmikroskop, 1 Warburg-apparat og 1 centrifugemikroskop 15.328 kr. 33 øre. Første bidrag af en bevilling på 22.408 kr.
44. Professor, dr. phil. JOHANNES BRØNDSTED til studier i nordisk arkæologi 2.400 Kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
45. Professor, dr. phil. JOHS. BRØNDUM-NIELSEN til studier indenfor dansk sproghistorie 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
46. Samme til videnskabelig uddannet medhjælp 3.000 kr.
47. Direktør for Københavns Universitets neurofysiologiske Institut, dr. med. FRITZ BUCHTHAL til muskel- og nervefysiologiske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
48. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelser vedrørende de energirige fosfaters indvirkning paa musklens proteiner 3.517 kr. 04 øre.
49. Lektor og amanuensis ved Københavns Universitet, dr. phil. T. W. BØCHER til en rejse til Uppsala og Stockholm 500 kr.
50. Samme til bearbejdelse af materialet fra hans Vestgrønlands-ekspedition 1946 2.492 kr. 60 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 9.728 kr.
51. Samme til en indsamlings- og studierejse i Sydeuropa 8.493 kr.

52. Professor, dr. phil. C. O. BØGGILD-ANDERSEN til fuldførelsen af 2. bd. af »Hannibal Sehested. En dansk Statsmand« 2.500 kr.
53. Professor emer., dr. phil. N. BØGHOLM til en rejse til England 1.000 kr.
54. Fhv. bibliotekar, dr. phil. FR. BØRGESEN til algologiske undersøgelser 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
55. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF INSTRUMENTER OG APPARATER.
- a) Til en polarograf med tilbehør 5.015 kr. 75 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. H. Baggesgaard Rasmussen).
 - b) Til et binokulært mikroskop 2.500 kr. (For tiden stillet til rådighed for mag. scient. Poul Bondesen).
 - c) Til et Barcroft Warburgs apparat 7.385 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. J. A. Christiansen).
 - d) Til et Goldmanns perimeter 7.033 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. med. H. Ehlers).
 - e) Til et binokulært mikroskop med tilbehør 3.586 kr. 70 øre. (For tiden stillet til rådighed for lektor Niels Foged).
 - f) Til et præparermikroskop med tilbehør 118 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.100 kr. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. Paul Gelting).
 - g) Til et målebord 2.975 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Johs. Humlum).
 - h) Til et binokulært stereomikroskop, et monokulært mikroskop og et tegneapparat 2.720 kr. (For tiden stillet til rådighed for kommunelærer Knud Juul).
 - i) Til et mikroskop med tilbehør 500 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr. (For tiden stillet til rådighed for skovrider, dr. agro. K. Ladefoged).
 - j) Til et Beckman spektrofotometer 12.024 kr. 70 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. A. Langseth og professor, dr. phil. Jannik Bjerrum).
 - k) Til et fotoelektrisk fluorometer 495 kr. 80 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. med. Knud O. Møller).
 - l) Til et binokulært mikroskop med tilhørende optik 768 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 3.358 kr. 70 øre.

- (For tiden stillet til rådighed for cand. pharm. Max Møller).
- m) Til en centrifuge med afkølingsanlæg 12.629 kr. 64 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Stig Veibel).
- n) Til istandsættelse af tidligere indkøbt apparatur 258 kr.
56. CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA til bearbejdelse af ekspeditionens materiale 7.800 kr. Ellevte bidrag af samlede bevillinger på 190.000 kr.
57. Samme til trykning af Hama-publikationens første bind 23.621 kr. 15 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 34.857 kr. 65 øre.
58. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN til studier og rekonstruktioner af danske bygningsværker fra ældre tid 1.200 kr.
59. Fhv. seminarieførstander, mag. art. GEORG CHRISTENSEN til fuldførelse af en bibliografi over N. F. S. Grundtvigs skrifter 5.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
60. Arkivar i Rigsarkivet, cand. mag. CARL S. CHRISTIANSEN (†) til udgivelse af bd. 11 af L. Laursens værk: »Danmark-Norges Traktater 1523—1750«, omfattende tiden 1694—1698, 5.307 kr. 63 øre. Andet bidrag af en bevilling på 24.737 kr.
61. Professor, dr. phil. J. A. CHRISTIANSEN til medarbejdere ved studier over reaktionskinetiske problemer 2.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
62. Professor, dr. phil. HENRIK DAM til studier over lipoidernes biokemi 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
63. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelser over experimentelt fremkaldt alimentært peptisk ulcer 6.093 kr. 69 øre.
64. DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE til bearbejdelse og udgivelse af undersøgelsens materiale 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
65. DANSK BOTANISK FORENING, ALMINDELIG DANSK GARTNERFORENING, DE SAMVIRKENDE DANSKE HAVESELSKABER, DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB til udarbejdelse af en ordbog over Danmarks plantenaevne 3.231 kr. 20 øre. Del af en større bevilling.
66. DANSK NATURHISTORISK FORENING til udgivelse af bind 52 af »Danmarks Fauna« 1.500 kr.

67. DET KONGELIGE DANSKE SELSKAB FOR FÆDRELANDETS HISTORIE til forarbejder til udgaven af kong Christian VIII's dagbøger og optegnelser 1.030 kr. 50 øre. Femtende bidrag af samlede bevillinger på 26.100 kr.
68. DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELKAB til udgivelse af den af Verner Dahlerup grundlagte Ordbog over det danske Sprog 83.506 kr. 05 øre. Treogtredivte bidrag af samlede bevillinger på 1.432.951 kr. 66 øre.
69. Samme til udgivelse af Diplomatarium Danicum, 1.—2. række, 51.610 kr. 67 øre. Del af en større bevilling.
70. Samme til forarbejder til 3. række af samme værk 3.420 kr. 45 øre. Del af en større bevilling.
71. Samme til forarbejder til »Danmarks gamle Købstadlovgivning« 5.269 kr. 85 øre. Del af en større bevilling.
72. Samme til udgivelse af »Thords artikler« 4.560 kr. 55 øre. Del af en større bevilling.
73. Samme som bidrag til udgivelsen af professor Peter Skautrup: »Det danske Sprogs Historie« 9.318 kr. 45 øre. Del af en større bevilling.
74. Samme til en udgave af Paulus Helies skrifter 2.461 kr. 85 øre. Del af en større bevilling.
75. Samme til en udgave af breve fra og til Adam Oehlen-schläger indtil 1809 253 kr. Del af en større bevilling.
76. Samme til forarbejder til og udgivelse af »Adam Oehlenschlägers Breve 1809—29« 14.390 kr. 30 øre. Del af en større bevilling.
77. Samme til udgaven af Thomas Kingos skrifter 5.516 kr. Del af en større bevilling.
78. Samme til udgaven af »Middelalderens danske Bønnébøger« 963 kr. 55 øre. Del af en større bevilling.
79. Samme til honorarer til en udgave af breve og aktstykker vedrørende J. L. Heiberg 3.165 kr. 40 øre. Del af en større bevilling.
80. Samme til udgivelse af Matthias Moth's danske ordbogsværk 146 kr. 05 øre. Del af en større bevilling.
81. Samme til udgivelse af H. C. Andersens brevveksling med Jonas Collin den ældre 5.801 kr. 95 øre. Del af en større bevilling.
82. Samme til tilrettelæggelse af en udgave af de bevarede før-Holbergske skuespil 18 kr. 75 øre. Del af en større bevilling.

83. Museumsbestyrer, dr. phil. MAGNUS DEGERBØL til bearbejdelse af Danmarks og Grønlands pattedyr i fortid og nutid 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
84. Samme, statsgeolog, dr. phil. JOHS. IVERSEN og overinspektør, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til bearbejdelse af geologisk, pollenanalytisk og zoologisk materiale vedrørende køkkenmøddingproblemet samt fremstilling af manuskripttegninger 17.500 kr. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 75.000 kr.
85. Dr. phil. PAUL DIDERICHSEN til medhjælp ved seddeludskrivning m. v. som støtte for den endelige redaktion af en dansk grammatik 301 kr. 50 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 2.000 kr.
86. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGE til arkæologiske studier 12.000 kr.
87. Samme til dækning af udgifter ved hans arbejde 3.000 kr.
88. Samme til en rejse til Salona 9.024 kr.
89. Professor, dr. phil. RICHARD EGE til dækning af udgifter ved biokemiske undersøgelser 2.414 kr. 86 øre.
90. Fhv. bibliotekar, cand. mag. H. EHRENCRON-MÜLLER til bibliografiske arbejder 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
91. Arkivar ved Dansk Folkemindesamling, mag. art. HANS ELLEKILDE til forarbejder og studier vedrørende »Nordens Gudeverden« I-II 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
92. Cand. mag. POVL ENGELSTOFT og overarkivar, dr. theol. BJØRN KØRNERUP til forberedende arbejde på en ny udgave af S. V. Wibergs danske præstehistorie 12.500 kr. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 139.000 kr.
93. Professor emer., dr. phil. KNUD FABRICIUS til studier og til udarbejdelse af en fortsættelse af værket: »Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige« 3.600 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 9.600 kr.
94. Professor N. FABRITIUS BUCHWALD som tilskud til trykningen af »Studier over Sclerotiniaceae« 1.847 kr.
95. Dr. med. ALBERT FISCHER til undersøgelser over vævsceller-nes stofskifte og ernæring 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
96. Professor emer., dr. phil. AAGE FRIIS (†) til medhjælp 4.000 kr.

97. Samme til videnskabeligt arbejde med Danmarks historie i 18.—20. århundrede 4.000 kr.
98. Samme til fotografering, afskrivning og kollationering af akter fra udlandet 2.039 kr. 31 øre. Første bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
99. Samme til en rejse til Sverige samt til fotografering i Riksarkivet, Stockholm, 798 kr. 46 øre.
100. Samme til arkivundersøgelser i Bruxelles og Paris 900 kr.
101. Samme til trykning af »Europa, Danmark og Nordslesvig«, bd. 3, 599 kr. 70 øre. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 28.600 kr.
102. Professor, dr. phil. ASTRID FRIIS til medhjælp ved studier i det 16. og 17. århundredes historie 2.885 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 4.800 kr.
103. Samme til et studieophold i England 2.500 kr.
104. Undervisningsminister, dr. phil. HARTVIG FRISCH (†) og professor dr. phil. CARSTEN HØEG til en samlet udgave af Ciceros filosofiske skrifter, latinsk tekst og dansk oversættelse, 1.192 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 37.375 kr.
105. Professor, dr. phil. E. K. GABRIELSEN til undersøgelser over løvbladenes fotosyntese 2.000 kr.
106. Samme til medhjælp ved undersøgelser over kuldioxydspændingens indflydelse på løvbladenes kulsyreassimilation 4.500 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 12.000 kr.
107. Samme til specialapparat 1.875 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.500 kr.
108. Fhv. lektor, dr. phil. OLAF GALLØE til lichenologiske studier 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
109. Samme til udgivelse af værket: »Natural History of the Danish Lichens« 15.751 kr. Del af en større bevilling.
110. Leder af den arktiske station på Disko, dr. phil. PAUL GELTING til en botanisk-biologisk undersøgelse af Diskobugtens strandplantesamfund og deres relation til den landsenkning, der foregår på Vestgrønland 2.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
111. Amanuensis, dr. phil. JOHANNES GLAVIND til undersøgelser vedrørende dannelsen af peroxyder af umættede fedtsyrer *in vivo* og *in vitro* 1.600 kr.
112. Professor, dr. phil. P. V. GLOB til fotografering og renteg-

- ning af helleristninger 365 kr. 45 øre. Andet bidrag af en bevilling på 800 kr.
113. Arkivar i Rigsarkivet P. B. GRANDJEAN til forberedelse af en udgave af danske lavssegl, samt indsamling af diverse segl fra det 16. og 17. århundrede 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 114. Samme til afstøbning og fotografering af danske håndværkerlavs segl 1.419 kr., Tredie bidrag af samlede bevillinger på 3.300 kr.
 115. Professor, dr. phil. KAARE GRØNBECH til studier over mongolske tekster, samt undersøgelser vedrørende tyrkisk og mongolsk sproghistorie 2.000 kr.
 116. Samme til medhjælp 95 kr. Første bidrag af en bevilling på 600 kr.
 117. Bibliotekar, mag. scient., JOHS. GRØNTVED til et plantegeografisk arbejde over Islands flora 1.000 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
 118. Museumsinspektør, dr. phil. OLAF HAGERUP til undersøgelser over færøske og danske planter 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 119. Professor, dr. phil. & litt. LOUIS L. HAMMERICH til studier indenfor middelalderfilologi og lingvistik 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 120. Dr. phil. KAJ HANSEN til undersøgelser af bundsedimenterne i de danske søer 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
 121. Dr. phil. POUL HEEGAARD til bearbejdelse af et materiale af penæide rejelarver indsamlede under studierejse i den mexikanske golf 2.000 kr.
 122. Lektor, dr. phil., POUL HELMS til udgivelse af en oversættelse af Aristoteles' skrift om sjælen 2.988 kr.
 123. Dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN til medhjælp ved et arbejde over egne flerårige fugleiagttagelser og fugleindsamlinger i Nordkina, Bagindien og Polynesien 720 kr. 50 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 4.000 kr.
 124. Fhv. direktør ved Observatoriet og professor ved Universitetet i Leiden, dr. phil. & math. & phys. EJNAR HERTZSPRUNG til studier på astrofysisk område 5.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.

125. Samme til videnskabelig medhjælp 3.000 kr.
126. Ekspeditionssekretær i Socialministeriet, dr. phil. & jur. JENS HIMMELSTRUP til udarbejdelse af en Søren Kierkegaard-bibliografi 1.100 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
127. Overarkivar, dr. phil. HOLGER HJELHOLT til historiske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
128. Professor, dr. phil. & techn. JOHANNES HJELMSLEV (†) til videnskabelig assistance 800 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
129. Professor, dr. phil. LOUIS HJELMSLEV til undersøgelser indenfor sprogteori og almen grammatik 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
130. Samme til videnskabelig medhjælp 560 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 3.200 kr.
131. Biskop, dr. theol. SKAT HOFFMEYER og redaktør SIGFRED KNUDSEN som tilskud til udgivelsen af »De danske spin-dere« 6.000 kr.
132. Professor, dr. phil. JENS HOLT til medhjælp ved arbejde med hittitisk leksikografi 2.000 kr.
133. Afdelingsleder ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. HEINZ HOLTER til histokemiske og cytokemiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
134. Professor, dr. phil. CARSTEN HØEG til studier over byzantinsk kirkedigtning og musik, samt over problemer fra græsk kultur- og litteraturhistorie 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
135. Samme til fotostatering af gammel-slaviske musikhåndskrifter i russiske biblioteker 3.353 kr. 26 øre.
136. INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI til historiske undersøgelser 15.000 Kr.
137. Mag. art. ERIK IVERSEN til en nyudgave af de ægyptiske medicinske tekster, med indeks og sproglig kommentar, 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
138. Statsgeolog, dr. phil. JOHANNES IVERSEN til detaljeret kortlægning af træbestanden, opvæksten, bundvegetationen og jordbundsforholdene i to totalfredede skovparceller i Draved skov 6.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 12.000 kr.
139. Ordinær assistent ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. C. F.

- JACOBSEN til undersøgelse af lysets spredning i proteinopløsninger 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
140. Professor emer., dr. phil. AD. S. JENSEN til zoologiske arbejder 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
141. Professor, dr. med. KAI ADOLF JENSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser over penicillinets og andre antibioticas egenskaber 4.370 kr.
142. Amanuensis ved Københavns Universitets kemiske Laboratorium, lektor, dr. phil. KAI ARNE JENSEN til assistance ved organisk-kemisk arbejde 2.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
143. Professor, dr. phil. KNUD JEPPESEN til studier over italiensk musik, særlig i begyndelsen af det 16. århundrede, 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
144. Samme til en studierejse til Schweiz og Italien 3.000 kr.
145. Lektor, cand. mag. FRANS JESPERSEN og cand. mag. NIELS HANSLUND til udgivelse af Otto Jespersen: »A Modern English Grammar«, bd. VII, 10.600 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 20.739 Kr.
146. Afdelingsleder under Kommissionen for Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, dr. phil. POUL JESPERSEN til planktonundersøgelser og andre havbiologiske undersøgelser 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
147. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelse over forskellige fuglearters udbredelse og forekomst her i landet 800 kr.
148. Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN til matematiske studier 2.400 kr.
149. Professor, dr. phil. & scient. KNUD JESSEN til dækning af udgifter ved botaniske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 7.000 kr.
150. Samme som bidrag til erhvervelse af fhv. bibliotekar, dr. phil. Fr. Børgesens algeherbarium 10.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 20.000 kr.
151. Samme til undersøgelser over planternes tørkeresistens ved mag. scient. Inger Juel 2.184 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.600 kr.
152. Samme og professor, dr. phil. R. SPÄRCK til en økologisk undersøgelse af dyrelivet på vaderne omkring Vorsø 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.

153. JYSK SELSKAB FOR HISTORIE, SPROG OG LITTERATUR til udgivelse af A. C. Skyum: »Morsingmålets ordforråd« 4.862 kr. 94 øre. Første bidrag af en bevilling på 9.600 kr.
154. Professor, dr. phil. C. A. JØRGENSEN til medhjælp ved bearbejdelsen af arktisk materiale 1.550 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
155. Dr. phil. HANS JØRGENSEN til studier over Newārī-sproget og andre Himālayasprog 1.600 Kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
156. Direktør, dr. med. HERMAN M. KALCKAR til assistance 2.200 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 4.800 kr.
157. Konst. museumsinspektør, mag. art. OLE KLINDT-JENSEN til studiebesøg i svenske museer 630 kr.
158. Fhv. postmester C. KLITGAARD til arkivundersøgelser vedrørende Nordjyllands indre historie 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
159. Kontorchef ved Stednavneudvalget, cand. mag. GUNNAR KNUDSEN til studier over dansk sproghistorie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
160. Samme til udgivelse af »Danmarks gamle Personnavne« 12.500 kr. Niende bidrag af samlede bevillinger på 94.360 kr.
161. Dr. phil. LAUGE KOCH til studier over Grønlands geologi og geografi 2.000 Kr.
162. Museumsinspektør, mag. art. & cand. jur. O. KOEFOED-PETERSEN til forarbejder til et værk om det gamle Ægyptens stats- og samfundsliv på historisk, juridisk og sociologisk grundlag 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
163. Overarkivar, dr. theol. BJØRN KØRNERUP til studier over Danmarks kirke- og skolehistorie, især i 16. og 17. århundrede, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
164. Overlæge, dr. med. KNUD H. KRABBE til medhjælp ved et arbejde over hjerneudviklingen i fosterlivet hos fuglene 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
165. Museumsbestyrer, dr. phil. P. L. KRAMP til zoologiske undersøgelser, særlig morfologiske og systematiske undersøgelser af meduser, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
166. Fhv. bibliotekar, cand. mag. ALFR. KRARUP til udarbejdelse af et navne- og sagregister til Acta Consistorii fra ældre tid til omtrent 1800 750 kr. Første bidrag af en treårig bevilling.

167. Professor, dr. phil. & jur. & med. & scient. AUGUST KROGH (†) til videnskabelig medhjælp 5.000 kr.
168. Samme til en belyningsanordning til øjeblikksfotografering 1.740 kr.
169. Samme og overingeniør OTTO JUEL JØRGENSEN til udførelse af en undersøgelsesrække over menneskets varmeafgivelse 20.000 kr.
170. Fhv. lærer J. P. KRYGER til arbejde med snyltehvepse og billelarver 800 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
171. Samme til clichéer til en afhandling om mymariderne 700 kr.
172. KØBENHAVNS UNIVERSITET til en meridiankreds til det nye observatorium, i anledning af 300 års dagen for Ole Rømers fødsel, 13.466 kr. 55 øre. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 340.000 kr.
173. Bestyrelsen for KØBENHAVNS UNIVERSITETS MATEMATISKE INSTITUT til docent, dr. phil. Werner Fenchel for deltagelse i videnskabeligt arbejde ved Institutet 4.000 Kr.
174. Samme til supplerung af Institutets bibliotek 2.588 kr. 69 øre.
175. Dr. phil. VILH. LA COUR til studier over Danmarks, specielt Sønderjyllands historie 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
176. Professor, dr. phil. ALEX LANGSETH til molekylspektroskopiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
177. Samme til videnskabelig medhjælp 3.600 kr.
178. Samme til apparater og præparater til molekylspektroskopiske undersøgelser 3.026 kr. 54 øre. Tolvte bidrag af samlede bevillinger på 42.800 kr.
179. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. SVEN GISLE LARSSON til dækning af udgifter til tegnearbejde 1.450 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 3.000 Kr.
180. Samme til illustrationsmateriale til et bind af »Danmarks Fauna« (danske insektordener og insektfamilier) 220 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 2.200 Kr.
181. Samme til en rejse til England 2.000 kr.
182. Amanuensis ved Universitetets zoologiske Museum, dr. phil. HENNING LEMCHE til en anatomisk undersøgelse over bag-

- gællesneglen *Retusa* 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
183. Samme til ophold ved Kristinebergs Zoologiska Station 500 kr.
184. Rigsarkivar AXEL LINVALD til videnskabelig medhjælp 2.400 kr.
185. Samme til undersøgelser og fotografering af kort og tegninger over danske egne og byer i arkiver og biblioteker i Stockholm 1.860 kr.
186. Fhv. lektor, dr. phil. VILH. LORENZEN til studier over dansk bykulturs og bybygnings historie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
187. Samme til dækning af udgifter til rejser og udarbejdelse af kort og tegninger 694 kr. 10 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 3.000 kr.
188. Forfatter HANS LYNGE til folkløristiske undersøgelser på Grønland 5.000 kr.
189. Fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPFRANG til udarbejdelse af et værk om de til Kronborg i 1570/80'erne vævede kongetapeter 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
190. Bibliotekar, cand. jur. AAGE MARCUS til forskning over den kristne mystik, især i middelalderen 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
191. MARINBIOLOGISK LABORATORIUM til behandling, herunder sortering, af det af Carlsbergfondets Dana-Ekspedition 1928—30 hjembragte materiale, samt offentliggørelse af resultaterne, 75.490 kr. 96 øre.
192. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. THERKEL MATTHIASSEN til bearbejdelse af materiale fra Danmarks stenalder kulturer 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
193. Samme til en rejse til Sydfrankrig og Schweiz 2.000 kr.
194. Fhv. inspektør ved Nationalmuseet, mag. art. HUGO MATTHIESSEN til studium af Danmarks kulturhistorie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
195. Amanuensis ved Københavns Universitets Institut for sammenlignende Anatomi og zoologisk Teknik, dr. phil. N. THYDSEN MEINERTZ til undersøgelser over ansigtsmuskulaturen og dens innervation hos pattedyrene 1.200 Kr.

196. Samme til medhjælp ved fremstilling af mitosepræparater af foreliggende materiale 1.350 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
197. Redaktør ved »Danmarks Kirker«, cand. mag. ERIK MOLTKE til en rejse til England for undersøgelse af romanske gravsten 1.500 kr.
198. Fhv. museumsbestyrer, dr. phil. TH. MORTENSEN til zoologisk arbejde, særlig udarbejdelsen af vol. IV-V af »Monograph of the Echinoidea«, 3.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
199. Samme til reproduktion af tekstfigurer til samme værk 1.880 kr. 55 øre. Femtende bidrag af samlede bevillinger på 22.000 kr.
200. Samme til trykning af vol. IV, part 2 af samme værk 47.299 kr. 40 øre.
201. Samme til fotografering af echinodermer 165 kr. Sekstende bidrag af samlede bevillinger på 10.500 Kr.
202. Samme til assistance ved videnskabeligt arbejde 1.200 kr.
203. Forstkandidat C. MUHLE LARSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser vedrørende forholdet mellem rodsætningsevnen hos afskårne skud af træagtige planter (skovtræer) og skudenes fysiologiske udviklingsgrad 3.857 kr. 93 øre. Tredie bidrag af bevillinger på 6.000 kr.
204. Lektor, dr. phil. TH. A. MÜLLER (†) til udarbejdelse og fuldendelse af andet bind af et værk om Ludvig Holberg 900 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
205. KOMITÉEN TIL UDGIVELSE AF MINDESKRIFTET FOR FREDERIK MÜNTER til udgivelse af mindeskriftets bind I, 2. halvbd., 1.920 kr. 33 øre. Attende bidrag af samlede bevillinger på 98.178 kr. 03 øre.
206. Amanuensis ved Københavns Universitets botaniske Museum, dr. phil. H. MØLHOLM HANSEN til dækning af udgifter ved geografiske undersøgelser af vegetationen på jyske oldtidsagre 800 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
207. Professor, dr. phil. CHRISTIAN MØLLER til teoretiske undersøgelser indenfor atomfysiken 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
208. Fhv. redaktør, cand. mag. ERIK MØLLER til gennemførelse af en undersøgelse af kilder til den danske statshistorie

- fra midten af 1850erne til 1864 og udarbejdelse af en fremstilling af overgangen fra helstat til nationalstat i de nævnte år 2.000 kr.
209. DEN KGL. MØNT- OG MEDAILLESAMLING til udgivelse af »Sylloge Nummorum Graecorum« 10.738 kr. 55 øre.
 210. NATIONALMUSEET til udgivelse af »Danmarks Kirker« 13.500 kr. Del af en større bevilling.
 211. Forfatter, leder af Teatermuseet ROBERT NEIENDAM til teaterhistoriske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 212. Amanuensis ved Københavns Universitets ferskvandsbiologiske Laboratorium, dr. phil. ANKER NIELSEN til biologiske og dyregeografiske studier af faunaen i de himmerlandske kilder 600 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 6.000 kr.
 213. Cand. mag. ARNE NIELSEN til udarbejdelse af en dialektgeografisk beskrivelse af vendelbomålene 1.500 kr.
 214. Observator ved Ole Rømer-Observatoriet i Århus, cand. mag. AXEL V. NIELSEN til arbejde med foranderlige stjerner 1.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 215. Bibliotekar, dr. phil. DITLEF NIELSEN (†) til deltagelse i udarbejdelsen af »Handbuch der altarabischen Altertumskunde« 1.200 kr.
 216. Museumsinspektør, dr. phil. EIGIL NIELSEN til et studieophold i Stockholm 1.100 kr.
 217. Professor, dr. phil. JAKOB NIELSEN til matematiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 218. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. MARIUS NIELSEN til undersøgelser over respirationens og kredsløbets regulation 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 219. Professor, dr. phil. NIELS NIELSEN til undersøgelser på Skalling-Laboratoriet 8.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 16.000 kr.
 220. Samme til publikation af »Meddelelser fra Skalling-Laboratoriet« 3.675 kr. 58 øre.
 221. Samme til lønning af en videnskabelig assistent ved vadehavsundersøgelserne 1.200 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
 222. Samme til offentliggørelse af et arbejde af statsmeteorolog

- Leo Lysgaard 1.400 kr. Første bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
223. Lektor, cand. mag. GUNNAR NYGAARD til undersøgelser af danske søers og dammes plankton samt til en undersøgelse af planktonet i grønlandske saltsøer 1.600 kr.
224. Professor, dr. phil. & scient. & ing. N. E. NØRLUND til videnskabelige studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
225. Samme til apparater til en kritisk sammenligning af metoder til udførelse af tyngdemålinger 38.517 kr. 40 øre.
226. Samme til drift af den seismiske station ved København 3.400 kr.
227. Samme til drift af den seismiske station ved Scoresbysund 9.150 kr.
228. Museumsdirektør, dr. phil. POUL NØRLUND til studier over middelalderlig arkæologi 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
229. Samme til videnskabelig uddannet medhjælp 1.600 kr.
230. Samme til publikation af Trelleborgudgravningerne 36.617 kr. 58 øre.
231. Samme til udgravning af voldstedet Aggersborg ved Limfjorden 10.000 kr. Andet bidrag af en femårig bevilling.
232. Dr. phil. GEORG NØRREGAARD til undersøgelser vedrørende Danmarks udenrigspolitik omkring Kielerfreden 1814 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
233. Professor, dr. phil. ALBERT OLSEN (†) til en studierejse til Paris og Genève 2.000 kr.
234. Ekstraordinær amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. CARSTEN OLSEN til undersøgelse over koncentrationens betydning for planternes ionoptagelse 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
235. Afdelingsleder, mag. scient. C. V. OTTERSTRØM til arbejde med de ferske vandes biologi og specielt med ferskvandsfiskenes biologi og faunistik 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
236. Professor emer., dr. phil. HOLGER PEDERSEN til sprogvidenskabelige studier 4.800 kr.
237. Dr. phil. CLAUS MUNK PLUM til undersøgelser over erythropoesen og leucopoesen *in vitro* 5.030 kr.

238. Samme til dækning af udgifter ved samme undersøgelser 4.413 kr. 44 øre.
239. Afdelingsleder ved Dansk Biologisk Station, dr. phil. ERIC M. POULSEN til undersøgelser af krebsdyrenes udbredelse, vækst og forplantning i danske og nordiske ferskvande og have 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
240. Fhv. museumsdirektør, dr. phil. FREDERIK POULSEN til studier over antik kunst og arkæologi 2.400 Kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
241. Samme til en studierejse til Italien 3.600 kr.
242. Lektor ved Københavns Universitet, dr. phil. G. RASCH til studier over identifikationsproblemet indenfor konfluensanalysen 1.600 kr.
243. Professor, dr. phil. EBBE RASMUSSEN til undersøgelser over spektralliniernes finstruktur for adskilte isotoper af luftfremige grundstoffer 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
244. UDVALGET FOR UDGIVELSEN AF ET VÆRK OM RIBE KATEDRALSKOLES HISTORIE som tilskud til værkets udarbejdelse og udgivelse 2.000 kr.
245. Professor, dr. phil. P. J. RIIS til medhjælp ved bearbejdelse af ægyptiske skarabæer 750 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
246. Museumsinspektør, dr. phil. HAAVARD ROSTRUP til studier og forarbejder til en monografi om Auguste Rodin 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
247. Professor, dr. phil. EDGAR RUBIN til undersøgelser indenfor iagttagelsespsykologien 1.600 Kr.
248. Samme til medhjælp ved lektor, dr. phil. G. Rasch 1.200 kr.
249. Professor, dr. phil. PAUL V. RUBOW til litteraturhistoriske forskninger 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
250. Fhv. bibliotekar, dr. phil. HANS RÆDER til filologiske studier 3.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
251. Professor, dr. med. KNUD SAND til supplerende udrustning af et »Ortholux« mikroskop 1.952 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 5.358 kr. 75 øre.
252. Professor, dr. phil. C. E. SANDER-HANSEN til dækning af udgifter ved ægyptologiske studier 2.400 kr. Femte bidrag af samlede bevillinger på 12.000 kr.

253. Samme til udarbejdelse og udgivelse af et værk om den monumentale ægyptiske skulptur ved fhv. professor Vilh. Wanscher 2.000 kr.
254. Præst og Skolebestyrer GUSTAV SCHERZ til udgivelse af Nicolai Stenonis Epistolae I-II 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 12.624 kr.
255. Forfatter AUGUST F. SCHMIDT til studium af den danske almues kulturhistorie, samt til egnshistoriske undersøgelser 1.500 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
256. Samme til udgivelse af en bog om den kulturhistorie, der er knyttet til moser og tørv, 3.000, kr.
257. Inspektør ved Nationalmuseet C. G. SCHULTZ til en studierejse til svenske, norske og engelske museer 3.000 kr.
258. SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE til udgivelse af »Confessio ecclesiarum Danicarum« samt »Ordinatio ministerii ecclesiastici in inclyto regno Daniæ« 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 8.000 kr.
259. Professor PETER SKAUTRUP til indsamling, udskrivning og systematisering af dialektmateriale fra Jylland 1.000 kr.
260. Fhv. gesandt P. SKOV til udarbejdelse af et sociologisk værk om de sociale begreber 2.000 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 6.000 kr.
261. Ordinær assistent ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. A. SKOVSTED til undersøgelser over lavere svampe 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
262. Fhv. museumsdirektør, cand. mag. VILH. SLOMANN til studier over orientalsk indflydelse på europæisk kunst 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
263. Lærer ved Statens Institut for Talelidende, dr. phil. SVEND SMITH til dækning af udgifter ved eksperimentelle undersøgelser af talens og sangens fysiologiske forhold 666 kr. 05 øre. Femte bidrag af samlede bevillinger på 2.000 kr.
264. Professor, dr. phil. E. STEEMANN NIELSEN til assistance ved undersøgelser over induktionsforholdene under planternes fotosyntese 2.500 kr.
265. Samme til dækning af udgifter ved forsøg til belysning af temperaturens indflydelse på pollenstørrelsen 1.200 kr.
266. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. AXEL STEENBERG til bearbejdelse af materiale fra undersøgelser af hustomter

- fra middelalderen og renæssancetiden 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
267. Samme til pollenanalyser i forbindelse med den arkæologiske udgravning af et vandmølleanlæg fra Kristi tid i Bolle (Vendssyssel) 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
268. Samme til en studierejse til Finland 1.500 kr.
269. Samme til en undersøgelse af to gårdtomter i den nedlagte landsby Store Valby ved Slagelse 10.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 20.000 kr.
270. Professor, dr. phil. ADOLF STENDER-PETERSEN til studier i ældre og nyere russisk litteraturhistorie 2.400 kr.
271. STRØDAM-KOMITÉEN til en biologisk undersøgelse over muslinge Krebs (Ostracoder) 1.300 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 5.000 kr.
272. Professor, dr. phil. BENGT STRÖMGREN til astrofysiske undersøgelser, specielt vedrørende grundstoffernes kosmiske udbredelse, 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
273. Samme til regnemedhjælp ved astrofysiske undersøgelser 1.123 kr. Syvende bidrag af samlede bevillinger på 9.000 kr.
274. Samme til regnehjælp 515 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
275. Samme til instrumentel udrustning til fotografiske positionsbestemmelser af asteroider 755 kr. 04 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
276. Arboretforstander, dr. agro. C. SYRACH LARSEN til forsøg over skovtræernes evne til vegetativ formering ved stiklinger 2.400 kr.
277. Fast videnskabelig Assistent ved Københavns Universitets botaniske Museum, dr. phil. THORVALD SØRENSEN til undersøgelser over periodiciteten hos enårige planter (therofyter) 600 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
278. Leder af Marinbiologisk Laboratorium, dr. phil. Å. VEDEL TÅNING til dækning af udgifter ved eksperimenter i »Danmarks Akvarium« over milieu'ets indflydelse på anlæggelsen af visse meristiske karakterer hos benfisk og tidspunktet for disse karakterers fastlæggelse 800 kr.
279. Samme til assistance ved et fiskebiologisk arbejde 1.911 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 3.800 kr.
280. Universitetsadjunkt ved Københavns Universitet, dr. phil.

- ERIK TETENS NIELSEN til dækning af udgifter ved insektbiologiske undersøgelser 3.133 kr. 49 øre.
281. Professor emer. WILLIAM THALBITZER til studier vedrørende eskimoerne, særlig østgrønlanderne, 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
282. Samme til honorering af sprogkyndig medhjælp fra Grønland ved bearbejdelsen af eskimoisk folkloristisk materiale 233 kr. 90 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
283. Museumsdirektør, dr. phil. HARALD M. THAMDRUP til økologiske undersøgelser over visse landskabstyper i Jylland 9.000 kr.
284. Professor, dr. phil. MATHIAS THOMSEN til dækning af udgifter og til assistance ved zoologiske undersøgelser 3.000 kr.
285. Lektor og amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. GUNNAR THORSON til dækning af udgifter ved undersøgelser over bunddyrenes forplantningsforhold i danske have 1.100 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.200 kr.
286. Samme til et arbejde over marine bunddyrs økologi og biologi 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
287. Samme til tegnearbejde ved studier over forgællesneglens æg og udvikling 500 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
288. THULE-EKSPEDITIONERNES VIDENSKABELIGE KOMITÉ til afsluttende udgivelse af 5. Thule-ekspeditionens videnskabelige resultater 11.250 kr.
289. Afdelingsgeolog, mag. scient. JØRGEN TROELS-SMITH til dækning af udgifter ved mikrofotografering af recente støvkorn 2.111 kr. 53 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.500 kr.
290. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. S. L. TUXEN til færdiggørelse af afd. museumsbestyrer, dr. phil. Kai L. Henriksens efterladte arbejde »The Maxillipedization of the Arthropodan Head« 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
291. Samme til gennemførelse af en undersøgelse af hovedkapslens morfologi hos fluelarven og beslægtede diptertyper ved Henning Anthon 750 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
292. UDVALG FOR FOLKEMAAL til videreførelse af arbejdet på Ord-

- bog over danske Æmål og til redaktion af denne 28.575 kr. 90 øre.
293. Samme til delvis dækning af udgifter ved optagelse af dialektprøver paa grammofonplader 732 kr. 40 øre. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 4.900 kr.
294. UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND til udgivelse af Danmarks gamle Folkeviser 2.500 kr. Del af en større bevilling.
295. Samme til fremstilling af to bind af »Sydslesvigs Stednavne« 2.061 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 36.204 kr.
296. Samme til en udgave af danske metrikere 6.636 kr. Første bidrag af en bevilling på 61.860 kr.
297. Amanuensis ved Landbohøjskolen, cand. polyt. AUGUSTA M. UNMACK til medhjælp ved røntgenografisk undersøgelse af danske lerarter 1.944 kr. 88 øre. Femte bidrag af samlede bevillinger på 8.400 kr.
298. VIDENSKABERNES SELSKAB som årligt tilskud efter Statuternes § X 20.000 kr. samt tillæg 20.000 kr.
299. Samme til fremstilling af 2. bd. af selskabets historie 1742—1942 500 kr. Første bidrag af en bevilling på 36.000 kr.
300. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR CORPUS LEXICOPHORUM GRAECORUM til forberedelse af en udgave af Kyrillos' græske glossar 200 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 4.500 kr.
301. VIDENSKABERNES SELSKABS DUCANGE-KOMMISSION til redaktion af det indsamlede materiale til et glossar over dansk middelalderlatin 4.900 kr. Første bidrag af en bevilling på 17.300 kr.
302. VIDENSKABERNES SELSKABS UDVALG FOR ET MINDESKRIFT OM J. N. MADVIG til dækning af udgifter ved skriftets forberedelse 588 kr. 95 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
303. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR VARETAGELSEN AF FORTSÆTTELSEN AF A CRITICAL PĀLI DICTIONARY til honorering af ordbogens medarbejdere 4.800 kr.
304. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE til systematisk gennemgang af danske privatarkiver og -biblioteker 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.

305. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR DEN ÆGYPTISKE ORDBOG til lønning for dr. phil. habil. W. Erichsen 11.500 kr.
306. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Studiesamling, dr. phil. HELGE VOLSØE til teknisk assistance ved histologiske undersøgelser af endocrine kirtler og gonader 2.300 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 3.900 kr.
307. Samme til indsamling af materiale i Grønland af endocrine kirtler og gonader af fugle ved konservator Harry Madsen 500 kr.
308. Amanuensis ved Københavns Universitets ægyptologiske Laboratorium, dr. phil. A. VOLTEN til bearbejdelse af ægyptiske papyri 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
309. Dr. phil. SOPHUS WEBER til fysiske undersøgelser og beregninger over strømning af luftarter i snævre kanaler samt andre luftkinetiske diffusionsproblemer ved lavere temperaturer 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
310. KOMITEEN FOR UDGIVELSE AF WEILBACHS KUNSTNERLEKSIKON, 3. UDGAVE, til forarbejder 24.050 kr. Syvende bidrag af samlede bevillinger på 110.975 kr.
311. Professor emer., dr. phil. C. WESENBERG-LUND til medhjælp ved ferskvandsundersøgelser 500 kr.
312. Samme til zoologiske arbejder 3.500 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
313. Samme til dækning af udgifter ved zoologiske undersøgelser 1.000 kr.
314. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, mag. scient. ELISE WESENBERG-LUND til dækning af udgifter ved tegnearbejde, specielt af nordiske børsteorme 355 kr. Syvende bidrag af samlede bevillinger på 4.300 kr.
315. Samme til udgivelse af et arbejde over børsteorme i »Danish Scientific Investigations in Iran« 3.181 kr. 25 øre.
316. Professor, dr. phil. MOGENS WESTERGÅRD til dækning af udgifter ved biokemisk-genetiske undersøgelser over *Neurospora* 2.847 kr. 06 øre. Andet bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
317. Samme til apparatur ved undersøgelser over biokemisk-genetiske problemer hos *Neurospora* 9.103 kr. 30 øre. Første bidrag af en bevilling på 12.000 kr.
318. Samme til deltagelse i Dansk Pearylands Ekspedition 1949 1.500 kr.

319. Stiftsskriver, dr. juris C. W. WESTRUP til retshistoriske og retssociologiske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
320. Købmand JENS WINTHER til undersøgelse af en stor jættestuetomt på Langeland 5.000 kr.
321. Professor, dr. med. SØREN L. ØRSKOV til dækning af udgifter ved undersøgelser over cellers permeabilitet 2.000 kr.
-

322. Carlsbergfondets Universitetslegat af 25. September 1926 (jfr. beretning 1925—26 s. 57 og 1943—44 s. 80).

I 1948—49 er udbetalt ialt 28.000 kr., nemlig 4.000 kr. til cand. mag. NIELS ALKJÆR, dr. phil. POUL HEEGAARD, cand. mag. MORTEN LANGE, dr. phil. RUDI THOMSEN, cand. mag. VIGGO HANSEN og lektor ved Københavns Universitet, cand. mag. ELI FISCHER-JØRGENSEN¹, samt 2.000 kr. til dr. phil. E. TH. LIND og cand. mag. P. FUGLSANG.

323. Carlsbergfondets Universitetslegat for Aarhus Universitet (se beretning 1943—44 s. 80).

I 1948—49 er udbetalt 4.000 kr. til cand. mag. NIELS ÅGE NIELSEN.

324. Carlsbergfondets biologiske Institut.

Til Institutets drift i 1948—49 er udbetalt 106.319 kr. 89 øre af afdeling B, jfr. Institutets regnskab s. 83.

¹ Lektor E. Fischer-Jørgensen har tilbagebetalt 2.000 kr. heraf i 1949—50.

Carlsbergfondets biologiske Institut.

(Leder: Dr. ALBERT FISCHER)

Arbejdet har i det forløbne år, som i de foregående, væsentligt samlet sig om Institutets hovedopgave, der går ud på at kortlægge stoffer og stofgrupper nødvendige for opretholdelsen af vævscellers vækst i kulturer udenfor organismen. Forundersøgelserne til dette arbejde, nemlig afprøvning af en meget lang række komponenter og komponentsystemer på forskellige vævscelletyper har været beskrevet i tidligere beretninger. På basis af disse erfaringer har dr. ALBERT FISCHER forsøgt at fremstille delvis syntetiske medier, med hvilke det har været muligt indtil nu at dyrke visse vævsceller *in vitro* godt 40 dage. Disse undersøgelser viste blandt andet, at polypeptider havde en overordentlig vækstfremmende virkning på vævscellerne, som deler sig livligt. Over disse undersøgelser foreligger et større oversigtsarbejde af dr. ALBERT FISCHER sammen med docent, dr. G. EHRENSWÄRD og ingeniør R. STJERNHOLM fra Wenner-Grens Institut i Stockholm.

Dr. ALBERT FISCHER har endvidere foretaget omfattende undersøgelser over næringskravene for normale vævsceller og kræftceller fra høns, tildels sådanne, som blev fremkaldt i laboratoriet på dyrene, efter at disse var blevet behandlet med carcinogene kulbrinter. Endvidere har han benyttet sig af de virusformer, hvormed normale vævsceller kan omdannes til maligne vævsceller. På denne måde har det været muligt at foretage nøjagtige sammenlignende undersøgelser over den samme vævscelle i normal tilstand og som malign kræftcelle. Prof., dr. P. R. PEACOCK (London) har venligst overladt laboratoriet værdifuldt dyremateriale til undersøgelserne.

Til dyrkningen af disse svulststammer har det vist sig nødvendigt at modvirke en højst generende ulempe, nemlig den, at svulstcellerne fordøjer dyrkningsmediet og umuliggør dyrkningen

af dem. For at undgå dette forstyrrende fænomen, som umuliggjorde udmåling af væksten, har vi med udbytte benyttet os af soyabønne inhibitor fremstillet af M. KUNITZ i U.S.A., hvem vi er megen tak skyldige. Herover foreligger et arbejde. Dr. ALBERT FISCHER er blevet udnævnt til fellow of the Royal Society of Arts, London.

Dr. phil. TAGE ASTRUP har fortsat undersøgelserne over de proteolytiske enzymer i blodet, navnlig aktiveringsprocessen. Han har givet en meddelelse herom på »Den første internationale Kongres i Biokemi«, som afholdtes i Cambridge 18.—25. august 1949. I arbejdet med disse enzymer har følgende deltaget: Læge PER M. PERMIN, læge IB O. BJERREHUUS, læge STEN MÜLLERTZ, civilingeniør NORMA ALKJÆRSIG, civilingeniør EVA BENNIKE PETERSEN og civilingeniør AGNETE STAGE, den sidstnævnte med støtte af et stipendium fra »Det teknisk-videnskabelige Forskningsraad«. Læge PER M. PERMIN har fået sin afhandling »Undersøgelser over fibrinolytiske Enzymer« antaget til forsvar for den medicinske doktorgrad. Dr. A. H. GORDON har afsluttet sine undersøgelser over aminosyreindholdet i vævsekstrakter. Arbejdet er blevet fortsat af dr. ASTRUP i samarbejde, først med stud. mag. G. CARLSTRÖM, Stockholm (støttet af midler fra National Institutes of Health, U. S. A.) og senere med civilingeniør AGNETE STAGE. Arbejdet med den fraktionerede fældning af proteiner, især serumproteiner, er ligeledes blevet fortsat. Endvidere har dr. ASTRUP været optaget af udarbejdelsen af en kritisk oversigt over blodets koagulation til bind 10 af »Advances in Enzymology«.

Dr. MARIA SLABEYCIUS har deltaget i arbejdet med vævsdyrking og navnlig foretaget histologiske undersøgelser over vævsceller dyrket i medier af forskellig sammensætning.

Magister AA. BOHUS JENSEN har fortsat sine befrugtningsfysiologiske undersøgelser fra januar til maj på Stazione zoologica i Napoli (understøttet af Carlsbergfondet) og fra juli til midten af august på Kristineberg Zoologiska Station, Sverige (med støtte fra Wenner-Grenska Samfundet i Stockholm).

I tilslutning til dette arbejde er påbegyndt undersøgelser over proteolytiske enzymeres virkning på røde blodlegemers overflade. Endvidere er påbegyndt undersøgelser over proteinhydrolysaters væksthæmmende virkning på vævsceller *in vitro* med særligt henblik på en i visse proteinstoffer forekommende faktor (strepto-

genin), der har vist sig at være af betydning for bakteriers vækst. Hans undersøgelser over vævscellers fedtdegeneration *in vitro* er blevet fortsat.

Instituttet har endvidere i årets løb været besøgt af følgende arbejdende gæster: dr. med. JØRGEN PIPER, stud. med. E. ENGHUSEN, cand. polyt. O. BARSØE, cand. med. KURT BISCHOFF, cand. med. ERIK HENRICHSEN, alle fra København. Desuden dr. J. JUI LIN TENG og dr. TYN TZOU CHERN, Shanghai, samt med. kand. K.-E. FICHTELIUS, Uppsala, cand. real. LARS JØRGENSEN, Oslo, og LLOYD FLORIO, M. D., Colorado, U. S. A.

Følgende arbejder er udgået fra instituttet:

- FISCHER, A.: Amino-Acid Metabolism of Tissue Cells *in vitro*. The Biochem. Journ., **43**, 491, 1948.
- FISCHER, A.: The Cultivation of Animal Tissue Cells in Synthetic Media. Proc. of the 6th Internat. Congress of Exper. Cytology. Stockholm 1947, p. 430.
- FISCHER, A.: The Application of Soybean Inhibitor in Tissue Cultivation. Science, **109**, 611, 1949.
- EHRENSWÄRD, G., FISCHER, A. and STJERNHOLM, R.: Protein Metabolism of Tissue Cells *in vitro*. 7. The Chemical Nature of Some Obligate Factors of Tissue Cell Nutrition. Acta Physiol. Scand., **18**, 218, 1949.
- ASTRUP, T.: Fibrinolytic Enzymes. »Blood Clotting and Allied Problems«. Transactions of the First Conference, February 16th—17th, 1948, New York City.
- ASTRUP, T.: Indtryk af Forskningen i Canada og U. S. A., Ingeniøren, 1949. Nr. 8, S. 169.
- ASTRUP, T.: Boganmeldelse. W. K. Rieben: Beiträge zur Kenntnis der Blutgerinnung. Nordisk Medicin, **40**, 2399, 1948.
- ASTRUP, T.: The Activation of Proteolytic Enzymes in Blood. Abstracts of Communications. 1st Internat. Congress of Biochemistry, Cambridge 19.—25. August, 1949, p. 568.
- ASTRUP, T. and PERMIN, P. M.: Fibrinolytic Enzymes in Blood. Abstract of Communication to the VI Scandinavian Physiological Congress, Oslo, August 15th—18th, 1948.
- BOHUS JENSEN, AA.: Activation of Unfertilized Sea Urchin Eggs by Trypsin. Nature, **162**, 931, 1948.
- GORDON, A. H.: An Investigation of the Intracellular Fluid of Calf Embryo Muscle. Biochem. Journ., **45**, 99, 1949.
- GORDON, A. H.: Papierchromatographie. Zeitschr. f. angewandte Chemie. **61**, 367, 1949.
- PERMIN, P. M.: Undersøgelser over fibrinolytiske Enzymer. Store Nordiske Videnskabsboghandel, 1949. (Disp.).

Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.

I henhold til de vilkår, der gælder for modtagelse af understøttelser af Afdeling B, er der vedrørende tiden 1. oktober 1948—30. september 1949 til fondet indsendt følgende publikationer (ordnede efter modtagernes navne¹):

ADELSAARBOGSFORENINGEN.

1. Danmarks Adels Aarbog. Redigeret af Louis Bobé og Albert Fabritius. Aarg. 66. 1949.

BØRGE BAK.

1. —, Erik Stenberg Knudsen og Erhardt Madsen: Microwave Absorption of Some Organic Vapors. *The Physical Review*. Vol. 75. 1949.

F. J. BILLESKOV JANSEN.

1. Ludvig Holberg: Epistler. Udg. med Kommentar af F. J. B. J. Bd. IV. 1949.

JANNIK BJERRUM.

1. Bases, Antibases and Antibase Complexes. Preliminary Communication. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 1. 1947. Helsinki.
2. Om Metalionernes Tilbøjelighed til Komplexdannelse. Det 6. nordiska Kemistmötet. Lund 1947.
3. Om Betydningen af de stereokemiske Forhold ved Komplexdannelse mellem Ethanolaminer og Metalioner. Smst.
4. Om nødvendigheden af et særligt antibasebegreb. Nogle betragtninger i tilknytning til gældende forestillinger om syrer og baser. *Tidsskrift for Kemi, Bergvesen og Metallurgi*. 1948. Oslo.
5. — og Erling Juhl Nielsen: Metal Ammine Formation in Aqueous Solution. VI. Stability and Light Absorption of Copper Ethylenediamine Ions. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 2. 1948.

ANDREAS BLINKENBERG.

1. Le patois de Beuil. Documents et notes. Avec un appendice sur le parler de Péone. 1948. (*Acta Jutlandica*. XX, 3).

¹ Trykkestedet for bøger er København, hvor intet andet er angivet. Ved afhandlinger i tidsskrifter o. l. angives kun årgang eller bind (uden sidetal), derimod ikke, om afhandlingen er indsendt i særtryk.

HARALD BOHR.

1. — og Erling Følner: On a Structure Theorem for Closed Modules in an Infinite-Dimensional Space. Courant. Anniversary Volume 1948.
2. — og Erling Følner: Infinite Systems of Linear Congruences with infinitely many Variables. 1948 (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIV, 12).
3. On the Convergence Problem for Dirichlet Series. 1949 (Smst. XXV, 6).

HARALD BOHR og J. HJELMSLEV.

1. H. G. Zeuthen: Matematikens Historie. Oldtiden. Ny revideret Udgave ved O. Neugebauer. 1949.

NIELS BOHR.

1. The Penetration of Atomic Particles Through Matter. 1948. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XVIII, 8).
2. On the Notions of Causality and Complementarity. Dialectica. 1948. Neuchâtel.
3. Atomerne og vor erkendelse. Berlingske Tidende $\frac{3}{4}$ 1949.
4. Aage Bohr: Atomic Interaction in Penetration Phenomena. 1948. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIV, 19).
5. J. Ambrosen: Mesoner. Fysisk Tidsskrift. 1949.
6. Niels Arley: Om teorier for jordens permanente magnetisme. Smst. 1949.
7. Niels Arley: On the »Birth-and-Death« process. Skandinavisk Aktuarietidskrift. 1949.
8. K. J. Brostrøm, T. Huus og J. Koch: Gamma-rays from Proton Bombardment of Separated Argon Isotopes. Nature. Vol. 162. 1948.
9. J. K. Bøggild og L. Minnhagen: A Cloud-Chamber Study of the Disintegration of Lithium by Slow Neutrons. The Physical Review. Vol. 75. 1949.
10. G. Hevesy: Conclusions générales. Journal de Chimie Physique. Tome 45. Année 1949.
11. G. Hevesy: Francis William Aston 1877—1945. Journal of the Chemical Society. 1948.
12. J. J. Horowitz, O. Kofoed-Hansen og J. Lindhard: On the β -decay of Mesons. The Physical Review. Vol. 74. 1948.
13. L. Van Hove: Relativistic Terms in the Interaction between Nucleons in Pseudoscalar and Vector Meson Theory. The Physical Review. Vol. 75. 1949.
14. T. Huus og C. B. Madsen: Proton Stopping Power of Gold. Smst. Vol. 76. 1949.
15. J. Koch: Reduction of Optical Reflectivity of Glass Surfaces Resulting from Ion Bombardment. Nature. Vol. 164. 1949.
16. J. Koch, O. Kofoed-Hansen, P. Kristensen og W. Drost-Hansen: Measurements on Radioactive Krypton Isotopes from Fission after Mass-Spectrographic Separation. The Physical Review. Vol. 76. 1949.

17. O. Kofoed-Hansen: On the Theory of the Recoil in β -Decay. The Physical Review. Vol. 74. 1948.
18. N. O. Lassen: On the Energy Loss by Fission Fragments Along Their Path. Smst. Vol. 75. 1949.
19. N. O. Lassen: Angular Distribution of Protons from Photo-Disintegration of the Deuteron. Smst. Vol. 75. 1949.
20. N. O. Lassen: Disintegration of Deuterium by Gamma-Rays from ^{24}Na . Smst. Vol. 74. 1948.
21. C. B. Madsen og P. Venkateswarlu: Energy Straggling of Protons. Smst. Vol. 74. 1948.
22. L. J. Mullins: Ion Transfer in Cells under High Gas Tensions. Proceedings of the 6th International Congress of Experimental Cytology. 1948.
23. C. Møller: On the Definition of the Centre of Gravity of an Arbitrary Closed System in the Theory of Relativity. Communications of the Dublin Institute for Advanced Studies. Series A No. 5. 1949.
24. C. Møller: Remarks on the Present Situation in the Theory of Mesons. Research (Special Supplementary Vol., Colston Papers). 1948.
25. J. Ottesen: Life-Span of Red and White Blood Corpuscles of the Hen. Nature. Vol. 162. 1948.
26. K. Zerahn: A Simplified Method for Measurement of Radioactive Corpuscle Samples for Blood Volume Determination. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 16. 1948.
27. K. Zerahn og W. J. Nickerson: Accumulation of radioactive cobalt by dividing yeast cells. Biochimica et Biophysica Acta. Vol. 3. 1949. Amsterdam.

MORTEN BORUP.

1. Johan Ludvig Heiberg. III. 1949.

KOMITÉEN FOR THE BOTANY OF ICELAND.

1. The Botany of Iceland ed. by Johs. Grøntved and Thorv. Sørensen. Vol. V, Part I. 1949.

P. BOYSEN JENSEN.

1. A Determination Theory. Physiologia Plantarum. Vol. 1. 1948.
2. The Production of Matter in Agricultural Plants and its Limitation. 1949. (Vidensk. Selsk. Biolog. Medd. XXI, 2).
3. Causal Plant-Geography. 1949. (Smst. XXI, 3).

H. C. BRØHOLM.

1. —, William P. Larsen og Godtfred Skjerne: The Lures of the Bronze Age. An archæological, technical and musicological investigation. 1949.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN.

1. Leonora Christina: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer. Udg. af J. B.-N. og C. O. Bøggild-Andersen. 1949.

F. BØRGESEN.

1. Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. 1949. (Vidensk. Selsk. Biolog. Medd. XXI, 5).

CARLSBERGFONDETS DANA-EKSPEDITION.

1. Albert Eide Parr: A New Genus of Deepsea Fish from the Gulf of Panama. Copeia. 1947, No. 1. (Papers from the »Dana« Oceanographical Collections. No. 28).
2. Albert Eide Parr: The Classification of the Fishes of the Genera *Bathylaco* and *Macromastax*, Possible Intermediates between the Isospondyli and the Iniomi. Smst. 1948, No. 1. (Papers etc. No. 29).
3. The Carlsberg Foundation's Oceanographical Expedition round the World 1928—30 and previous »Dana«-Expeditions under the Leadership of the late Professor Johannes Schmidt. Dana-Report Nr. 32: *Vampyroteuthis infernalis* Chun. II. External Anatomy. By Grace E. Pickford. 1949.

CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA.

1. Hama. Fouilles et Recherches de la Fondation Carlsberg 1931—1938. II, 3. Les cimetières à crémation. Par P. J. Riis. 1948. (Nationalmuseets Skrifter. Større Beretninger. I).

CHARLES CHRISTENSEN.

1. Nogle Undersøgelser i Frederiksberg Have. »Frederiksberg gennem Tiderne«.

HENRIK DAM.

1. — og Ebbe Søndergaard: Observations on the coagulation anomaly in vitamin K-deficiency and dicumarol poisoning. Biochimica et Biophysica Acta. Vol. 2. 1948. Amsterdam.
2. —, Edith Hjort og Inger Kruse: On the Determination of Vitamin K in Chloroplasts. Physiologia Plantarum. Vol. 1. 1948.
3. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observations on Experimental Dental Caries. IV. Odontologisk Tidsskrift. 1948. Göteborg.
4. —, Johs. Glavind, Humberto Granados og S. Hartmann: A Histochemical Method for the Demonstration of Fat Peroxides. Experimentia. Vol. V. 1949.
5. —, I. Kruse, I. Prange og E. Søndergaard: Influence of dietary ascorbic acid, nordihydroguaiaretic acid and cystine on vitamin E deficiency symptoms in chicks. Biochimica et Biophysica Acta. Vol. 2. 1948. Amsterdam.
6. — og Humberto Granados: A Method for Evaluating the Degrees of Incisor Depigmentation in Vitamin E Deficient Albino Rats. Odontologisk Tidsskrift. Vol. 56. 1948. Göteborg.
7. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observations on Experimental Dental Caries. II. Journal of Dental Research. Vol. 28. 1949. St. Louis.

8. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observation on Experimental Dental Caries. VI. International Review of Vitamin-Research. Vol. XXI. 1949. Bern.
9. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observations on Experimental Caries. XI. Proceedings of the Society for Experimental Biology and Medicine. Vol. 71. 1949.
10. —, Humberto Granados og I. Prange: Influence of two Different Fats on Reproduction Capacity of Vitamin E Deficient Rats. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 18. Sthlm. 1949.
11. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observations on Dental Caries. V. Acta Pathologica et Microbiologica Scandinavica. Vol. XXVI. 1949.
12. —, Humberto Granados og Johs. Glavind: Observations on Experimental Caries III. Journal of Dental Research. Vol. 28. 1949. St. Louis.
13. Vitamin K. Vitamin and Hormones. Vol. VI. New York. 1948.

DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE.

1. Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse, iværksat af Dansk Botanisk Forening. Nr. 14—15. Dansk botanisk Tidsskrift. Bd. 47. 1948. Nr. 14. Alfred Hansen: Campanulaceernes og Lobeliaceernes Udbredelse i Danmark.
Nr. 15. Jul. Grøntved: Orchidéernes Udbredelse i Danmark.

DANSK NATURHISTORISK FORENING.

1. K. Stephensen: Storkrebs. IV. Ringrebs. 3. Tanglus (Marine Isopoder) og Tanaider. 1948. (Danmarks Fauna. Bd. 53).

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB.

1. Diplomatarium Danicum. 2. Række. Bd. 6. 1306—1312. Ved Franz Blatt og Kåre Olsen. 1948.
2. Danmarks Riges Breve. Udg. under Ledelse af Franz Blatt. 2. Række. Bd. 6. 1306—1312. Udarbejdet af Kåre Olsen. 1948.
3. Saxonis Gesta Danorum. Tomus II. Indicem verborum conficiendum curavit Franz Blatt. Fasc. III. 1948.
4. Skrifter af Paulus Helie. Bd. 7. Ved Marius Kristensen og Niels-Knud Andersen. 1948.
5. Middelalderens danske Bøneboøger. Bd. II. Ved Karl Martin Nielsen. 1949.
6. Breve og Aktstykker vedrørende Johan Ludvig Heiberg. Udg. ved Morten Borup. Bd. 3. 1949.

EJNAR DYGGVE.

1. »Via Quintana« og Diokletians Palads. Museum. I. 1948.
2. The Royal Barrows at Jelling. Antiquity. Vol. XXII. 1948.
3. Kirken på Haralds vi i Jelling. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark. 1949.

H. EHRENCRON-MÜLLER.

1. Ludvig Holbergs Christiani V^{ti} Historie. Edda. 1949.

HANS ELLEKILDE.

1. — og Axel Olrik: Nordens Gudeverden. Hæfte 10—11. (1948).
2. Svend Grundtvigs danske Folkesagn 1839—83. Udg. af H. E. Anden Samling: Danske Stedsagn. 1948.
3. Ilanddrevne Strandlig og deres Behandling i Danmark og Sverige. »Fra det gamle Gilleleje«, 1949.
4. Sagntypen den begravne Havmand. Festskrift til H. P. Hansen. Aarhus.

N. FABRITIUS BUCHWALD.

1. Studies in the *Sclerotiniaceae*. I. Taxonomy of the *Sclerotiniaceae*. Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Aarsskrift. 1949.

ASTRID FRIIS.

1. Moderne engelsk Historikerskole. Økonomisk Historie. Nogle Aspekter. Historisk Tidsskrift. 11. Række II. 1948.

E. K. GABRIELSEN.

1. Erna Bach: On Hydrocyanic Acid Formation in Mushrooms. *Physiologia Plantarum*. Vol. 1. 1948.
2. Erna Bach: *Marasmius peronatus* and *Marasmius perforans* Form Hydrocyanic Acid. *Friesia*. III. 1948.
3. Photosynthesis in Leaves at Very Low Carbon Dioxide Concentrations. *Nature*. Vol. 163. 1949.
4. — og Lise Schou: L'expiration de l'acide carbonique par des feuilles vertes en plein soleil. *Experientia*. Vol. V. 1949.

OLAF GALLØE.

1. Natural History of the Danish Lichens. Original Investigations based upon New Principles. Part VII. 1948.

AXEL GARBOE.

1. Niels Stensen (Steno) som Fysiker. *Fysisk Tidsskrift*. 1947.
2. Niels Steensen (Steno), set fra en sjællandsk Landsbypræstegaard (1672). *Lychnos*. 1946—47. Upps. 1947.
3. Niels Stensens (Stenos) geologiske Arbejdes Skæbne. Et Fragment af Dansk Geologis Historie. 1948. (Danmarks Geologiske Undersøgelse. IV. Række. Bd. 3, Nr. 4).

P. V. GLOB.

1. Danske Oldtidsminder. Anden reviderede og forøgede Udgave. 1948.

KAARE GRØNBECH.

1. A Far Eastern Branch of the Aramaean Script. *Indian Art and Letters*. Vol. XXII.

VILH. GRØNBECH (†).

1. Philon. Et Fragment. 1949. (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning. Nr. 209).

JULIUS HARTMANN.

1. — og L. Løgstrup Jensen: The Jet-Chain Commutator. Engineering. London. 1949, May 13.
2. Histoire de deux appareils du Palais de la Découverte. Le commutateur à jet ondulé et la génératrice acoustique Hartmann. Université de Paris. 1949. (Les Conférences du Palais de la Découverte).
3. La formation des ingénieurs de recherches. Phénomène et interprétation. Paris 1949. (Société des Ingénieurs civils de France).

GUDMUND HATT.

1. Oldtidsagre. 1949. (Vidensk. Selsk. Arkæolog.-kunsthist. Skr. II, 1).

POUL HEEGAARD.

1. Larval Stages of *Meganyctiphanes (Euphausiacea)* and some General Phylogenetic Remarks. 1948. (Meddelelser fra Kommissionen for Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser. Serie: Plankton. Bind V).

POUL HELMS.

1. Aristoteles' Skrift om Sjælen. De anima. Oversat med Indledning og Noter af P. H. 1949.

JENS HIMMELSTRUP.

1. Den provisoriske Lovgivning i Danmark. 1948.

HOLGER HJELHOLT.

1. Under Junigrundloven (1849—1866). Den danske Rigsdag 1849—1949. Bd. I. 1949.

JOHANNES HJELMSLEV (†).

1. Om Banekurverne for en variabel Trekant. Matematisk Tidsskrift. B. 1948.
2. Om en Klasse bikvadratiske Kurver. Smst. B. 1948.
3. Einleitung in die allgemeine Kongruenzlehre. Sechste Mitteilung. 1949. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXV, 10).

SKAT HOFFMEYER og SIGFRED KNUDSEN.

1. S. H.: De danske Spindere. Medarbejde: S. K. Fotografering: Holger Hammerschmidt. Tegning: Knud Juul. Aarhus 1948.

INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI.

1. Økonomi og Politik. Årg. 22, nr. 3—4. Årg. 23, nr. 1—2. 1948—49.
2. Aa. Rasch og P. P. Sveistrup: Asiatic Kompagni i den florissante Periode 1772—1792. 1948.

AD. S. JENSEN.

1. Contributions to the Ichthyofauna of Greenland 8–24. 1948. (Spolia Zoologica Musei Hauniensis IX).
2. *Chermes abietis* Galls and Squirrels. 1948. (Vidensk. Selsk. Biolog. Medd. XX, 13).

KAI ADOLF JENSEN.

1. Knud Riewerts Eriksen: Studies on the Mode of Origin of Penicillin-Resistant Staphylococci. Acta Pathologica. Vol. XXVI. 1949.

BØRGE JESSEN.

1. — og Erik Sparre Andersen: Some Limit Theorems on Set Functions. 1948. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXV, 5).
2. On the Proofs of the Fundamental Theorem on Almost Periodic Functions. 1949. (Smst. XXV, 8).

KNUD JESSEN.

1. Studies in Late Quaternary Deposits and Flora-History of Ireland. Dublin 1949. (Proceedings of the Royal Irish Academy. Vol. 52, Section B, No. 6).

JYSK SELSKAB FOR HISTORIE, SPROG OG LITTERATUR.

1. A. C. Skyum: Morsingmålet. Bd. I, hæfte I. Aarhus 1948.

PETER JØRGENSEN.

1. Zur Besiedlungsgeschichte Nordfrieslands. It Beaken. Meidielingen fan de fryske Akademy. Jiergong X. Assen 1948.

C. KLITGAARD.

1. Optegnelser om Raadmand i København Jens Gregersen Klitgaards Familie. Personalhistorisk Tidsskrift. 1948.
2. Sprogprøve fra Tværsted-Eggen. Danske Folkemaal. 1949.
3. Studier over vendsysselske jordegne Gaarde og Selvejerbønder før og efter Skipper Klemensfejden 1534. Vendsysselske Aarbøger 1949.

GUNNAR KNUDSEN.

1. Danske Studier. Udg. af G. K. under Medvirkning af Ejnar Thomsen. 1946–47. (1948).
2. Navnet Trælleborg. Nordiske Fortidsminder. IV, 1. 1948.
3. Bønderballe. Namn och Bygd. Årg. 36. 1948. Lund.

BJØRN KORNERUP.

1. Johan Nordahl Brun: En Tale mod Fornuften. Efter forfatterens manuskript udg. af B. K. Oslo 1948.
2. Kloster og Kirke, Præster og Fromhedsliv. »Helligaandskirken i København.« 1949.
3. Om danske Studerende i Franeker. Danske Magazin. 7. Række. IV.
4. Selskabet for Danmarks Kirkehistorie 1849–1949. Et Tilbageblik. Kirkehistoriske Samlinger. 6. R. VI.
5. Kvæker-Propaganda i Danmark og Norge i ældre Tid. Smst. 6. R. VI.

KNUD H. KRABBE.

1. Arbejder over hjærnens komparative embryologi og anatomi, udført på Anatomiska Institutionen og Tornblad-Institutet för Komparativ Embryologi i Lund, 1917—1947. Nordisk Medicin. 1949.
2. — og Erna Christensen: Poliodystrophia cerebri progressiva (infantilis). Archives of Neurology and Psychiatry. Vol. 61. 1949.

P. L. KRAMP.

1. *Medusae* and *Siphonophora*. Det norske Videnskaps-Akademi i Oslo. Scientific Results of The Norwegian Antarctic Expeditions 1927—1928 et sqq., instituted and financed by Consul Lars Christensen. No. 30. Oslo 1949.
2. Medusæ Collected by The Swedish Antarctic Expedition 1901—03. Further Zoological Results of The Swedish Antarctic Expedition 1901—1903 under the Direction of Dr. Otto Nordenskjöld. Edited by N. Hj. Odhner. Vol. IV, No. 1. Sthlm. 1948.

AUGUST KROGH (†).

1. Dammproblem i museer. Fläkten nr. 1. Sthlm. 1948.
2. Determination of Temperature and Heat Production in Insects. Ztschr. für vergleichende Physiologie. Bd. 31. 1948.
3. The Dust Problem in Museums and how to Solve it. The Museums Journal. Vol. 47. 1948.

VILH. LORENZEN.

1. Den nordsjællandske borg Langsøhus. Frederiksborg Amts historiske Samfunds Årbog. 1948. Hillerød.
2. Vore middelalderlige Voldsteder. Fortid og Nutid. 1949.

C. B. MADSEN.

1. — og P. Venkateswarlu: Proton Stopping Power of Solid Beryllium. The Physical Review. Vol. 74. 1948.
2. — og P. Venkateswarlu: Energy Straggling of Protons. Smst. Vol. 74. 1948.

THERKEL MATHIASSEN.

1. Nationalmuseets bebyggelseshistoriske Undersøgelser. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark. 1949.

TH. MORTENSEN.

1. A Monograph of the Echinoidea. IV, 2. *Clypeastroidea*, *Clypeastridae*, *Arachnoididae*, *Fibulariidae*, *Laganidae* and *Scutellidae*. Text-Atlas. 1948.
2. Report on the Echinoidea Collected by the United States Fisheries Steamer »Albatross« during the Philippine Expedition, 1907—1910. Part 3. Washington 1948. (United States National Museum. Bulletin 100. Vol. 14, part 3).

VALFRID PALMGREN MUNCH-PETERSEN.

1. — og Ellen Hartmann: Svensk-dansk Ordbog. Medredaktør Morten Borup. Hæfte 13. 1948.

DETLEV MÜLLER.

1. Plantefysiologi. 1948.

DEN KGL. MØNT- OG MEDAILLESAMLING.

1. Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals. Danish National Museum. Pars 29–30. 1948.

NATIONALMUSEET.

1. Danmarks Kirker. Maribo Amt. Hefte 1–2. 1949.
2. C. M. Smidt: Roskilde Domkirkes middelalderlige Bygningshistorie. 1949. (Nationalmuseets Skrifter. Arkæologisk-Historisk Række. III).

ROBERT NEHENDAM.

1. Hvordan det gik til. Det kgl. Teaters festskrift, udg. i anledning af teatrets 200-års jubilæum 1948.
2. Casino. Oprindelse og historie i omrids. Udg. i anledning af hundred-året for privatscenernes oprettelse. 1948.
3. Det realistiske Teater. »Teatret paa Kongens Nytorv 1748–1948«. 1948.

NIELS NIELSEN.

1. Heklas Udbrud 1947–48. Svensk Geografisk Årsbok 1948. (Meddelanden från Lunds Universitets Geografiska Institution. Nr 266).
2. Atlas over Danmark. Tekst og fotografier. Redaktion Niels Nielsen. I. Landskabsformerne. Forfatter: Axel Schou. 1949. — Atlas. 1949.

N. E. NØRLUND.

1. Trelleborgs opmåling og den benyttede længdeenhed. Nordiske Fortidsminder. IV, 1. 1948.
2. Geodætisk Institut. Bulletin of the seismological station Scoresby-Sund. No. 18. 1938. — No. 21. 1946–47.
3. Geodætisk Institut. Bulletin of the seismological station København. No. 54. 1944.

POUL NØRLUND.

1. Trelleborg. Med Bidrag af Knud Jessen, N. E. Nørlund, Gunnar Knudsen, Th. Mathiassen, C. J. Becker, M. Degerbøl. 1948. (Nordiske Fortidsminder. IV, 1).
2. C. G. Schultz: Aggersborg, vikingelejren ved Limfjorden. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark. 1949.

ALBERT OLSEN (†).

1. Danmark og den engelske Mægling 1848. Historisk Tidsskrift. 11. Række. II. 1948.

OVE PAULSEN (†).

1. Valdemar M. Mikkelsen: Ecological Studies of the Salt Marsh Vegetation in Isefjord. 1949. (Dansk botanisk Arkiv. Bd. 13, Nr. 2).

HOLGER PEDERSEN.

1. V. sl. *grqdĭ*. Lingua Posnaniensis. Tom. I. Poznań 1949.

MOGENS PIHL.

1. Ole Rømers bevis for Fermats sætning. Fysisk Tidsskrift. 1948.
2. Ole Rømer 1614—1710. »Store danske Personligheder«. II.
3. Ole Rømers virksomhed i det franske akademi. Fra Naturens Verden. 1949.
4. Ole Rømer og John Flamsteed. Nordisk astronomisk Tidsskrift. 1949.

CLAUS MUNK PLUM.

1. Extramedullary Blood Production. Blood, The Journal of Hematology. Vol. IV. 1949.
2. Études sur l'érythropoïèse »in vitro« dans des cultures de moelle osseuse. Sang. T. XIX. 1948.
3. The Production of Erythrocytes. Proceedings of the 6th International Congress of Experimental Cytology. Acta Physiologica Cellularis. Sthlm. 1947.

ERIK M. POULSEN.

1. On the Distribution of the Brachyura (*Crustacea Decapoda*) in Danish Waters. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Forening. Bd. 111. 1949.

FREDERIK POULSEN.

1. Oldtidens Skæmt og Humor. 1948. (Livet i Oldtiden, under Redaktion af F. P. III).
2. Fra Epikurs Have. 1948.
3. Le vieillard de Delphes. Bulletin de Correspondance Hellénique. LXX. 1946. Paris 1947.
4. Caton et le jeune prince. Acta Archaeologica. Vol. XVIII. 1947.
5. De guddommelige Herskere. Ord och Bild. Årg. 58.
6. Saint Augustin et ses élèves. Collection Latomus. Vol. II: Hommages à Joseph Bidez et à Franz Cumont. Bruxelles 1949.

PAUL V. RUBOW.

1. (Forord til) Claude Prosper de Crébillon: Sofaen. Moralsk Fortælling. Paa Dansk ved C. E. Falbe-Hansen. 1948.
2. Sproget og Stilen. 1949.
3. Two Essays. Henrik Ibsen. The Sagas. 1949.
4. Solkongen. Ludvig XIV af Frankrig. 1949.
5. Litterære Studier. Ny, forøget Udg. 1949.
6. Adam Oehlenschläger 1779—1850. »Store danske Personligheder.« II.

FINN SALOMONSEN.

1. Ringmærkning af Fugle i Vestgrønland 1946 og 1947. 1948.

AUGUST F. SCHMIDT.

1. Moser og tørv. Et stykke bondehistorie. Brabrand 1948.
2. — og Poul Rasmussen: Viby Sogns Historie. II. Viby 1949.
3. Randbemærkninger til Ringkøbing Amts Historie. Hardsyssels Aarbog. Holstebro 1949.
4. Stednavne i Ormslev Sogn. Historisk Aarboeg for Aarhus Stift. 1948.

5. Carl Ploug og Christiansø. Bornholmske Samlinger. XXXI.
6. Vilhelm Andersen og Barndomsegnen. Aarbog for Historisk Samfund for Sorø Amt. 1948. Sorø.
7. Fra Seest Sogn. Fra Ribe Amt. 1948. Bd. XII, 1.
8. Åmand og Bækhest. — Præstens Datter i Taubenhain. Danske Studier. 1946—47.
9. Bjørnson og Sønderborg. Edda. 1948.
10. Brørup Sogns Historie. Med Bidrag af forskellige. Brørup 1949.

BENT SCHULTZER.

1. Empiricism as a Logical Problem. Theoria. Vol. XV. 1949. (A Philosophical Miscellany, presented to Alf Nyman ¹²/₃ 1949).

BENGT STRÖMGREN.

1. Det interstellära vätaets ljusemission. Astronomiska Sällskapet. Tycho Brahe årsbok 1949.

Å. VEDEL TÅNING.

1. On the Breeding Places and Abundance of the Red Fish (*Sebastes*) in the North Atlantic. Journal du Conseil International pour l'Exploration de la Mer. Vol. XXVI, No. 1. 1949.

WILLIAM THALBITZER.

1. To fjærne runestene fra Grønland og Amerika. Danske Studier. 1946—47.
2. Runeindskrifter i Grønland. Det grønlandske Selskabs Årsskrift 1949.

H. M. THAMDRUP.

1. Collected Papers from the Museum of Natural History Aarhus. Aarhus 1948.
2. Natura Jutlandica. Udg. af Naturhistorisk Museum, Aarhus. Bd. 1—2. Aarhus 1947—48.

MATHIAS THOMSEN.

1. —, N. Fabritius Buchwald og Poul A. Hauberg: Angreb af *Cryptococcus fagi*, *Nectria galligena* og andre Parasiter paa Bøg i Danmark 1939—43. Det forstlige Forsøgsvæsen. XVIII. 1949.
2. Ellen Thomsen: White-eyed Mutants in *Calliphora erythrocephala*, Meig. Nature. Vol. 163. 1949.
3. — og Harald Krog: *Cerambyx cerdo* L. (= *heros* Scop.) fra subboreal Tid i Danmark. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 111. 1949.
4. Reactions of Crustacea to Insect Hormones. Supplement XXXIII au Bulletin Biologique de France et Belgique. Paris 1948.
5. Ellen Thomsen: The Gonadotropic Hormones in the Diptera. Smst. Supplement XXXIII. Paris 1948.

6. Ellen Thomsen: Influence of the Corpus Allatum on the Oxygen Consumption of Adult *Calliphora Erythrocephala* Meig. The Journal of Experimental Biology. Vol. 26. 1949.

AKSEL TOVBORG JENSEN.

1. — og Aase Møller: Determination of Size and Shape of the Apatite Particles in Different Dental Enamels and in Dentin by the X-Ray Powder Method. Journal of Dental Research. Vol. 27. St. Louis. 1948.

UDVALG FOR FOLKEMAAL.

1. Danske Folkemaal. Aarg. 15, Hefte 3—8. 1949.

AUGUSTA UNMACK.

1. X-Ray Investigation of Some Danish Clays. II. Royal Veterinary and Agricultural College, Copenhagen, Denmark. Yearbook 1949.
2. Røntgenografiske Undersøgelser af Handelspræparater af Aluminiumhydroxyd og -oxyd. Kemisk Maanedssblad. 1949.

VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR PĀLI-ORDBOGEN.

1. A Critical Pāli Dictionary. Begun by V. Trenckner. Revised, continued, and edited by Dines Andersen, Helmer Smith, and Hans Hendriksen, Vol. I, Part 11. 1944. — Epilegomena to Vol. I. By Helmer Smith. 1948.

HELGE VOLSØE.

1. A New Blackbird from the Canary Islands. Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift. Bd. 43. 1949.
2. Iagttagelser over Grønsiskenens (*Carduelis spinus* (L.)) og Stillitsens (*Carduelis carduelis* (L.)) føde og sang under forårstrækket i Danmark. Smst. Bd. 43.
3. — og Ad. S. Jensen: A Revision of the Genus *Icelus* (*Cottidae*) with Remarks on the Structure of its Urogenital Papilla. 1949. (Vidensk. Selsk. Biolog. Medd. XXI, 6).

ELISE WESEBERG-LUND.

1. Polychætes of the Iranian Gulf. Danish Scientific Investigations in Iran. Part IV. 1949.

ERIK WESTERBY.

1. Særpræget pottemagerkunst fra Vestjyllands stenalder. Hardsyssels Aarbog. Holstebro 1949.

MOGENS WESTERGÅRD.

1. — og G. Kølmark: Induced Back-Mutations in a Specific Gene of *Neurospora crassa*. Hereditas XXXV. 1949. Lund.
2. —, Kai Arne Jensen og G. Kølmark: Back-Mutations in *Neurospora crassa* Induced by Diazomethane. Smst. XXXV.

Afdeling C

Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg.

Fra Museets bestyrelse er modtaget følgende beretning:¹

I det forløbne år fra 1. oktober 1948 til 30. september 1949 har Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg forøget sine samlinger på følgende måde:

A. Ved køb:

1. Prinsesse Anna af Danmark, kong Christian III's datter, kurfyrstinde af Sachsen. Hel figur. Lille oliemaleri på kobber. Fra ca. 1585.
2. Christian, »den udvalgte prins«, kong Christian IV's ældste søn. Samtidigt maleri af ukendt kunstner.
3. Kong Christian den Sjette. Rundt, drejet elfenbensrelief med omskrift. Udført af Lorentz Spengler, ca. 1740. Formentlig forarbejde til en medaille. Erhvervet i Tyskland.
4. Arveprins Frederik og arveprinsesse Sophie Frederikke, født prinsesse af Meklenborg-Schwerin. Miniaturer på elfenben, udførte af W. A. Müller ca. 1785. Indfattede i en svær guldmedaillon med rig belægning af diamanter, perler og emaille; foroven diamantbelagt, gennembrudt krone; på siderne i guld-bogstaver på purpur bund ordene SOUVENIR D'AMITIÉ. Købt i England.
5. Kong Frederik den Sjette, dronning Marie Sophie Frederikke og deres to døtre, prinsesserne Caroline og Vilhelmine. I interiør. Silhouetbillede. Malet på glas af W. Weitlandt 1811; signeret.
6. Prins Christian Frederik, den senere kong Christian VIII.

¹ Genpart af den Allerunderdanigste Beretning, som det påhviler bestyrelsen årlig at afgive til Hs. Maj. Kongen om Museets virksomhed.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 84.

- I uniform som general og chef for sit regiment. Maleri fra ca. 1814 af ukendt kunstner, formentlig J. Bech.
7. Foregåendes søster, prinsesse Louise Charlotte, landgrevinde af Hessen-Cassel. Pendant til foregående.
 8. Prins Frederik Carl Christian, den senere kong Frederik VII, og hans gemalinde Caroline Charlotte Mariane, født prinsesse af Meklenborg-Strelitz, under deres indtog i København d. 22. juni 1841. Udført af C. V. Balsgaard. Forarbejde til et maleri fra 1843 på Rosenborg.
 9. Prinsesse Alexandra, kong Christian IX's datter, gift med prins Albert Edward, den senere kong Edward VII af Storbritannien. Knæstykke. Let blyantsskitse. Tegnet af H. Olrik; signeret.
 10. Prinsesse Dagmar af Danmark, kong Christian IX's datter, kejserinde Marie Feodorovna af Rusland. Støbt malmbuste. Udført i København september 1885 af Jean Gautherin; signeret.
 11. Kong Christian den Tiende. Som barn. Hel figur. Let blyantsskitse. Udført af H. Olrik ca. 1876. Forarbejde til et gruppebillede af kong Frederik VIII's tre ældste børn.
 12. Samme. Skulderstykke. Malet af Herman Vedel. Detailstudie til helfigursbilledet fra 1929 i Frederiksborg slots riddersal.
 13. Samme i helfigur. Studie som foregående.
 14. Foregåendes søster, prinsesse Louise, gift med prins Friedrich af Schaumburg-Lippe. Som barn. Hel figur. Let blyantsskitse. Udført af H. Olrik. Forarbejde som nr. 11.
 15. Greve Hans Schack, feltmarskal. Til hest. I baggrunden rytterfægtning. Købt i England. Tidligere i jarlen af Wintertons samling, hvor billedet — med tvivlsom ret — angaves at være malet af Victor Boucquet.
 16. Kaldet Frederik von Arenstorff, etatsråd, men antagelig forestillende Iver Rosenkrantz til Rosenholm. Oval miniature på spillekort. Udført ca. 1700, formentlig af G. Saleman.
 17. Adam Friderich von Lützow, søofficer. Lille miniature, monteret som broche. Formentlig udført af Georg Saleman ca. 1730.
 18. Rigsgreve Ulrik Frederik Woldemar Løvendal, officer, marskal af Frankrig. Halv figur. Med pelshue; i hjemmedragt. Maleri. Udført af en fransk kunstner. Købt i Frankrig.

19. Bolle Willum Luxdorph. Satirisk tegning. Betegnet: I. Wiedewelt inv. — M. W. Schmith schulp. (!)
20. Ubekendt dame, kaldet »hofdame« Ellen von Biermann. Rund profiltegning. Blyant, tusch og rødkridt. Udført af Paul Ipsen d. 22. maj 1789; signeret.
21. Ubekendt officer fra ca. 1800. Oval miniature på elfenben. Udført af F. C. Camradt. I forgyldt kapsel med ornamenteret, gennembrudt rand. På bagsiden under glas hårfletning og allegorisk motiv på blå glas.
22. Frederik Julius Christian Castonier, generalmajor, kommandant i Fredericia. I uniform som chef for fynske infanteriregiment. Med tilmalet hvidt bånd og storkorsstjerne. Miniature på papir. Malet ca. 1820.
23. Johan Gunder Adler, kabinetssekretær, gehejmeetatsråd. Halv figur, siddende. Malet af C. A. Jensen 1842; signeret.
24. Fem portrætskitser på samme blad, forestillende medlemmer af familien Tscherning. Pennetegninger. Udført af Joh. Th. Lundbye 2. juledag 1843; signeret.
25. Nicolai Frederik Severin Grundtvig, præst og digter. Malet af Const. Hansen 1847.
- 26—48. En samling portrættegninger, udførte af billedhuggeren og maleren H. Olrik:
 26. Christian Gottlieb Vilhelm Bissen, billedhugger. Halv figur. Blyant. Signeret: H. Olrik, Roma 1859.
 27. Georg Christian Freund, billedhugger. Halv figur. Blyant og laveret tusch. Signeret: Roma, H. Olrik 1859.
 28. Hans Jørgen Hammer, maler. Halv figur. Laveret blyant. Signeret: Rom (18)59.
 29. Vilhelm Klein, arkitekt. Halv figur. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik 1859, Roma. Betegnet: Aftenskolen i Frattina d. 10de Martz 1859.
 30. Haagen Isaac Larpent, assessor i kriminal- og politiretten. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik, Roma 1859.
 31. August Vilhelm Saabye, billedhugger. Halv figur. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik, Roma 1859.
 32. Hans Johnsen Budal, norsk billedhugger. Hoftestykke, siddende. Blyant. Signeret: H. Olrik, Rom 1863.
 33. Carl Frederik Holbech, billedhugger. Halv figur. Blyant. Signeret: H. Olrik, Rom 1863.

34. Laurits Terpager Malling Prior, billedhugger. Knæstykke, siddende. Blyant. Signeret: H. Olrik 1863.
35. Niels Christian Theobald Ravnkilde, komponist. Blyant og laveret tusch. Sandsynligvis tegnet i Rom 1859.
36. Samme. Hoftestykke, siddende. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik, Rom 1863.
37. Walter Runeberg, finsk billedhugger. Hoftestykke, siddende. Blyant. Signeret: H. Olrik, Rom 1863.
38. Carl Heinrich Bloch, maler. Knæstykke, siddende. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik, 3. juni 1865.
39. Siegwald Johannes Dahl, tysk maler. Hoftestykke, siddende. Blyant og laveret tusch. Signeret: H. Olrik, Glorup 1868.
40. Johan Henrik Gamst Valdemar Schmidt, ægyptolog, professor. Halv figur, siddende. Blyant og laveret tusch.
41. Christian Thorning Engelstoft, teologisk professor, biskop. Blyant og laveret tusch.
42. Hendrich Georg Clausen Swane, cand. theol., musiklærer. Blyant og laveret tusch.
43. Ove Theobald Thielemann, billedhugger. To ansigtsstudier på samme blad. Blyant.
44. Jacob Brønnum Scavenius Estrup, godsejer, consejlspræsident. Næsten hel figur. I ministeruniform. Blyant og laveret tusch. Studie til maleri fra 1876 i Christian IX's palæ, Amalienborg, forestillende et statsrådsmøde hos kong Christian IX.
45. Johan Christian Henrik Fischer, politiker, minister. Halv figur. I ministeruniform. Blyant og laveret tusch. Studie som foregående.
46. Wolfgang Haffner, officer, politiker, minister. Halv figur. I generalsuniform. Blyant og laveret tusch. Studie som foregående.
47. Lensbaron Otto Ditlev Rosenørn-Lehn, udenrigsminister. Halv figur. I ministeruniform. Blyant og laveret tusch. Studie som foregående.
48. Erik Vilhelm Robert Skeel, politiker, minister. Knæstykke, siddende. I uniform. Blyant og laveret tusch. Studie som foregående.
49. Jacob Michael Ferdinand Stilling-Andersen, grundlægger af

- det første andelsmejeri. Hoftestykke, siddende. Malet af Hans Henningsen 1919.
50. Robert Storm Petersen, tegner, maler, kabaretkunstner. Hel figur, siddende, med hunden Grog ved sin side. Malet af Arne Lofthus 1929.
 51. Johannes Vilhelm Jensen, forfatter. Hoftestykke, siddende. Maleri på cellotex. Udført af Herman Vedel 1947.
 - 52—69. En samling portrætstudier, udførte af Herman Vedel.
 52. Thorvald Nicolai Thiele, matematiker, astronom. Hoftestykke. Studie til portræt fra 1909 i forsikringselskabet »Hafnia«.
 53. Nina Grieg, født Hagerup, sangerinde.
 54. Kristian Sofus August Erslev, historiker, professor, rigsarkivar, medlem af Frederiksborg Museets bestyrelse. Studie til maleriet af Carlsbergfondets direktion 1926 i Videnskabernes Selskab.
 55. Johannes Trolle Hjelmslev, matematiker. Studie som foregående.
 56. Vilhelm Schaldemose, kirurg, professor. Knæstykke, siddende. I hvid kittel. Studie til maleri fra 1926.
 57. Kristian Karl Tulinius (von der) Hude, klassisk filolog, skolemand. Halv figur. Studie til maleri fra 1928 i Metropolitanskolen.
 58. Samme. Knæstykke, siddende. Studie som foregående.
 59. Victor Emanuel Bendix, komponist, pianist.
 60. Jens Christian Christensen, politiker, konsejlspræsident. Studie til Rigsdagens store maleri fra 1916—17 af »Forhandlingerne om Grundloven af 5. Juni 1915«.
 61. Klaus Berntsen, højskolemand, politiker, konsejlspræsident. Skulderstykke. Studie som foregående.
 62. Frederik Hedegaard Jeppesen Borgbjerg, politiker, minister. Studie som foregående.
 63. Alfred Vilhelm Alexander Christensen, politiker. Studie som foregående.
 64. August Herman Ferdinand Carl Goos, retslærd, politiker. I profil. Studie som foregående.
 65. Jørgen Pedersen, redaktør og politiker. Studie som foregående.

66. Herman Martin Trier, pædagog, politiker. Studie som foregående.
67. Carl Theodor Zahle, politiker, konsejlspræsident. Skulderstykke. I profil. Studie som foregående.
68. Johannes Vilhelm Jensen, forfatter. På cellotex. Studie til nr. 51.
69. Foregåendes hustru Else Marie, født Ulrik. På cellotex. Malet ca. 1947.
70. Scene med ærkebisp, munke og krigere, formentlig forestillende en korsfarerindvielse. Kopi af kalkmaleri fra ca. 1225 i Sønder Næraa kirke. Udført af Agnete Varming 1948.
71. Afstøbning af gravsten i Sønderborg kirke over kong Christiern II's vogter, lensmanden Ditlev Brockdorff († 1538).
72. Afstøbning af gravsten i Notmark kirke på Als over amtmand Thomas Sture til Helvedgaard og Gammelgaard og hans hustru Bertha Ahlefeldt. Originalen er udført 1569 af Jacob van der Borch; signeret.
73. Fire store loftsmalerier med allegoriske fremstillinger af rigsregalierne. Formentlig malede til sommersalen på Frederiksborg 1684 af Michael von Haven og Peter Andersen. Hidrørende fra greve Otto Thotts samling.
74. Formentlig udkast til en illumination i anledning af prins Christian Frederiks (den senere kong Christian VIII's) og hans gemalinde, prinsesse Caroline Amalies bryllupsindtog 1815. Akvarel.
75. »Kingo bringer Griffenfeldt et Lykønskningsdigt i Anledning af hans Udnævnelse til Greve af Samsø«. Malet af Jørgen Roed 1866; signeret. Hørende til den serie af danske digterbilleder, som Orla Lehmann i sin tid gjorde bestilling på hos forskellige kunstnere.
76. Frederiksborg slot. Set fra syd. Tegning, tusch og pen. Fra 18. århundrede. Angives at være udført af H. de Winter. Købt i Belgien.
77. Parti af Frederiksborg slot. I forgrunden Frederik II's østre tårn. Lille maleri, formentlig fra 1850'erne. Udført af C. V. Nielsen.
78. Bregentved med have. Set fra syd. Gouachemaleri. Måske udført af W. A. Müller 1763 efter tegning af G. E. Rosenberg.

B. Som gave.

Fra frøken Hanne Kølle, Lønholt pr. Fredensborg:

79. Parti af fadeburslængen på Frederiksborg slot. Laveret tusch-tegning. Signeret: T S (i ligatur) 1848. Har tilhørt kong Frederik VII's livskytte, senere kammerfourer, kammerråd Christian Herman Jørgensen.
80. Broderet brevmappe. Skænket ovennævnte C. H. Jørgensen af kong Frederik VII d. 19. juli 1848 til erindring om kong Christian VIII, hvem mappen har tilhørt.

Fra direktør L. F. Tegner:

81. Isaac Wilhelm Tegner, overingeniør for statsbaneanlæggene, generaldirektør. Patineret broncebuste. Modelleret af Rudolph Tegner 1899; signeret.

Fra frøken Anna Petra Krarup ifølge testamentarisk bestemmelse:

82. Nogle mindegenstande om forfatteren og filologen Thor Næve Lange, bl. a. et par af dennes malerier med digte, skrevne på bagsiden, samt hans ordenstegn som ridder af den russiske St. Anna orden.

Foruden de ovennævnte billeder er i det forløbne år erhvervet en del tegninger og grafiske fremstillinger af såvel personer som historiske begivenheder.

Samlingen af livsmasker er blevet forøget med følgende:

Hans Hedtoft, politiker, statsminister.

Hartvig Marcus Frisch, politiker, kulturhistorisk forfatter, undervisningsminister.

Som supplement til grosserer L. E. Bruuns mønt- og medaillesamling er i årets løb erhvervet følgende portrætmedailler:

Kong Frederik den Niende. 50 års fødselsdag. Af H. Salomon.
Christian Axel Jensen, museumsmand. 70 års fødselsdag. Af Adam Fischer.

Blandt erhvervelserne af møbler og kunstgenstande kan nævnes:

83. Sølv lågkrus med familien Ulfeldts våben, årstallet 1644 og et skriftbånd med navnet KNVD WLFELD indgraveret på

- låget, betegnende hofmarskal Knud Ulfeldt til Hverringe. Mestermærke K, formentlig for Hans Krey i Odense.
84. Et stort skab af palisander, fineret med ibenholt og sværtet træ. På døre og endestykker plader af skildpadde, indlagt i kassetter med flammede kantlister. Udskårne friser. Snoede søjler af egetræ. Fra midten af 17. århundrede. Stammer fra Gisselfeld.
 85. Fire jetons af graveret perlemoder. De tre med de Ahlefeldters våben, den fjerde med det Danneskiold-Laurwigenske våben, alle med dannebrogordenens storkorskæde. Kan formentlig henføres til kammerherre, geheimekonferensråd Hans Adolph von Ahlefeldt til Bukhave og hans svigersøn, generallieutenant, greve Frederik Ludvig Danneskiold-Laurwigen. Fra midten af 18. århundrede. Import fra Kina, formentlig gennem Ostindisk Kompagni.
 86. Drikkeglas, dekoreret med tre indslebne bueslag mellem dobbeltsøjler. Under hvert bueslag kong Christian V's kronede spejlmonogram.
 87. Drikkeglas fra tiden omkring 1700, dekoreret med indslebne blomsterranker og familierne Gersdorffs og Krags våbner under en krone, henpegende på generallieutenant Frederik Gersdorff til Kærgård og hans anden hustru Edel Margrethe Krag.
 88. Monumentalvase med polykrom dekoration og guldborter på violet grund. På halsen det danske og det svenske våben og indskriften »Den 28. juli 1868«. På korpus kronet og forgyldt FL og et grisaillemaleri efter Thorvaldsens relief »Musernes Dans paa Helikon«, signeret W. Høyer. Udført på Bing & Grøndahls porcelænsfabrik som bryllupsgave til kronprins Frederik (VIII) og kronprinsesse Louise. Dekorationen udført af Wilhelm Høyer i samarbejde med Otto Bache.
 89. Udskåret, forgyldt og bemalet bord af fyrretræ. Pladen båret af en oprejst løve, i hvis poter et skjold med kong Christian VI's udskårne, kronede spejlmonogram.
 90. To stykker af et vægtæppe broderet med familierne Rantzau og Sehesteds våbner; stammer fra Rodstenseje.
 91. Tre forgyldte taburetter af bøgetræ. Fra Christian VII's tid. Under sargen indbrændt kongerne Frederik VI's og Christian VIII's kronede navnetræk. Fra Frederiksberg slot.

92. Lågterrin af kinesisk eksportporcelæn. Dekoration i blå og guld. Skjoldformet medaillon med monogram NPM. Hørende til et stel, som blev udført til skibskaptajn Niels Peter Mossin († 1808).
93. Tallerken af kinesisk eksportporcelæn. Dekoreret med blå og guld. I bunden en lille oval medaillon med monogrammet PR i blå på guldgrund. Fra 19. århundredes første fjerdedel.
94. To armstole af bøgetræ fineret med mahogni. Gennembrudt rygbræt og udskårne ornamentter i nygotisk stil. Under sargen indbrændt kronet C i spejlmonogram, betegnende kong Christian IX som prins. Udført ca. 1840, formentlig efter tegning af G. F. Hetsch. Fra Bernstorff slot.
95. Et par porcelænskopper med forgyldning og påmalet prospekt af »Store Kongens Mølle« ved Langebro. På underkoppen »H. I. Schmidt« med guldbogstaver samt tre hvedeaks. Malermærke O. S. 74. Udført på Bing & Grøndahls porcelænsfabrik til møllermester H. I. Schmidt.
96. Rejsekrivepult, hattefuttal og tegnebog, som har tilhørt fysikeren, professor Hans Christian Ørsted.

Museet har i det forløbne år udlånt malerier og genstande til følgende udstillinger:

London-udstillingen 1948, Danish Art Treasures.

Nationalmuseets særudstilling »Barnet gennem 200 år«.

Rigsdagens udstilling i anledning af forfatningsjubilæet.

Udstillingen »Skibet«, Forum.

Flådens historiske modelsamling fik efter anmodning fra Marineministeriet tilladelse til at benytte de under museet hørende thestuer på Frederiksborg slot som udstillingslokaler, en tilladelse, som er begrænset til det løbende år.

Registreringen og katalogiseringen af portrætter og historiske blade er videreført på sædvanlig vis.

Ud over den planmæssigt fortsatte fotografering af museets billeder og genstande er der i det forløbne år foretaget fotograferinger i Roskilde adelige Jomfrukloster og i Odense adelige Jomfrukloster.

Museets værksted for reparation af gobeliner har ligesom det foregående år fortrinsvis været beskæftiget med restaurering af gobeliner fra Gl. Estrups riddersal samt af gulvtæpper fra museet.

Konserveringsarbejdet i museet er blevet fortsat. Malerikonserveratoren har i det forløbne år bl. a. fuldført gennemsynet af de i Conseilgangens og Audienssalens vægge indfældede malerier.

Museets deltagelse i Den ikonografiske Kommissions arbejde med indsamlingen af oplysninger om malede portrætter her i landet er blevet fortsat som tidligere. Specielt er der arbejdet med samlingerne i Roskilde og Odense adelige Jomfruklostre.

Ligesom de foregående år har museet i sommertiden vederlagsfrit stillet pædagogisk trænede omvisere til rådighed for besøgsgrupper fra skoler, seminarier, højskoler o. l. En opgørelse over sådanne besøg viser, at museet i det forløbne år besøgte af 445 hold fra folkeskoler, 48 fra gymnasieskoler, 10 fra seminarier, 56 fra højskoler og kurser, 99 fra fagskoler af forskellig art samt 64 hold værnepligtige fra hær og flåde. Ved museets foranstaltning blev der desuden gennemført 226 omvisninger imod betaling.

Ifølge allerhøjeste reskript af 16. juni 1949 har det behaget Hans Majestæt Kongen efter ansøgning at fritage fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. Mackeprang for hans hverv som Kongens repræsentant i bestyrelsen og i hans sted at udnævne Nationalmuseets direktør, dr. phil. Poul Nørlund, alt fra 1. oktober d. å. at regne.

Museet har i det forløbne år været besøgt af ialt 176.360 personer.

Frederiksborg, den 21. december 1949.

CHRISTOPHER TRAMPE.

M. MACKEPRANG.

JOHS. PEDERSEN.

OTTO ANDRUP

Ny Carlsbergfondet

Fra Ny Carlsbergfondets direktion er modtaget følgende beretning:

For Ny Carlsbergfondets midler er der i regnskabsåret 1948—49 erhvervet eller bidraget til erhvervelse af de efternævnte kunstværker samt til andre nedenfor angivne fundatsmæssige formål anvendt de vedføjede beløb.

A. Kunstindkøb.

Til Ny Carlsberg Glyptotek:

1. H. W. Bissen: Goethe. Brændtlerstatuette. Deponeret.
2. Pierre Bonnard: La salle à manger. Maleri. Deponeret.
3. Edgar Degas: 73 Skulpturer. Bronze. Deponeret.
4. J. F. Millet: Fransk landsby. Blyantstegning. Deponeret.
5. Th. Philipsen: Optrækkende tordenvejr over vandbassinet ved skoven. Maleri. Deponeret.

Til Det danske Kunstindustrimuseum:

6. Andet bidrag af en femårig bevilling til indkøb af ældre kunsthåndværk.
7. 89 stkr. kinesisk porcelæn og stentøj fra dr. A. Øigaards samling.
8. Kinesisk hjørneskab af ostindisk rosentræ. 18. årh.
9. Punchebolle af Store Kongensgade fajance.
10. Buffon: Histoire naturelle, illustreret med raderinger af Picasso. Deponeret.
11. Pacioli: Divina Proportione. 1509.

Til Nationalmuseet:

12. 135 græske mønter. Tilskud.
13. 1 græsk dekadrachme fra Syrakus, signeret Kimon. Tilskud.

14. 1 sassanidisk guldmønt. Tilskud.
15. 5 stkr. persisk keramik. Tilskud.
16. Persisk fajanceskål og præcolumbiske sager fra Mexico og Peru. Tilskud.
17. Fajancefad af Stockeldorff-fabrikat. Tilskud.

Til Statens Museum for Kunst:

18. Christine Swane: Opstilling med Kardemomme. Maleri.
19. Paul Signac: To fiskerbåde ved en mole. Akvarel.
20. 1 radering og en bog illustreret med litografier af Aristide Maillol.
21. 2 mapper med raderinger, litografier og farvelitografier af Albert Marquet.
22. 2 litografier og 2 farvelitografier af Auguste Renoir.
23. 1 bog illustreret med akvatintaraderinger af Georges Rouault.
24. 1 radering og 1 bog illustreret med raderinger af Dunoyer de Segonzac.

Til Åbenrå Museum:

25. Axel Bentzen: Vintersol. Maleri. (Fondets årlige uddeling). (Tidligere indkøbt).
26. Viggo Rørup: Frugtræer. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Ålborg Kunstmuseum:

27. Søren Hjorth-Nielsen: Landskab fra Sydhavnen. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
28. Poul Sørensen: Lyst gråvejrs over Sundet. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Århus Museum:

29. Else Alfelt: Det evige hav. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
30. Harald Giersing: Portræt af Ellen Roede. Maleri. Tilskud.
31. Astrid Noack: Pigeportræt. Marmor. (Fondets årlige uddeling).

Til Århus Universitet:

32. Olaf Stæhr Nielsen: Reliefudsmykning over hovedindgangen. Sidste bidrag.

Til Bornholms Amtssygehus, Rønne:

33. Oluf Høst: Udsmykning af opholdsrum på 1. sal. Første bidrag.
 34. Olaf Rude: Udsmykning af opholdsrum i stuen. Første bidrag.

Til Carlsberg Bryggeriernes børnedaghjem:

35. Hans Scherfig: Udsmykning. Andet bidrag.
 36. Dagmar Starcke: Udsmykning. Andet bidrag.

Til Købstadmuseet »Den gamle By«, Århus:

37. Frijsenborg-sølvkande. Tilskud.

Til Det kongelige Akademi for de skønne Kunster:

38. Genopførelse af monumentet over billedhuggeren Jens Adolph Jerichau på Solbjerg Kirkegård.

Til Det kongelige Bibliotek:

39. Ernst Zeuthen: Portræt af Overbibliotekar H. O. Lange. Maleri.

Til Esbjerg By:

40. August Keil: Fiskermonument. Sjette bidrag.

Til Esbjerg Kunstforening:

41. Knud Nellemose: Peter. Bronze. (Fondets årlige uddeling).
 42. Helge Nielsen: Byen. Forår. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til det projekterede Frihedsmuseum:

43. Per Ulrich: 150 tegninger og akvareller af livet i de tyske koncentrationslejre Sachsenhausen og Neuengamme. Tilskud.

Til Fyns Stiftsmuseum, Odense:

44. Gerda Eickhoff: Altanen. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 45. William Scharff: Morten. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Grenå By:

46. Johannes Bjerg: Søren Kanne-Monument. Sidste bidrag af tilskud.

Til Holberg-Samfundet:

47. Illustrering af »Peder Paars« af Marlie Brande. Første bidrag.

Til Holstebro Centralbibliotek:

48. Afstøbning af attisk votivrelief i Ny Carlsberg Glyptotek.

Til Horsens Museum:

49. Knud Agger: Efterårsbillede. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 50. Svend Englund: Dreng. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Kolding Kunstforening:

51. Siegfred Neuhaus: Marsklandskab ved Ribe. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 52. William Scharff: Høns mellem brændenælder. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo:

53. Ville Jais Nielsen: Opstilling med mælkeflasker. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 54. Jens Søndergaard: Skrænter ved havet. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Nyborg Gymnastik- og Idrætsforening:

55. Johannes Bjerg: Atleten. Sidste bidrag.

Til H. C. Andersens Hus, Odense:

56. A. Grahl: Portræt af H. C. Andersen. Maleri. Tilskud.

Til Randers Museum:

57. Kay Christensen: Balconen. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 58. Th. Hagedorn-Olsen: Dagny i haven. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Ribe Katedralskole:

59. Holger J. Jensen: Nature morte. Maleri.

Til Ribe Stiftsmuseum:

60. Bøye Givskov: Skovbillede. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 61. Helge Jensen: Udsigt gennem døren. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Sorø Kunstmuseum:

62. Niels Lergaard: Forårslandskab. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 63. Sigurd Swane: Det grønne land under bjergene. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til herregården Spøttrup:

64. 1 kiste af bulplanketype.
 65. 1 kiste med foldeværksfyldinger.
 66. 1 malet våbenkiste fra Tårupgård.
 67. 1 skab med fem rum.
 68. 1 bord med krydsfod.

Til Sønderjyllandsskolens bade- og svømmeanstalt:

69. Christine Swane: Udsmykning af forhallen. Første bidrag.

Til Sønderborg By:

70. Adam Fischer: Fontæne på Rådhuspladsen. Første bidrag.

Til Museum for Tønder Amt og By:

71. Rokokoskab.
 72. Olaf Rude: Udsigt. Forår. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 73. Christine Swane: Terrassen. Maleri. (Fondets årlige uddeling). (Tidligere indkøbt).

Til andelsselskabet »Tønderhus«, Tønder:

74. Astrid Noack: Skulptur. Bronze. Andet bidrag.

Til Vejen Museum:

75. Kaj Ejstrup: Havremark. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
 76. Victor Haagen-Müller: Aften ved Skiveren. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Til Vejle Museum:

77. Axel P. Jensen: Udsigt fra mit vindue. Maleri. (Fondets årlige uddeling).
78. Juliana Sveinsdottir: Landskab fra Island. Maleri. (Fondets årlige uddeling).

Andre kunstindkøb o. l.:

79. Svend Albrechtsen: Skivergårdens staldlænger. Maleri.
 80. Kay Christensen: De to søstre. Maleri.
 81. Elo: Dr. phil. Frederik Poulsen. Buste. Bronze.
 82. Ludvig Find: Grete. Maleri.
 83. Albert Gottschalk: Udsigt over Stege. Maleri.
 84. Th. Hagedorn-Olsen: Roskilde fjord. Maleri.
 85. Peter Hansen: Jæger. Maleri.
 86. Karl Isakson: Siddende Model. Maleri.
 87. Holger J. Jensen: Interiør. Maleri.
 88. J. A. Jerichau: Amor og Psyke. Skitse. Brændtler.
 89. Niels Larsen-Stevns: På vejen til Ponte Mensole. Maleri.
 90. Julius Paulsen: Portræt af Helge Jacobsen. Maleri.
 91. Th. Philipsen: Mand med heste. Gips.
 92. Martinus Rørbye: Fra Akropolis. Tegning.
 93. Henrik Schouboe: Interiør. Maleri.
 94. P. C. Skovgård. Fra Eremitagesletten. Maleri.
 96. Sigurd Swane: Vejrhjørne. Maleri.
 96. Bertel Thorvaldsen: Amor hos Anakreon. Marmor.
-

B. Andre fundatsmæssige formål.

1. Tidsskriftet »AARSTIDERNE« tilskud 2.250 kr. Andet bidrag af en samlet bevilling på 6.000 kr.
2. AKADEMISK ARKITEKTFORENING til udgivelse af tidsskriftet »Arkitekten« 1948 1.000 kr.
3. Samme til udstilling i Kunstindustrimuseet af arbejder af A. Perret 2.906 kr. 93 øre.
4. Bibliotekar HENRIK BRAMSEN til forarbejder til biografi af M. G. Bindsbøll 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
5. Lektor C. A. BØJE tillæg til værk om danske guld- og sølvmedemærker før 1870 4.203 kr.
6. Museumsinspektør, cand. jur. TORBEN HOLCK COLDING til fotografering af danske miniaturer 675 kr. 65 øre. Sidste bidrag af en samlet bevilling på 1.400 kr.
7. Samme til studierejse til Holland, Belgien og Frankrig 3.600 kr.
8. DANSK HAVEARKITEKTFORENING tilskud til tidsskriftet »Havekunst« i 1948 1.000 kr.
9. Landsforeningen DANSK KUNSTHÅNDVÆRK til udgivelse af »Nyt Tidsskrift for Kunstindustri« 2.500 kr.
10. DANSK KUNSTMUSEUMSFORENING årsbidrag 1.500 kr.
11. Samme 1.000 kr. Andet bidrag af en treårig bevilling.
12. DET DANSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUM til køb af fotografier på den indiske udstilling i London 1.098 kr. 76 øre.
13. DEN DANSKE RADERFORENING en ekstraordinær bevilling på 2.000 kr.
14. HANS M. DEBES til udgivelse af en ny og forøget udgave af »Færøiske strikkemønstre« 2.000 kr.
15. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE til ophold i Salona for en assistent ved gennemgang af udgravningsmateriale 2.880 kr.
16. Professor, dr. phil. CHRISTIAN ELLING til studierejse til Italien 5.000 kr.
17. Stud. mag. SVEND ERIKSEN til studierejse til Frankrig 2.000 kr.

18. Museumsinspektør, mag. art. ERIK FISCHER til studierejse til Schweiz 2.000 kr.
19. Den af Fondet arrangerede Udstilling af dansk Malerkunst i Flensborg Bys Museum, 15.837 kr. 66 øre.
20. Foreningen af danske Kunstmuseer til fotografering i museerne i Ålborg og Horsens 798 kr.
21. Samme til fotografering i Rønne museum 427 kr.
22. Foreningen af danske Museumsmænd til rejse og foredrag af malerikonservator H. Ruhemann 1.100 kr.
23. Forening for Boghåndværk til udgivelse af »Bogvennen« i 1948 2.000 kr.
24. Foreningen fransk Kunst årsbidrag 1.000 kr.
25. Museumsinspektør, mag. art. MOGENS GJØDESEN til studierejse til Italien, Grækenland og Tyrkiet 8.000 kr.
26. Arkivar BREDO GRANDJEAN til studierejse til Schweiz 2.000 kr.
27. Arkitekt EINAR KIRK-NIELSEN til rentegning af opmålinger af gamle danske planterboliger på de dansk-vestindiske Øer 3.000 kr.
28. Kirkeligt Samfund af 1898 til flytning af Niels Skovgårds Grundtvig-statue i Vartov Grønnegård 2.987 kr. 86 øre.
29. Arkitekt MOGENS KOCH til lysbilleder efter egne optagelser til brug ved undervisning 425 kr. 70 øre.
30. Museumsinspektør, mag. art. & cand. jur. OTTO KOEFOED-PETERSEN til studierejse til Belgien og Holland 1.675 Kr.
31. Kunstakademiets Bibliotek til erhvervelse af P.A. Lemoisne: Degas et son œuvre 1.125 kr.
32. Kunstforeningen til monografi om maleren Niels Bjerre af Poul Uttenreiter 6.000 kr.
33. Kunsthistorisk Pladearkiv til fotografering på Michael Ancher-udstillingen på Skagens Museum 579 kr. 68 øre.
34. Museumsinspektør ERIK LASSEN til studierejser til England, Schweiz, Italien, Frankrig, Holland og Belgien 7.230 kr.
35. Samme til deltagelse i kunsthistorikerkongres i Lissabon 860 kr.
36. Museumsinspektør ANDRÉ LETH til studierejse til England og Frankrig 2.400 kr.
37. Museumsinspektør STEFFEN LINVALD til studierejse til Italien 2.000 kr.

38. Museet »LISELUND GAMLE SLOT« 1.000 kr. Første bidrag af en treårig bevilling.
39. Samme til retableringsarbejder i parken 5.000 kr.
40. Museumssekretær ERNA LORENZEN til studierejse til Sverige 900 kr.
41. Konservator POUL LUNØE til studierejse til Italien 2.500 kr.
42. Maleren VIGGO MADSEN til ny udgave af Karl Madsens bog om J. Th. Lundbye 3.840 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.840 kr.
43. Bibliotekar AAGE MARCUS tilskud til studierejse til Rom og London 1.000 kr.
44. Arkitekt VIGGO STEN MØLLER til studierejse til London 950 kr.
45. NATIONALMUSEETS 2. AFDELING til udgivelse af »Danmarks Kirker« 10.000 kr. Sekstende bidrag.
46. Teatermaleren ERIK NORDGREEN til studierejse til Frankrig og Italien 2.500 kr. Tilskud.
47. Museumsinspektør, dr. phil. OTTO NØRN til værk om Christian III's borge 10.000 kr. Tilskud.
48. NY CARLSBERG GLYPTOTEK til udgivelse af »Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek« for 1948 1.000 kr.
49. Samme til publikation af Ny Carlsberg Glyptoteks ægyptiske grav- og mindsten 7.215 kr. 68 øre. Sidste bidrag af en bevilling på 18.688 kr. 75 øre.
50. Samme til publikation af Ny Carlsberg Glyptoteks græske og romerske terrakotter 8.424 kr. 25 øre.
51. Samme til udgivelse af »Ægyptiske statuer og statuetter« 1.176 kr. Første bidrag af en bevilling på 20.789 kr. 70 øre.
52. Samme til revision af den engelske udgave af kataloget over Ny Carlsberg Glyptoteks antike samling ved dr. phil. Frederik Poulsen 500 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
53. Samme til oversættelse til engelsk af kataloget over Ny Carlsberg Glyptoteks antike samling ved dr. phil. Frederik Poulsen 1.250 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 6.250 kr.
54. Samme til foredrag 4.309 kr. 91 øre.
55. Samme til installation af fjernvarme 243.487 kr. 53 øre. Andet bidrag af en bevilling på 374.000 kr.

56. Samme til reparation af tagene over Mastabasalen og kontorfløjen 14.391 kr.
57. Samme til istandsættelse af tagene i den antike afdeling og til nyopstilling af den græsk-romerske skulptursamling 85.592 kr. 66 øre. Første bidrag af en bevilling på 147.382 kr. 03 øre.
58. Samme til krigsforsikring af bygningen 9.093 kr. 20 øre.
59. Samme til Julius Paulsen-udstilling 3.108 kr. 08 øre.
60. Samme til Degas-udstilling 1.000 kr.
61. Samme til Berthe Morisot-udstilling 15.000 kr.
62. Samme til vinterhavens fornyelse 2.500 kr.
63. Mag. art. OLE NÆSGAARD til studierejse til Spanien 3.500 kr.
64. Museumsinspektør, mag. art. HARALD OLSEN til studierejse til Italien 2.700 kr. Tilskud.
65. DEN PERMANENTE BYGGE- OG BOLIGUDSTILLING I ÅRHUS til overflytning af Charlottenborgudstillingens afdeling af bygningskunst til Århus 600 kr.
66. Dr. phil. FREDERIK POULSEN til klichéer til »Oldtidens skæmt og humor« 1.500 kr.
67. Samme til fotografering i romerske og florentinske antike samlinger 111 kr. 38 øre. Første bidrag af en bevilling på 400 kr.
68. Professor, arkitekt STEEN EILER RASMUSSEN til illustrationer til »Byer og Bygninger« 7.500 kr. Første bidrag af en samlet bevilling på 11.000 kr.
69. Arkitekt SVEND RISØM til reproduktion i »Acta Archaeologica« af opmålings- og rekonstruktionstegninger af Mithridates-monumentet på øen Delos 500 kr.
70. Museumsinspektør, dr. phil. HAAVARD ROSTRUP til fotografering i Rodin-Museet i Meudon 128 kr. 05 øre.
71. Samme til fotografering på Ny Carlsberg Glyptoteks Paul Gauguin-udstilling 698 kr.
72. Samme til studierejse til Paris 1.663 kr.
73. Sekretær JØRN RUBOW til studierejse til Schweiz og Paris 1.650 kr.
74. Redaktør WALTER SCHWARTZ til studierejse til Venedig og Paris 3.000 kr.
75. Fhv. museumsdirektør VILHELM SLOMANN til kunsthistoriske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling på 6.000 kr.

76. STATENS KUNSTHISTORISKE FOTOGRAFISAMLING til køb af fotografier fra værket »Kunst i dansk Privateje« 4.000 kr.
77. Samme til fotografering på Johannes Larsens udstilling 375 kr.
78. Museumsinspektør JØRGEN STHYR til studierejse til Schweiz og Frankrig 3.500 kr.
79. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND arkitekt Mogens Boertmann 11.000 kr.
80. STIPENDIUM FOR EN UNG VIDENSKABSMAND museumsinspektør, cand. jur. Torben Holck Colding 4.000 kr. Anden portion af en toårig bevilling på 8.000 kr.
81. STIPENDIUM FOR EN UNG VIDENSKABSMAND mag. art. Harald Langberg 2.000 kr. Første portion af en toårig bevilling på 8.000 kr.
82. STIPENDIUM FOR EN UNG VIDENSKABSMAND museumsinspektør, mag. art. Else Kai Sass 3.000 kr. Sidste portion af en treårig bevilling på 12.000 kr.
83. Arkitekt OLE WANSCHER til studierejse til Paris 2.100 kr.
84. Serien »VOR TIDS KUNST« til udgivelse af Poul Uttenreitter »Povl Schrøder« 1.800 kr.
85. Samme til udgivelse af Haavard Rostrup »Gottfred Eickhoff« 1.800 kr.
86. Museumsdirektør, mag. art. ERIK ZAHLE til studierejse til Holland, Belgien, England og Frankrig 1.400 kr. Tilskud.
87. Kunsthistorikeren JAN ZIBRANDTSEN til studierejse til Stockholm 1.000 kr.
88. Samme til studierejse til Tyskland og Schweiz 1.137 kr.
89. ÆLDRE NORDISK ARKITEKTUR til Åge Roussell »Vor Frelzers Kirke i Horsens« 1.441 kr. Tilskud.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 85—86.

Direktionen for Ny Carlsbergfondet d. 26. januar 1950.

EJNAR DYGGVE.

K. FRIIS JOHANSEN.

V. THORLACIUS-USSING.

**Regnskab og status
for Carlsbergfondet og afdelingerne
A, B og C, samt Ny Carlsbergfondet**

(Meddelt af kvæstor, kontorchef Poul Plate).

Carlsbergfondet.

Om Carlsbergfondets indtægter og udgifter i året 1948—49 skal gives følgende oplysninger:

Fondets indtægt har været 4.414.495 kr. 14 ø., nemlig: Indtægten fra bryggerierne, efter fradrag af Ny Carlsbergsidens andel og henlæggelse til Gamle Carlsbergs særlige reservefond, 2.043.605 kr. 71 ø., renter 2.346.887 kr. 48 ø. og ejendomsindtægter 24.001 kr. 95 ø. Til administration m. m., fondets bygning og hovedbygningen paa Gamle Carlsberg er medgået 352.738 kr. 23 ø. Fondets overskud udgør derefter 4.061.756 kr. 91 ø. Heraf er stillet til rådighed for afdelingerne et beløb af 2.000.000 kr. og desuden overført til afdelingernes dispositions-konto 500.000 kr., der vil blive fordelt efter nærmere bestemmelse; til formueforøgelse er således 1.561.756 kr. 91 ø. Da kursværdien for fondets obligationer viser en beregnet nedgang på 508.900 kr., bliver der en regnskabsmæssig formuefremgang på 1.052.856 kr. 91 ø., hvilket beløb er fordelt med $\frac{2}{3}$ på grundfondet og $\frac{1}{3}$ på reservefondet.

Status den 30. september 1949.

Aktiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Gamle Carlsberg.....	5.599.947 kr.	09 ø.
Ny Carlsberg.....	4.040.639	- 59 -
Carlsbergs aftapningsanstalt og andre nyanlæg med fradrag af afskrivning	25.642.409	- 41 -
Bryggeriet Alliance	235.000	- » -
Andre faste ejendomme	1.137.922	- 88 -
Beholdninger.....	17.399.959	- 67 -
Kassebeholdning.....	21.826.644	- 94 -
Udestående fordringer m. m....	18.497.616	- 20 -

94.380.139 kr. 78 ø.

Værdipapirer:

a. Børseeffekter.....	47.678.313 kr.	79 ø.
b. Prioritetsobligationer	6.837.986	- 70 -
c. Andre værdipapirer	8.363.151	- 80 -

62.879.452 - 29 -

Ejendomskonto.....	3.074.225	- 11 -
Krav på Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud...	7.200.000	- » -
Andet tilgodehavende	96.400	- » -
Carlsberg Bryggeriernes understøttelsesfonds effekter...	10.254.476	- » -
Kassebeholdning.....	720.489	- 16 -
Reguleringskonto, ind- og udbetalinger efter ^{30/9} 48.....	3.939.723	- 97 -

182.544.906 kr. 31 ø.

Passiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Pensionskasserne ¹	74.273 kr.	39 ø.
Prioritetskonto	571.711	- 42 -
Afskrivningskonto for gamle værdier	8.100.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet....	7.200.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Ny Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet.....	7.200.000	- » -
Anden gæld.....	40.529.738	- 16 -
Carlsbergfondets jubilæumslegater	400.000	- » -

64.075.722 kr. 97 ø.

At overføre... 64.075.722 kr. 97 ø.

¹ Se beretning 1936—37, side 96 f. Den i henhold til lov af 11. maj 1935 om tilsyn med pensionskasser oprettede »Carlsbergs Pensionskasse« havde pr. ^{30/9} 1949 en formue på 12.092.630 kr.

	Overført . . .	64.075.722	kr. 97 ø.
Fornylsesfond		5.865.313	- 21 -
Reservefond		1.373.447	- 96 -
Særligt reservefond		9.011.780	- 32 -
Konjunkturfond		3.000.000	- » -
Understøttelsesfond		10.254.476	- » -
Afdelingerne:			
Afdeling A	2.095.731	kr. 83 ø.	
— B	5.751.337	- 08 -	
Biologisk Institut	1.517.000	- » -	
Afdeling C	2.021.677	- 80 -	
Dispositionskonto	1.979.123	- 41 -	
		13.364.870	- 12 -
Ny Carlsberg-sidens tilgodehavende for året 19 ⁴⁸ / ₄₉	2.093.482	- 03 -	
Prioritetskonto	396.923	- 45 -	
Konto for varmebidrag vedr. ejendommene Ny Kongens- gade 20 og Ny Vestergade 21	1.749	- 93 -	
Bryggeriernes krav på restindestående i pensionskasserne for tiden før 1901	541	- 69 -	
Det Jacobsenske familielegat	643.803	- 72 -	
Kursdifferencekonto	2.658.200	- » -	
Kapitalkonto	69.804.594	- 91 -	
		182.544.906	kr. 31 ø.
Til kapitalkonto svarer:			
Fondets stående konto i Gamle Carlsberg	6.952.692	kr. 14 ø.	
Fondets stående konto i Ny Carlsberg	5.474.631	- 14 -	
Gamle Carlsbergs særlige reservefond	11.250.000	- » -	
Fondets bygning på Dantes Plads	850.000	- » -	
Grundfond	30.184.847	- 75 -	
Reservefond	15.092.423	- 88 -	
		69.804.594	kr. 91 ø.

Afdeling A (Laboratoriet).

Indtægt.

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum	300.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	2.813	-	89	-
Rente af afdelingens krav på Fondets formue	64.750	-	»	-
Samlet indtægt	367.563	kr.	89	ø.
Underskud (dækket af kassebeholdning og krav på Fondets formue)	103.027	-	90	-
Ialt	470.591	kr.	79	ø.

Udgift.

Lønninger til professorer og afdelingsledere	54.801	kr.	»	ø.
Lønninger til assistenter	132.257	-	»	-
— - betjeningen	59.362	-	16	-
Ulykkesforsikring	1.969	-	79	-
Bygninger, fast inventar, haverne	51.162	-	71	-
Biblioteket	7.587	-	66	-
Forbrug	140.689	-	66	-
Udgivelse af »Comptes rendus«	8.776	-	06	-
Bestyrelsesudgifter	27	-	»	-
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	13.958	-	75	-
Samlet udgift	470.591	kr.	79	ø.

Formue ^{30/9} 1949.

Krav paa Fondets formue	1.180.000	kr.	»	ø.
Laboratoriebygningen	530.000	-	»	-
Ejendommen Gamle Carlsbergvej 8	81.622	-	09	-
Kassebeholdning	4.536	-	64	-
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1949:				
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum for 1949/50	300.000	kr.	»	ø.
Renter af kassebeholdning 1948/49	3.847	-	72	-
Fragår: saldo af reguleringskonto ÷	4.274	-	62	-
	299.573	-	10	-
Ialt	2.095.731	kr.	83	ø.

Afdeling B (Fondets videnskabelige understøttelser).

Indtægt.

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum	1.400.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	25.961	-	77	-
Rente af afdelingens krav på Fondets formue	219.375	-	»	-
Samlet indtægt	1.645.336	kr.	77	ø.
Underskud (dækket af kassebeholdning og krav på Fondets formue)	107.365	-	50	-
Ialt	1.752.702	kr.	27	ø.

Udgift.

Understøttelser til videnskabelige arbejder ¹	1.574.382	kr.	38	ø.
Carlsbergfondets Universitetslegat af ²⁵ / _ø 1926	28.000	-	»	-
— — — — — for Aarhus Universitet	4.000	-	»	-
Tilskud til Biologisk Institut	106.319	-	89	-
Tilskud til Videnskabernes Selskab	40.000	-	»	-
Samlet udgift	1.752.702	kr.	27	ø.

Formue ³⁰/_ø 1949.

Krav på Fondets formue	4.300.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning	31.485	-	80	-
Tilgodehavende pr. ³⁰ / _ø 1949:				
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum 1949/50	1.400.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning 1948/49	23.825	-	96	-
Fragår: saldo af reguleringskonto	3.974	-	68	-
Ialt	5.751.337	kr.	08	ø.

¹ Af de givne bevillinger henstod ved årets udgang som endnu ikke udbetalte kr. 3.299.172,21. En stor del af dette beløb var dog heller ikke forfaldet til udbetaling endnu.

Under afdeling B hører
Carlsbergfondets biologiske Institut.

Indtægt.

Rente af grundfond	50.000	kr.	»	ø.
Tilskud fra afdeling B	106.319	-	89	-
Ialt...	156.319	kr.	89	ø.

Udgift.

Lønninger til leder og assistenter	56.437	kr.	»	ø.
Lønninger til betjeningen	19.364	-	60	-
Forsikringer, skatter m. fl. faste udgifter	4.610	-	51	-
Bygningen, fast inventar, haven m. m.	11.117	-	84	-
Forbrug	63.253	-	74	-
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	1.536	-	20	-
Ialt...	156.319	kr.	89	ø.

Formue ^{30/9} 1949.

Grundfond (krav på Fondets formue)	1.000.000	kr.	»	ø.
Bygningen	517.000	-	»	-
Kassebeholdning	3.196	-	60	-
Fragår: saldo af reguleringskonto	÷ 3.196	-	60	-
Ialt...	1.517.000	kr.	»	ø.

Afdeling C (Frederiksborgmuseet).

Indtægt.

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum	300.000 kr.	» ø.
Rente af kassebeholdning	26.848	- 43 -
Rente af afdelingens krav på Fondets formue	53.750	- » -
Indtægter af billet salg og katalogsalg	151.464	- 70 -
Forskellige indtægter	23.012	- 49 -
Samlet indtægt	555.075 kr.	62 ø.

Udgift.

Administration	83.147 kr.	26 ø.
Museets drift	239.261	- 24 -
Samlingens forøgelse og vedligeholdelse	151.771	- 05 -
Litterær virksomhed	2.000	- » -
Forskellige udgifter	21.065	- 25 -
Samlet udgift	497.244 kr.	80 ø.
Overskud	57.830	- 82 -
Ialt	555.075 kr.	62 ø.

Formue ^{30/9} 1949.

Krav på Fondets formue	1.100.000 kr.	» ø.
Kassebeholdning	621.677	- 80 -
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1949:		
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum for 1949/50	300.000	- » -
Ialt	2.021.677 kr.	80 ø.

Dispositionskonto.

Indtægt.

Tilskud for 1948/49	500.000 kr.	» ø.
Renter af krav på Fondets formue	65.174	- 90 -
	565.174 kr.	90 ø.

Udgift.

Overført til krav på Fondets formue	565.174	kr. 90 ø.
---	---------	-----------

Formue ^{30/9} 1949.

Krav på Fondets formue	1.479.123 kr.	41 ø.
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1949:		
Tilskud for 1949/50	500.000	- » -
Ialt	1.979.123 kr.	41 ø.

Foranstående regnskab for Carlsbergfondet og afdelingerne A, B og C har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet og reservefondet er i overensstemmelse med Fondets statuter.

København, den 1. april 1950.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Ny Carlsbergfondet.

Fondets indtægt i 19⁴⁸/₄₉ har udgjort:

Andel i Bryggeriernes overskud for 19 ⁴⁸ / ₄₉	1.908.988	kr. 02	ø.
Ejendomsindtægter	38.543	-	49 -
Renteindtægt	776.070	-	06 -
	Ialt ... 2.723.601 kr. 57 ø.		

Til administration m. v. er medgået ...	129.151	kr. 54	ø.
Indskud i Carlsbergs Pensionskasse	13.626	-	45 -
Til legater og pensioner	13.849	-	50 -
	156.627 - 49 -		
	Fondets overskud udgør herefter ... 2.566.974 kr. 08 ø.		

Heraf er stillet til rådighed til anvendelse til fundatsmæssige formål	1.500.000	-	» -
Til formueforøgelse er således	1.066.974	-	08 -
Da kursværdien for Fondets obligationer udviser en beregnet nedgang på	125.863	-	09 -
	941.110 kr. 99 ø.		

Til fundatsmæssige formål er der i 19 ⁴⁸ / ₄₉ anvendt følgende beløb:			
Kunstindkøb	898.413	kr. 31	ø.
Andre fundatsmæssige formål	609.947	-	54 -
	Ialt ... 1.508.360 kr. 85 ø.		

Status den 30. september 1949.

Aktiver:

Værdipapirer:

Stats- og kreditforeningsobligationer .	13.574.300	kr. »	ø.
Aktier til pålydende	900	-	» -
	13.575.200 kr. » ø.		
Indestående i faste ejendomme	831.173	-	21 -
Krav på Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	7.200.000	-	» -
Andet tilgodehavende	10.051	-	10 -
Kassebeholdning	1.881.729	-	45 -
	23.498.153 kr. 76 ø.		

Passiver:

Konto for fundatsmæssige bevillinger	3.054.606	kr. 77	ø.
Grundfondet	15.210.093	- 95	-
Reservefondet	1.000.000	- »	-
Kapitalkonto	2.956.853	- 04	-
Kursdifferencekonto	1.276.600	- »	-
	<u>23.498.153</u>	kr. 76	ø.

Grundfondet består pr.^{30/9} 1949 af følgende aktiver:

Tilgodehavende hos Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	4.126.054	kr. 36	ø.
Stats- og kreditforeningsobligationer til værdi	10.591.509	- 75	-
Kontant	492.529	- 84	-
	<u>15.210.093</u>	kr. 95	ø.

Foranstående regnskab for Ny Carlsbergfondet har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet er i overensstemmelse med Fondets statuter.

København, den 1. april 1950.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Almindelige meddelelser.

Carlsbergfondets direktion bestod i året 1. oktober 1948—30. september 1949 af følgende:

Professor emer., dr. phil. NIELS BJERRUM

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1956)

Professor emer., dr. phil. & techn. J. HJELMSLEV

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1950, død $16/2$ 1950)

Professor, dr. phil. KNUD JESSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1954)

Professor, dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1958), direktionens formand

Professor, dr. phil. POUL TUXEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1952).

Carlsberg Laboratoriets bestyrelse bestod i samme tidsrum af følgende:

Professor emer., dr. phil. NIELS BJERRUM, bestyrelsens formand

Professor emer., dr. phil. & techn. J. HJELMSLEV

Professor, dr. phil. KNUD JESSEN.

Som tilforordnede:

Forstander for Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske afdeling, cand. polyt. A. C. ANDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1950)

Fhv. direktør ved Carlsberg Bryggerierne, dr. techn. N. HJELTE

CLAUSSEN (valgt for tiden indtil $25/9$ 1952).

Bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum bestod i samme tidsrum af følgende:

Kammerherre C. S. F. greve TRAMPE, bestyrelsens formand.

Fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPFRANG

Professor, dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1958).

Under 16. juni 1949 fritog H. M. Kongen efter derom indgiven ansøgning fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPBRANG for hvervet som medlem af bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum fra 30. september s. å. at regne og udnævnte museumsdirektør, dr. phil. POUL NØRLUND fra 1. oktober s. å. at regne til medlem af bestyrelsen i hans sted.

Ny Carlsbergfondets direktion bestod i samme tidsrum af følgende:

Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGE

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1961, med forbehold af aldersgrænsen)

Professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1952)

Direktør V. THORLACIUS-USSING, direktionens formand

(valgt for tiden indtil $30/9$ 1962, med forbehold af aldersgrænsen).

Direktionen for Carlsbergfondet den 5. april 1950.

NIELS BJERRUM.

KNUD JESSEN.

JOHS. PEDERSEN.

POUL TUXEN.

E. SPANG-HANSEN

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND XXIV:

	kr. ø.
20. BLATON, J.: On a Geometrical Interpretation of Energy and Momentum Conservation in Atomic Collisions and Disintegration Processes. 1950	5.00

BIND XXV:

7. SCHATZMAN, EVRY: Le spectre des naines blanches et leur débit d'énergie. 1950	9.00
11. LASSEN, N. O.: On the Energy Loss by Fission Fragments along their Range. 1949	4.00
12. LANNUNG, AXEL, and JENSEN, AKSEL TOVBORG: Tensimetric and X-Ray Investigations on Magnesium Carbonate Trihydrate and its Dehydration Products. 1949	3.00
13. UNDERHILL, ANNE B.: On Model Atmospheres for the High-Temperature Stars. 1950	5.00
14. FØLNER, ERLING: A Theorem on Almost Periodic Functions of Infinitely Many Variables. 1950	2.00
15. HJELMSLEV, JOHANNES: Über Archimedes' Grössenlehre. 1950	1.50
16. KOFOED-HANSEN, O., LINDHARD, J., and NIELSEN, O. B.: A New Type of β -Ray Spectrograph. 1950	3.00
17. FABRICIUS-BJERRE, FR.: Über projektive Böschungslinien auf Flächen 2. Ordnung. 1950	2.00
18. NIELSEN, JAKOB: A Study Concerning the Congruence Subgroups of the Modular Group. 1950	4.00
19. FØLNER, ERLING: A Proof of the Simpler Pontrjagin Duality Theorems by Help of the Connection between two Infinite-Dimensional Spaces. 1950	2.00
20. TORNEHAVE, HANS: A Theorem on the Mean Motions of Almost Periodic Functions. 1950	2.00

BIND XXVI:

1. BLOCH, CLAUDE: Variation Principle and Conservation Equations in Non-Local Field Theory. 1950	4.00

Biologiske Meddelelser.

BIND XVIII:

1. BOHR, HANS H.: Measurement of the Blood Volume by Means of Blood Corpuscles Labelled with P^{32} . 1950	2.00
4. HAGERUP, O.: <i>Thrips</i> Pollination in <i>Calluna</i> . 1950	1.50
5. HAGERUP, O.: Rain-Pollination. 1950	1.50

	kr. ø.
6. JENSEN, P. BOYSEN: En Metodik til Undersøgelse af Landbrugsplanternes Vandøkonomi og Stofproduktion. Mit deutscher Zusammenfassung. 1950	3.00
7. JENSEN, P. BOYSEN: Investigations on the Growth and Differentiation of Tobacco Tissue Cultures in Vitro. 1950	1.50
8. BØRGESEN, F.: <i>Vaughaniella</i> . A New Genus of the <i>Dictyotaceae</i> . 1950	1.00
9. CHRISTIANSEN, H.: A Tetraploid <i>Larix Decidua</i> Miller. 1950 ..	1.50
10. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 1. Über den Nachweis der Zellulosenbildner und über das Vorkommen und die Lage derselben in Wurzelhaaren und Trichoblasten. With an English Summary. 1950	1.50
11. BØRGESEN, F.: Some Marine Algæ from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. 1950	5.00

BIND XXI:

4. LARSEN, ELLINOR BRO: Activity and Migration of <i>Plusia gamma</i> L. Studies on the Activity of Insects III. 1949	3.00
6. JENSEN, AD. S., and VOLSØE, HELGE: A Revision of the Genus <i>Icelus</i> (<i>Cottidae</i>). With Remarks on the Structure of its Urogenital Papilla. 1949	3.00

Biologiske Skrifter.

BIND VI:

3. TUXEN, S. L.: Über den Lebenscyklus und die postembryonale Entwicklung zweier dänischer Protürengattungen. 1949	10.00
4. PAULSEN, Ove: Observations on Dinoflagellates. Edited by Jul. Grøntved. 1949	9.00

BIND VII:

1. NYGAARD, GUNNAR: Hydrobiological Studies on some Danish Ponds and Lakes. Part II: The Quotient Hypothesis and some new or little known Phytoplankton Organisms. 1949 ..	40.00
2. CHRISTENSEN, PAUL J. HOLST: Studien über die postembryonale Entwicklung bei <i>Cochlidion Limacodes</i> Hufn. (Fam. <i>Cochlididae</i> , <i>Lepidoptera</i>). 1950	10.00

Særskilt udgivne arbejder:

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742—1942. Samlinger til Selskabets Historie. Bind II. Paa Selskabets Foranledning udarbejdet af ASGER LOMHOLT. Bekostet af Carlsbergfondet. 1950	35.00
---	-------